C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\D\Dumas Alexander_Dumas Alexander - Hrabě Monte Christo 02.pdb

PDB Name: zdroj
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

ALEXANDER DUMAS:

HRABĚ DE MONTE CRISTO

DÍL II.

ROMÁN

PŘELOŽILA EMA HORKÁ

ILLUSTROVAL ST. HUDEČEK

1924

NAKLADATEL JOS. R. VILÍMEK V PRAZE

I.
PODLOUDNÍCI.

Dantes neztrávil ještě ani den na tartaně a již poznal, s kým má co činit. Ačkoli nebyl žákem abbého Farie, bodrý kapitán Mladé Amalie, tak jmenovala se janovská tartana, znal téměř všecky jazyky, kterými hovoří se kolem toho velikého jezera, zvaného Středozemním mořem, od arabštiny až po provencalštinu. To poskytovalo mu možnost snadného dorozumění - bez pomoci tlumočníků, lidí to obtížných a často nediskretních - buď s loďmi, s nimiž setkal se na moři, nebo s malými uvázlými bárkami podél břehů, které uvolňoval, nebo konečně s lidmi beze jména, bez vlasti, bez zjevného zaměstnání, jakých je vždycky dost na dlažbě nábřeží, lemujících mořské přístavy, a kteří žijí z tajemných a skrytých prostředků, o nichž nelze se domnívat jinak, než že přicházejí jim přímo od Prozřetelnosti, neboť nemají žádných zdrojů výživy, viditelných pouhým okem: uhodneme, že Dantes ocitl se na palubě lodi podloudnické.

Kapitán také přijal Dantese na palubu s jistou nedůvěrou: byl velmi dobře znám všem pobřežním celníkům a ježto mezi ním a těmi pány trvala stálá výměna lstí, předstihujících se vzájemně v obratnosti, myslil spočátku, že Dantes je tajným vyslancem celního úřadu, který používá tohoto duchaplného prostředku k proniknutí nějakého obchodního tajemství. Ale skvělý způsob, jímž Dantes obstál ve zkoušce, když obrátil všecky plachty po větru a namířil s lodí nejkratším směrem, přesvědčil jej úplně. A pak, když spatřil ten lehký obláček vznášeti se jako chochol nad hradbami zámku Ifu a

zaslechl zvuk vzdáleného výstřelu, napadlo mu, že přijal na loď toho, jemuž dostává se cti dělového výstřelu, jako při králově příjezdu a odjezdu. To, nutno uznati, znepokojovalo ho již méně, než kdyby nově příchozí byl býval celníkem. Ale tato druhá domněnka zmizela brzy jako první při pohledu na dokonalý klid jeho nového námořníka.

Edmond byl tedy ve výhodě, věda, čím je jeho kapitán, aniž mohl jeho kapitán vědět, čím je on; ať dotíral na něho starý námořník nebo jeho kamarádi s kterékoli strany, vytrval pevně a nepodřekl se v ničem, udávaje spoustu podrobností o Neapoli a Maltě, které znal jako Marseille, a udržuje svoji původní smyšlenku s pevností, jež sloužila ke cti jeho paměti. Byl to tedy Janovan, který přese všecku svou prohnanost dal se napálit Edmondem, v jehož prospěch svědčila jeho mírnost, plavecká zkušenost a hlavně dovedná přetvářka.

A pak byl Janovan asi z těch chytrých lidí, kteří vědí vždycky, jen co mají vědět, a věří jen, co chtějí věřit.

V takovémto tedy vzájemném postavení připluli do Livorna.

Tam měl Edmond podstoupiti novou zkoušku: pozná-li totiž sebe sama od čtrnácti let co se neviděl; zachoval si dosti přesnou představu o tom, čím byl mladík, nyní měl spatřit, čím stal se muž. V očích jeho kamarádů byl jeho slib splněn: Dantes byl již dvacetkrát přistál v Livorně, znal tedy holiče v ulici Svatého Ferdinanda. Vešel k němu, aby si dal ostříhat vousy a vlasy.

Holič pohlédl s údivem na muže s dlouhými vlasy a vousy, jenž podobal se některé z krásných Tizianových hlav. V té době nebylo ještě módou nosit tak mohutný vous a vlas: dnes by se holič divil jen tomu, že člověk, obdařený tak velikými fysickými přednostmi, odhodlal se jich zbavit.

Livornský holič dal se do práce bez poznámky.

Když byl výkon hotov, když Edmond cítil, že má bradu zcela holou a vlasy přistřiženy na obvyklou délku, požádal o zrcadlo a pohlédl na sebe.

Bylo mu, jak jsme již pravili, třicet tři roky a čtrnáct let vězení způsobilo velikou duševní změnu v jeho tváři.

Dantes přišel do zámku Ifu s kulatou, smavou a kvetoucí tváří šťastného mladého muže, jehož první kroky do života byly snadné a jenž spoléhá na budoucnost jako na přirozený vývod minulosti: to vše bylo velice změněno.

Jeho oválná tvář se prodloužila, smavá ústa nabyla pevných, rozhodných rysů, svědčících o odhodlanosti; jeho obočí se klenulo pod jedinou, hlubokomyslnou vráskou; oči nabyly výrazu hlubokého smutku, z jehož hlubin zasršely občas temné blesky misanthropie a nenávisti; jeho pleť, tak dlouho vzdálená denního světla a slunečních paprsků, nabyla oné mdlé barvy, jež tvoří, je-li tvář ovroubena černými vlasy, aristokratickou krásu seveřanů; hluboké vědomosti, které si získal, vrhaly kromě toho na celou jeho tvář svit inteligentní jistoty; mimo to získal si také - ačkoli již od přírody byl obdařen dosti vysokou postavou - oné mocné zdatnosti, jakou mají těla, soustřeďující svou sílu stále v sobě.

Po eleganci nervosních a křehkých tvarů následovala pevnost tvarů zaokrouhlených a svalnatých. Co se týká hlasu, změnily jej modlitby, vzlyky a kletby brzy v kovový timbre podivné něhy, brzy v drsné a téměř chraptivé zvuky.

Kromě toho nabyl jeho zrak, byv ustavičně ve tmě a polosvětle, oné podivné schopnosti rozeznávat předměty v noci, jakou obdařeny jsou oči hyeny a vlka.

Edmond se usmál, spatřiv se: bylo nemožno, aby jeho nejlepší přítel - zbyl-li mu vůbec nějaký - ho poznal; on sám se nepoznával.

Kapitán Mladé Amalie, kterému na tom velice záleželo, udržet ve svém mužstvu člověka Edmondovy ceny, nabídl mu jistou zálohu na účet jeho příštích podílů a Edmond přijal. Jeho první starostí, když vyšel od holiče, jenž učinil s ním první změnu, bylo, zajít do krámu a koupit si úplný námořnický oblek; oblek ten je, jak známo, velmi prostý: skládá se z bílých spodků, pruhované košile a frygické čapky.

V tomto úboru objevil se Edmond, přinášeje Jacopovi zpět zapůjčené kalhoty a košili, před kapitánem Mladé Amalie, kterému musil opakovat svůj příběh. Kapitán nemohl v tomto upraveném, elegantním námořníku poznat muže s hustým vousem, s mořskými řasami ve vlasech a s tělem smáčeným mořskou vodou, jejž přijal nahého a polomrtvého na palubu své lodi.

Zaujat jeho zevnějškem, vybízel znovu Dantese, aby zůstal v jeho službách. Ale Dantes, který měl své vlastní plány, nechtěl přijmout závazek delší, než na tři měsíce.

Ostatně mužstvo Mladé Amalie bylo velmi čilé a podrobené rozkazům kapitána, který neměl ve zvyku plýtvat časem. Byl sotva týden v Livornu a již byly vystouplé boky lodi naplněny malovanými musselíny, zakázanou bavlnou, anglickým prachem a tabákem, na nějž tabáková režie zapomněla vtisknout své razítko. Šlo o to, vyplout s tím vším bezplatně z Livorna a složit to na březích Korsiky, odkud jistí podnikatelé dopravili by náklad do Francie.

Vypluli; Edmond znovu brázdil to azurné moře, první horizont svého mládí, jejž tak často spatřoval ve snách svého zajetí. Nechal v pravo Gorgonu, vlevo Pianosu a mířil k vlasti Napoleonově a Paoliho.

Druhého dne, když kapitán vystoupil na palubu, což činíval vždycky dosti časně, našel Dantese opřeného o okraj lodi a pohlížejícího s podivným výrazem na skupinu žulových skalisek, již slunce zalévalo růžovým světlem: byl to ostrov Monte-Cristo.

Mladá Amalie nechala jej asi na tři čtvrtiny míle vpravo a pokračovala v cestě směrem ku Korsice.

Dantes snil, pluje mimo tento ostrov, tak zvučného pro něho jména, že mohl by jen vskočit do moře a za půl hodiny byl by na té zaslíbené zemi. Ale co by tam činil bez nástrojů k odkrytí svého pokladu a beze zbraní k jeho uhájení? A kromě toho, co by řekli námořníci? Co by si pomyslil kapitán? Bylo nutno vyčkati.

Dantes na štěstí uměl čekati: čekal čtrnáct let na svobodu; nyní, když byl na svobodě, mohl dobře čekati půl roku nebo rok na bohatství.

Nebyl by býval přijal svobodu bez bohatství, kdyby mu ji někdo byl nabídl?

Ostatně, nebylo to bohatství zcela smyšlené? Zrozené v chorém mozku ubohého abbého Farie, nezemřelo zároveň s ním?

Dopis kardinála Spady byl ovšem neobyčejně přesný.

A Dantes opakoval si v duchu od začátku do konce dopis, z něhož nezapomněl ani slova.

Nastal večer; Edmond viděl ostrov, procházet všemi odstíny, které soumrak s sebou přináší, a ztrácet se pro každého v temnotě. Ale Dantes se svým pohledem, zvyklým na tmu vězení, viděl jej nepochybně stále, neboť zůstal na palubě poslední.

Druhého dne probudili se ve výšce Alerie. Celý den lavírovali; k večeru rozžehly se na pobřeží ohně. Podle rozestavení těch ohňů poznali nepochybně, že je možno vyloďovat, neboť místo vlajky byla vytažena svítilna na stožár malé lodice; přiblížili se tedy na dostřel ku břehu.

Dantes si všiml, že kapitán Mladé Amalie, blíže se k zemi, dal připevnit na palubu - nepochybně vzhledem k slavnostním okolnostem - dvě malá otáčecí děla, podobná hákovnicím, která mohla bez velikého hluku poslati na tisíc kroků pěknou čtyřliberní kouli.

Pro ten večer bylo však to opatření zbytečné. Vše se odbylo co nejhladším a nejzdvořilejším způsobem. Čtyři šalupy přiblížily se bez hluku k lodi, která, nepochybně na jejich počest, spustila i svou vlastní šalupu na moře; buď tomu jak buď, všech pět šalup se tak přičinilo, že ve dvě hodiny ráno byl všechen náklad dopraven z Mladé Amalie na pevnou zemi.

Ještě v noci - tak pořádkumilovným mužem byl kapitán Mladé Amalie - byla rozdělena odměna: každý muž dostal svůj díl jednoho sta toskánských liber, to jest asi osmdesát franků naší měny.

Výprava však nebyla skončena; namířili k Sardinii. Šlo o to, naložit znovu loď, jež byla právě zbavena nákladu.

Druhý výkon odbyl se právě tak šťastně, jako první; Mladá Amalie měla šťastné období.

Nový náklad určen byl pro vévodství Luccské. Sestával téměř výhradně z havanských doutníků, vína xeresského a malaga.

Tam se pohašteřili s celním úřadem, věčným nepřítelem kapitána Mladé Amalie. Jeden celník a dva námořníci byli raněni. Dantes byl jedním z těch dvou námořníků; kulka proletěla mu kůží na levém rameni.

Dantes byl téměř šťasten tou šarvátkou a téměř rád tomu poranění; poučily ho samotného, ty přísné učitelky, jakým pohledem dívá se na nebezpečí a s jakou odvahou snáší utrpení. Pohlížel na nebezpečí se smíchem a obdržev ránu, pravil jako řecký filosof: "Bolesti, nejsi zlem."

Kromě toho pohlížel na smrtelně raněného celníka a buď následkem rozpálené krve, nebo ochladnutí lidských citů, pohled ten působil na něho jen povrchním dojmem. Dantes byl na dráze, kterou chtěl projíti, a mířil k cíli, kterého chtěl dosáhnouti: jeho srdce měnilo se mu v prsou v kámen.

Jacopo, jenž vida ho klesati, pokládal ho za mrtvého, vrhl se k němu, zvedl ho a zvednuv ho konečně, ošetřoval ho jako výborný kamarád.

Tento svět nebyl tedy tak dobrý, jak jej viděl doktor Pangloss, ale nebyl také tak zlý, jak jej viděl Dantes, když tento člověk, jenž neměl čeho očekávati od svého soudruha, kromě dědictví jeho podílu, cítil tak hluboký zármutek, vida ho zabitého?

Na štěstí byl Dantes, jak jsme pravili, pouze raněn. Díky jistým bylinám, natrhaným v jistou dobu, které staré ženy sardinské prodávají podloudníkům, rána zahojila se velmi rychle. Tu chtěl Edmond zkoušeti Jacopa; nabídl mu za péči, již mu věnoval, svůj podíl na odměně, ale Jacopo rozhořčeně odmítl.

Následkem teto sympatické oddanosti, již Jacopo projevoval Edmondovi od prvního okamžiku, kdy ho spatřil, věnoval Edmond Jacopovi jistou dávku náklonnosti. Ale Jacopo více nežádal: instinktivně vycítil Edmondovu svrchovanou povýšenost nad jeho postavení, povýšenost, kterou podařilo se Edmondovi před ostatními ztajiti. A dobrý námořník byl spokojen tím málem, co mu Edmond uděloval.

A za dlouhých dnů na palubě, kdy loď, letíc bezpečně po azurném moři, potřebovala, díky příznivému větru, jenž dul jí do plachet, pouze přispění kormidelníkova, Edmond s námořnickou mapou v ruce stal se učitelem Jacopovým, jako ubohý abbé Faria stal se učitelem jeho. Ukazoval mu polohu pobřeží, vykládal mu úchylky busoly, učil ho číst v té veliké otevřené knize nad našimi hlavami, jež nazývá se oblohou a kde Bůh psal na azuru diamantovými písmeny.

A když Jacopo se ptával:

"K čemu má se učit ubohý námořník jako já všem těm věcem?"

Edmond odpovídal:

"Kdož ví? Staneš se snad jednou kapitánem lodi: tvůj krajan Bonaparte stal se císařem!"

Zapomněli jsme říci, že Jacopo byl Korsičan.

Již půl třetího měsíce uplynulo ve stálých těch projížďkách. Edmond stal se právě tak obratným plavcem pobřežním, jako byl druhdy smělým námořníkem; navázal známost se všemi podloudníky z celého pobřeží; naučil se všem zednářským znamením, pomocí kterých se tito poloviční piráti mezi sebou poznávají.

Plul asi dvacetkrát různým směrem mimo svůj ostrov Monte-Cristo a za celou tu dobu nenašel ani jednou příležitosti, aby tam mohl přistát.

Pojal tedy jisté rozhodnutí:

Jakmile totiž jeho smlouva s kapitánem Mladé Amalie vyprší, najmout si malou bárku na vlastní účet (Dantes to mohl, neboť za různých těch cest ušetřil si asi sto piastrů) a odebrati se za jakoukoli záminkou na ostrov Monte-Cristo.

Tam mohl by zcela volně podniknout svá pátrání.

Ne zcela volně, neboť by byl beze vší pochyby špehován svými průvodci.

Ale na tomto světě je nutno odvážiti se něčeho.

Vězení učinilo Edmonda opatrným a byl by se raději ničeho neodvažoval.

Ale ať hledal jak chtěl ve své tak plodné obraznosti, nenacházel jiného prostředku, jak dostati se na toužený ostrov, než dát se tam dovézt.

Dantes kolísal v této nerozhodnosti, když tu kapitán, který pojal k němu velikou důvěru a který měl velikou chuť podržeti ho ve svých službách, vzal ho jednoho večera pod paží a dovedl ho do krčmy ve via del Oglio, v níž obyčejně se scházela livornská vybraná společnost podloudníků.

Tam byly obyčejně projednávány pobřežní záležitosti. Dantes přišel již dvakrát nebo třikrát do té námořnické bursy a vida ty odvážné piráty, které zplodilo pobřeží, měřící v obvodu asi dva tisíce mil, tázal se sama sebe, jakou mocí by asi vládl muž, který byl by s to, pohybovat dle své vůle všemi těmi spojenými a rozbíhajícími se nitmi.

Tentokráte šlo o velikou záležitost: jednalo se o loď, vezoucí náklad tureckých koberců, východních látek a kašmíru; bylo nutno vyhledati neutrální území, kde by se mohla stát výměna a pak se pokusit o vylodění těch věcí na francouzskou půdu.

V případě zdaru byla by odměna ohromná; mělo připadnout padesát až šedesát piastrů na muže.

Kapitán Mladé Amalie navrhl za místo k vylodění ostrov Monte-Cristo, jenž, jsa úplně pustý a nemaje ani vojska ani celníků, zdál se být umístěn do středu, moře za dob pohanského Olympu Merkurem, bohem obchodníků a zlodějů, kterézto dvě třídy my oddělujeme, ne-li rozlišujeme, a které starý věk, jak se zdá, kladl do jedné a téže kategorie.

Při slově Monte-Cristo zachvěl se Dantes radostí. Vstal, aby zakryl své pohnutí a obešel zakouřenou krčmu, v níž řeči celého známého světa smísily se v jazyk francký.

Když přistoupil opět k oběma společníkům, bylo rozhodnuto, že se přistane u Monte-Crista a že se vyjede na tu výpravu hned následující noci.

Edmond, přibrán na radu, byl mínění, že ostrov skýtá všecky možné záruky bezpečí a že velké podniky musí být provedeny rychle, mají-li se zdařiti.

Na sestaveném plánu se tedy nezměnilo ničeho. Bylo ujednáno, že příštího večera vytáhnou kotvy a že budou hledět, aby pozítří večer - neboť moře bylo krásné a vítr příznivý - ocitli se ve vodách neutrálního ostrova.

II.
OSTROV MONTE-CRISTO.

Konečně měl Dantes nečekaným štěstím, jaké potkává někdy ty, jichž nepříznivý osud unavil se dlouhým trváním, dojíti svého cíle prostředkem prostým a přirozeným, a stanouti na ostrově, aniž vzbudil čísi podezření.

Jediná pouze noc dělila jej od tak očekávaného odjezdu.

Tato noc byla z nejhorečnějších, které Dantes prožil. Během té noci objevily se všecky dobré i špatné vyhlídky jeho duševnímu zraku; zavřel-li oči, viděl dopis kardinála Spady napsaný planoucími literami na zdi; zdříml-li na okamžik, nejnesmyslnější sny začaly vířit v jeho mozku. Sestupoval do jeskyní, dlážděných smaragdy, vykládaných rubíny a opatřených diamantovými krápníky. Perly padaly zvolna po sobě, jako když podzemní voda prosakuje.

Edmond okouzlen, užaslý, naplnil si kapsy drahými kameny; pak vystoupil na denní světlo a drahokamy proměnily se v pouhé oblázky. Tu pokoušel se vrátiti do zázračných jeskyní, ale cesta vinula se v nekonečných spirálách: vchod stal se neviditelným. Marně hledal v unavené své paměti tajemné kouzelné slovo, otvírající arabskému rybáři nádherné jeskyně Ali-Babovy. Vše bylo marno; zmizelý poklad stal se opět majetkem podzemních duchů, kterým na okamžik doufal jej odníti.

Nastal den téměř právě tak horečný, jako byla noc. Přivedl však logiku obrazotvornosti na pomoc a Dantes byl s to, sestaviti plán, až do té doby tanoucí mu nejasně na mysli.

Nadešel večer a s večerem přípravy k odjezdu. Tyto přípravy pomáhaly Dantesovi ztajiti jeho rozčilení. Ponenáhlu získal si takové autority u svých soudruhů, že poroučel, jako by byl pánem lodi; ježto pak jeho rozkazy byly vždycky jasny, přesny a snadno splnitelny, poslouchali ho jeho soudruzi nejen čile, ale i rádi.

Starý námořník mu v tom nebránil: i on uznal Dantesovu převahu nad ostatními námořníky i nad ním samým. Viděl v mladém muži svého přirozeného nástupce a litoval, že nemá dcery, aby Edmonda připoutal tímto těsným svazkem.

V sedm hodin večer bylo vše připraveno; v sedm hodin a deset minut objížděli maják právě ve chvíli, kdy se maják rozsvítil.

Moře bylo klidné se svěžím jihovýchodním větrem; pluli pod blankytnou oblohou, kde nyní i Bůh rozsvěcel své majáky, z nichž každý je světem. Dantes prohlásil, že všichni mohou si jít lehnout a že on vezme si kormidlo na starost.

Když Maltánec (tak říkali Dantesovi) učinil podobné prohlášení, stačilo to, aby každý šel klidně spát.

Stávalo se to někdy: Dantes, uvržen ze samoty do světa, cítil někdy svrchovanou potřebu samoty. Nuže, a jaká samota je ohromnější a zároveň poetičtější té, v níž osamělá loď pluje po moři v temnotě noci, v tichu nekonečna a před zrakem Páně?

Tentokráte byla samota vyplněna jeho myšlenkami, noc prozářena illusemi, ticho oživeno sliby.

Když se kapitán probudil, loď plula plnými plachtami: nebylo ani kousku plátna, jež nebylo by vzedmuto větrem. Ujížděli rychlostí půl třetí míle za hodinu.

Ostrov Monte-Cristo vyrůstal na obzoru.

Edmond odevzdal loď jejímu pánu a šel se sám natáhnout na své visuté lože. Ale přes bezesnou noc nemohl oka zamhouřit ani na okamžik.

Dvě hodiny nato vystoupil opět na palubu; loď právě objížděla ostrov Elbu. Byli ve výšce Mareciany, nad plochým, zeleným ostrovem Pianosou. Viděli tyčit se k nebesům zářivý vrcholek Monte-Crista.

Dantes nařídil podkormidelníkovi, aby otočil rumpál vlevo, aby Pianosa zůstala vpravo; vypočítal, že tento obrat zkrátí cestu asi o dva či tři uzle.

K páté hodině odpolední uzřeli celý ostrov. Viděli jeho nejmenší paprsky, díky průzračnosti atmosféry, jež je vlastní světlu paprsků, vysílaných k západu se naklánějícím sluncem.

Edmond hltal očima tu směs skalisek, procházejících všemi barvami soumraku od jasně růžové do tmavě modré; občas vstoupila mu do tváře ohnivá vlna; čelo zbarvilo se mu do purpurova a purpurová mlha vznášela se mu před očima.

Nikdy nepoznal hráč, jehož celé jmění je vsazeno na jediný vrh kostek, těch úzkostí, které prožíval Edmond ve svých záchvatech naděje.

Nadešla noc: v deset hodin přistáli; Mladá Amalie byla první na místě schůzky.

Dantes přes obvyklé sebeovládání nebyl s to se zdržet: vyskočil první na břeh; kdyby se byl odvážil, byl by jako Brutus políbil zemi.

Byla čirá tma. V jedenáct však hodin vyšel měsíc zprostřed moře, jehož každý záchvěv zalil stříbrným světlem. Ponenáhlu pak, jak vystupoval, začaly jeho paprsky hráti v bílých světelných kaskádách po nakupených skaliskách tohoto nového Pelionu.

Ostrov byl dobře znám mužstvu Mladé Amalie: byla to jedna z jejich obvyklých zastávek. Co se týká Dantese, prohlížel si jej na každé své cestě na Východ, ale nikdy na něm nebyl.

Vyptával se Jacopa.

"Kde ztrávíme noc?" tázal se.

"Na tartaně," odvětil námořník.

"Nebylo by nám líp v jeskyních?"

"V jakých jeskyních?"

"Nu, v jeskyních ostrova."

"Nevím tam o žádných jeskyních," odvětil Jacopo.

Studený pot vyvstal na Dantesově čele.

"Není jeskyní na Monte-Cristu?" tázal se.

"Ne."

Dantes zůstal na okamžik jako omráčen. Pak uvážil, že ty jeskyně mohly být za tu dobu nějakým převratem zataraseny, nebo z opatrnosti uzavřeny kardinálem Spadou.

V tom případě záleželo všecko na nalezení ztraceného toho otvoru. Bylo marno hledat jej v noci. Dantes odložil tedy pátrání na druhý den. Ostatně signál, objevivší se na půl míle v moři, a na nějž Mladá Amalie ihned odpověděla podobným signálem, byl znamením, že nastal čas dát se do práce.

Opozdivší se loď, ubezpečená signálem, který měl později příchozímu naznačit, že může se klidně přiblížit, zjevila se brzy, tichá a mlčenlivá jako zjevení, a spustila kotvu asi na délku lana od břehu.

Transport ihned započal.

Dantes, pracuje, pomyslil na radostné hurá, jež mohl by jediným slovem vyvolat u všech těch mužů, kdyby vyslovil hlasitě myšlenku, která bez ustání bzučela mu v uších i srdci. On však naopak, místo aby prozradil velkolepé tajemství, bál se, že již příliš mnoho řekl a že již vzbudil podezření svým stálým přecházením, svými opětovanými otázkami, příliš podrobným zkoumáním a nepřetržitým zamyšlením. Na štěstí - aspoň pro tuto okolnost - bolestná minulost vtiskla v jeho tvář nesmazatelný smutek, takže svit veselí, proniknuvší tímto mrakem, byl ve skutečnosti pouhým záblekem.

Nikdo tedy ničeho netušil a když Dantes druhého dne, vzav pušku, broky a prach, projevil přání jít zastřelit některou z četných divokých koz, jež bylo vidět skákat se skaliska na skalisko, byla tato Dantesova vycházka přičítána jen honební vášni nebo touze po samotě. Jedině Jacopo trval na tom, jít tam s ním. Dantes nechtěl se tomu stavět na odpor, boje se, aby touto nechutí k doprovodu nevzbudil nějaké podezření. Sotva však ušel čtvrt míle a našel příležitost střelit po kůzleti a zastřelit je, poslal s ním Jacopa k soudruhům, vyzývaje je, aby je upekli a až bude upečeno, vystřelili z ručnice na znamení, že má přijít sníst svůj díl; něco suchého ovoce a fiasco vína z Monte-Pulciano mělo doplnit počet chodů.

Dantes šel dále, ohlížeje se občas. Vystoupiv na vrchol skály, viděl tisíc stop pod sebou své soudruhy, k nimž Jacopo právě došel a kteří zaměstnávali se již čile přípravami k snídani, obohacenému, díky Edmondově obratnosti, o největší kus.

Edmond pohlížel na ně chvíli s mírným smutným úsměvem vyššího člověka.

"Za dvě hodiny," mluvil k sobě, "tito lidé odplují, bohatí padesáti piastry, aby se pokusili vydělat s nasazením života jiných padesát; pak vrátí se se jměním šesti set liber, aby ten poklad promarnili v kterémkoli městě s hrdostí sultánů a domýšlivostí nabobů. Dnes naděje činí, že pohrdám jejich bohatstvím, jež zdá se mi největší bídou; zítra snad zklamání způsobí, že budu nucen pohlížet na tu svrchovanou bídu jako na nejvyšší štěstí... Oh ne!" zvolal Edmond. "To se nestane! Učený, neomylný Faria jistě se nezmýlil v této jediné věci.

Ostatně, vésti dále tento bídný, nízký život znamenalo by tolik, jako zemřít."

Tak Dantes, který před třemi měsíci toužil jen po svobodě, neměl již na svobodě dosti a toužil po bohatství; vina toho nepadala na Dantese, ale na Boha, jenž, omeziv člověkovu moc, dal mu nekonečnou touhu. Zatím Dantes, ubíraje se po cestě, ztracené mezi dvěma skalními stěnami, a stezkou, vymletou horským potokem, kudy podle vší pravděpodobnosti lidská noha ještě nikdy nekráčela, přiblížil se k místu, kde domníval se, že asi jeskyně jsou. Sleduje stále mořský břeh a zkoumaje nejmenší předměty s vážnou pozorností, domníval se odkrývati na jistých skaliskách záseky, vydlabané lidskou rukou.

Čas, jenž pokrývá všecko fysické svým pláštěm mechovým, jako všecko morální svým pláštěm zapomenutí, zdál se respektovati tato znamení, vytesaná s jistou pravidelností a nepochybně za účelem označení směru; občas však přece mizela tato znamení pod houštím myrt, rozvíjejících se ve veliké kytice, obtížené květy, nebo pod cizopasnými lišejníky. Tu musil Edmond rozhrnovat větvoví nebo pozdvihnouti mech, aby našel ukazovací znaménka, jež vedla ho do tohoto nového labyrintu. Tato znamení posílila ostatně Edmondovu naději. Proč by to nemohl být kardinál, jenž je sem

vytesal, aby v případě katastrofy, kterou nemohl předvídat v celém jejím dosahu, sloužily jeho synovci za vodítko? Toto osamělé místo zajisté hodilo se muži, jenž chtěl by zakopat poklad. Leč neupoutala tato nespolehlivá znaménka jiných očí místo těch, pro něž byla určena, a střežil ostrov chmurných zázraků věrně své velikolepé tajemství?

Když však byl Edmond asi šedesát kroků vzdálen od přístavu, zdálo se mu, stále skrytému před soudruhy nerovností půdy, že zářezy se zastavují, ale necílily k žádné jeskyni. Veliký okrouhlý balvan, spočívající na pevné základně, byl jediným cílem, ku kterému zdály se vésti. Edmondovi napadlo, že snad, místo aby přišel na konec, ocitl se právě naopak u začátku; změnil tedy směr a vrátil se, kudy přišel.

Zatím soudruzi připravovali snídaní, šli pro vodu k prameni, přenesli chléb a ovoce na břeh a pekli kůzle. Právě v okamžiku, kdy sjímali je s improvisovaného rožně, spatřili Edmonda, jenž lehký a smělý jako kamzík, skákal se skaliska na skalisko: vystřelili z pušky, aby mu dali znamení. Lovec ihned změnil směr a vracel se, běže k nim. Avšak v okamžiku, kdy všichni sledovali ho očima v tom letu, jejž prováděl, pokládajíce jeho obratnost za odvážlivost, sklouzla Edmondovi noha, jakoby k oprávnění jejich obav; viděli, jak zakolísal se na vrcholku skály, vykřikl a zmizel.

Všichni rázem vyskočili, neboť všichni měli Edmonda rádi přes jeho převahu. Byl to však Jacopo, jenž dorazil první na místo.

Našel Edmonda ležícího v krvi a téměř bez vědomí; spadl nepochybně s výšky asi desíti nebo dvanácti stop. Vpravili mu do úst několik kapek rumu a tento lék, jenž měl na něho již takovou působivou moc, vyvolal týž účinek jako po prvé.

Edmond otevřel oči a naříkal si, že trpí prudkou bolest v koleně, velikou tíží v hlavě a nesnesitelné píchání v kříži. Chtěli ho přenésti ku břehu. Ale ačkoli byl to Jacopo, jenž řídil tu operaci, prohlásil Edmond sténaje, jakmile se ho dotkli, že necítí dosti síly k snesení té dopravy.

Rozumí se, že Dantes neměl ani pomyšlení na snídani. Žádal však naléhavě, aby jeho soudruzi, kteří neměli důvodů k dietě, jako on, vrátili se na své místo. Co se jeho týká, tvrdil, že potřebuje jen trochu odpočinku a že, až se vrátí, bude mu lépe.

Námořníci nedali se příliš prosit: měli hlad, vůně kůzlete nesla se až k nim a mořští vlci nedělají mezi sebou ceremonií.

Za hodinu se vrátili. Vše, co Edmond mohl učinit, bylo, že se dovlékl asi dvanáct kroků daleko a opřel se tam o omšelou skálu.

Ale Dantesovy bolestí, místo aby se tišily, zdály se vzrůstat. Starý kapitán, který byl nucen během rána odplouti a složiti svůj náklad na hranice Piemontska a Francie mezi Nizzu a Frejus, naléhal na Dantese, aby se pokusil vstát. Dantes namáhal se nadlidsky, aby vyhověl tomu vyzvání; avšak při každém napětí sil klesl zpět, bledna a sténaje.

"Má přeražený kříž," pravil tiše kapitán. "Ale nevadí! Je to hodný hoch, nesmíme ho opustit; pokusme se přenést ho na tartanu."

Dantes však prohlásil, že raději zemře, kde je, než by snášel ukrutné bolesti, jež působí mu sebe menší pohyb.

"Nuže," pravil kapitán, "ať se stane, co chce, ale nikdo nesmí říci, že jsme nechali bez pomoci tak dobrého kamaráda, jako jste vy. Vyplujeme až večer."

Tento návrh velice překvapil námořníky, ačkoli žádný proti němu ničeho nenamítal, naopak. Kapitán byl muž tak neúprosně přísný, že to bylo po prvé, co viděli ho upustit od podniku, ba i jen odložit jeho provedení.

Dantes také nechtěl připustit, aby se k vůli němu stalo tak vážné porušení kázeňského řádu, ustanoveného na lodi.

"Ne," pravil kapitánovi, "byl jsem neobratný a je správno, že trpím trest za svou neobratnost. Nechte mi tu malou zásobu sucharů, pušku, prach a kulky, abych si mohl zastřelit kůzle, nebo se i bránit, a motyku, abych si zřídil, nepřijdete-li pro mne brzy, jakýsi domek."

"Vždyť zemřeš hladem," namítl kapitán.

"Je mi to milejší," odvětil Edmond, "než trpět neslýchané bolesti, které snáším při jediném pohybu."

Kapitán obrátil se k lodi, jež houpala se začínajíc se chystat k vyplutí, v malém přístavu, hotova spustit se na moře, jakmile její toiletta bude skončena.

"Co tedy máme dělat, Maltánče?" pravil. "Nemůžeme tě tak opustit a nemůžeme přece také zůstat?"

"Odjeďte, odjeďte!" zvolal Dantes.

"Budeme nejméně týden pryč," pravil kapitán, "a ještě se budeme musit uchýlit od své cesty, abychom pro tebe zajeli."

"Poslyšte," navrhoval Dantes, "potkáte-li během dvou nebo tří dnů nějakou rybářskou nebo jinou lodici, plující do těchto končin, přimluvte se za mne u ní; dám dvacet pět piastrů za dovezení do Livorna. Neuvidíte-li žádné, vraťte se."

Kapitán potřásl hlavou.

"Poslyšte, kapitáne Baldi, je způsob, kterým se dá všecko upravit," pravil Jacopo; "vy odjeďte a já zůstanu s raněným a budu ho ošetřovat."

"A ty bys se zřekl svého podílu na odměně a zůstal se mnou?" tázal se Edmond.

"Ano," odvětil Jacopo, "a bez lítosti."

"Jsi hodný hoch, Jacopo," pravil Edmond, "a Bůh tě odmění za tvou dobrou vůli. Já však nepotřebuji nikoho, díky; den nebo dva odpočinku mne zotaví a doufám, že ve skalách najdu jisté byliny, výtečné proti potlučení."

A podivný úsměv přelétl Dantesovými rty. Stiskl vřele Jacopovu ruku, ale setrval neochvějně na svém rozhodnutí zůstat - a zůstat sám.

Podloudníci nechali Edmondovi, oč žádal, a vzdálili se, ne bez častého ohlížení, kynouce mu všichni při každém ohlédnutí srdečně na rozloučenou, načež jim Edmond odpovídal pouze rukou, jako by nemohl pohnouti ostatním tělem.

Když pak zmizeli, šeptal si Dantes s úsměvem:

"Je to zvláštní, že je to mezi takovýmito lidmi, kde člověk najde důkazy přátelství a skutky oddanosti."

Pak dovlékl se opatrně až na vrchol skály, jež zakrývala mu výhled na moře, a viděl odtamtud tartanu dokončovat

přípravy, vytáhnout kotvu, houpat se půvabně jako racek, chystající se k vzletu, a vyplout.

Za hodinu nato zmizela úplně: aspoň s místa, kde zůstal raněný, nebylo již možno jí spatřit.

Tu Dantes vyskočil svižněji a lehčeji, než kůzlata, poskakující mezi myrtami a lentyškem po divokých skalách, uchopil jednou rukou ručnici, druhou motyku a běžel k balvanu, u něhož končily záseky, které viděl na skalách.

"A nyní," zvolal, vzpomínaje si na příběh o arabském rybáři, jejž vyprávěl mu Faria, "nyní, Sézame, otevři se!"

III.

OSLNĚNÍ.

Slunce dostoupilo asi třetiny své dráhy a jeho květnové paprsky, teplé a životodárné, opíraly se o skály, které rovněž nezdály se necitelnými k jeho teplu; tisíce cikád, skrytých ve vřesu, vydávalo jednotvárný, nepřetržitý bzukot; listí myrt a oliv se chvělo a šelestilo téměř kovovým zvukem; každý Dantesův krok po vyhřáté žule plašil ještěrky, podobné smaragdům; v dáli bylo vidět poskakovat po nakloněném svahu divoké kozy, které lákaly sem někdy lovce: slovem, ostrov byl obydlen, rušný, oživen, a přece cítil se tam Edmond sám v ruce boží.

Cítil nejasné pohnutí, ne nepodobné trošce bázně: byla to nedůvěra, vzbuzená jasným světlem, které i na poušti vnuká pocit, že pátravé oči jsou na nás upřeny.

Pocit ten byl tak silný, že ve chvíli, kdy se chtěl dát do práce, Edmond se zastavil, odložil motyku, vzal pušku, vystoupil naposled na nejvyšší bod ostrova a tam objal dalekosahajícím pohledem vše, co ho obklopovalo.

Ale, musíme to říci, jeho pozornost nepřivábila poetická Korsika, jejíž i domy mohl rozeznati, ani téměř neznámá Sardinie, jež tvoří její pokračování, ani Elba gigantických upomínek, ani konečně ona neznatelná linie, táhnoucí se na obzoru a odhalující vycvičenému oku námořníkovu nádherný Janov a obchodní Livorno; ne: byla to brigantina, vypluvší za úsvitu a tartana, jež právě odjela.

První se ztrácela v úžině Bonifacia; druhá, berouc se opačným směrem, plula podél Korsiky, kterou chystala se obeplouti.

Ten pohled Edmonda ubezpečil.

Obrátil tedy zrak na předměty, jež obklopovaly ho blíže; viděl se stát na nejvyšším, kuželovitém bodě ostrova, křehká socha tohoto obrovského piedestalu; pod ním ani člověka; vůkol něho ani bárky: nic, než azurové moře, které přicházelo bít do základny ostrova, již tento věčný náraz krášlil stříbrnou třásní.

Sestoupil tedy krokem rychlým, ale přes to plným opatrnosti: bál se v takovémto okamžiku velice nehody, již tak obratně a šťastně napodobil.

Dantes, jak jsme již pravili, šel po opačné stopě podle záseků, vydlabaných na skalách, a viděl, že tato stopa dovedla ho k zátoce, skryté jako lázeň antických nymf; tato zátoka byla dosti široká u svého začátku a dosti hluboká ve svém středu, takže malá lodice druhu speronar mohla tam vplouti a skrýt se tam. Pak, sleduje nit logických vývodů, nit, pomocí které Faria tak důmyslným způsobem vodíval ducha labyrintem dohadů, přišel k názoru, že kardinál Spada, v jehož zájmu bylo zůstat skrytu, přistál v této zátoce, ukryl v ní svou lodici, sledoval linii, udanou záseky, a na konci té linie zakopal svůj poklad.

Tento předpoklad dovedl Dantese zpět k okrouhlému balvanu.

Jedině toto znepokojovalo Edmonda a mátlo všecky jeho představy o silách - jak bylo možno bez použití značných sil vztyčit tento balvan, vážící snad padesát či šedesát centů na onen podstavec, na němž spočíval?

Náhle se Dantesovi rozbřesklo. Místo aby byl vztyčen, pravil si, byl možná spuštěn.

I vyskočil Edmond nad balvan, aby vyhledal prvotní jeho stanoviště. A skutečně viděl brzy, že byl způsoben lehký svah; balvan sjel po základně a stanul na svém nynějším místě; jiný balvan, velikosti obyčejného kamene, sloužil mu za brzdu. Kameny a oblázky byly pečlivě uspořádány, aby zakryly všecko porušení spojitosti; celé to zednické dílo pokryto bylo prstí, tráva se tam ujala, mech se tam rozprostřel, zachytilo se tam několik semínek myrty a lentyšku, a starý balvan zdál se být srostlý se zemí. Dantes opatrně pozvedl prsť a poznal, či domníval se poznati celý ten důmyslný uskok.

I jal se motykou útočiti na onu spojující stěnu, ztvrdlou účinkem času.

Po desítiminutové práci stěna povolila a utvořil se otvor, do něhož bylo možno vsunout paži.

Dantes uřízl olivu, nejsilnější, co mohl najít, zbavil ji větví, vpravil do díry a učinil z ní páku.

Skála byla však příliš těžká a při tom příliš pevně podepřena spodním balvanem, aby lidská síla, byť i síla Herkulova, mohla jí pohnouti.

Dantes tedy uvážil, že musí nejprve útočit na tuto podporu.

Ale jakým prostředkem?

Dantes rozhlédl se koldokola, jako činí lidé v nesnázích, a jeho pohled padl na mufloní roh, plný prachu, jejž nechal mu tam jeho přítel Jacopo.

Usmál se: pekelný vynález měl učinit své dílo.

Pomocí motyky vyhloubil Dantes mezi hořením balvanem a tím, na kterém spočíval, podkop, jaký obyčejně činívají zákopníci, chtějí-li ušetřit lidským pažím příliš velikou námahu, a pak naplnil jej prachem. Nato roztrhal kapesník a stočiv jej, utvořil z něho knot.

Zapáliv jej, Dantes se vzdálil.

Výbuch nedal na sebe dlouho čekati: hořejší balvan byl okamžitě pozvednut nevýslovnou silou, dolejší byl roztrhán na kusy. Malým otvorem, jejž Dantes s počátku způsobil, unikl celý dav hemžícího se hmyzu, a ohromná užovka, strážkyně této tajemné cesty, vinula se v modravých spirálách a zmizela.

Dantes se přiblížil: hořejší balvan, zbavený podpory, chýlil se nad propastí; neohrožený zkoumatel ho obešel, vybral si nejkratší místo, opřel páku o jednu z jeho hran a podoben Sisyfovi, vzepřel se celou silou proti balvanu.

Balvan, pohnutý již otřesem, se zakolísal; Dantes zdvojil úsilí: byl jako jeden z Titánů, vytrhávajících hory ve válce s bohy. Konečně skála povolila, překotila se, odskočila, zřítila se a zmizela, pohlcena mořem.

Odkryla okrouhlé místo a dala spatřiti železný kruh, zapuštěný doprostřed čtyřhranného kamene.

Dantes vyrazil výkřik radosti a údivu: nikdy nebyl první pokus korunován velkolepějším výsledkem.

Chtěl pokračovat, ale jeho nohy třásly se tak silně, jeho srdce bilo tak prudce, jeho oči byly zkaleny tak palčivou mlhou, že byl nucen se zastavit.

Tento okamžik váhání trval po dobu blesku. Edmond vsunul páku do kruhu, zvedl ji mocně a zvednutý kámen ustoupil odkrývaje srázný spád jakýchsi schodů, nořících se do tmy jeskyně, čím dále tím temnější.

Jiný byl by se vrhl vpřed s radostnými výkřiky. Dantes se zastavil, zbledl, zapochyboval.

"Nuže, hleďme," pravil sám k sobě, "buďme mužem! Zvyklý protivenství, nenechám se přece zdrtit zklamáním; jinak byl bych býval trpěl nadarmo! Srdce puká, když, byvši příliš rozpjato vlahým dechem naděje, sevřeno je náhle chladnou skutečností! Faria snil: kardinál Spada ničeho nezakopal do této jeskyně, snad sem ani nikdy nepřišel. Anebo, přišel-li, Cesar Borgia, neohrožený dobrodruh, neúnavný a temný lotr, přišel sem za ním, odkryl jeho stopu, sledoval táž znamení jako já, jako já pozvedl tento kámen a sestoupiv do jeskyně dříve než já, ničeho po sobě pro mne nezanechal."

Okamžik zůstal bez hnutí, zamyšlen, upíraje pevně oči na temný a prodloužený otvor.

"Nuže, nyní, kdy nespoléhám již na nic, nyní, kdy jsem si řekl, že by bylo bláhové, chovati ještě nějakou naději, je pro mne pokračování této příhody dílem zvědavosti, nic více."

A zůstal ještě chvíli nehnutě stát, uvažuje.

"Ano, ano, tato příhoda je na svém místě v životě toho královského bandity, smíšeném ze stínu a světla, v tkanivu neobyčejných událostí, z nichž skládá se pásmo jeho existence; tato pohádková událost připíná se pevně k ostatním věcem; ano, Borgia přišel sem kterési noci, pochodeň v jedné ruce, meč ve druhé, a dvacet kroků od něho, snad na úpatí této skály, stáli hrozivě a chmurně dva sbirové, pátrajíce po zemi, moři i ve vzduchu, zatím co jejich pán vstupoval, jako já hodlám to učinit, plaše temnoty svým hrozným a planoucím ramenem.

Ano, ale co asi učinil Cesar se sbiry, jimž vydal takto své tajemství?" tázal se Dantes sama sebe.

"Asi totéž," odpověděl si s úsměvem, "co bylo učiněno s Alarichovými pohřbívači, kteří pochováni byli zároveň s pohřbeným."

"Leč přišel-li sem," pokračoval Dantes v myšlenkách, "zajisté poklad našel a vzal jej; Borgia, muž, jenž přirovnával Itálii k artičoku a jenž pojídal ji list po listu, Borgia znal příliš dobře cenu času, aby jej byl ztrácel opětným umísťováním balvanu na základnu.

Sestupme."

A sestoupil s úsměvem pochyby na rtech a šeptaje poslední slovo lidské moudrosti: Snad!...

Avšak místo tmy, kterou očekával, místo neprůhledné, zkažené atmosféry spatřil Dantes mírný svit, rozložený na modravé světlo. Vzduch a světlo proudily sem nejen právě utvořeným otvorem, ale i trhlinami ve skalách, z vnějšku neviditelnými, jimiž bylo vidět blankyt oblohy, od kterého odrážely se zachvívající se větve zelených dubů a pichlavé, plazivé pruty ostružin.

Po několikavteřinovém pobytu v této jeskyni, jejíž atmosféra, spíše vlahá než vlhká, spíše vonná než mdlá, lišila se od teploty ostrova, jako se lišilo modré světlo od slunce, Dantesův zrak, zvyklý, jak jsme pravili, temnotě, mohl vniknouti i do nejvzdálenějších úhlů dutiny: byla ze žuly, jejíž slídovité hrany jiskřily se jako démanty.

"Ach," pravil si Edmond s úsměvem, "to je nepochybně všechen poklad, jejž kardinál zanechal; a dobrý abbé, vida ve snu tyto zářící stěny, posílil se asi ve svých pyšných nadějích."

Ale Dantes připomenul si slova závěti, kterou uměl nazpaměť: "V nejvzdálenějším úhlu druhé jeskyně," pravil testament.

Dantes vnikl teprve do první, nyní musil hledati vchod do druhé.

Dantes se rozhlédl; tato druhá jeskyně musila samozřejmě vbíhat do vnitra ostrova; prohlédl okraje kamenů a šel zaklepat na stěnu, v níž, jak se mu zdálo, měl býti otvor, skrytý nepochybně pro větší jistotu.

Motyka na okamžik zazvučela, vyloudivši z balvanu mdlý zvuk, jehož hutnost vyvolala pot na Dantesově čele; konečně zdálo se vytrvalému horníku, že jistá část žulové stěny odpovídá temnějším a hlubším ohlasem na jeho výzvu; upřel planoucí zrak na stěnu a poznal citem vězně, co nikdo jiný by snad nebyl poznal: že totiž je tam asi nějaký otvor.

Přece však, aby nekonal zbytečné práce, proklepal Dantes, jenž, jako Cesar Borgia, seznal cenu času, ostatní stěny motykou, prozkoumal půdu kolbou pušky, odhrabal písek na podezřelých místech, a ničeho nenašed, ničeho nepoznav, vrátil se k části stěny, která vydávala onen útěšný zvuk.

Zaklepal znovu s větší silou.

Tu spatřil podivnou věc; pod údery nástroje odskakovala totiž jakási omítka, podobná té, kterou nahazují se stěny, upravované k malbě fresek, a padala v úlomcích, odkrývajíc bělavý, měkký kámen, podobný našim kamenům obyčejné velikosti. Otvor ve skále uzavřen byl kameny jiného druhu, pak byly kameny omítnuty tímto náhozem a na náhozu byla pak napodobena barva a sklovina žulová.

Dantes udeřil tedy ostrým koncem motyky, jenž vnikl na palec do zděných dveří.

Zde tedy musil kopati.

Čím více měly hromadící se důkazy, že Faria se nemýlil, ubezpečiti Dantese, tím více jeho slábnoucí srdce podléhalo podivnou záhadou lidského ústrojí pochybám, ba téměř malomyslnosti: toto nové poznání, jež mělo mu dodati nových sil, zbavilo ho síly, jež mu zbývala; motyka sklesla, vypadnuvši mu téměř z rukou. Položil ji na zemi, osušil si čelo a vystoupil na denní světlo, udávaje sám sobě za záminku, že se musí podívat, nestopuje-li ho někdo, vpravdě však proto, že měl potřebí vzduchu, cítě se blízkým mdlobě.

Ostrov byl pustý a slunce v zenitu zdálo se pokrývati jej svým plamenným okem. V dálce malé rybářské bárky rozpínaly křídla na safírově modrém moři.

Dantes ještě ničeho nepožil, ale jíst v takovém okamžiku bylo by příliš dlouho trvalo; pozřel doušek rumu a vrátil se zpět do jeskyně s posílenou myslí.

Motyka, jež zdála se mu tak těžkou, stala se opět lehkou; pozvedl ji jako pero a dal se znovu statně do práce.

Po několika ranách zpozoroval, že balvany nejsou již spojeny, nýbrž jen na sebe položeny a pokryty omítkou, o níž jsme mluvili. Vpravil do jedné skuliny špičku motyky, opřel se o topůrko a s radostí viděl, jak kámen svalil se mu k nohoum.

Nyní Dantes potřeboval již jen přitáhnouti každý kámen železným zubem motyky k sobě a každý kámen padl vedle prvního.

Dantes mohl vstoupit, jakmile způsoben byl první otvor. Ale zdržuje se o několik okamžiků, odkládal jistotu, křečovitě se přidržuje naděje.

Konečně po novém chvilkovém váhání vstoupil Dantes z této první jeskyně do druhé.

Tato druhá jeskyně byla nižší, temnější a hrozivějšího vzhledu než první. Vzduch, jenž vnikal tam pouze otvorem, před okamžikem způsobeným, měl onen nezdravý pach, kterého Dantes nenašel k svému údivu v první dutině.

Dantes vyčkal, až vnější vzduch oživí mrtvou atmosféru, a pak vešel.

Vlevo od otvoru byl hluboký a tmavý kout.

Jak jsme pravili, pro Dantesovo oko temnot nebylo.

Vnořil pohled do druhé jeskyně: byla prázdna jako první.

Poklad, byl-li, byl zakopán v onom tmavém koutě.

Nadešla chvíle úzkosti; vyhrabat hlínu na dvě stopy, to bylo vše, co zbývalo Dantesovi mezi svrchovanou radostí a svrchovaným zoufalstvím.

Přistoupil k úhlu a jako by se ho zmocnila náhlá rozhodnost, udeřil směle na půdu.

Při pátém či šestém úderu zazvučela železná motyka o železo.

Nikdy pohřební hrana, nikdy chvějící se umíráček nepůsobily takovým dojmem na toho, kdo je slyšel. Kdyby Dantes nebyl na nic přišel, jistě by nebyl více zbledl.

Kopal vedle místa, které byl již vyšetřil, a setkal se se stejnou překážkou, ne však se stejným zvukem.

"Je to dřevěná bedna, pobitá železem," řekl si.

V tom okamžiku mihl se rychlý stín, zaclonivší světlo.

Dantes pustil motyku, chopil se pušky, protáhl se otvorem a vyběhl ven.

Divoká koza přeskočila první vchod do jeskyně a pásla se na několik kroků dále.

Byla to krásná příležitost k zabezpečení oběda, ale Dantes se bál, aby výstřel někoho nepřivábil.

Okamžik se rozmýšlel, uřízl smolnatý strom, šel jej zapálit o ještě doutnající oheň, na kterém podloudníci pekli si snídaní, a vrátil se i se smolnicí.

Nechtěl ztratiti žádné podrobnosti z toho, co se naskytne jeho zrakům.

Přiblížil smolnici k neupravené a nedokončené jámě a poznal, že se nemýlil: jeho rány narážely střídavě na železo a na dřevo.

Zabodl smolnici do země a dal se znovu do práce.

V okamžiku vyklizen byl prostor asi tří stop zdélí a dvou stop zšíří a Dantes mohl spatřiti dubovou bednu, pobitou ciselovaným železem. Uprostřed víka skvěl se na stříbrné desce, již hlína nebyla s to zkaliti, erb rodu Spadů, to jest, meč, dělící po délce oválný znak - jakými jsou všecky italské erbové znaky - a nad znakem kardinálský klobouk.

Dantes poznal jej snadno: abbé Faria mu jej tolikrát nakreslil!

Od té chvíle nebylo již pochyby, poklad tu skutečně byl; uložit na to místo prázdnou bednu nebylo by vyžadovalo tolik obezřetnosti.

V okamžiku byla bedna kol dokola odhrabána a Dantes viděl, jak objevil se střední zámek, umístěný mezi dvěma visacími zámky, a po něm postupně kruhovitá ucha na pobočních stranách. Vše bylo ciselováno, jak se ciselovalo v té době, kdy umění činilo cenným i nejprostší kovy.

Dantes uchopil bednu za kruhy a snažil se ji pozvednouti: bylo to nemožné.

Dantes pokusil se ji otevříti: střední zámek i visací byly zavřeny; zdálo se, že věrní strážci nechtějí vydati svého pokladu.

Dantes vsunul ostrou hranu motyky mezi víko a bednu, opřel se o topůrko a víko zaskřípavši, puklo. Široký otvor v prknech učinil kování zbytečným; padlo rovněž, svírajíc ještě ve svých tvrdošíjných nehtech prkna, které jeho pád nalomil, a bedna byla odkryta.

Závratná horečka zmocnila se Dantese; chopil se pušky, nabil ji a postavil vedle sebe. Nejdříve zamhouřil oči, jako činí děti, aby uzřely v jiskřivé noci své obraznosti více hvězd, než mohou jich napočítat na obloze ještě ozářené, pak je otevřel a byl oslněn.

Bedna byla rozdělena na tři oddělení.

V prvním leskly se žluté dukáty plavými odlesky.

V druhém byly dobře srovnány špatně vyleštěné pruty, které měly pouze váhu a cenu zlata.

V třetím konečně, do polovice plném, přesýpal Edmond plnými hrstmi démanty, perle, rubíny, které, dopadajíce na sebe v jiskřivé kaskádě, vydávaly zvuk, podobný nárazu krup na okenní tabulky.

Když se byl dotkl toho pokladu a ohmatal jej, když vnořil chvějící se ruce do toho zlata a drahokamů, Edmond vstal a proběhl jeskyněmi v nejvyšším vytržení člověka, blízkého šílenství. Vyskočil na skálu, odkud mohl pohledem obsáhnouti moře, a nespatřil ničeho. Byl sám, zcela sám se svým nespočetným, neslýchaným báječným bohatstvím, jež

mu náleželo; leč snil, nebo bděl? Byl obětí prchavého snu, či svíral skutečnost rukama?

Cítil potřebu spatřiti znovu své zlato a přece věděl, že neměl by v tom okamžiku dosti síly snésti ten pohled. Na chvíli přitiskl si obě ruce na temeno hlavy, jako by chtěl zabránit, aby mu rozum neprchl. Pak vrhl se napříč ostrovem, aniž sledoval ne cestu, těch na ostrově Monte-Cristo nebylo, ale naznačený směr, zaháněje na útěk divoké kozy a děse svým křikem a gestikulací mořské ptáky. Vrátil se pak oklikou, pochybuje ještě, vrhl se z první jeskyně do druhé a ocitl se znovu před oním dolem zlata a démantů.

Tentokráte padl na kolena, tiskna křečovitě oběma rukama bušící srdce a šeptaje modlitbu, jedině Bohu srozumitelnou.

Brzy cítil se klidnějším, přes to však šťastnějším, neboť teprve od té chvíle začínal věřit své blaženosti.

Tu jal se počítati své jmění; bylo tam tisíc prutů zlata, vážících po dvou až třech librách; pak narovnal do sloupků dvacet pět tisíc dukátů, z nichž každý mohl mít cenu dvaceti čtyř franků běžné měny, všecky s hlavou papeže Alexandra VI. a jeho předchůdců, a viděl, že oddělení je tím teprve do poloviny vyprázdněno; konečně naměřil oběma rukama tři plné hrsti perel, drahokamů a démantů, z nichž mnohé, zasazeny nejlepšími zlatníky své doby, honosily se i značnou cenou provedení vedle své skutečné hodnoty.

Dantes viděl, že den se nachyluje a ponenáhlu zhasíná. Bál se, aby nebyl překvapen, kdyby zůstal v jeskyni, i vyšel s puškou v ruce. Kousek sucharu a několik doušků vína byly jeho večeří. Pak přivalil opět kámen na staré místo, ulehl naň a usnul sotva na několik hodin, kryje svým tělem vchod do jeskyně.

Tato noc byla jednou z čarovných a hrozných nocí, jaké tento muž ohromných duševních pohnutí prožil již asi dvě nebo tři.

IV.
NEZNÁMO.

Nastal den. Dantes očekával jej již dlouho s otevřenýma očima. Při prvních jeho paprscích vstal a vystoupil jako předešlého dne na nejvyšší skálu ostrova, aby obhlédl okolí; jako předešlého dne vše bylo pusto.

Edmond sestoupil, zvedl kámen, naplnil si kapsy drahokamy, položil co nejlépe prkna a kování bedny na staré místo, pokryl ji hlínou, hlínu udupal a posypal pískem, aby čerstvě rozkopané místo podobalo se ostatní půdě; pak vyšel z jeskyně, umístil opět kamennou desku a nakladl na ni kameny různé velikosti; mezery mezi nimi vyplnil prstí a nasázel do nich myrty a vřes, zalil tyto nové rostliny, aby byly podobny starým, zahladil stopy svých kroků kolem toho místa a očekával netrpělivě návrat svých soudruhů. Skutečně, nyní již nešlo o to, trávit čas hleděním na zlato a démanty a zůstat na Monte-Cristu jako drak, hlídající neužitečné poklady. Teď bylo nutno vrátit se do života, mezi lidi a zaujmout ve společnosti místo, vliv a moc, které skytá na tomto světě bohatství, první a největší síla, jakou může lidská bytost vládnouti. Podloudníci vrátili se šestého dne. Dantes poznal z dálky zjev a chod Mladé Amalie; dovlekl se k přístavu jako raněný Filoktetes a když soudruzi přistáli, oznámil jim, naříkaje si ještě stále, značné zlepšení; pak sám vyslechl líčení příhod. Dařilo se jim sice dobře, ale sotvaže byl náklad složen, dostali zprávu, že dozorčí dvoustěžník z Toulonu vyplul z přístavu a míří k nim. Prchli tedy střelhbitě, litujíce, že Dantes, který uměl dáti lodi takovou rychlost, není tam, aby ji řídil. A vskutku, brzy spatřili stíhající loď, ale pomocí noci a tím, že obepluli Korsický mys, unikli.

Nebyla to celkem špatná cesta. Všichni a zvláště Jacopo litovali, že Dantes při ní nebyl a neobdržel díl odměny, již vynesla díl, obsahující padesát piastrů.

Edmond zůstal neproniknutelným; ani se neusmál při vypočítávání výhod, které by byl sdílel, kdyby byl mohl opustiti ostrov. A ježto Mladá Amalie připlula k Monte-Cristu jedině k vůli němu, vystoupil na ni ještě téhož večera a plul za kapitánem do Livorna.

V Livornu odebral se k jistému židovi a prodal čtyři ze svých nejmenších démantů, každý po pěti tisících franků. Žid byl by býval mohl pátrati, jak stal se námořník majitelem takových předmětů. Ale chránil se toho, neboť vydělal na každém tisíc franků.

Druhého dne koupil zcela novou bárku, kterou dal Jacopovi, připojiv k tomu daru sto piastrů, aby si mohl najmouti mužstvo, a to pod podmínkou, že Jacopo vydá se do Marseille vyptat se na starce jménem Ludvík Dantes, který bydlíval na Meilhanské Silnici, a na dívku, jež bydlila ve vesnici Katalánců a jež nazývala se Mercedes.

Nyní bylo na Jacopovi domnívat se, že sní; tu vyprávěl mu Edmond, že stal se námořníkem ze vzdoru a protože jeho rodina odpírala mu peníze, nutné k výživě; když však přijeli do Livorna, že vyplacena mu byla pozůstalost po strýci, jenž ustanovil ho svým jediným dědicem. Dantesovo ušlechtilé vychování dodávalo jeho řeči takové pravděpodobnosti, že Jacopo ani na okamžik nepochyboval, že jeho bývalý soudruh mluví mu pravdu.

Ježto pak doba, na kterou byl Edmond najat na Mladou Amalii vypršela, rozloučil se s kapitánem, jenž snažil se ho nejprve zdržeti, jenž však, uslyšev také historii s dědictvím, zřekl se naděje, zvrátiti rozhodnutí svého bývalého námořníka.

Druhého dne vyplul Jacopo k Marseilli; s Edmondem měl se opět sejít na Monte-Cristu.

Téhož dne odejel Dantes, aniž řekl, kam jde, dav na rozloučenou mužstvu Mladé Amalie skvělé dary a kapitánovi slib, že mu kteréhosi dne podá o sobě zprávy.

Dantes odebral se do Janova.

Ve chvíli, kdy tam přibyl, byla zkoušena malá yachta, objednaná jistým Angličanem, který, slyšev, že Janované jsou nejlepšími staviteli lodí na celém Středozemním moři, chtěl míti yachtu, vystavěnou v Janově. Angličan smluvil cenu na čtyřicet tisíc franků; Dantes nabídl šedesát tisíc s podmínkou, že loď bude mu odevzdána ještě téhož dne. Angličan zatím, než bude loď hotova, konal cestu po Švýcarech. Měl se vrátit až za tři týdny nebo za měsíc; stavitel myslil, že

bude mít kdy dáti jinou loď do stavby. Dantes odvedl stavitele k jistému židovi, odebral se s ním do pokojíku za krámkem a žid vyplatil staviteli šedesát tisíc.

Stavitel nabídl Dantesovi služby co se týká sestavení mužstva; Dantes však poděkoval, řka, že má ve zvyku plouti sám a že si jedině přeje, aby v jeho kabině při hlavách lože zřízena, byla tajná skříň se třemi, rovněž tajnými odděleními. Udal míru oddělení, která byla zřízena druhého dne.

Dvě hodiny nato vyplul Dantes z janovského přístavu, provázen pohledy zvědavého zástupu, jenž chtěl vidět španělského velmože, který má ve zvyku sám řídit loď.

Dantes obstál znamenitě; pomocí kormidla a aniž potřeboval je opustiti, činil s lodí všecky obraty, které si přál. Bylo to, jako by rozumná bytost byla poslušná daných pokynů, a Dantes uznával v duchu, že Janované zaslouží si pověst prvních loďařů světa.

Zvědavci sledovali lodici zrakem, až ztratili ji s očí, a pak nastalo dohadování, kam asi míří: jedni mínili ku Korsice, jiní k Elbě; ti sázeli se, že pluje do Španěl, oni tvrdili, že do Afriky; nikdo nepomyslil na ostrov Monte-Cristo.

A právě na Monte-Cristo Dantes plul.

Dorazil tam ku konci druhého dne; loď plula výborně a urazila tu vzdálenost v pětatřiceti hodinách. Dantes poznal výborně polohu břehu; místo aby stanul v obvyklém přístavu, zakotvil v malé zátoce.

Ostrov byl pustý; zdálo se, že nikdo tam nepřistál od té doby, co jej Dantes opustil; šel k svému pokladu: vše bylo v témže stavu, v jakém to zanechal.

Druhého dne bylo obrovské jeho jmění přeneseno na yachtu a uzavřeno ve třech odděleních tajné skříně.

Dantes čekal ještě týden. Po celý týden objížděl s yachtou kolem ostrova, zkoumaje ji, jako štolba zkoumá koně: po osmi dnech znal všecky její přednosti a všecky její vady; Dantes si umínil zvětšiti první a napraviti druhé.

Osmého dne spatřil Dantes malou lodici, mířící plnými plachtami k ostrovu, a poznal Jacopovu bárku; dal signál, na nějž Jacopo odpověděl, a za dvě hodiny byla bárka u yachty.

Smutná odpověď následovala na obě Edmondovy otázky.

Starý Dantes byl mrtev.

Mercedes zmizela.

Edmond vyslechl obě zprávy s klidnou tváří; ihned však vystoupil na zemi, zakázav, aby ho tam kdokoli následoval.

Za dvě hodiny se vrátil; dva muži z Jacopovy bárky přešli na yachtu, aby mu byli nápomocni při lanoví. Dantes rozkázal obrátit přídu k Marseilli. Otcovu smrt předvídal; ale co se stalo s Mercedes?

Edmond nemohl dáti dostatečných informací policejnímu agentu bez porušení svého tajemství; kromě toho chtěl ještě nabýt jiných zpráv, při čemž spoléhal se jen na sebe sama. Zrcadlo v Livornu ho poučilo, že nehrozí mu nebezpečí poznání; ostatně měl nyní po ruce všecky prostředky k přestrojení. A tak jednoho jitra vplula statečně yachta, následována bárkou, do přístavu v Marseilli a zastavila se právě proti místu, kde onoho večera neblahé paměti byl Edmond vsazen na loďku, jež dopravila ho na zámek If.

Ne bez jistého rozechvění viděl Dantes blížit se četníka v zdravotním člunu. Ale s dokonalou jistotou, kterou si osvojil, odevzdal mu anglický pas, koupený v Livornu, a pomocí této cizozemské listiny, jež je ve Francii mnohem více respektována než francouzská, vystoupil bez nesnází na pevninu.

První, koho Dantes spatřil, vkročiv na Cannebieru, byl jeden z námořníků Faraona. Tento muž pod ním sloužíval a naskytl se zde jako prostředek k Dantesovu ubezpečení o změnách, které se s ním staly. Edmond kráčel přímo k němu a položil mu několik otázek, na které muž odpověděl, nedávaje ani slovy, ani tváří nikterak najevo, že by si vzpomínal, že už někdy viděl toho, jenž ho oslovil.

Dantes dal námořníkovi minci za jeho poučení; za chvilku nato slyšel bodrého muže za sebou běžet.

Dantes se obrátil.

"Promiňte, pane," pravil námořník, "ale zmýlil jste se asi; myslil jste, zemi dáváte dvoufrank a dal jste mi dvounapoleondor."

"Skutečně, příteli," pravil Dantes, "zmýlil jsem se; ale ježto vaše poctivost zasluhuje odměny, zde máte druhý, který prosím propijte se svými soudruhy na mé zdraví."

Námořník pohlížel na Edmonda tak udiveně, že ani nepomyslil na děkování. A díval se za odcházejícím, řka:

"Je to nějaký nabob z Indie."

Dantes pokračoval v cestě; při každém kroku svíralo se mu srdce novým pohnutím: všecky vzpomínky z dětství, vzpomínky nesmazatelné, věčně blízké myšlenkám, tu byly, hlásíce se v každém koutě náměstí, na každém rohu ulice, u každého patníku křižovatky. Když přišel na konec ulice de Noailles a spatřil Meilhanskou silnici, cítil, že kolena pod ním klesají, a málem by byl padl pod kola vozu.

Došel konečně až k domu, v němž bydlíval jeho otec. Barvínky a řeřichy zmizely z podkrovní komůrky, kde druhdy starcova ruka ošetřovala je s takovou péčí.

Edmond opřel se o strom a dlouhou chvíli zůstal tak v zamyšlení stát, hledě na poslední poschodí toho chudého domku. Konečně přistoupil ke dveřím, překročil jejich práh, tázal se, není-li nějaký byt volný, a naléhal tak dlouho, aby mohl navštívit byt v pátém poschodí, přes to, že byl pronajat, až domovník vystoupil nahoru a požádal cizincovým jménem lidi, kteří jej obývali, za dovolení, navštívit dvě místností, z nichž sestával. Lidé, obývající ten malý příbytek, byli mladý muž a mladá žena, kteří vzali se teprve před týdnem.

Spatřiv ty dva mladé lidi, Dantes zhluboka povzdechl.

Nic ostatně nepřipomínalo Dantesovi otcův byt: nebyly tam již ty papírové čalouny; všecky staré kusy nábytku, Edmondovi přátelé z dětství, zmizely. Jedině stěny byly tytéž.

Dantes obrátil se k loži; stálo na témže místě jako lože bývalého nájemníka. Edmondovy oči zarosily se proti jeho vůli slzami: na tom místě asi stařec vydechl, šeptaje synovo jméno.

Oba mladí lidé pohlíželi s údivem na muže přísného čela, po jehož lících řinuly se dvě veliké slzy, aniž se jeho tvář svraštila. Ježto však každá bolest budí úctu, mladí lidé nekladli neznámému žádných otázek; odstoupili jen dozadu, aby se mohl vyplakat, a když odcházel, doprovodili ho, řkouce, že může přijít, kdy bude chtít, že jejich chudý dům bude mu vždycky otevřen.

Přišed o poschodí níže, zastavil se Edmond před jinými dveřmi a tázal se, bydlí-li tam ještě krejčí Caderousse. Domovník mu však odpověděl, že muž, o kterém mluví, dělal špatné obchody a nyní že má hospůdku na silnici z Bellegardy do Beaucairu.

Dantes sestoupil, zeptal se na adresu majitele domu na Meilhanské silnici, odebral se k němu, dal se ohlásit pode jménem lorda Wilmora (bylo to jméno a titul zanesené v jeho cestovním pase) a koupil od něho onen malý domek za cenu dvaceti pěti tisíc. Bylo to nejméně o deset tisíc franků více, než za kolik stál. Ale Dantes byl by býval zaň dal půl milionu, kdyby to byl domácí na něm žádal.

Ještě téhož dne byli mladí lidé v pátém poschodí zpraveni notářem, který sepsal smlouvu, že nový majitel dává jim na výběr jakýkoli byt v celém domě bez jakéhokoli zvýšení činže, pod podmínkou, že postoupí mu dva pokoje, které obývají.

Tato podivná událost zaměstnávala déle než týden všecky obyvatele Meilhanské Silnice a dala podnět k tisíci dohadů, z nichž ani jeden nebyl správný.

Co však ještě více pletlo všecky mozky a mátlo všecky mysle bylo, že týž muž, kterého viděli vstoupit do domu na Meilhanské Silnici, byl viděn, jak procházel se po vesničce Katalánců a vstoupil do chudého rybářského domku, kde zůstal přes hodinu, vyptávaje se na mnohé osoby, které zemřely, nebo které se vystěhovaly před více než patnácti či šestnácti léty.

Druhého dne lidé, k nimž vešel, aby se jich na to všecko vyptal, obdrželi darem úplně novou katalánskou bárku, opatřenou dvěma nevody a jedním sakem na ryby.

Dobří lidé byli by rádi poděkovali štědrému tazateli. Ale viděli ho, jak opustiv je a uděliv několik rozkazů jakémusi námořníkovi, vsedl na koně a vyjel z Marseille Cášskou branou.

V.
HOSPODA U GARDSKÉHO MOSTU.

Ti, kteří prošli jako já pěšky jih Francie, mohli s povšimnout mezi Bellegardou a Beaucairem, asi v polou cesty mezi vsí i městem, přece však o něco blíže Beaucairu než Bellegardě, malé hospůdky, na níž visí na plechové, při nejmenším větru skřípající tabulce směšné zobrazení starořímského vodovodu, zvaného Gardským mostem.

Tato hospůdka stojí po levé straně silnice, řídíme-li se tokem Rhóny, a je obrácena zády k řece; k ní připojeno je to, čemu říká se v Languedocu zahrada; to znamená, že opačná strana než ta, na které otvírají se pocestným dveře, obrácena je do ohrady, v níž plazí se několik zakrnělých oliv a několik planých fikovníků, listí prachem bílého; mezi nimi místo vší zeleniny roste česnek, paprika a ošlejch; a konečně na jednom rohu, jako zapomenutá stráž, veliká rozložitá sosna tyčí melancholicky svůj ohebný peň, zatím co její vrchol, rozložený ve vějíř, praská pod třicetistupňovým sluncem.

Všecky tyto velké i malé stromy křiví se, přirozeně nachýleny směrem, jímž vane mistral, jeden ze tří bičů Provence; druhými dvěma, jak známo, či neznámo, byly Durance a parlament.

V okolní pláni, jež podobá se velikému jezeru prachu, vegetuje tu a tam několik stébel pšenice, kterou tamější zahradníci pěstují nepochybně ze zvědavosti, a z nichž každé slouží za útulek cvrčku, jenž pronásleduje svým pronikavým, jednotvárným zpěvem pocestné, zabloudivší do této pouště.

Asi od sedmi či osmi let byla tato hospůdka majetkem muže a ženy, jejichž služebnictvo sestávalo ze služebné dívky jménem Kačenky, a čeledína, slyšícího na jméno Pacaud; dvě pomocné síly, které ostatně postačily až dost k posluze od té doby, co byl zřízen průplav z Beaucairu do Aiguemortesu a co lodě vítězně nahradily poštovní dopravu a kryté lodice dostavníky.

Tento průplav, jako by chtěl ještě více rozjitřiti lítost ubohého hostinského, kterého přivedl na mizinu, táhne se mezi Rhónou, která ho naplňuje, a silnicí, kterou vyčerpává, asi sto kroků od hospůdky, již jsme krátce, ale věrně vylíčili.

Hostinskému, majiteli té malé hospůdky, mohlo býti asi čtyřicet až čtyřicet pět let. Byl to velký, suchý, svalnatý muž, pravý jižní typ s hlubokýma, lesklýma očima, orlím nosem a zuby bílými jako u dravce. Jeho vlasy, které jako by se nemohly přes první závany věku rozhodnout k šedivění, byly, jako jeho do kulata sestřižený vous, husté, vlnité a sotva protkané několika bílými vlákny. Jeho pleť, od přírody snědá, pokryla se ještě novou vrstvou hnědi, následkem zvyku, který si chudák osvojil, stát od rána do večera na prahu dveří a vyhlížet, neblížili se nějaký host buď pěšky, nebo na voze: za toho očekávání, jež bylo skoro vždycky zklamáno, nechránil si tváře před sžíravě palčivým sluncem ničím, kromě červeného šátku, který uvazoval si na hlavu po způsobu španělských mezkařů. Tímto mužem byl náš starý známý, Kaspar Caderousse.

Jeho žena, jež za svobodna jmenovala se Magdalena Radellová, byla naproti tomu bledá, hubená, churavá žena; narozena v okolí Arelatu a zachovavši si stopy krásy, kterou její krajanky slynou, viděla přes to, jak její tvář pozvolna vadne v takřka nepřetržitém záchvatu vnitřní zimnice, tak časté mezi obyvatelstvem, sousedícím s aiguemorteskými rybníky a camargueskými bažinami. Sedávala tedy stále, třesouc se zimou, ve svém pokoji v prvním poschodí, buď zabořena v křesle, nebo opřena o lože, zatím co její muž stával ve dveřích na své obvyklé stráži; na stráži, kterou rád prodlužoval, neboť po každé, jakmile ocitl se se svou hubenou polovicí pohromadě, byl pronásledován jejími věčnými nářky na osud, nářky, na které obyčejně odpovídal tímto filosofickým výrokem:

"Mlč, Karkonto! Bůh tomu tak chce!"

Tato přezdívka vznikla tím, že Magdalena Radellová pocházela ze vsi Karkonty, ležící mezi Lalonem a Lambescem. A řídě se místním zvykem, jenž vyžaduje, aby lidé byli téměř vždycky označováni příjmím místo jménem, nahradil její muž tímto názvem jméno Magdaleny, nepochybně příliš sladké a příliš libozvučné jeho drsnému jazyku.

Ale přes tuto předstíranou odevzdanost do vůle Boží, ať nikdo nemyslí, že by náš hospodský necítil hluboce bídný stav, do něhož uvrhl jej onen prokletý beaucairský průplav, a že by byl necitelný k ženiným nepřetržitým nářkům, jimiž jej stále pronásledovala. Byl to, jako všichni Jihofrancouzi, muž střídmý a bez velikých potřeb, ale ješitný, co se týká zevnějšku. Také nenechal za dob svého blahobytu minout ani jedno cejchování dobytka, ani jeden průvod s taraskou, aby se tam neukázal s Karkontou, jeden v malebném kroji mužů z jihu, jenž blíží se kroji katalánskému a současně andalusskému, druhá v rozkošném úboru Arelaťanek, který zdá se být vypůjčen z Řecka a Arábie. Ponenáhlu však zmizely hodinkové řetízky, náhrdelníky, tisícibarvé pásy, vyšívané halenky, sametové kamizoly, punčochy s parádními klínky, pestré kamaše, i střevíce se stříbrnými přeskami a Kaspar Caderousse, nemoha se již ukazovati na výši své minulé nádhery, zřekl se sám za sebe i za svou ženu všech světských okázalostí, jejichž veselý hluk, kterému naslouchal, hryže se tajně v srdci, zaléhal až k chudé té hospůdce, již stále držel spíše jako přístřeší než jako podnik.

Caderousse tedy vystál, jak bylo jeho zvykem, část dopoledne přede dveřmi, utkvívaje melancholickým pohledem brzy na malém, odřeném trávníku, kde zobalo několik slepic, brzy na tom či onom konci pusté silnice, jež běžela na té straně k jihu, na oné k severu, když tu náhle ostrý hlas ženin přiměl ho opustit místo. Vešel bruče do domu a vystoupil do prvního poschodí, nechav nicméně dveře dokořán otevřeny, jako by měly vyzývat pocestné, aby na něho cestou nezapomněli.

V okamžiku, kdy Caderousse vešel do domu, silnice, o níž jsme mluvili, a po které pátral pohledem, byla tak pustá a osamělá, jako poušť v poledne; táhla se, bílá a nekonečná, mezi dvěma řadami hubených stromů, a bylo snadno pochopitelné, že žádný cestující, mohoucí zvoliti si jinou denní hodinu, neodváží se do té děsné Sahary.

Leč proti vší pravděpodobnosti, kdyby byl Caderousse zůstal na svém místě, byl by býval viděl vynořit se směrem od Bellegardy koně s jezdcem, beroucí se slušným a přátelským chodem, jenž prozrazuje nejlepší shodu mezi jezdcem a koněm; kůň byl uherský mimochodník příjemného kroku, jezdec byl kněz, černě oděný a mající na hlavě, přes sálavé slunce, stojící právě v zenitu, třírohý klobouk; oba se ubírali jen velmi rozumným klusem.

Přišedši ke dveřím, skupina se zastavila: bylo by bývalo těžko určiti, zastavil-li kůň muže, nebo muž koně. V každém však případě jezdec sestoupil na zemi a táhna zvíře za uzdu, šel je uvázat k otáčidlu porouchané okenice, visící jen na jednom stěžeji. Osušuje si pak červeným bavlněným kapesníkem čelo, s něhož řinul se mu pot, kněz přistoupil ku dveřím a třikrát zaklepal na práh okovaným koncem hole, kterou držel v ruce.

Hned nato vstal veliký černý pes a přiblížil se o několik kroků, štěkaje a ukazuje ostré bílé zuby; dvojí nepřátelský projev, dokazující, jak málo byl zvyklý společnosti.

Ihned roztřásly se dřevěné schody, stoupající podél stěny, pod těžkým krokem, a s nich, shýbaje se, sestupoval pozpátku pán chudého příbytku, u jehož dveří stál kněz.

"Tu jsem, tu jsem!" volal Caderousse, všecek udiven. "Budeš mlčet, Margottine! Nebojte se, pane, štěká, ale nekousne. Přejete si vína, není-li pravda? Neboť je nestydaté vedro... Ach, pardon," přerušil se Caderousse, vida, s jakým cestujícím má co činit, "pardon, nevěděl jsem, koho mám čest uvítat! Čeho si přejete, co žádáte, pane abbé? Jsem vám k službám."

Kněz pohlížel na muže asi dvě tři vteřiny se zvláštní pozorností a zdálo se, že snaží se i sám připoutat k sobě pozornost hostinského, vida však, že jeho rysy nevyjadřují nic jiného než překvapení nad tím, že nedostává se mu odpovědi, usoudil, že je čas ukončit ten údiv, i pravil s velmi silným italským přízvukem:

"Nejste pan Caderousse?"

"Ano, pane," přisvědčil hostinský, překvapen otázkou ještě více, než mlčením, "jsem jím vskutku; Kaspar Caderousse k vašim službám."

"Kaspar Caderousse... ano, myslím, že je to to jméno i příjmení; bydlíval jste kdysi na Meilhanské silnici, není-li pravda? Ve čtvrtém poschodí?"

"Tak jest."

"A provozoval jste tam živnost krejčovskou."

"Ano, ale řemeslo šlo špatně: v té zpropadené Marseilli je tak teplo, že lidé, tuším, nebudou se na konec vůbec oblékat. Ale když o tom teple mluvíme - nechcete se občerstvit, pane abbé?"

"Tak jest, přineste mi láhev svého nejlepšího vína a pak budeme pokračovat v hovoru, budete-li chtít, nebo ho necháme."

"Jak vám bude libo, pane abbé," odvětil Caderousse.

A aby neztratil příležitost, udat jednu z posledních lahví kahorského vína, jež mu zbývaly, Caderousse spěchal zvednout padací dveře, umístěné přímo v podlaze této přízemní místnosti, která sloužila za jídelnu a kuchyni zároveň.

Když se po pěti minutách opět objevil, našel kněze sedícího na stolici, s loktem opřeným o dlouhý stůl, kdežto Margottin, jenž zdál se s ním smířen, pochopiv, že tento podivný cestující proti zvyku něčeho požije, natáhl mu na klín vyzáblý krk a unylé oko.

"Vy jste sám?" tázal se abbé hostinského, zatím co ten stavěl před něho láhev a sklenku.

"Ach, můj Bože, ano! Sám, nebo skoro sám, pane abbé, neboť mám ženu, která mi nemůže v ničem pomoci, jsouc stále nemocna, ubohá Karkonta!"

"Ach, vy jste ženat!" pravil kněz s jistým zájmem, vrhaje kolem sebe pohled, jenž zdál se odhadovat nepatrnou cenu nuzného zařízení chudé domácnosti.

"Neshledáváte mne bohatým, není-li pravda, pane abbé?" pravil s povzdechem Caderousse. "Ale prosím vás! Na tomto světě nestačí být poctivým, aby se člověku dobře vedlo."

Abbé upřel na něho pronikavý pohled.

"Ano, poctivým; tím se mohu chlubit, pane," pravil hostinský, snášeje abbéův pohled s rukou na prsou a potřásaje hlavou. "Za naší doby nemůže to říci každý."

"Tím líp, je-li pravdou to, čím se chlubíte," pravil abbé; "neboť jsem pevně přesvědčen, že dříve či později je poctivý člověk odměněn a nehodný potrestán."

"Říkat to je vaším povoláním, pane abbé," odtušil Caderousse s trpkým výrazem; "ovšem, člověk má právo nevěřit tomu, co říkáte."

"Nejednáte správně, mluvíte-li tak, pane," pravil abbé, "neboť stanu se snad záhy já sám důkazem toho, co tvrdím."

"Co tím chcete říci?" tázal se Caderousse udiveně.

"Chci říci, že musím se především přesvědčiti, jste-li tím, s kým mám co činit."

"Jaký důkaz mám vám dáti?"

"Znal jste r. 1814 nebo 1815 jistého námořníka, jenž nazýval se Dantes?"

"Dantes!... Znal-li jsem ho, ubohého Edmonda? To si myslím! Vždyť to byl jeden z mých nejlepších přátel!" zvolal Caderousse, jehož tvář zalila se purpurovou červení, zatím co jasné, pevné oko abbéovo zdálo se rozšiřovati, aby cele objalo vyslýchaného.

"Ano, myslím, že se skutečně nazýval Edmond."

"Jmenoval-li se Edmond, ten hodný hoch? To si myslím. Jako že já jmenuji se Kaspar Caderousse. A co se stalo, pane, s ubohým Edmondem?" pokračoval hospodský. "Znal jste ho snad? Žije ještě? Je na svobodě? Je šťasten?"

"Zemřel ve vězení, zoufalejší a nešťastnější, než trestanci, vlekoucí svou kouli v galejích toulonských."

Smrtelná bledost nastoupila na Caderoussově tváři po červeni, jíž byla s počátku pokryta. Odvrátil se a abbé viděl, že si stírá slzu cípem červeného šátku, který sloužil mu za pokrývku hlavy.

"Ubožák!" šeptal Caderousse. "Nuže, zde máte nový důkaz toho, co jsem vám říkal, pane abbé, že Pán Bůh je laskav jen ku zlým. Ach," pokračoval Caderousse obraznou řečí jihozemců, "svět je čím dál tím horší; ať tedy padá s nebe dva dny prach a hodinu oheň a bude všecko v pořádku!"

"Zdá se, pane," pravil abbé, "že jste měl toho hocha ze srdce rád."

"Ano, měl jsem ho velice rád, ačkoli si musím vytknout, že jsem mu na okamžik záviděl jeho štěstí. Ale od té doby, přísahám vám na Caderoussovu čest, želel jsem velmi jeho nešťastného osudu."

Na chvíli zavládlo ticho, za něhož pevný abbéův zrak ani na okamžik neustal zkoumat pohyblivou tvář hostinského.

"A vy jste ho znal, toho ubohého hocha?" tázal se dále Caderousse.

"Byl jsem povolán k jeho smrtelnému loži, abych mu poskytl poslední útěchu víry," odpověděl abbé.

"A na co zemřel?" tázal se Caderousse sevřeným hlasem.

"Nač se umírá v žaláři, umírá-li člověk ve třiceti letech, ne-li na žalář sám?"

Caderousse setřel si pot, jenž řinul se mu s čela.

"Zvláštní při tom bylo," mluvil abbé dále, "že Dantes na smrtelném loži přísahal mi vždycky při Kristu, jehož nohy líbal, že nezná pravé příčiny svého uvěznění."

"Je to pravda, je to pravda," šeptal Caderousse, "nemohl jí znáti; ne, pane abbé, nelhal, ubožák."

"A proto mi uložil, abych objasnil jeho neštěstí, kterého nikdy nemohl objasniti sám, a abych rehabilitoval jeho památku, byla-li nějak poskvrněna."

A pohled abbéův, upíraje se stále pevněji a pevněji, hltal téměř chmurný výraz, jenž objevil se na Caderoussově tváři.

"Bohatý Angličan," pokračoval abbé, "jeho soudruh v neštěstí, jenž opustil vězení při druhé Restauraci, měl při sobě diamant veliké ceny. Vycházeje z vězení, chtěl zanechati Dantesovi, který ošetřoval ho jednou v nemoci jako bratr, důkaz své vděčnosti, i daroval mu ten diamant. Dantes, místo aby ho použil k svedení žalářníků, kteří ostatně mohli jej přijmout a pak ho zradit, podržel jej vždycky pečlivě pro případ, že by se dostal z vězení. Neboť kdyby se byl dostal z vězení, jeho jmění bylo zabezpečeno pouhým prodejem toho diamantu."

"Byl to tedy, jak pravíte," tázal se Caderousse s planoucím zrakem, "diamant veliké ceny?"

"Všecko je relativní," odtušil abbé; "veliké ceny pro Edmonda. Diamant byl odhadnut na padesát tisíc franků."

"Padesát tisíc franků!" zvolal Caderousse. "To tedy byl veliký jako ořech?"

"Ne, ne zcela," pravil abbé, "ale posoudíte to sám, neboť jej mám při sobě."

Caderousse zdál se hledati pod abbéovým šatem poklad, o němž mluvil.

Abbé vyňal z kapsy malé pouzdro z černého šagrénu, otevřel je a před Caderoussovýma oslněnýma očima dal zazářit třpytnému zázraku, vsazenému do prstenu podivuhodné práce.

"A to stojí padesát tisíc franků?"

"Bez zasazení, které má také jistou cenu," pravil abbé.

A zavřev pouzdro, zastrčil opět diamant, jenž však jiskřil dále v Caderoussově mysli.

"Ale jak jste přišel k tomu diamantu, pane abbé?" tázal se Caderousse. "Edmond vás tedy učinil svým dědicem?"

"Ne, ale vykonavatelem své poslední vůle. Měl jsem tři dobré přátele a nevěstu," pravil mi; "vím, že všichni tři želí mne trpce; jeden z těch dobrých přátel jmenoval se Caderousse."

Caderousse se zachvěl.

"Druhý," pokračoval abbé, aniž, jak se zdálo, si všiml Caderoussova pohnutí, "druhý jmenoval se Danglars; třetí," dodal, "ačkoli byl mým sokem, miloval mne také."

Ďábelský úsměv ozářil Caderoussovy rysy a hostinský se pohnul, aby abbého přerušil.

"Počkejte," pravil abbé, "nechte mne domluvit, a máte-li co poznamenat, učiníte to ihned. Třetí, ačkoli můj sok, miloval mne také a jmenoval se Fernand; co se týká mé nevěsty, jmenovala se... Nepamatuji si již jména nevěstina," pravil abbé.

"Mercedes," pravil Caderousse.
"Ach ano, tak jest," přisvědčil abbé s potlačeným povzdechem, "Mercedes."
"Nuže?" tázal se Caderousse.
"Dejte mi láhev vody," požádal abbé.
Caderousse spěchal uposlechnout.
Abbé nalil si do sklenice a vypil několik doušků.
"Kde jsme přestali?" tázal se, stavě sklenici na stůl.
"Nevěsta jmenovala se Mercedes."
"Ano, tak. Půjdete do Marseille... to mluví stále Dantes, rozumíte?"
"Výborně."
"Prodáte tento diamant, rozdělíte obnos na pět částí a podělíte jimi ty dobré přátele, jediné bytosti, které mne na světě milovaly!"
"Proč na pět částí?" tázal se Caderousse. "Jmenoval jste mi jen čtyři osoby."
"Protože pátá je mrtva, jak mi bylo řečeno... Pátou byl Dantesův otec."
"Ach, ano," pravil Caderousse, rozčilen bojujícími v něm vášněmi; "ach, ano, ten ubohý muž zemřel!"
"Dověděl jsem se o té události v Marseilli," odtušil abbé, namáhaje se zachovati lhostejnou tvář, "ale je tomu již tak dávno, co se to úmrtí stalo, že jsem nemohl zjistit žádné podrobnosti... Věděl byste snad vy něco o starcově konci?"
"Oh," zvolal Caderousse, "kdo by to mohl věděti lépe než já?... Bydlil jsem v těsném sousedství toho člověka... Ach, ano, můj Bože; asi rok po synově zmizení ten ubohý stařec zemřel!"
"A čím zemřel?"
"Lékaři jmenovali jeho nemoc... žaludečním zánětem, tuším; kdo ho znali, říkali, že zemřel bolestí... a já, jenž viděl jsem ho takřka umírat, pravím, že zemřel..."
Caderousse se zarazil.
"Čím zemřel?" tázal se úzkostně kněz.
"Nuže, že zemřel hladem!"
"Hladem!" zvolal abbé, trhnuv sebou. "Hladem! Nejbídnější zvíře nepojde hladem! Psi, bloudící po ulicích, najdou soucitnou ruku, jež hodí jim kousek chleba! A člověk, křesťan, zemře hladem mezi jinými lidmi, kteří prohlašují se rovněž za křesťany! To je nemožné! Oh, to je nemožné!"
"Co jsem řekl, řekl jsem," prohodil Caderousse.
"A chybuješ!" ozval se hlas na schodech. "Do čeho se pleteš?"
Oba muži se obrátili a spatřili mezi příčkami zábradlí chorobnou hlavu Karkontinu; dovlekla se až tam a naslouchala hovoru, sedíc na posledním schodě, s hlavou položenou na kolena.
"Do čeho se pleteš ty, ženo?" pravil Caderousse. "Pán žádá o zprávy, zdvořilost vyžaduje, abych mu je podal."
"Ano, ale opatrnost vyžaduje, abys mu je odepřel. Kdo ti řekl, za jakým účelem chtějí tě přimět k řeči hlupáku?"
"Za výborným účelem, paní, za to vám ručím," pravil abbé. "Váš muž nemá se tedy čeho báti, jen když bude odpovídati upřímně."
"Nemá se čeho báti, ano! Začne se krásnými sliby a pak již jen stačí říci, že se nemá čeho báti; pak se odejde, aniž by se něco ze slíbeného splnilo, a jednoho krásného rána padne na ubohé lidi neštěstí, aniž by věděli, odkud přišlo."
"Buďte klidná, dobrá ženo, s mé strany na vás neštěstí nepřijde, za to vám ručím."
Karkonta zamumlala několik nesrozumitelných slov, položila si hlavu, na okamžik pozvednutou, zpět na kolena a třásla se dále v zimnici, nechávajíc muže, aby pokračoval v hovoru, ale usazena tak, aby z něho neztratila ani slova.
Zatím abbé vypil několik doušků vody a uklidnil se.
"Ale," ujal se opět slova, "což byl ten nešťastný stařec tak opuštěn od celého světa, že zemřel takovou smrtí?"
"Oh, pane," odvětil Caderousse, "ne snad, že by ho byli Katalánka Mercedes nebo pan Morrel opustili, ale ubohý stařec pojal hlubokou antipatii k Fernandovi, k onomu," dodal Caderousse s ironickým úsměvem, "o němž vám Dantes řekl, že byl jeho přítelem."
"Což jím nebyl?" tázal se abbé.
"Kaspare! Kaspare!" mumlala žena na schodech. "Dej si pozor na řeč!"
Caderousse učinil netrpělivý pohyb a nedav jiné odpovědi na to přerušení, odpověděl abbému:
"Je možno být přítelem toho, jehož ženy si žádáme? Dantes, jenž měl zlaté srdce, nazýval všecky ty lidi přáteli... Ubohý Edmond!... Vskutku, je líp, že ničeho nezvěděl; bylo by ho stálo příliš mnoho námahy, odpustit jim ve chvíli smrti... A ať si říká kdo chce, co chce," pokračoval Caderousse v řeči, jež nepostrádala jisté drsné poesie, "bojím se zlořečení mrtvých ještě víc než nenávisti živých."
"Hlupáku!" pravila Karkonta.
"Víte tedy," pokračoval abbé, "co způsobil Fernand Dantesovi?"
"To si myslím, že to vím."
"Mluvte tedy."
"Kaspare," pravila žena, "dělej si co chceš, jsi pánem, ale dáš-li na mou radu, neřekneš ničeho."
"Tentokrát myslím, že máš pravdu, ženo," přisvědčil Caderousse.
"Nechcete tedy ničeho říci?" tázal se abbé.
"K čemu?" odvětil Caderousse. "Kdyby hoch byl na živu a přišel ke mně, aby poznal jednou pro vždy své přátele a nepřátele, neříkám, že ne. Ale je pod zemí, jak jste mi řekl, nemůže již nenávidět, nemůže se pomstít. Smažme to."
"Chcete tedy," pravil abbé, "abych dal těm lidem, které vydáváte za nehodné a falešné přátele, odměnu, určenou věrnosti?"

"To je pravda," odvětil Caderousse, "máte pravdu. Čím by jim nyní ostatně byl odkaz ubohého Edmonda? Kapkou vody, padnuvší do moře!"

"Nepočítaje v to, že ti lidé mohou tě zničit jediným pokynem," pravila žena.

"Jak to? Ti lidé stali se tedy bohatými a mocnými?"

"Vy tedy neznáte jejich osudů?"

"Ne, vypravujte mi o nich."

Caderousse zdál se na okamžik rozmýšlet.

"Ne, vskutku," pravil, "bylo by to příliš dlouhé."

"Je vám volno mlčet, milý příteli," pravil abbé tónem svrchované lhostejnosti, "a já beru ohled na vaše rozpaky. Ostatně, co činíte, je skutečně hodno dobrého člověka; nemluvme tedy již o tom. Co mi bylo uloženo? Pouhá formalita. Prodám tedy diamant."

Vyňal diamant z kapsy, otevřel pouzdro a vystavil je na odiv Caderoussovým oslněným zrakům.

"Pojď se přec podívat, ženo!" zvolal hostinský chraptivým hlasem.

"Diamant!" pravila Karkonta vstávajíc a sestupujíc se schodů dosti pevným krokem. "Co je to za diamant?"

"Cožpak jsi neslyšela, ženo?" prohodil Caderousse. "Je to diamant, jejž nám ten hoch odkázal: svému otci především, svým třem přátelům, Fernandovi, Danglarsovi a mně, a své nevěstě Mercedes. Diamant stojí padesát tisíc franků."

"Ah, to je krásný klenot!" zvolala žena.

"Pětina toho obnosu nám tedy náleží?" tázal se Caderousse.

"Ano, pane," odvětil abbé, "a k tomu ještě část podílu po Dantesově otci, který mám tuším právo rozdělit mezi vás čtyři."

"A proč mezi nás čtyři?" tázala se Karkonta.

"Protože jste byli čtyřmi Edmondovými přáteli."

"Přáteli nejsou ti, kteří zrazují!" mumlala nyní tlumeně žena.

"Ano, ano," pravil Caderousse, "to jsem právě říkal: je to skoro zneuctění, skoro svatokrádež, odměňovat zradu, ba snad zločin."

"Vy jste tomu chtěl," odvětil abbé klidně, strkaje si diamant do kapsy sutany. "A nyní udejte mi adresu Edmondových přátel, abych mohl vykonat jeho poslední vůli."

Pot perlil se velikými krůpějemi po Caderoussově čele; viděl, jak abbé vstal, jak zamířil ku dveřím, jako by se chtěl podívat na koně, a zase se vrátil.

Caderousse a jeho žena pohlíželi na sebe s nevýslovným výrazem.

"Diamant byl by celý náš," pravil Caderousse.

"Myslíš?" tázala se žena.

"Duchovní by nás nechtěl ošidit."

"Čiň, co chceš," pravila žena; "co mne se týká, nemíchám se do toho."

A dala se na zpáteční cestu vzhůru po schodech; její zuby jektaly vzdor palčivému vedru.

Na posledním schodě se na okamžik zastavila.

"Rozmysli si to dobře, Kaspare," pravila.

"Jsem rozhodnut," odvětil Caderousse.

Karkonta s hlubokým povzdechem vešla do svého pokoje; bylo slyšet, jak strop vrže pod jejími kroky, až došla ku křeslu, do něhož těžce usedla.

"K čemu jste rozhodnut?" tázal se abbé.

"Že vám všecko řeknu," odvětil hostinský.

"Myslím opravdu," pravil kněz, "že je to to nejlepší, co můžete učinit; ne že bych stál o to, dozvědět se věci, jež mi chcete zatajiti, ale konečně, můžete-li mi pomoci rozděliti odkazy, podle přání testátorova, bude tak lépe."

"Doufám v to," odvětil Caderousse, maje tváře zapálené nadějí a žádostivostí.

"Poslouchám vás," pravil abbé.

"Počkejte," vzpomněl si Caderousse; "mohli bychom být vyrušeni na nejzajímavějším místě a to by bylo nepříjemné; je ostatně zbytečno, aby někdo věděl, že jste sem přišel."

Šel ku dveřím hospůdky, zavřel je a na dovršení opatrnosti spustil i příční břevno.

Zatím abbé vybral si místo, kde by mohl pohodlně poslouchati. Usedl do rohu, aby zůstal ve stínu, zatím co plné světlo padalo by na tvář společníkovu. Sám pak, s hlavou nachýlenou a rukama sepjatýma, či spíše zaťatýma, chystal se poslouchat co mu uši stačí.

Caderousse přitáhl si stolici a usedl naproti němu.

"Pamatuj si, že tě k ničemu nenutím!" pravil třesavý hlas Karkontin, jako by žena byla mohla podlahou viděti připravující se scénu.

"Dobře, dobře," odvětil Caderousse, "nemluvme již o tom, beru vše na sebe."

A začal.

VI.
VYPRAVOVÁNÍ.

"Především," pravil Caderousse, "musím vás, pane, poprosit, abyste mi cosi slíbil."

"Co?" tázal se abbé.

"Že totiž nikdy - použijete-li jakkoli podrobností, které vám udám - nikdo se nedoví, že podrobnosti ty pocházejí ode

mne, neboť ti, o nichž budu vám vyprávět, jsou bohatí a mocni, a kdyby se mne dotekli jen koncem prstu, zničili by mne jako červa."

"Buďte klidný, příteli," pravil abbé, "jsem kněz a vyzpovídané věci umírají v mém nitru. Připomeňte si, že nemáme jiného účelu, než důstojně splnit poslední vůli svého přítele. Mluvte tedy bez ohledů i bez nenávisti; povězte pravdu, celou pravdu: neznám a pravděpodobně nikdy nepoznám osob, o nichž mi budete povídat. Jsem ostatně Ital a ne Francouz; náležím Bohu a ne lidem a vrátím se opět do svého kláštera, který jsem opustil, jen abych vyplnil poslední vůli umírajícího."

Tento spolehlivý slib zdál se dodati Caderoussovi trochu jistoty.

"Nuže, v tom případě," pravil hostinský, "chci, - ba více - musím vás vyvést z bludu, co se týká přátelství, která ubohý Edmond pokládal za upřímná a oddaná."

"Začněme, prosím vás, jeho otcem," žádal abbé. "Edmond vyprávěl mi často o tom starci, k němuž cítil hlubokou lásku."

"Je to smutná historie, pane," pravil Caderousse, potřásaje hlavou; "znáte nepochybně její začátek."

"Ano," odvětil abbé, "Edmond sdělil mi jej až do chvíle, kdy byl zatčen v hospůdce blízko Marseille."

"V Záloze! Ach ano, můj Bože! Vidím to ještě, jako bych tam byl."

"Nebylo to při samotné snubní hostině?"

"Ano, a hostina, která měla veselý začátek, měla smutný konec: vstoupil policejní komisař, následovaný čtyřmi pěšáky s ručnicemi, a Dantes byl zatčen."

"A zde právě přestává, co znám, pane," pravil kněz. "Sám Dantes nevěděl nic jiného, než co se ho bezprostředně osobně týkalo, neboť nikdy již neuzřel žádné z těch pěti osob, které jsem vám jmenoval, ani o nich neslyšel mluvit."

"Nuže, jakmile byl Dantes zatčen, běžel pan Morrel zjednat zprávy, jež byly velmi smutny. Stařec vrátil se sám domů, složil s pláčem své svatební šaty, přecházel celý den sem a tam po pokoji a večer neulehl, neboť jsem bydlil pod ním a slyšel jsem ho chodit celou noc. Já sám, musím se přiznati, jsem také nespal, neboť hoře toho ubohého otce působilo mi velikou bolest a každý jeho krok drtil mi srdce, jako by skutečně byl položil nohu na má prsa.

Druhého dne přišla do Marseille Mercedes žádat pana Villeforta o protekci: nepořídila ničeho; zároveň však navštívila i starce. Když uzřela ho tak smutného a sklíčeného, a viděla, že ztrávil noc, neulehnuv, a ničeho nepožil od včerejšího dne, chtěla ho odvést s sebou a ošetřovat jej, ale stařec nechtěl toho naprosto připustit."

"Ne," říkal, "neopustím tento dům, neboť jsem to já, kterého to ubohé dítě miluje především, a vyjde-li z vězení, přiběhne nejprve ke mně. Co by říkal, kdybych ho tu neočekával?"

"Poslouchal jsem to všecko z chodby, neboť bych byl býval chtěl, aby Mercedes starce pohnula, aby šel s ní. Ten krok, znějící mi denně nad hlavou, nepopřával mi ani okamžik klidu."

"Což vy sám nešel jste nahoru ke starci potěšit ho?" tázal se kněz.

"Ach, pane," pravil Caderousse, "těšíme jen ty, kteří chtějí se dáti potěšit, on však to nechtěl: kromě toho, nevím proč, ale zdálo se mi, že pohlíží na mne s odporem. Přece však jedné noci, kdy slyšel jsem jeho vzlyky, nemohl jsem se přemoci a šel jsem k němu, ale když jsem přišel ke dveřím, neplakal již, modlil se. Co výmluvných slov a soucit budících proseb našel, pane, že nedovedl bych vám je opakovat! Bylo to víc než zbožnost, víc než bolest. Také jsem si já, který nejsem svatoušek a nemám jesuity rád, toho dne řekl: Je to opravdu štěstí, že jsem sám a že mi Pán Bůh neseslal dětí, neboť kdybych byl otcem a cítil takovou bolest jako ubohý stařec, šel bych přímo, nemoha najít v mysli ani v srdci nic z toho, co říká Pánu Bohu, vrhnout se do moře, abych déle netrpěl."

"Ubohý otec!" zašeptal kněz.

"Den ze dne žil osaměleji a osaměleji; pan Morrel a Mercedes často přicházeli ho navštívit, ale jeho dveře byly zavřeny. A ačkoli jsem určitě věděl, že je doma, neozýval se. Jednoho dne, kdy proti svému zvyku přijal Mercedes a kdy to ubohé děvče, samo v zoufalství, snažilo se ho potěšiti, pravil jí:

"Věř mi, dcero, je mrtev. A místo abychom čekali my na něho, očekává on nás. Jsem velmi šťasten; jsem nejstarší a proto uvidím jej já nejdříve."

"I sebe dobrosrdečnější člověk přestane na konec navštěvovat toho, kdo jej zarmucuje, viďte? Starý Dantes konečně úplně osaměl. Viděl jsem chodit k němu občas již jen neznámé lidi, kteří vraceli se vždy s nějakým špatně ukrytým balíčkem; později jsem pochopil, co to bylo za balíčky: prodával pomalu, co měl na živobytí. Konečně došlo na jeho ubohé hadříky; dluhoval tři činžovní období: bylo mu pohrozeno vystěhováním; žádal o týdenní lhůtu, jež byla mu povolena. Zvěděl jsem ty podrobnosti, neboť domácí, odešed od něho, stavil se u mne.

V prvních třech dnech slyšel jsem ho chodit jako obyčejně, ale čtvrtého dne neslyšel jsem ničeho. Odvážil jsem se nahoru: dveře byly zavřeny, ale klíčovou dírkou viděl jsem ho tak bledého a vyhublého, že, pokládaje ho za velice nemocna, dal jsem o tom zpraviti pana Morrela a běžel jsem k Mercedes. Oba ihned přišli. Pan Morrel přivedl lékaře; lékař konstatoval žaludeční zánět a nařídil dietu. Byl jsem při tom, pane, a nezapomenu nikdy na starcův úsměv při tom nařízení.

Od té doby nezavíral dveří; měl výmluvu, proč není: lékař mu nařídil dietu."

Abbé tlumeně zasténal.

"Ten příběh vás zajímá, pane, není-li pravda?" tázal se Caderousse.

"Ano," odpověděl abbé, "je dojemný."

"Přišla Mercedes; shledala ho tak změněným, že chtěla ho jako po prvé dát přenést k sobě. Toho mínění byl i pan Morrel, jenž chtěl dopravu provést násilím. Stařec ale tak křičel, že z toho dostali strach. Mercedes zůstala u jeho lůžka. Pan Morrel se vzdálil, naznačiv Katalánce znamením, že nechal na krbu váček. Ale stařec, odvolávaje se na lékařův příkaz, nechtěl ničeho požíti.

Konečně po devíti dnech zoufalství a postu stařec vydechl duši, zlořeče těm, kteří způsobili jeho neštěstí, a praviv

Mercedes:
"Uvidíte-li opět mého Edmonda, řekněte mu, že umírám, žehnaje mu."
Abbé vstal, obešel dvakrát pokoj, přejížděje si chvějící se rukou po vyprahlém hrdle.
"A vy myslíte, že zemřel..."
"Hladem, pane... hladem," pravil Caderousse. "Tvrdím to tak bezpečně, jako že jsme oba křesťané."
Abbé sevřel křečovitě ještě zpola plnou sklenici vody, vyprázdnil ji naráz a opět usedl, oči zardělé a líce bledé.
"Neupřete, že je to veliké neštěstí!" pravil chraptivým hlasem.
"Tím větší, pane, že nebyla v tom vůle Boží a že jen lidé byli toho příčinou."
"Přejděme tedy k těm lidem," pravil abbé; "ale pamatujte," pokračoval téměř hrozivým tónem, "že jste se zavázal říci mi vše. Nuže, co je to tedy za lidi, kteří nechali syna zemřít zoufalstvím a otce hladem?"
"Dva muži, žehrající na něho; jeden z lásky, druhý ze ctižádosti: Fernand a Danglars."
"Čím projevila se ta žehravost?"
"Udali Edmonda jako bonapartistického agenta."
"Ale který z obou ho udal, který z obou byl skutečným vinníkem?"
"Oba, pane. Jeden napsal list, druhý dal jej na poštu."
"Kde byl napsán ten list?"
"Přímo v Záloze, den před svatbou."
"Je to tak, je to tak," šeptal si abbé. "Ó Fario, Fario, jak dobře znal jsi lidi i věci!"
"Co pravíte, pane?" tázal se Caderousse.
"Nic," pravil kněz. "Pokračujte."
"Danglars napsal udání levou rukou, aby nebylo poznáno písmo, a Fernand je odeslal."
"Ale vy jste byl při tom!" zvolal náhle abbé.
"Já?" pravil Caderousse udiveně. "Kdo vám řekl, že jsem tam byl?"
Abbé viděl, že řekl příliš mnoho.
"Nikdo," odvětil, "ale jste-li tak dobře zpraven o všech podrobnostech, jistě jste jich byl svědkem."
"Je to pravda," přisvědčil Caderousse přidušeným hlasem; "byl jsem tam."
"A vy jste nezabránil té hanebnosti?" zvolal abbé. "Pak jste jejich spoluvinníkem!"
"Pane," pravil Caderousse, "oba mne tak nutili do pití, že jsem takřka ztratil rozum. Viděl jsem již jen jako mlhou. Řekl jsem všecko, co může člověk v takovém stavu říci. Oni mi však oba odpověděli, že chtějí způsobiti žert a že ten žert nebude mít následků."
"Druhého dne, pane, druhého dne viděl jste dobře, že následky měl, a přece jste ničeho neřekl. A byl jste tam přece, když byl zatčen."
"Ano, pane, byl jsem tam a chtěl jsem mluvit, chtěl jsem všecko říci, ale Danglars mne zadržel."
"A je-li náhodou vinen," pravil mi, "přistál-li skutečně na ostrově Elbě, bylo-li mu skutečně svěřeno psaní pro bonapartistický výbor v Paříži a bude-li to psaní u něho nalezeno, ti, kteří ho podporovali, budou pokládáni za jeho spoluvinníky."
"Přiznávám se, bál jsem se politiky, jak se tehdy provozovala. Mlčel jsem. Byla to zbabělost, uznávám, ale nebyl to zločin."
"Chápu, nezabránil jste tomu - nic víc."
"Ano, pane," přisvědčil Caderousse; "a výčitka ta pronásleduje mne dnem i nocí. Prosím velmi často Boha za odpuštění, přísahám vám, a to tím více, že tento skutek, jediný, který si mohu vážně vyčítat v běhu svého života, je nepochybně příčinou mého nezdaru. Pykám za okamžik egoismu. A také říkám po každé Karkontě, když si naříká: "Mlč, ženo, Bůh tomu tak chce."
A Caderousse sklopil hlavu se všemi známkami pravé lítosti.
"Dobře, pane," pravil abbé, "mluvil jste upřímně. Kdo takto sebe obviňuje, zaslouží si odpuštění."
"Na neštěstí," povzdechl Caderousse, "Edmond zemřel a neodpustil mi!"
"Nevěděl..." pravil abbé.
"Ale nyní snad ví," odtušil Caderousse; "mrtví prý vědí všecko."
Na chvíli zavládlo ticho; abbé vstal a v zamyšlení se procházel; pak vrátil se na své místo a usedl.
"Jmenoval jste mi již asi dvakrát či třikrát jistého pana Morrela," pravil. "Co to bylo za člověka?"
"Byl to výpravce Faraonu, Dantesův pán."
"A jakou úlohu hrál ten muž v celé té smutné záležitosti?" tázal se abbé.
"Úlohu čestného, statečného a oddaného muže, pane. Dvacetkrát zakročil v Edmondův prospěch. Když se císař vrátil, pan Morrel psal, prosil, hrozil, takže za druhé Restaurace byl velice pronásledován jako bonapartista. Desetkrát, jak jsem vám již řekl, přišel k otci Dantesovi, aby jej odvedl k sobě, a den nebo dva dny před jeho smrtí, nechal, jak jsem vám také řekl, na krbu váček, pomocí kterého byly zaplaceny starcovy dluhy a zapraveny výlohy za jeho pohřeb. Tak mohl ubohý stařec aspoň zemřít, jak byl žil: neublíživ nikomu. Ten váček mám já, je to veliký váček z červeného pletiva."
"A žije ještě ten pan Morrel?" tázal se abbé.
"Ano," přisvědčil Caderousse.
"Pak," pravil opět abbé, "je tomu muži jistě Bohem požehnáno, je zajisté bohat... šťasten... ?"
Caderousse se trpce usmál.
"Ano, šťasten, jako já," odvětil.
"Pan Morrel je tedy nešťasten?" zvolal abbé.

"Hrozí mu bída, pane, a což je ještě mnohem horší, hrozí mu zneuctění!"

"Jak to?"

"Ano, je to tak," odpověděl Caderousse. "Po dvaceti pěti letech práce, když si byl získal nejčestnější místo v marseillských obchodních kruzích, je pan Morrel nadobro na mizině. Přišel během dvou let o pět lodí, byl zasažen třemi hroznými úpadky a jeho jedinou nadějí je právě týž Farao, jehož velitelem byl ubohý Dantes, a jenž má se vrátit z Indie s nákladem červce a indiga. Přijde-li i o tuto loď jako o ostatní, je zničen."

"A má ten nešťastný ženu, děti?" tázal se abbé.

"Ano, má ženu, která při tom všem chová se jako světice; má dceru, která měla se provdati za milovaného muže, jemuž však jeho rodina nechce již dovolit, aby si vzal dívku bez krejcaru; a konečně má syna, poručíka u vojska. Ale pochopíte snadno, že to vše zdvojnásobuje jeho bolest, místo aby ji zmírnilo. Kdyby byl sám, ubohý, dobrý muž, prohnal by si kulí mozkem a byl by konec všemu."

"To je hrozné!" šeptal kněz.

"Tak Bůh odměňuje ctnost, pane," ujal se opět slova Caderousse. "Hleďte, já, který nedopustil jsem se nikdy zlého skutku kromě toho, o němž jsem vám vyprávěl, jsem v bídě; až uvidím zemřít svou ubohou ženu zimnicí, aniž mohl bych pro ni něco učinit, zemřu sám hladem, jako zemřel otec Dantes, zatím co Fernand a Danglars hrabou se v zlatě."

"A čím to?"

"Protože se jim ve všem dařilo, kdežto poctiví lidé mají ve všem nezdar."

"Co se stalo s Danglarsem, největším viníkem, strůjcem, není-li pravda?"

"Co se s ním stalo? Opustil Marseille. Vstoupil na doporučení páně Morrelovo, jenž neznal jeho zločinu, jako účetní k jistému španělskému bankéři. V době války se Španělskem byla mu svěřena část dodávek francouzské armádě a tak si nadělal jmění. S těmito prvními penězi hrál pak na burse, ztrojnásobil, zčtyřnásobil své kapitály a jsa vdovcem po bankéřově dceři, oženil se s paní de Nargonne, vdovou, dcerou pana Servieuxa, jenž je komořím nynějšího krále a těší se svrchované přízni. Danglars stal se milionářem a byl učiněn baronem; takže je nyní baronem Danglarsem, má v ulici du Mont-Blanc soukromý dům, deset koní ve stájích, šest lokajů v předpokoji a nevím kolik milionů v pokladně."

"Ach," prohodil abbé zvláštním hlasem, "a je šťasten?"

"Ach, šťasten - kdož to může říci? Neštěstí nebo štěstí je tajemstvím stěn; stěny mají uši, ale nemají jazyků. Stačí-li veliké jmění ku štěstí, pak je Danglars šťasten."

"A Fernand?"

"Fernand? Ó, to je něco ještě docela jiného."

"Ale jak mohl dojít bohatství chudý katalánský rybář bez prostředků a bez vzdělání? Přiznávám se, že to nemohu pochopiti."

"To nemůže nikdo pochopiti; v jeho životě je jistě nějaké zvláštní tajemství, o němž nikdo ničeho neví."

"Než přece, po jakých viditelných stupních vystoupil k tomu velikému jmění, nebo k tomu vysokému postavení?"

"K obojímu, pane, k obojímu! Má jmění a postavení zároveň."

"Vypravujete mi nějakou povídku."

"Vypadá to tak skutečně, ale poslyšte a pochopíte.

Fernand byl několik dní před návratem odveden. Bourboni nechali ho s pokojem v Kataláncích, ale když se vrátil Napoleon, byl nařízen mimořádný odvod a Fernand musil odejít. I já musil jsem odejít k vojsku, ale poněvadž jsem byl starší než Fernand a protože jsem se právě oženil se svou ubohou ženou, byl jsem poslán jen do pobočních řad.

Fernand naproti tomu byl zařazen do aktivních sborů, odebral se se svým plukem na hranice a byl přítomen bitvě u Ligny.

V noci po bitvě měl ordonanční službu u dveří generála, jenž měl tajné styky s nepřítelem. Právě té noci měl generál přejíti k Angličanům. Navrhl Fernandovi, aby ho následoval; Fernand přijal návrh, opustil své místo a následoval generála.

Co by bylo bývalo Fernanda pohnalo před vojenský soud, kdyby byl Napoleon zůstal na trůně, sloužilo mu u Bourbonů za doporučení. Vrátil se do Francie s poddůstojnickou epaulettou. Ježto pak neopustila ho protekce generála, jenž těší se veliké přízni, stal se setníkem r. 1823 za války se Španělskem, to jest, právě v okamžiku, kdy Danglars odvážil se svých prvních spekulací. Fernand byl Španěl; byl poslán do Madridu, aby tam prozkoumal smýšlení svých krajanů; setkal se tam s Danglarsem, domluvil se s ním, slíbil svému generálovi podporu se strany royalistů hlavního města i provincií, přijal sliby a vzal na sebe závazky, vedl svůj pluk cestami, které jen on sám znal, v úžlabinách, střežených royalisty, slovem, prokázal za toho krátkého tažení tolik služeb, že po dobytí Trocadera byl jmenován plukovníkem a obdržel důstojnický kříž čestné legie s titulem hraběte."

"Osud! Osud!" šeptal abbé.

"Ano, ale poslyšte, to není vše. Po ukončení Španělské války byla Fernandova kariéra ohrožena dlouhým mírem, jenž sliboval vládnouti v Evropě. Jedině Řecko vzbouřilo se proti Turecku a začalo válku o svou neodvislost. Oči všech byly upřeny k Athénám: bylo módou litovati a podporovati Řecko. Francouzská vláda, aniž je otevřeně chránila, jak víte, trpěla částečná ta tažení. Fernand žádal a obdržel dovolení jít sloužit Řecku, při čemž nicméně měl zůstat stále pod kontrolou armády.

Za nějaký čas nato se rozneslo, že hrabě de Morcerf - tak totiž slul - vstoupil do služeb Ali Pašových v hodnosti generála instruktora.

Ali Paša byl, jak víte, zabit. Dříve však než zemřel, odměnil Fernanda za jeho služby značným obnosem, s nímž vrátil se Fernand do Francie, kde jeho hodnost generál-lieutenanta mu byla potvrzena."

"Takže dnes...?" tázal se abbé.

"Takže dnes," pokračoval Caderousse, "má v Paříži nádherný soukromý dům v ulici du Helder číslo 27."

Abbé otevřel ústa, zůstal tak chvilku, jako by váhal a pak, vzchopiv se, pravil:
"A co Mercedes? Bylo mi řečeno, že zmizela."
"Zmizela, ano," přisvědčil Caderousse, "jako mizí slunce, aby druhého dne objevilo se ještě zářivější."
"Což také dosáhla bohatství?" tázal se abbé s ironickým úsměvem.
"Mercedes je tuto chvíli jednou z největších dam Paříže," pravil Caderousse.
"Pokračujte," vybídl ho abbé, "zdá se mi, že poslouchám líčení snu. Ale viděl jsem sám tak neobyčejné věci, že mne to, co mi vyprávíte, méně překvapuje."
"Mercedes byla s počátku zoufalá ranou, jež ji odňala Edmonda. Povídal jsem vám o jejích snažných prosbách k panu de Villefort i o její oddanosti k Dantesovu otci. V jejím zoufalství stihl ji nový zármutek, a to odchod Fernandův, o jehož zločinu nevěděla a na něhož pohlížela jako na bratra.
Když Fernand odešel, Mercedes osaměla.
Tři měsíce uplynuly jí v pláči: neměla žádných zpráv o Edmondovi, žádných zpráv o Fernandovi; nikoho blízkého než starce, umírajícího zoufalstvím.
Jednou večer, když byla celý den seděla, jak bylo jejím zvykem, v úhlu, kde sbíhaly se obě cesty, vedoucí z Marseille do Katalánců, vrátila se domů sklíčenější než kdy jindy: ani milenec, ani přítel nevraceli se žádnou z obou cest a neměla zpráv od toho ani od onoho.
Náhle se jí zdálo, že slyší známý krok: ohlédla se s úzkostí, dveře se otevřely a na prahu zjevil se Fernand v poddůstojnické uniformě.
Nebyla to polovina toho, co oplakávala, ale byla to část jejího minulého života, jež se jí vracela.
Mercedes uchopila se Fernandových rukou s radostí, kterou pokládal za lásku a jež byla pouhým potěšením, že není již sama na světě a že konečně vidí přítele po dlouhých hodinách smutné opuštěnosti. A pak, nutno si připomenouti, Fernand nebyl nikdy nenáviděn, nebyl pouze milován, toť vše; jiný měl celé Kataláncino srdce, ten jiný byl nepřítomen... zmizel... snad zemřel. Při této poslední myšlence Mercedes propukala v pláč a lomila bolestí rukama; ale tato myšlenka, kterou druhdy odpuzovala, když byla jí jiným vnukána, vracela se jí nyní sama na mysl. Kromě toho starý Dantes neustával jí říkat: "Náš Edmond je mrtev, neboť kdyby nebyl mrtev, vrátil by se k nám."
Stařec zemřel, jak jsem vám řekl: kdyby byl býval živ, snad nebyla by se Mercedes nikdy stala ženou jiného, neboť by tu byl jako výčitka její nevěrnosti. Fernand to pochopil. Když se doslechl o starcově smrti, vrátil se. Tentokráte byl poručíkem. Při první cestě neřekl Mercedes ani slova o lásce; při druhé připomenul jí, že ji miluje.
Mercedes vyžádala si ještě šest měsíců, aby mohla očekávat a oplakávat Edmonda."
"Opravdu," prohodil abbé s trpkým úsměvem, "to činí dohromady osmnáct měsíců. Co více může žádat i nejzbožňovanější milenec?"
Pak zašeptal slova anglického poety:
"Frailty, thy name is woman!"
"Za půl roku nato," ujal se opět slova Caderousse, "konala se svatba v accouleském kostele."
"Je to týž kostel, v němž měla být oddána s Edmondem," zamumlal kněz; "jen ženich byl změněn, nic víc."
"Mercedes se tedy vdala," pokračoval Caderousse. "Ale ačkoli před očima všech zdála se klidnou, přece jen div neomdlela, když ubírala se mimo Zálohu, kde před osmnácti měsíci slaveno bylo její zasnoubení s tím, o němž byla by se přesvědčila, že ho ještě miluje, kdyby se byla odvážila pohlédnouti na dno svého srdce.
Fernand šťastnější, ale ne klidnější, neboť jsem ho viděl v té době a vím, že se neustále bál Edmondova návratu, Fernand staral se ihned o odvedení své ženy a o své vlastní vystěhování: v Kataláncích bylo příliš mnoho nebezpečí a vzpomínek, aby tam zůstal.
Týden po svatbě odjeli."
"A viděl jste od té doby Mercedes?" tázal se kněz.
"Ano, za doby války španělské, v Perpignanu, kde ji Fernand zanechal; řídila výchovu svého syna."
Abbé se zachvěl.
"Svého syna?" opakoval.
"Ano," odvětil Caderousse, "malého Alberta."
"Ale což jí samotné dostalo se vzdělání, že mohla vyučovat svého syna?" ptal se abbé dále. "Zdá se mi, jako bych od Edmonda slyšel, že to byla dcera prostého rybáře, krásná, ale nevycvičená."
"Oh," zvolal Caderousse, "to svou vlastní nevěstu špatně znal! Mercedes byla by se mohla státi královnou, pane, kdyby se měla koruna stavět jen na nejkrásnější a nejmoudřejší hlavy. Její jmění již vzrůstalo a ona rostla se svým jměním. Učila se malbě, učila se hudbě, učila se všemu. Mezi námi, myslím ostatně, že to vše dělala, jen aby se rozptýlila, aby zapomněla, a že vpravovala si tolik věcí do hlavy, aby přehlušila to, co měla v srdci. Ale teď myslím, že je asi už všemu konec," pokračoval Caderousse; "bohatství a pocty ji asi utěšily. Je bohatá, je hraběnkou, a přec..."
Caderousse se zamlčel.
"A přec, co?" tázal se abbé.
"A přece jsem jist, že není šťastna," domluvil Caderousse.
"A co ve vás vzbuzuje tu domněnku?"
"Nuže, když shledal jsem sebe sama příliš nešťastným, myslil jsem, že moji bývalí přátelé by mi snad v něčem pomohli. Odebral jsem se k Danglarsovi, který mne ani nepřijal. Byl jsem u Fernanda, jenž poslal mi sto franků po svém komorníku."
"Neviděl jste tedy žádného z nich?"
"Ne, ale za to paní de Morcerf mne viděla."
"Jakto?"

"Když jsem vyšel, spadl mi k nohoum váček; bylo v něm dvacet pět louisdorů: zvedl jsem rychle hlavu a spatřil jsem Mercedes, zavírající okno."

"A pan de Villefort?" tázal se abbé.

"Oh, ten nebyl mým přítelem; toho jsem neznal; na tom jsem neměl co žádat."

"Ale nevíte, co se s ním stalo a jakou měl účast na Edmondově neštěstí?"

"Ne. Vím jen, že nějaký čas po Dantesově uvěznění oženil se se slečnou de Saint-Méran a že brzy opustil Marseilli. Štěstí usmálo se na něho nepochybně jako na ostatní, je nepochybně bohat jako Danglars, vážen jako Fernand; jedině já, jak vidíte, zůstal jsem ubohým, nešťastným, od Boha zapomenutým."

"Mýlíte se, příteli," pravil abbé; "může se někdy zdáti, že Bůh zapomněl, když jeho spravedlnost odpočívá. Vždycky však nadejde chvíle, kdy se rozpomene, a zde je toho důkaz."

Při těch slovech abbé vyňal z kapsy diamant a podávaje ho Caderoussovi, pravil mu:

"Hleďte, příteli, vezměte ten diamant, neboť vám náleží."

"Jak, mně samotnému?" zvolal Caderousse. "Ach, pane, nežertujete?"

"Tento diamant měl býti rozdělen mezi jeho přátele: Edmond měl jen jediného přítele, dělení je tedy zbytečné. Vezměte ten diamant a prodejte jej; opakuji, že má cenu padesáti tisíc franků, a ten obnos postačí, doufám, vytrhnout vás z tísně."

"Oh, pane," pravil Caderousse, vztahuje bojácně jednu ruku a druhou stíraje si pot, perlící se mu s čela; "oh, pane, nežertujte se štěstím nebo zoufalstvím člověka!"

"Vím, co je to štěstí a co je to zoufalství, a nikdy bych si libovolně nepohrával s city. Vezměte tedy, ale za to..."

Caderousse, jenž dotýkal se již diamantu, odtáhl ruku.

Abbé se usmál.

"Za to," pokračoval, "dejte mi ten váček z červeného hedvábí, jejž pan Morrel zanechal na krbu starého Dantese a který, jak jste mi řekl, je ještě ve vašich rukou."

Caderousse, stále více udiven, přistoupil k veliké dubové skříni, otevřel ji a podal abbému dlouhý váček z vybledlého červeného hedvábí, po němž sklouzaly dva měděné, kdysi pozlacené kroužky.

Abbé jej vzal a místo něho dal Caderoussovi diamant.

"Oh, vy jste muž Boží, pane!" zvolal hostinský; "neboť opravdu, nikdo nevěděl, že Edmond vám ten diamant dal, a vy mohl jste jej podržet pro sebe."

"Nu," řekl si abbé tiše k sobě, "ty bys to byl udělal, jak se zdá!"

Abbé vstal a vzal klobouk i rukavice.

"Nuže," pravil, "vše, co jste mi sdělil, je skutečná pravda, viďte, a mohu věřit každému slovu?"

"Hleďte, pane abbé," odpověděl Caderousse, "zde v rohu na zdi visí krucifix z posvěceného dřeva; zde na tomto prádelníku leží ženino evangelium: otevřete tu knihu a budu vám na ni přísahat s rukou staženou ke kříži, budu vám přísahat na spásu své duše, na svou křesťanskou víru, že řekl jsem vám všecky věci, jak se udaly a jak anděl lidí sdělí je Božímu uchu v den posledního soudu!"

"Dobře," pravil abbé, přesvědčen zvukem tohoto hlasu, že Caderousse mluví pravdu, "dobře. Ať přinesou vám ty peníze štěstí! S Bohem, odcházím zpět, daleko od lidí, kteří působí si navzájem tolik zla!"

A abbé, vyprostiv se s námahou nadšeným výbuchům Caderoussovým, zvedl sám břevno dveří, vyšel, vsedl na kůň, naposled pozdravil hostinského, jenž rozplýval se v hlučném loučení, a odejel, dav se týmž směrem, kterým se již bral, když jel sem.

Když se Caderousse obrátil, spatřil za sebou Karkontu, bledší a rozechvěnější, než kdy jindy.

"Je skutečně pravda, co jsem slyšela?" tázala se.

"Co? Že dal diamant nám samotným?" pravil Caderousse, radostí téměř bez rozumu. "Ano. Nic není jistějšího, neboť zde je."

Zena pohlížela naň okamžik; pak pravila bezezvukým hlasem:

"A je-li falešný?"

Caderousse zbledl a zapotácel se.

"Falešný," zašeptal, "falešný... a proč by nám byl ten muž dal falešný diamant?"

"Aby dosáhl tvého tajemství zadarmo, hlupáku!"

Caderousse zůstal na okamžik omráčen tíhou toho předpokladu.

"Oh," zvolal pochvíli, chopiv se klobouku a posadiv si jej na červený šátek, uvázaný kolem hlavy, "dovíme se to určitě!"

"A jak?"

"V Beaucairu je trh; jsou tam klenotníci z Paříže, ukáži jim jej. Ty hlídej dům, ženo; za dvě hodiny jsem nazpět."

Nato vyrazil Caderousse ze dveří a úprkem hnal se opačnou cestou, než kterou dal se neznámý.

"Padesát tisíc franků!" mumlala Karkonta, osaměvši. "Jsou to peníze... ale není to bohatství."

VII.
VĚZEŇSKÉ ZÁZNAMY.

Druhý den po tom, kdy odehrála se na silnici z Bellegardy do Beaucairu scéna, již jsme právě vylíčili, dostavil se k marseillskému starostovi muž asi třiceti až dvaatřicetiletý, oděný jasně modrým kabátem, nankinovými spodky, bílou vestou, a anglického chování i přízvuku.

"Pane," pravil starostovi, "jsem první účetní firmy Thomson a French v Římě. Jsme již deset let ve stycích s firmou Morrel a syn v Marseilli. Máme v těch stycích vloženo asi sto tisíc franků a nejsme bez jistých obav, neboť se

doslýcháme, že firmě hrozí úpadek: přijíždím tedy schválně z Říma, abych vás požádal za informace o té firmě."

"Pane," odpověděl starosta, "vím určitě, že od čtyř či pěti let neštěstí zdá se pronásledovati pana Morrela: ztratil čtyři či pět lodí po sobě, byl zasažen třemi či čtyřmi úpadky. Ale nenáleží mi, ačkoli sám jsem jeho věřitelem asi desíti tisíc franků, podávati zprávy o stavu jeho jmění. Ptejte se mne jako starosty, co soudím o panu Morrelovi, a odpovím vám, že je to muž až přísně poctivý, který až do nynějška plnil všecky své závazky s dokonalou přesností. To je vše, co vám mohu říci, pane. Chcete-li toho vědět víc, obraťte se na pana de Boville, dozorce vězení, v ulici de Noailles, číslo 15; má u firmy Morrelovy dvě stě tisíc franků, tuším, a je-li se skutečně čeho obávat, dostane se vám od něho nepochybně lepších poučení, než ode mne, ježto jeho obnos je značnější než můj."

Zdálo se, že Angličan ocenil tuto svrchovanou delikátnost, pozdravil, vyšel a zamířil krokem, vlastním synům Velké Britanie, k naznačené ulici.

Pan de Boville byl ve své pracovně. Angličan, spatřiv ho, hnul sebou překvapením, jež zdálo se prozrazovati, že není to po prvé, co vidí toho, jejž právě navštívil. Co se týká pana de Boville, byl tak zoufalý, že bylo zřejmo, že všecky jeho duševní schopnosti, upoutány myšlenkou, jež zaměstnávala ho v té chvíli, nedávají jeho paměti ani obraznosti volné chvíle, aby mohla zabloudit do minula.

Angličan, s flegmatičností svému národu vlastní, položil mu téměř týmiž výrazy tutéž otázku, kterou byl právě položil starostovi marseillskému.

"Oh, pane!" zvolal pan de Boville. "Vaše obavy jsou na neštěstí co nejoprávněnější a vidíte před sebou zoufalého muže. Měl jsem dvě stě tisíc franků u firmy Morrelovy: těch dvě stě tisíc franků bylo věnem mé dcery, kterou hodlal jsem ve čtrnácti dnech provdat; těch dvě stě tisíc franků bylo splatných, sto tisíc 15. tohoto měsíce a sto tisíc 15. příštího měsíce. Oznámil jsem panu Morrelovi své přání, aby ono splacení bylo přesné, a tu mi přišel sem, pane, říci - je to sotva půl hodiny - že, nevrátí-li se jeho loď Farao do 15., bude mu nemožno, zaplatit mi."

"Ale to se velice podobá prolongaci," pravil Angličan.

"Řekněte, pane, že se to velice podobá úpadku!" zvolal pan de Boville zoufale.

Zdálo se, že Angličan okamžik přemýšlel, pak pravil:

"Ta pohledávka vzbuzuje tedy vaše obavy, pane?"

"Pohlížím na ni jako na ztracenou."

"Nuže, koupím ji od vás."

"Vy?"

"Ano, já."

"Ale s ohromnou srážkou nepochybně?"

"Ne, za dvě stě tisíc franků; naše firma," dodal Angličan s úsměvem, "se takovými obchody nezabývá."

"A zaplatíte... ?"

"Hotově."

A Angličan vyňal z kapsy balíček bankovek, jenž mohl obsahovat asi dvojnásobný obnos toho, o který se pan de Boville bál.

Blesk radosti ozářil tvář pana de Boville; sebral však sílu a pravil:

"Pane, musím vás upozornit, že podle vší pravděpodobnosti nedostane se vám z toho obnosu ani šesti procent."

"To se mne netýká," odvětil Angličan; "týká se to firmy Thomson a French, jejíž jménem jednám. Snad má na tom zájem, urychlit pád konkurenční firmy. Vím pouze, že jsem hotov vypočítat vám ten obnos proti postupu pohledávky, jejž mi vyhotovíte; žádal bych jedině o odměnu za zprostředkování."

"Ovšem, pane, to je svrchovaně správné!" zvolal pan de Boville. "Provise bývá obyčejně půl druhého: chcete dva? Chcete tři? Chcete pět? Či chcete víc? Mluvte!"

"Pane," odtušil Angličan s úsměvem, "jsem jako moje firma, nezabývám se takovými obchody: moje odměna je zcela jiného druhu."

"Mluvte tedy, pane, poslouchám vás."

"Vy jste vězeňský inspektor?"

"Již přes čtrnáct let."

"Chováte u sebe záznamy o příchodu a odchodu?"

"Ovšemže."

"A k těmto záznamům jsou asi připojeny poznámky, vztahující se k vězňům?"

"Každý vězeň má svůj fascikl."

"Nuže, pane, byl jsem v Římě vychován jistým knězem, chudákem, který znenadání zmizel. Později jsem se dověděl, že byl uvězněn na zámku Ifu; rád bych znal nějaké podrobnosti jeho smrti."

"Jak se jmenoval?"

"Abbé Faria."

"Oh, na toho se výborně pamatuji!" zvolal pan dé Boville. "Byl šílený."

"Říkalo se to."

"Oh, byl jím skutečně."

"Možná; a jakého druhu bylo jeho šílenství?"

"Tvrdil, že ví o obrovském pokladu, a nabízel vládě úžasné summy, aby byl propuštěn na svobodu."

"Chudák! A zemřel?"

"Ano, pane, asi před pěti či šesti měsíci, minulého února."

"Máte neobyčejnou paměť, pane, že si tak pamatujete data."

"Pamatuji si toto, protože smrt toho ubožáka byla doprovázena zvláštní okolností."

"Je dovoleno znáti tu okolnost?" tázal se Angličan s výrazem zvědavosti, jenž, objeviv se na jeho flegmatické tváři, byl by překvapil hlubokého pozorovatele.

"Oh, můj Bože, ano, pane: abbéova kobka byla vzdálena asi čtyřicet pět až padesát stop od kobky bývalého bonapartistického agenta, jednoho z těch, kteří nejvíce zúčastnili se usurpátorova návratu r. 1815, muže velmi rozhodného a velmi nebezpečného."

"Vskutku?" prohodil Angličan.

"Ano," přisvědčil pan de Boville; "měl jsem sám příležitost vidět toho člověka asi r. 1816, nebo 1817. Do jeho kobky vstupovalo se jen s vojenským průvodem; ten muž učinil na mne hluboký dojem, nikdy nezapomenu jeho tváře."

Angličan se neznatelně usmál.

"Pravíte tedy, pane," ujal se opět slova, "že obě kobky..."

"Byly od sebe odděleny vzdáleností padesáti stop; ale zdá se, že ten Edmond Dantes..."

"Ten nebezpečný muž se jmenoval..."

"Edmond Dantes, ano, pane; zdá se, že ten Edmond Dantes opatřil si nástroje, nebo si je zhotovil, neboť byla nalezena chodba, pomocí které se vězňové stýkali."

"Chodba byla nepochybně zřízena za účelem útěku?"

"Tak jest, ale na neštěstí pro vězně byl abbé Faria postižen kataleptickým záchvatem a zemřel."

"Chápu, překazilo to asi plány k útěku."

"Mrtvému, ano," odpověděl pan de Boville; "ale ne živému; naopak. Dantes v tom viděl prostředek k urychlení útěku; myslil nepochybně, že mrtví vězňové bývají na zámku Ifu pohřbíváni na obyčejném hřbitově; přenesl nebožtíka do své cely, zaujal jeho místo v pytli, do něhož byl zašit, a očekával okamžik pohřbu."

"To byl odvážný prostředek, který svědčil o jisté statečnosti," pravil Angličan.

"Oh, řekl jsem vám, pane, byl to velmi nebezpečný člověk; na štěstí zbavil sám vládu obav, jež vzhledem k němu chovala."

"Jak to?"

"Jak? Nechápete?"

"Ne."

"Zámek If nemá hřbitova; mrtví jsou prostě vrháni do moře, když jim byla k nohoum přivázána šestatřiceti liberní koule?"

"Nuže?" tázal se Angličan, jako by těžko chápal.

"Nuže, přivázali mu k nohoum šestatřicetiliberní kouli a hodili ho do moře."

"Opravdu?" zvolal Angličan.

"Ano, pane," pokračoval inspektor. "Chápete, jaký asi byl uprchlíkův údiv, když se viděl vržena s hora dolů po skalách. Byl bych chtěl vidět jeho tvář v té chvíli."

"To by bylo bývalo těžko!"

"Ať!" odtušil pan de Boville, kterého jistota, že obdrží zpět svých dvě stě tisíc franků, uvedla do výborného rozmaru. "Ať, dovedu si ji představit!"

A propukl v smích.

"Já také," prohodil Angličan.

A dal se také do smíchu, ale tak, jak se smějí Angličané, totiž nuceně.

"A tak se tedy uprchlík utopil?" pokračoval Angličan, jenž první zase nabyl chladné krve.

"Nadobro."

"Takže guvernér zámku byl zbaven zuřivce a blázna najednou."

"Tak jest."

"Ale o té události byla snad napsána nějaká listina?"

"Ano, ano, úmrtní listina. Rozumíte, že Dantesovi příbuzní, měl-li jaké, mohou míti zájem na tom, přesvědčiti se, je-li mrtev, či živ."

"Takže nyní mohou býti klidni, dědí-li po něm. Je mrtev, skutečně mrtev, že ano?"

"Oh, můj Bože, ano. A dosvědčení jim bude vydáno, kdy budou chtít."

"Amen," dodal Angličan. "Vraťme se k záznamům."

"Pravda. Ten příběh nás od nich poněkud odvedl. Promiňte."

"Prominout, co? Ten příběh? Naprosto není třeba. Zdál se mi zajímavým."

"Je jím skutečně. Přejete si tedy viděti vše, pane, co se vztahuje k vašemu ubohému abbéovi, který, pokud jeho se týká, byl vrozenou mírností."

"Rád bych to viděl."

"Vstupte do mé pracovny, ukáži vám to."

A oba přešli do pracovny pana de Boville.

Bylo tam skutečně vše v dokonalém pořádku: každá kniha podle svého čísla, každý fascikl ve svém oddělení. Inspektor usadil Angličana do svého křesla, položil před něho seznam a fascikl, vztahující se k zámku Ifu, a ponechal mu úplně na vůli, probírati se jím, zatím co sám usedl do kouta a zabral se do čtení novin.

Angličan snadno našel akta, vztahující se k abbému Fariovi, ale zdálo se, že historie, sdělená mu panem de Boville, živě ho zaujala, neboť sotvaže prohlédl si ty první listiny, listoval dále, až došel k fasciklu Edmonda Dantese. Tam našel všecko na svém místě: udání, výslech, Morrelovu petici, Villefortovo doporučení. Složil zvolna a tiše udání a vložil je do kapsy, přečetl výslech a viděl, že jméno Noirtierovo nebylo tam proneseno, proběhl žádost s datem 10. dubna 1815, v níž Morrel, řídě se náměstkovou radou, přeháněl v nejlepším úmyslu - ježto Napoleon tehdy vládl -

služby, které Dantes prokázal císařské věci, služby, jež Villefortovo potvrzení činilo nepopiratelnými. Tu pochopil vše. Tato žádost Napoleonovi, kterou Villefort zadržel, stala se za druhé Restaurace strašnou zbraní v rukou státního návladního. Nepřekvapila ho již tedy tato poznámka při jeho jméně, s níž setkal se při dalším listování:

EDMOND DANTES: Zuřivý bonapartista, zúčastnil se činně návratu z Elby. Nepouštět k němu naprosto nikoho a držet ho pod nejpřísnějším dozorem.

Pod těmito řádky bylo připsáno jiným písmem:

"Viděl dolejší poznámku: nelze ničeho dělati."

Když však porovnal písmo ve svoře s písmem potvrzení, připojeným k žádosti Morrelově, nabyl jistoty, že poznámka ve svoře byla téhož písma jako potvrzení, to jest, že byla napsána rukou Villefortovou.

Co se týká poznámky, připojené k poznámce, Angličan pochopil, že byla asi připsána nějakým inspektorem, jenž pojal pomíjející účastenství s Dantesovým postavením, ale kterému uvedená informace znemožnila projevit to účastenství skutkem.

Jak jsme již pravili, inspektor z diskrétnosti a aby žáka abbého Farie nerušil v jeho pátrání, se vzdálil a četl Bílý prapor.

Neviděl tedy, že Dantes složil a vsunul do kapsy udání, napsané Danglarsem pod loubím Zálohy a nesoucí na marseillském poštovním razítku datum 27. února a dobu vyzvednutí 6. hodinu večerní.

Ale nutno doznati, že i kdyby to byl viděl, přikládal příliš malou důležitost tomu papíru a příliš velikou důležitost svým dvěma stům tisíc franků, aby se stavěl Angličanovu činu na odpor, přes to, že nebyl správný.

"Děkuji," pravil Angličan, hlučně zavíraje seznam. "Mám vše, co jsem potřeboval. Nyní je na mně, dostát svému slibu: vyhotovte mi prostý postup své pohledávky. Poznamenejte v tom postupu obnos, jaký jste zaň obdržel, a já vypočítám vám peníze."

A postoupil své místo u psacího stolu panu de Boville, který usedl tam bez okolků a spěchal vyhotovit žádaný postup, zatím co Angličan vypočítával bankovky na okraj pultu.

VIII.
FIRMA MORRELOVA.

Ten, kdo byl by opustil Marseilli před několika roky, znaje vnitřek Morrelova domu, a vrátil se tam v době, k níž jsme došli, byl by tam shledal velikou změnu.

Místo onoho dechu života, blahobytu a štěstí, jenž, abychom tak řekli, vane domem, kde se dobře daří, místo veselých tváří, ukazujících se za záclonami oken, místo zaměstnaných příručích, přecházejících po chodbách s perem za uchem, místo dvora, přeplněného balíky zboží a zvučícího křikem a smíchem zřízenců, byl by na první pohled shledal cosi smutného, mrtvého. V pusté chodbě a na prázdném dvoře zůstali z četných úředníků, kteří druhdy oživovali kanceláře, jen dva: jedním byl mladý, třiadvaceti až čtyřiadvacetiletý muž, jménem Emmanuel Raymond, jenž byl zamilován do dcery páně Morrelovy a zůstal při firmě přes to, že jeho příbuzní všemožně se snažili dostat ho odtamtud; druhým byl starý, jednooký pokladní příručí, zvaný Kokles, přezdívka to, kterou dali mu mladí lidé, oživující druhdy ten veliký, bzučivý úl, dnes téměř neobydlený, a která tak dobře a tak úplně nahradila jeho pravé jméno, že by se snad dnes ani neohlédl, kdyby tím jménem byl zavolán.

Kokles zůstal ve službách páně Morrelových a v postavení dobrého toho muže stala se zvláštní změna. Postoupil na stupeň pokladníka a zároveň poklesl na stupeň sluhy.

Proto však byl to přece stále týž Kokles, dobrý, trpělivý, oddaný, ale neústupný v počtech, jediném bodě, v němž byl by se postavil celému světu, ba i panu Morrelovi, a neuznávající než svou násobilku, již měl v malíčku, ať ji kdo obrátil na kteroukoli stranu a ať mu kladl jakoukoli léčku.

Uprostřed všeobecného smutku, jenž zachvátil Morrelův dům, jediný Kokles zůstal nepohnut. Nechť však se nikdo neklame: tato lhostejnost nepocházela z nedostatku citu, nýbrž naopak z neochvějné důvěry. Jako prý krysy opouštějí ponenáhlu loď, předem osudem odsouzenou k záhubě na moři, takže ve chvíli, kdy zvedne kotvu, je od těchto sobeckých hostí úplně opuštěna, právě tak, jak jsme již sdělili, celý ten zástup příručích a úředníků, kteří nacházeli ve výpravcově domě živobytí, opouštěl ponenáhlu kanceláře a skladiště. Než, Kokles viděl je všecky odcházeti, aniž jen pomyslil na to, uvažovat o příčině jejich odchodu; vše, jak jsme již řekli, přecházelo u Koklese v otázku cifer; od dvacet let, co byl u firmy Morrelovy, viděl, jak všecky platy vyřizují se ihned a s takovou přesností, že již ani nepřipouštěl, že by se ta přesnost mohla přerušiti a platy zastaviti, jako mlynář, mající mlýn, poháněný vodou bohaté řeky, nepřipouští, že ta řeka mohla by přestat téci. A skutečně, nenaskytlo se ještě ničeho, co by mohlo otřásti Koklesovou důvěrou. Posledního dne minulého měsíce bylo vše zapraveno s přísnou správností. Kokles objevil chybu sedmdesáti centimů, jíž dopustil se pan Morrel ve svůj neprospěch, a ještě téhož dne vrátil přespočetných čtrnáct sous panu Morrelovi, který přijal je s melancholickým úsměvem a uložil do téměř prázdné zásuvky, řka:

"Dobře, Koklesi, jste perlou pokladníků."

Kokles odešel nesmírně spokojen. Neboť chvála pana Morrela, té perly poctivých lidí v Marseilli, těšila ho více, než padesátitolarová remunerace.

Ale od toho konce měsíce, tak vítězně překonaného, prožil pan Morrel kruté chvíle; aby jim mohl čelit, shromáždil všecky své prostředky, a sám, boje se, aby pověst o jeho tísni nerozšířila se po Marseilli, kdyby byl viděn, jak uchyluje

se k takovým krajnostem, odcestoval na trh do Beaucairu, aby tam prodal několik klenotů, patřících jeho ženě a dceři, a část stolního stříbra. Díky této oběti vše se tentokrát ještě odbylo k největší cti Morrelova domu; pokladna však zůstala úplně prázdna. Úvěr, zastrašen kolujícími pověstmi, odvrátil se od něho s obvyklým svým sobectvím; a aby mohl čelit sto tisícům franků, splatným 15. přítomného měsíce panu de Boville a druhým sto tisícům, dopadajícím na 15. příštího měsíce, pan Morrel neměl skutečně jiné naděje, než v návrat Faraona, jehož vyplutí oznámila mu jiná loď, zvednuvší kotvy zároveň s ním a šťastně dostihnuvší přístavu.

Ale tato loď, přicházející rovněž jako Farao z Kalkutty, byla v Marseillském přístavu již čtrnáct dní, kdežto o Faraonu nebylo dosud žádných zpráv.

Takovýto byl stav věcí, když druhého dne, po skoncování důležité, námi vylíčené záležitosti, zástupce firmy Thomson a French v Římě dostavil se k panu Morrelovi.

Emmanuel ho přijal. Mladý muž, kterého každá nová tvář děsila, protože každá nová tvář oznamovala nového věřitele, jenž přichází ve svém nepokoji vyptávat se chéfa firmy, mladý muž tedy chtěl svého chéfa ušetřit nepříjemnosti této návštěvy: jal se tedy příchozího dotazovati. Ale příchozí prohlásil, že nemá co jednat s panem Emmanuelem a že chce mluvit s panem Morrelem osobně. Emmanuel, povzdechnuv, zavolal Koklese. Kokles se objevil a mladý muž mu nařídil, aby cizince uvedl k panu Morrelovi.

Kokles kráčel napřed a cizinec ho následoval.

Na schodech potkali krásnou, asi šestnácti či sedmnáctiletou dívku, jež pohlédla neklidně na cizince.

Kokles nevšiml si tohoto jejího výrazu, který však, jak se zdálo, cizinci neušel.

"Pan Morrel je ve své pracovně, není-li pravda, slečno Julie?" tázal se pokladník.

"Ano, myslím tak aspoň," odvětila dívka váhavě; "podívejte se tam nejprve, Koklesi, a je-li tam otec, ohlaste pána."

"Bylo by zbytečno ohlašovati mne, slečno," pravil Angličan; "pan Morrel nezná mého jména. Ať jen ten dobrý muž řekne, že jsem první účetní firmy Thomson a French v Římě, s nimiž firma vašeho pana otce je ve spojení."

Dívka zbledla a šla dále dolů se schodů, kdežto Kokles a cizinec šli nahoru.

Vešli do kanceláře, kde seděl Emmanuel a Kokles pomocí klíče, jenž mu byl svěřen a jenž byl důkazem, že může kdykoli vstoupit k pánovi, otevřel dveře v rohu chodby druhého poschodí, uvedl cizince do jakéhosi předpokoje, otevřel druhé dveře, které za sebou zavřel, a nechav na okamžik zástupce firmy Thomson a French samotna, objevil se opět, kyna mu, že může vstoupit.

Angličan vešel; našel pana Morrela sedícího u stolu a blednoucího před hroznými sloupci seznamu, kde napsána byla jeho passiva.

Spatřiv cizince, pan Morrel zavřel knihu, vstal a přistavil mu židli, když pak viděl, že cizinec usedl, usedl rovněž.

Čtrnáct let velice změnilo poctivého obchodníka, který, byv na začátku tohoto příběhu v šestatřicátém roce svého věku, dosahoval nyní padesátky. Jeho vlasy zbělely, čelo bylo rozryto starostmi a konečně jeho pohled, kdysi tak pevný a jistý, stal se neurčitým a nerozhodným, a zdálo se, že se stále bojí, že bude nucen utkvíti buď na myšlence nebo na člověku.

Angličan pohlédl naň se zvědavostí, zřejmě smíšenou se zájmem.

"Pane," pravil Morrel, jehož nevolnost tento zkoumavý pohled zesiloval, "přál jste si se mnou mluviti."

"Ano, pane. Víte, čím jménem přicházím, není-li pravda?"

"Jménem firmy Thomson a French, jak mi aspoň sdělil můj pokladník."

"Řekl vám pravdu, pane. Firma Thomson a French má během tohoto a příštího měsíce platit ve Francii asi tři nebo čtyři sta tisíc franků; znajíc vaši přísnou správnost, skoupila všecky papíry s tímto podpisem, které našla, a uložila mi, vyzvednout si u vás obnosy podle splatnosti těch papírů a disponovat jimi."

Morrel zhluboka povzdechl a přejel si rukou čelo, pokryté potem.

"Máte tedy, pane," tázal se Morrel, "směnky mnou podepsané?"

"Ano, pane, na dosti značný obnos."

"Na jaký obnos?" tázal se Morrel hlasem, jemuž snažil se dodati pevnosti.

"Zde je především," pravil Angličan, vytahuje z kapsy balíček listin, "postup pohledávky dvou set tisíc franků, učiněný naší firmě panem de Boville, vězeňským inspektorem. Uznáváte, že dluhujete ten peníz panu de Boville?"

"Ano, pane, uložil si jej ke mně na čtyři a půl procenta před pěti roky bezmála."

"A máte jej vyplatit...?"

"Polovinu 15. tohoto měsíce, druhou polovinu 15. příštího měsíce."

"Dobře; dále je zde dvaatřicet tisíc pět set franků, splatných koncem tohoto měsíce: jsou to směnky vámi podepsané a převedené na náš řád druhými rubopisci."

"Uznávám je," pravil Morrel, jemuž ruměnec studu vstoupil do tváří při pomyšlení, že po prvé za svého života nebude snad moci dostát svému podpisu; "to je vše?"

"Ne, pane, mám ještě tyto úpisy, propadající koncem příštího měsíce, které předala nám firma Pascal a firma Wild a Turner v Marseilli, asi na padesát pět tisíc franků: úhrnem dvě stě osmdesát sedm tisíc, pět set franků."

Co nešťastný Morrel vytrpěl při tomto výpočtu, nelze vypsat.

"Dvě stě osmdesát sedm tisíc pět set franků," opakoval mechanicky.

"Ano, pane," přisvědčil Angličan. "Než," pokračoval po chvíli mlčení, "nezatajím vám, pane Morreli, že po Marseilli kolují pověsti, které - nezamlčujíce vaší až do nynějška neposkvrněné poctivosti - tvrdí, že nejste s to, dostáti svým závazkům."

Při tomto téměř bezohledném úvodu pan Morrel smrtelně zbledl.

"Pane," pravil, "až do nynějška, a je tomu déle než dvacet čtyři roky, co převzal jsem závod z rukou svého otce, jenž sám vedl jej třicet pět let, až do nynějška nebyla ani jedna směnka, podepsaná Morrelem a synem, předložena pokladně,

aby nebyla zaplacena."

"Ano, vím," odpověděl Angličan. "Ale mluvte upřímně jako čestný muž s čestným mužem. Pane, zaplatíte tyto s touž přesností?"

Morrel se zachvěl a pohlédl na toho, jenž takto k němu mluvil, s větší jistotou, než až doposud.

"Otázka, položená s takovou upřímností," pravil, "zaslouží si upřímnou odpověď. Ano, pane, zaplatím, dostane-li se, jak to doufám, moje loď i s nákladem šťastně do přístavu, neboť její příjezd získá mi opět úvěr, o nějž připravily mne nešťastné události, kterými jsem byl stíhán; jestli však selže i tento poslední prostředek, na nějž spoléhám, a přijdu-li o Faraona..."

Slzy vstoupily ubohému výpravčí do očí.

"Nuže," tázal se ho host, "selže-li i tento poslední váš prostředek...?"

"Nuže," pokračoval Morrel, "je kruté, říci to, pane... ale, zvyknuv již neštěstí, musím zvykat i hanbě... nuže, myslím, že budu nucen zastavit platy."

"Což nemáte přátel, kteří by vám za takových okolností mohli přispěti?"

Morrel se smutně usmál.

"V obchodních záležitostech, pane," pravil, "nemáme přátel, jak sám dobře víte, máme jen dopisovatele."

"Pravda," zamumlal Angličan. "Zbývá vám tedy již jen jedna naděje."

"Jediná."

"Poslední?"

"Poslední."

"Takže, zklame-li vás tato naděje...?"

"Jsem ztracen, pane, nadobro ztracen."

"Když jsem se k vám ubíral, vjížděla do přístavu jakási loď."

"Vím to, pane. Jistý mladý muž, jenž zůstal mi věrným v mém neštěstí, tráví část volného času ve věžičce na domě, těše se nadějí, že mi bude moci první oznámit radostnou zprávu. Dověděl jsem se od něho o příjezdu té lodi."

"Není to tedy vaše?"

"Ne, je to bordóská loď Gironda; pluje rovněž z Indie, ale není to moje."

"Snad ví o Faraonu a přináší vám o něm nějaké zprávy."

"Nemohu vám zatajiti, pane, že bojím se zpráv o svém trojstěžníku právě tak, jako nejistoty. Nejistota je ještě nadějí."

Pak Morrel dodal bezezvukým hlasem:

"To opoždění není přirozeno; Farao vyplul z Kalkutty 5. února: měl by tu být již před měsícem."

"Co je to?" pravil Angličan, nastavuje ucho. "Co znamená ten hluk?"

"Oh, můj Bože, můj Bože!" zvolal Morrel, zblednuv. "Co je to zas?"

Skutečně, na schodech ozval se veliký hluk; bylo slyšet pobíhající kroky, ba i bolestné výkřiky.

Morrel vstal, aby otevřel dveře, ale síly mu selhaly, i sklesl zpět do křesla.

Oba muži zůstali proti sobě sedět, Morrel, chvěje se na všech údech, cizinec, pohlížeje na něho s hlubokým soucitem. Hluk ustal, ale přes to se zdálo, že Morrel na něco čeká: hluk ten měl příčinu a musil mít i následky.

Cizinci se zdálo, jako by někdo tiše stoupal po schodech a jako by kroky, patřící několika osobám, stanuly na chodbě.

V zámku prvních dveří zarachotil klíč a bylo slyšet, jak se dveře otvírají.

"Jen dvě osoby mají klíč těch dveří," zašeptal Morrel, "Kokles a Julie."

Zároveň otevřely se druhé dveře a v nich objevila se dívka, bledá a s uslzenýma lícema.

Morrel, všecek se chvěje, vstal a opřel se o postranní opěradlo křesla, neboť nebyl by se udržel na nohou. Chtěl se otázat, ale hlas ho opustil.

"Oh, otče!" pravila dívka, spínajíc ruce. "Odpusťte svému dítěti, že stalo se poslem zlé zprávy!"

Morrel zbledl hrozně. Julie vrhla se mu do náručí.

"Oh, otče, otče!" pravila. "Odvahu!"

"Farao tedy zahynul?" tázal se Morrel stísněným hlasem.

Dívka neodpověděla, ale pokývla hlavou, opřenou o otcova prsa.

"A mužstvo?" tázal se Morrel.

"Zachráněno," odvětila dívka, "zachráněno bordóskou lodí, jež právě vplula do přístavu."

Morrel zvedl obě ruce k nebi s výrazem vznešené resignace a vděčnosti.

"Díky, můj Bože!" pravil Morrel. "Stiháš aspoň jen mne!"

Přese všecku jeho chladnost, Angličanovo oko zvlhlo slzou.

"Vstupte," pravil Morrel, "vstupte, neboť mám za to, že jste všichni u dveří."

A vskutku, sotva ta slova pronesl, vešla paní Morrelová, vzlykajíc; Emmanuel ji následoval; v pozadí předpokoje ukázaly se drsné tváře sedmi či osmi polonahých námořníků. Při pohledu na ty muže Angličan se zachvěl; učinil krok k nim, ale zdržel se a naopak ustoupil do nejtemnějšího a nejvzdálenějšího kouta pracovny.

Paní Morrelová usedla do křesla, vzala jednu mužovu ruku do svých obou, zatím co Julie zůstala opřena o otcova prsa. Emmanuel stanul v polovině cesty, jako pojítko mezi skupinou Morrelovy rodiny a námořníky, stojícími u dveří.

"Jak se to stalo?" tázal se Morrel.

"Přistupte, Penelone," pravil mladý muž, "a sdělte ten příběh."

Starý námořník, do bronzova opálený rovníkovým sluncem, postoupil o několik kroků, otáčeje v rukou zbytkem klobouku.

"Dobrý den, pane Morreli," pravil, jako by byl býval opustil Marseilli včera a vracel se z Aixu nebo Toulonu.

"Dobrý den, příteli," odvětil výpravce, nemoha se ubránit úsměvu v slzách. "Ale kde je kapitán?"

"Co se týká kapitána, pane Morreli, zůstal nemocen v Palmě. Ale dá Pán Bůh, že to nic nebude a že ho uvidíte za pár dní právě tak zdravého, jako jste vy a já."

"Dobře tedy... nyní mluvte, Penelone," pravil pan Morrel.

Penelon přendal sousto tabáku z pravé tváře do levé, zakryl si ústa rukou, odvrátil se, vyplivl do předpokoje začernalou slinu, vykročil jednou nohou a kolébaje se v bocích, pravil:

"Tak tedy jsme byli, pane Morreli, asi tak mezi mysem Bílým a mysem Boyadorem a pluli jsme v pěkném jihojihozápadním větříku, který začal foukat po týdenním bezvětří. Tu kapitán Gaumard ke mně přijde - nesmím zapomenout, že jsem stál u kormidla - a povídá mi: "Otče Penelone, co si myslíte o tom mračnu, co se zvedá tamhle na obzoru?"

Zrovna jsem na ně taky koukal.

"Co si myslím, kapitáne? Myslím si, že se žene trochu rychleji, než má právo, a že je černější, než se patří na mračno, které nemá zlých úmyslů."

"To je také můj názor," povídá kapitán, "a jdu pro všecko učinit opatření. Máme příliš mnoho plachet na vítr, který se záhy zvedne... Holá hej! Připravte chocholíkové plachty k utažení a trojhrannou k stažení!"

Byl čas. Ještě to ani nebylo hotovo, už nám byl vítr v patách a loď položila se na bok.

"Máme ještě moc plachet," povídá kapitán; "připravte hlavní plachtu k hejtování!"

Za pět minut byla hlavní plachta vytažena a pluli jsme jen s přední plachtou, vrcholovými a bramovými.

"Nu, otče Penelone," povídá mi kapitán, "co ještě máte co potřásat hlavou?"

"Mám to, že bych na vašem místě nezůstal v půli cesty."

"Myslím, že máš pravdu, starý," povídal; "dostaneme pořádný vítr."

"Nu, nu, kapitáne," povídám mu, "kdo by koupil, co se tamhle děje, za vítr, vydělal by hodně nad to; je to pořádná bouře, nebo ničemu nerozumím."

Bylo totiž vidět letět vítr, jako je v Montredonu vidět letět prach; na štěstí měl co dělat s člověkem, který ho znal.

"Shrňte dvě vrcholové plachty!" křikl kapitán. "Popusťte plachetní lana, zřiďte plachty po větru, stáhněte vrcholové, utáhněte ráhna!"

"To nebylo dost na ty končiny," vmísil se Angličan do vypravování; "byl bych shrnul čtyři vrcholové plachty a zbavil se přední."

Ten pevný, zvučný, neočekávaný hlas zachvěl všemi. Penelon zastínil si rukou oči a pohlížel na toho, jenž tak směle posuzoval jednání jeho kapitána.

"Udělali jsme ještě něco lepšího, pane," odvětil starý námořník s jistou úctou, "vytáhli jsme brigantinku a vzali jsme plný vítr, abychom unikli bouři. Za deset minut nato vytáhli jsme vrcholové a dali jsme se hnát větrem."

"Na tak odvážný čin byla loď příliš stará," pravil Angličan.

"Nu, to právě nás zničilo. Po dvanácti hodinách, když jsme se zmítali, div jsme duši nevypustili, dostala loď trhlinu.

"Penelone," povídá mi kapitán, "zdá se mi, že se topíme, starý. Dej mi tedy rumpál a sejdi dolů."

Dal jsem mu rumpál a šel jsem dolů; bylo tam již vody na tři stopy. Běžím honem nahoru a křičím: "K čerpadlům! K čerpadlům!" Ale, panečku, už tylo pozdě! Dali jsme se do práce. Ale myslím, že čím více jsme vody vyčerpali, tím více jí přibývalo.

"Na mou duši," povídám po čtyřhodinové práci, "když se loď topí, nechme ji se topit! Člověk má jen jeden život!"

"Takový příklad dáváš, mistře Penelone?" povídá mi kapitán. "Jen počkej!"

A šel si do kabiny pro pár pistolí.

"Prvnímu, kdo opustí čerpadlo," křikl, "pošlu kuli do hlavy!"

"Dobře!" zvolal Angličan.

"Nic tak nedodává odvahy," pokračoval námořník, "jako rozumný důvod. A to tím spíš, že se zatím vyjasnilo a vítr ustal. Proto ale voda nepřestala stoupat, naopak, přibývalo jí stále, ne mnoho, jen snad o dva palce za hodinu, ale přece jen stoupala. Víte, dva palce za hodinu, to vypadá jako nic, ale po dvanácti hodinách nedělá to méně než dvacet čtyři palce a dvacet čtyři palce činí dvě stopy. Dvě stopy a k nim tři, které jsme již měli, to máme pět. Nu, a má-li loď na pět stop vody v břiše, může už být pokládána ze vodnatelnou.

"Nuže, dost," řekl nám kapitán. "Pan Morrel nebude nám moci ničeho vytknout: učinili jsme, co jsme mohli, abychom zachránili loď; teď musíme se pokusit o záchranu lidí. K šalupě, děti, a hezky čile!"

"Poslechněte, pane Morreli," pokračoval Penelon, "měli jsme Faraona tuze rádi, ale i když má námořník svou loď sebe raději, miluje svou kůži ještě víc. Také jsme si nedali říkat dvakrát; tím spíš, že loď praskala a jako by nám říkala: "Odejděte, odejděte přec!" A nelhal ten ubohý Farao, cítili jsme doslova, jak se nám potápí pod nohama. Šalupa tedy byla na moři obratem ruky a nás všech osm v ní.

Kapitán sestoupil poslední, vlastně ne, nesestoupil, neboť nechtěl loď opustit; vzal jsem ho tedy v pase, hodil kamarádům a skočil za ním. Byl čas. Sotva jsem seskočil, paluba praskla s rachotem, jako když loď vystřelí osmačtyřicetidělovou salvu.

Deset minut nato ponořila se příď, pak záď, pak začala se loď točit, jako když pes honí svůj vlastní ocas; a pak dobrou noc!... bum... konec, bylo po Faraonu!

A pokud nás se týká, zůstali jsme tři dny bez jídla a pití, takže jsme už mluvili o tom, táhnout los, kdo z nás má sloužit za pokrm ostatním, když tu jsme uviděli Girondu: dávali jsme jí znamení, až nás shlédla, namířila k nám, poslala nám šalupu a přijala nás. Tak se to tedy stalo, pane Morreli, na mou námořnickou čest a víru! Viďte, kamarádi?"

Pochvalné mručení bylo důkazem, že vyprávěč vzbudil všeobecný souhlas pravdou v jádru a malebností v detailech.

"Dobře, přátelé," pravil pan Morrel, "jste stateční lidé a věděl jsem předem, že neštěstím, jež mne potkalo, je vinen jediné můj osud. Je to vůle Boží a ne chyba lidu. Klaňme se vůli Boží. A nyní, mnoho-li máte dostat platu?"

"Eh, nemluvme o tom, pane Morreli."

"Naopak, mluvme o tom," pravil výpravce se smutným úsměvem.

"Nu tak tedy, máme dostat za tři měsíce..." pravil Penelon.

"Koklesi, vyplaťte dvě stě franků každému z těchto poctivých lidí. Za jiných dob, přátelé," pokračoval Morrel, "byl bych dodal: Dejte jim po dvou stech franků odměny. Ale časy jsou zlé, přátelé, a ta trocha peněz, jež mám, mi již nepatří. Odpusťte mi tedy a nemějte mne proto méně rádi."

Penelonova tvář se dojetím svraštila a námořník obrátil se k svým soudruhům, s nimiž vyměnil několik slov.

"Pokud se toho týká, pane Morreli," pravil, přendav si sousto tabáku v ústech na druhou stranu, a vyslav do předsíně druhou slinu, jež tvořila protějšek k první, "pokud se toho týká..."

"Čeho?"

"Peněz."

"Nuže?"

"Nuže, pane Morreli, kamarádi povídají, že pro tuhle chvíli postačí jim každému padesát franků a zbytek že počkají."

"Díky, přátelé, díky!" zvolal pan Morrel, dojat až do hloubi duše. "Jste všichni šlechetní lidé, ale vezměte, vezměte a najdete-li dobrou službu, vstupte do ní, jste volni."

Tento konec věty vyvolal u bodrých námořníků neobyčejný dojem. Pohlédli na sebe vyjeveně. Penelon, jemuž došel dech, byl by málem spolkl své bago; na štěstí ještě včas vztáhl ruku k hrdlu.

"Jakže, pane Morreli," pravil stísněným hlasem, "jakže, vy nám dáváte výpověď? Jste tedy s námi nespokojen?"

"Ne, děti, ne," odvětil výpravce; "nejsem s vámi nespokojen - právě naopak. Ne, nedávám vám výpověď! - Ale co mám dělat? Nemám již lodí, nepotřebuji námořníků."

"Jakže, nemáte již lodí?" tázal se Penelon. "Nu, tak si tedy dáte postavit nové, my počkáme. Víme, zaplať Pán Bůh, co to je pracovat."

"Nemám peněz, abych si mohl dát vystavět lodi, Penelone," odvětil výpravce se smutným úsměvem; "nemohu tedy přijmout vaší nabídky, nechť je jakkoli laskavá."

"Nu, nemáte-li peněz, pak není třeba nám platit; uděláme to, jako to udělal ubohý Farao, dáme se hnát větrem - to je toho!"

"Dosti, dosti, přátelé," pravil Morrel, duse se pohnutím; "jděte, prosím vás. Shledáme se v lepších dobách. Emmanueli," dodal výpravce, "doprovoďte je a dbejte, aby moje přání bylo splněno."

"Ale je to aspoň na shledanou, viďte, pane Morreli?" pravil Penelon.

"Ano, přátelé, aspoň doufám; jděte."

A pokynul Koklesovi, jenž šel napřed. Námořníci šli za pokladníkem a Emmanuel za námořníky.

"A nyní," obrátil se výpravce k své ženě a dceři, "opusťte mne na chvíli; musím jednat s tímto pánem."

A pohledem označil zástupce firmy Thomson a French, jenž po celou tu scénu nehnutě stál v koutě, zúčastniv se jí pouze několika slovy, která jsme uvedli. Obě ženy pohlédly na cizince, na něhož úplně zapomněly, a vzdálily se. Avšak dívka, odcházejíc, vrhla na něho dojemně prosebný pohled, na který cizinec odpověděl úsměvem, který tak ozářil jeho ledovou tvář, že chladný pozorovatel byl by tím býval překvapen. Oba mužové osaměli.

"Nuže, pane," pravil Morrel, klesaje do lenošky, "viděl a slyšel jste vše, nemám vám již co sděliti."

"Viděl jsem, pane," ujal se slova Angličan, "že stihlo vás nové neštěstí, nezaviněné, jako ostatní, a to utvrdilo mne v přání, býti vám užitečným."

"Oh, pane," pravil Morrel.

"Hleďte," pokračoval cizinec, "jsem z vašich hlavních věřitelů, není-li pravda?"

"Jste to aspoň vy, jenž má nejdříve propadající směnky."

"Přejete si lhůtu k zaplacení?"

"Lhůta mohla by mi zachrániti čest a tím i život."

"O kolik žádáte?"

Morrel váhal.

"O dva měsíce." pravil.

"Dobře," prohodil cizinec, "dám vám tři."

"Myslíte, že firma Thomson a French..."

"Buďte bez starostí, pane, beru vše na sebe. Dnes máme 5. června."

"Ano."

"Nuže, obnovte mi všecky ty směnky na 5. září. A 5. září v jedenáct hodin dopoledne," (hodiny ukazovaly v té chvíli přesně jedenáct hodin) "dostavím se k vám."

"Budu vás očekávat, pane," pravil Morrel, "a dostanete peníze, nebo budu mrtev."

Tato poslední slova byla pronesena tak tiše, že cizinec nemohl jich slyšet.

Směnky byly obnoveny, staré roztrženy a ubohý výpravce měl náhle před sebou aspoň tři měsíce k shromáždění posledních prostředků.

Angličan přijal Morrelovy díky s chladností, svému národu vlastní, a rozloučil se s výpravcem, jenž doprovodil ho, žehnaje mu, až ku dveřím.

Na schodech potkal cizinec Julii. Dívka dělala, jako by právě sestupovala, ale ve skutečnosti na něho čekala.

"Oh, pane!" pravila, spínajíc ruce.

"Slečno," promluvil cizinec, "obdržíte jednoho dne list, podepsaný... Simbad námořník... učiňte dopodrobna, co vám ten list přikáže, i když se vám ten příkaz bude zdáti sebe podivnějším."

"Ano, pane," odvětila Julie.

"Slibujete mi, že to učiníte?"

"Přisahám vám to."

"Dobře. S Bohem, slečno. Zůstaňte vždycky dobrou, šlechetnou dívkou, jakou jste, a mám pevnou naději, že Bůh vás odmění tím, že dá vám Emmanuela za chotě."

Julie lehce vykřikla, zarděla se jako třešně, a zadržela se zábradlí, aby nespadla.

Cizinec, pokynuv jí na rozloučenou, pokračoval ve své cestě.

Na dvoře potkal Penelona, který držel v každé ruce svitek jednoho sta franků a nemohl se, jak se zdálo, rozhodnout, má-li odejít s nimi.

"Pojďte se mnou, příteli," pravil mu cizinec, "chci s vámi promluviti."

IX.
PÁTÉHO ZÁŘÍ.

Tato lhůta, udělená zástupcem firmy Thomson a French ve chvíli, kdy se toho Morrel nejméně nadál, zdála se ubohému výpravci jedním z oněch návratů štěstí, jež člověku oznamují, že osud se konečně unavil pronásledováním jich. Ještě téhož dne sdělil, co se mu přihodilo, své dceři, ženě a Emmanuelovi a do rodiny vrátilo se trochu naděje, ne-li klidu. Na neštěstí však Morrel nebyl ve stycích pouze s firmou Thomson a French, jež okázala se k němu tak ochotnou. Jak sám pravil, v obchodních záležitostech má člověk dopisovatele, ale ne přátele. Uvažoval-li o tom, nechápal ani velkomyslného jednání pánů Thomsona a Frenche vůči němu; vysvětloval si je jen moudře sobeckým rozhodnutím, k němuž ta firma asi došla: Je lépe podporovati muže, jenž je nám dlužen skoro tři sta tisíc franků, a dostat těch tři sta tisíc franků po třech měsících, než urychlit jeho zkázu a mít z celého kapitálu jen šest nebo osm procent.

Na neštěstí však, buď z nenávisti nebo ze zaslepenosti, neuvažovali tak všichni obchodní spojenci Morrelovi a někteří naopak pojali rozhodnutí zcela opačné. Směnky, Morrelem podepsané, byly tedy pokladně předloženy s úzkostlivou přesností a díky lhůtě, Angličanem poskytnuté, byly Koklesem hotově zaplaceny. Kokles tedy setrvával ve svém věšteckém klidu. Jedině pan Morrel s hrůzou viděl, že kdyby byl měl 15. vyrovnati padesát tisíc franků de Bovillových a 30. třicet dva tisíce pět set franků, půjčených na směnku, na jejichž zapravení - právě jako na pohledávku vězeňského inspektora - obdržel lhůtu, byl by od tohoto měsíce ztraceným člověkem.

Míněním celého marseillského obchodního světa bylo, že Morrel nemůže se udržeti pod ranami osudu, jež ho postupně stíhaly. Vzbudilo tedy veliký údiv, když koncem měsíce bylo vše zapraveno s obvyklou přesností. Přes to však důvěra se lidem nevrátila a zastavení platů nešťastného výpravce bylo jednohlasně odloženo nakonec příštího měsíce.

Celý měsíc uplynul Morrelovi v neslýchané námaze, shromáždit všecky prostředky. Druhdy jeho směnka, splatná kdykoli, byla přijímána s důvěrou, ba hledána. Morrel snažil se předati směnku, splatnou za devadesát dní, a našel všecky banky zavřeny. Na štěstí měl Morrel ještě několik pohledávek, s nimiž mohl počítati; pohledávky ty se mu sešly, Morrel byl tedy ještě s to, dostáti svým závazkům, když nadešel konec července.

Zástupce firmy Thomson a French nebyl viděn v Marseilli po druhé; den či dva po návštěvě u Morrela zmizel; ježto pak setkal se v Marseilli pouze se starostou, inspektorem vězení a panem Morrelem, jeho návštěva nezanechala po sobě jiné stopy, než lhostejnou vzpomínku, již si na něho zachovali tyto tři osoby. Pokud se týká námořníků z Faraónu, zdá se, že našli nějaké místo, neboť zmizeli také.

Kapitán Gaumard, zotavený z choroby, jež zdržela ho v Palmě, vrátil se rovněž. Váhal jíti k panu Morrelovi; ten však dověděl se o jeho příjezdu a šel ho sám vyhledat. Dobrý výpravce zvěděl předem, z Penelonova vypravování, o kapitánově statečném počínání za toho neštěstí, a byl to on, jenž snažil se ho potěšiti. Přinesl mu i jeho služné, pro něž kapitán nebyl se býval odvážil si přijít.

Když pan Morrel sestupoval se schodů, potkal Penelona, jdoucího nahoru. Penelon, jak se zdálo, dobře využitkoval svých peněz, neboť byl všecek nově oblečen. Spatřiv svého pána, dobrý podkormidelník, jak se zdálo, byl u velikých rozpacích; vtiskl se do nejvzdálenějšího kouta chodby, přehazoval sousto tabáku zleva vpravo a zprava vlevo, vyjeveně vykuluje své veliké oči a tiskna jen bázlivě ruku, jíž podal mu s obvyklou svou srdečností pan Morrel. Pan Morrel přičítal Penelonovy rozpaky úpravnosti jeho obleku: bylo zřejmo, že bodrý muž nevedl ten přepych na svůj účet; byl tedy již nepochybně přijat na některé jiné lodi a zastyděl se, že - možno-li se tak vyjádřiti - nenosil déle smutek po Faraonu. Snad přicházel kapitánu Gaumardovi sdělit svůj zdar a vyřídit mu nabídky svého nového pána.

"Dobří lidé," mluvil v duchu Morrel, vzdaluje se, "kéž by vás měl váš nový pán tak rád jako já, a byl šťastnější, než jsem já!"

Srpen Morrelovi uplynul v neustále obnovovaných pokusech o posílení starého úvěru, nebo o získání nového. 20. srpna vědělo se v Marseilli, že Morrel zamluvil si místo v poště, i říkalo se, že insolvence bude prohlášena na konci měsíce, a že Morrel odcestoval, aby nebyl přítomen tomu krutému výkonu, jenž má být nepochybně přenesen na jeho prvního účetního Emmanuela a na pokladníka Koklese. Když však přišel 31. srpen, pokladna otevřela se nad vše očekávání jako obyčejně. Kokles objevil se za mřížkou, klidný, jako skutečný Horacius, prohlédl se stejnou pozorností doručený mu papír a zaplatil směnky od první do poslední se stejnou přesností. Došly i dva účty, které pan Morrel očekával a které Kokles právě tak správně zaplatil, jako výpravcovy osobní směnky. Nikdo toho nechápal a s tvrdošíjností prorokům smutných událostí vlastní, odkládali úpadek na konec září.

1. září Morrel přijel; byl očekáván celou rodinou s velikou úzkostí; z této cesty do Paříže měla mu vzejít poslední spása. Morrel pomyslil na Danglarse, dnes milionáře a druhdy jeho dlužníka, neboť, dostal-li se Danglars do služeb španělského bankéře, u něhož vzalo počátek jeho ohromné jmění, stalo se tak na doporučení Morrelovo. Dnes měl

Danglars, jak se říkalo, šest až osm milionů vlastního jmění a neomezený úvěr. Danglars mohl zachrániti Morrela, aniž potřeboval vzít jediný tolar z kapsy; mohl se za něho jen zaručit při výpůjčce a Morrel byl zachráněn. Morrel již dávno myslil na Danglarse, ale existuje jistá instinktivní nechuť, rodící se bez člověkovy vůle, a Morrel odkládal pokud mohl tento krajní prostředek. A měl pravdu, neboť vrátil se, zdrcen pokořením odmítnutí.

Také si Morrel při návratu neulevil ani jediným vzdechem, nepronesl ani jediné obžaloby. Objal s pláčem ženu a dceru, stiskl přátelsky Emmanuelovu ruku, zavřel se do své pracovny ve druhém poschodí a vzkázal si pro Koklese.

"Tentokráte," pravily obě ženy Emmanuelovi, "jsme ztraceni."

Pak po krátké poradě bylo ujednáno, že Julie napíše svému bratru, posádkou v Nimes, aby okamžitě přijel.

Ubohé ženy instinktivně cítily, že mají potřebí všech svých sil, aby snesly hrozící jim ránu.

Kromě toho měl již Maximilián Morrel, ačkoli mu byly teprve sotva dvacet dva roky, veliký vliv na otce.

Byl to mladý, pevný a přímý muž. Ve chvíli, kdy mělo se rozhodnouti o příštím jeho povolání, jeho otec nechtěl mu žádnou budoucnost vnutit a tázal se mladého Maximiliána, k čemu by měl chuť. Ten tehdy prohlásil, že chce sledovat dráhu vojenskou. Studoval tedy výborně, přihlásil se a byl přijat do vyšší vojenské akademie a vyšel odtud jako podporučík 53. pluku řadového vojska. Již rok zaujímal ten stupeň a bylo mu slíbeno, že při první příležitosti bude jmenován poručíkem. V pluku platil Maximilián Morrel za přísného dodržovatele nejen všech úkolů, uložených vojínu, nýbrž i všech povinností, přináležících muži, a byl nazýván "stoikem". Rozumí se, že mnozí, kteří mu to epitheton dávali, opakovali slyšené, nevědouce ani, co to znamená.

Tohoto mladého muže volala jeho matka a sestra ku pomoci, aby podporoval je za vážných okolností, v nichž, jak tušily, se ocitnou.

Vzhledem k vážnosti těchto okolností se neklamaly, neboť za chvíli po tom, kdy pan Morrel vešel do své pracovny s Koklesem, Julie viděla vyjít odtamtud pokladníka bledého, chvějícího se, s tváří rozrušenou.

Chtěla se ho optat, když šel mimo ni. Ale dobrý muž, běže se schodů s kvapem, jejž nemíval ve zvyku, zvolal jen, zvednuv ruku k nebi:

"Ach, slečno, slečno! Jaké hrozné neštěstí! Kdo by si to byl kdy pomyslil!"

Za okamžik nato viděla ho Julie jít opět nahoru s dvěma či třemi velikými knihami, taškou na listiny a pytlíkem peněz.

Morrel prohlédl knihy, otevřel tašku, spočítal peníze.

Všecky jeho prostředky páčily se na šest až osm tisíc franků a pohledávky, splatné do 5., na čtyři až pět tisíc, což činilo nejvýš čtrnáct tisíc franků aktiv oproti dvěma stům osmdesáti sedmi tisícům pěti stům franků. Nebylo ani lze nabídnout podobnou splátku.

Přesto však, když Morrel přišel k obědu, zdál se dosti klidným. Tento klid poděsil obě ženy více, než nejhlubší skleslost.

Po obědě Morrel obyčejně vycházíval. Chodil na kávu do Marseillského klubu a přečíst si "Semafor"; toho dne nevyšel a vrátil se opět do své pracovny.

Pokud se týká Koklese, zdál se úplně zpitomělý. Část dne proseděl na dvoře na kameni, s obnaženou hlavou v třicetistupňovém slunečním žáru.

Emmanuel snažil se uklidnit ženy, ale byl málo výmluvný. Mladý muž byl příliš zasvěcen do záležitostí firmy, aby nevěděl, že rodině Morrelově hrozí veliká katastrofa.

Nadešla noc: obě ženy bděly, doufajíce, že Morrel, opustiv svou pracovnu, vejde k nim. Ale slyšely, jak minul jejich dveře, zlehčiv krok nepochybně z obavy, aby nebyl zavolán.

Zbystřily sluch: vstoupil do své ložnice a zavřel se tam.

Paní Morrelová poslala dceru spát; za půl hodiny po Juliině odchodu pak sňala si střevíce a vklouzla do chodby, aby se podívala klíčovou dírkou, co její muž dělá.

V chodbě spatřila vzdalující se stín: byla to Julie, jež, sama neklidná, předešla matku.

Dívka přistoupila k paní Morrelové.

"Píše," pravila.

Obě ženy porozuměly si beze slova.

Paní Morrelová sklonila se ke klíčové dírce. Morrel skutečně psal. Co však ušlo dívce, to postřehla paní Morrelová, že totiž její muž píše na kolkovaný papír. Hrozné pomyšlení se jí zmocnilo, že Morrel píše závět; zachvěla se na všech údech a přece měla sílu mlčeti.

Druhého dne zdál se Morrel úplně klidným; seděl v kanceláři jako obyčejně, sešel k snídaní jako obyčejně, pouze po obědě přitáhl svou dceru vedle sebe, vzal hlavu dítěte do náručí a držel ji dlouho na prsou.

Večer sdělila Julie matce, že přes otcův zdánlivý klid pozorovala, že jeho srdce bije prudce.

Následující dva dny uplynuly téměř stejně. 4. září večer žádal pan Morrel Julii, aby dala mu svůj klíč od jeho pracovny.

Julie zachvěla se při té žádosti, jež zdála se jí zlověstnou. Proč otec na ní žádá klíč, jejž vždycky měla a jenž byl jí v dětství odnímán jen z trestu?

Dívka pohlédla na pana Morrela.

"Čeho jsem se dopustila, otče," pravila, "že mi odníráte ten klíč?"

"Ničeho, mé dítě," odpověděl nešťastný Morrel, kterému při té tak prosté otázce vytryskly slzy. "Ničeho, potřebuji ho jen."

Julie se tvářila, jako by hledala klíč.

"Nechala jsem jej asi ve svém pokoji," pravila pak.

Vyšla, ale místo aby šla do svého pokoje, běžela se poradit s Emmanuelem.

"Nedávejte otci toho klíče," radil jí mladý muž, "a nemusíte-li, neopouštějte ho zítra ráno."

Julie chtěla se Emmanuela dále vyptávat, ten však nic jiného nevěděl, nebo nechtěl nic jiného říci.

Celou noc ze 4. na 5. září zůstala paní Morrelová s uchem přitisknutým ke dveřím. Až do tří hodin ráno slyšela svého muže chodit rozčileně po ložnici.

Teprve ve tři hodiny vrhl se na lože.

Obě ženy ztrávily noc spolu. Od včerejšího večera očekávaly Maximiliána.

V osm hodin vstoupil pan Morrel do jejich pokoje. Byl kliden, ale noční rozčilení zračilo se na jeho bledé, strhané tváři.

Ženy neodvážily se ho otázati, spal-li dobře.

Morrel byl laskavější k své ženě a otečtější k dceři, než kdy jindy. Nemohl se na ubohé dítě dost nadívat a nalíbat se ho.

Julie zapamatovala si Emmanuelovu radu a chtěla otce doprovodit, když odcházel; ten však, oddáliv ji něžně, pravil:

"Zůstaň u matky."

Julie chtěla naléhat.

"Chci tomu!" pravil Morrel.

Bylo to po prvé, kdy Morrel řekl své dceři: Chci tomu! Ale řekl to tónem tak otcovské něhy, že Julie neodvážila se již ani o krok postoupit.

Zůstala stát na témže místě němě a nehnutě. Okamžik na to dveře se znovu otevřely a Julie ucítila dvě ramena, jež ji objala, a ústa, přitisknuvší se na její čelo.

Zvedla oči a radostně vykřikla:

"Maximiliáne! Bratře!"

Na ten výkřik přichvátala paní Morrelová a vrhla se synovi do náručí.

"Matko," pravil mladý muž," pohlížeje střídavě na paní Morrelovou a její dceru, "co se stalo, co se děje? Váš list mne polekal, přijel jsem tedy ihned."

"Julie," pravila paní Morrelová, dávajíc mladému muži znamení, "jdi říci otci, že Maximilián přijel."

Dívka vyběhla z pokoje, ale na prvním stupni schodiště spatřila muže, držícího v ruce dopis.

"Nejste slečna Julie Morrelová?" tázal se ten muž, mluvě francouzsky se silným italským přízvukem.

"Ano, pane," odpověděla Julie, zajíkajíc se; "ale co si přejete? Neznám vás."

"Přečtěte si tento list," pravil muž, podávaje jí dopis.

Julie váhala.

"Jde v něm o záchranu vašeho otce," pravil posel.

Dívka vytrhla mu list z ruky.

Pak jej rychle otevřela a četla:

"Odebeřte se okamžitě na Meilhanskou silnici, vstupte do domu čís. 15., vyžádejte si u domovníka klíč od pokoje v pátém poschodí, vejděte do toho pokoje, vezměte v rohu na krbu ležící váček z červeného hedvábí a doneste ten váček svému otci.

Je důležito, aby jej obdržel před jedenáctou hodinou.

Slíbila jste mi slepou poslušnost, připomínám vám váš slib.

SIMBAD NÁMOŘNÍK."

Dívka nezadržela radostného výkřiku, zvedla oči, chtěla se vyptávat muže, jenž odevzdal jí lístek, leč muž zmizel.

Pohlédla tedy znovu na lístek; chtíc si jej přečísti po druhé a spatřila, že je k němu připojena douška.

Četla:

"Je důležito, abyste splnila ten úkol osobně a sama. Kdybyste přišla v průvodu, nebo kdyby se dostavil někdo jiný místo vás, domovník by odpověděl, že o ničem neví."

Tato douška silně zchladila dívčinu radost. Nehrozí jí něco, není to nějaká nastražená past? Její nevinnost nechávala ji v nevědomosti vzhledem k nebezpečí, jež mohlo by hrozit dívce jejího věku, nemusíme však nebezpečí znáti, abychom se báli; ba, je pozoruhodno, že právě neznámá nebezpečí vzbuzují nejvíce strachu.

Julie váhala, i rozhodla se žádat o radu.

Vedena však zvláštním instinktem, neobrátila se ani k matce, ani k bratru o přispění, nýbrž k Emmanuelovi.

Sešla dolů, vyprávěla mu, co se jí přihodilo v den, kdy navštívil otce zástupce firmy Thomson a French, sdělila mu scénu na schodech, opakovala mu svůj slib a ukázala mu dopis.

"Musíte tam jít, slečno," pravil Emmanuel.

"Jít tam?" zašeptala Julie.

"Ano, doprovodím vás tam."

"Ale což jste nečetl, že mám být sama?"

"Také budete sama," odpověděl mladý muž. "Počkám na vás na rohu Musejní ulice. A znepokojí-li mne vaše opoždění, přijdu za vámi a běda těm, na něž budete mít důvod si naříkat, za to vám ručím!"

"Vaším míněním, Emmanueli, tedy je," opakovala dívka váhavě, "abych toho vyzvání uposlechla?"

"Ano; což vám posel neřekl, že jde o záchranu vašeho otce?"

"Ale jaké nebezpečí mu tedy hrozí, Emmanueli?" tázala se dívka.

Emmanuel okamžik váhal, ale přání, přimět dívku k rozhodnutí ihned a běž odkladu, zvítězilo.

"Slyšte," pravil jí, "dnes je 5. září, není-li pravda?"

"Ano."

"Váš otec má zaplatit dnes v jedenáct hodin téměř tři sta tisíc franků."
"Ano, víme to."
"Nuže," pravil Emmanuel, "v pokladně není ani patnáct tisíc franků."
"Co se tedy stane?"
"Stane se, že, nenajde-li váš otec dnes do jedenácti hodin někoho, kdo by mu přispěl ku pomoci, bude v poledne nucen ohlásit úpadek."
"Oh, pojďte, pojďte!" zvolala dívka, vlekouc mladého muže za sebou.
Zatím paní Morrelová svému synovi všecko sdělila.
Mladý muž věděl dobře, že následkem nepřetržitých ran, stíhajících jeho otce, staly se ve výdajích domu veliké reformy; nevěděl však, že došlo to tak daleko.
Byl zničen.
Pak náhle vyběhl z pokoje, přeběhl schody, neboť domníval se, že je otec v pracovně, ale klepal nadarmo.
Stoje u dveří pracovny, slyšel, jak otvírají se dveře bytu. Ohlédl se a spatřil otce. Místo aby odebral se přímo do pracovny, pan Morrel vrátil se do ložnice a vyšel odtamtud teprve nyní.
Pan Morrel vykřikl překvapením, spatřiv Maximiliána; nevěděl o mladíkově příjezdu. Zůstal nehnutě stát, svíraje levicí předmět, jejž skrýval pod kabátem.
Maximilián rychle seběhl se schodů a vrhl se otci kolem krku. Náhle však couvl a tiskl pouze pravici k otcovým prsoum.
"Otče," pravil, zblednuv smrtelně, "proč máte pod kabátem pár pistolí?"
"Ach, toho jsem se bál!" pravil Morrel.
"Otče, otče! Probůh!" zvolal mladý muž. "K čemu ty zbraně?"
"Maximiliáne," pravil Morrel, pohlížeje pevně na svého syna. "Jsi muž a čestný muž, pojď, povím ti to."
A Morrel bral se pevným krokem k pracovně, kdežto Maximilián následoval ho, chvěje se na celém těle.
Morrel otevřel dveře a zavřel je za synem. Pak prošel předpokojem, vstoupil do pracovny, položil obě pistole na roh stolu a ukázal synovi prstem na otevřenou hlavní knihu.
V knize té zaznamenán byl přesný stav situace.
Morrel měl za půl hodiny zaplatiti dvě stě osmdesát sedm tisíc pět set franků.
"Čti," pravil Morrel.
Mladý muž byl po přečtení na chvíli jakoby zdrcen.
Morrel nepřenesl ani slova. Co by byl mohl dodati k neúprosnému ortelu cifer?
"A učinil jste vše, otče," pravil po chvíli mladý muž, "co by mohlo zabránit tomu neštěstí?"
"Ano," odvětil Morrel.
"Nemáte žádné pohledávky mezi lidmi?"
"Žádné."
"Vyčerpal jste všecky prostředky?"
"Všecky."
"A za půl hodiny," pronesl Maximilián temným hlasem, "je naše jméno zneuctěno!"
"Krev smývá hanbu," pravil Morrel.
"Máte pravdu, otče, chápu vás."
Pak vztáhnuv ruku po pistolích, Maximilián pokračoval:
"Jedna bude pro vás, druhá pro mne. Díky!"
Morrel mu ruku zadržel.
"A tvá matka... tvá sestra... Kdo je bude živit?'
Zachvění přeběhlo jinochovým tělem.
"Otče," pravil, "vy mi říkáte, abych žil?"
"Ano, říkám ti to," odtušil Morrel, "neboť je to tvou povinností. Jsi ducha klidného, silného, Maximiliáne... Maximiliáne, nejsi obyčejným mužem. Neporoučím ti ničeho, nenutím tě k ničemu, pravím ti jen: pohlédni na své postavení jako cizí člověk a posuď je sám."
Mladý muž chvíli uvažoval, pak objevil se mu v očích výraz vznešené resignace. Sňal jen pomalým, smutným pohybem své epauletty, odznak své hodnosti.
"Dobře," pravil, podávaje Morrelovi ruku, "zemřete v pokoji, otče, budu žít!"
Morrel sebou hnul, chtěje se vrhnout synovi k nohám. Maximilián však přitáhl jej k sobě a obě ta vznešená srdce bušila okamžik na sobě.
"Víš, že není to mou vinou, viď?" pravil Morrel.
Maximilián se usmál.
"Vím, otče, že jste nejčestnějším mužem, kterého jsem kdy poznal."
"Dobře, tím je vše řečeno. A nyní vrať se k matce a sestře."
"Otče," pravil mladík, skláněje koleno, "požehnejte mi!"
Morrel uchopil synovu hlavu do obou rukou, přitáhl ji k sobě a přitisknuv na ni několikrát rty, pravil:
"Ano, ano, žehnám ti jménem svým a jménem tří generací bezúhonných mužů; poslyš, co praví mým hlasem: budova, neštěstím zničená, může být Prozřetelností znovu vystavěna. Až spatří mne zemřevšího takovou smrtí, budou mít i nejneúprosnější se mnou soucit; tobě bude snad popřána lhůta, jež mně byla odepřena. Hleď tedy, aby potupné slovo nebylo proneseno; dej se tedy do díla, pracuj, mladý muži, zápas horlivě a statečně; buď živ, ty, tvá matka i sestra, jen tím nejnutnějším, aby den ode dne jmění těch, kterým dluhuji, vzrůstalo a množilo se v tvých rukou. Pomysli, jaký

krásný, veliký, slavný den bude den rehabilitace, den, kdy v této pracovně řekneš: Můj otec zemřel, protože nemohl učinit, co já činím dnes, ale zemřel klidně a pokojně, věda, že já to učiním."

"Oh, můj otče, můj otče," zvolal mladý muž, "snad byste přece mohl žíti!"

"Kdybych žil, všecko se změní; kdybych žil, zájem se změní v pochybnost, soucit v hněv; kdybych žil, stanu se člověkem, jenž nedostál svému slovu, jenž nesplnil svých závazků, stanu se krátce bankrotářem. Naopak zemřu-li, pomni na to Maximiliáne, moje mrtvola bude mrtvolou poctivého, nešťastného muže. Kdybych žil, nejlepší přátelé vyhnou se mému domu; zemřu-li, celá Marseille doprovodí mne s pláčem k mému poslednímu příbytku. Kdybych žil, styděl bys se za mé jméno; zemřu-li, zvedneš hlavu a řekneš:

"Jsem synem toho, jenž se zabil, protože po prvé nemohl dostáti svému slovu."

Mladý muž zasténal, ale zdál se být odevzdán v osud. Po druhé vstoupilo přesvědčení ne do jeho srdce, ale do jeho duše.

"A nyní," pravil Morrel, "opusť mne a hleď vzdáliti ženy."

"Nechcete ještě vidět mou sestru?" tázal se Maximilian.

Poslední nejasná naděje mladého muže byla skryta v tomto shledání, proto je navrhl. Morrel potřásl hlavou.

"Viděl jsem ji ráno," pravil, "a rozloučil jsem se s ní."

"Nemáte pro mne, otče, nějakého zvláštního příkazu?" tázal se Maximilián změněným hlasem.

"Tak jest, synu, posvátný příkaz."

"Mluvte, otče."

"Firma Thomson a French je jediná, která z lidskosti, z egoismu snad - ale není na mně, čísti v lidských srdcích - měla se mnou soucit. Její zástupce, ten, jenž za deset minut se dostaví, aby mi předložil směnku na dvě stě osmdesát sedm tisíc pět set franků, mi nejen povolil, ale nabídl tříměsíční lhůtu. Ta firma ať je zaplacena první, synu, a ten muž budiž ti svatým."

"Ano, otče," pravil Maximilián.

"A nyní ještě jednou s Bohem," pravil Morrel; "jdi, jdi, je mi třeba samoty. Mou závěť najdeš v mé ložnici v sekretáři."

Mladý muž zůstal bez vlády stát, maje sílu vůle, ale ne provedení.

"Poslyš, Maximiliáne," pravil mu otec, "představ si, že jsem vojákem jako ty, že jsem dostal rozkaz, dobýti hradeb a že ty víš, že při útoku padnu; neřekl bys mi, cos mi řekl před okamžikem: "Jděte, otče, neboť zneuctil byste se, kdybyste zůstal, a lepší je smrt než hanba?"

"Ano, ano," pravil mladý muž, "ano!"

A křečovitě sevřev Morrela do náručí, řekl:

"Jděte, otče!"

A vyrazil z pracovny.

Když se syn vzdálil, Morrel zůstal ještě okamžik stát, upíraje oči na dveře; pak vztáhl ruku, uchopil šňůru zvonku a zazvonil.

Za okamžik zjevil se Kokles.

Nebyl to již týž muž; tři dny poznání ho zlomily. Myšlenka: firma Morrel zastaví platy, sehnula ho níže k zemi, než druhých dvacet let.

"Můj dobrý Koklesi," pravil Morrel hlasem, jehož přízvuk nemožno vylíčit, "zůstaneš v předsíni. Až přijde ten pán, který zde již byl před třemi měsíci, víš, zástupce firmy Thomson a French, ohlásíš jej."

Kokles neodpověděl, přikývl hlavou, šel usednout do předpokoje a čekal.

Morrel klesl zpět na židli; jeho oči obrátily se k hodinám: zbývalo mu všeho všudy sedm minut; ručička šinula se s neuvěřitelnou rychlostí. Zdálo se mu, že ji vidí pohybovat se.

Co dálo se tehdy v oné krajní chvíli v duši toho muže, jenž, ještě mlád, chystal se - snad po nesprávné, ale aspoň zdánlivě správné úvaze - odloučit se ode všeho, co na tomto světě miloval, a opustit život, jenž zahrnul ho vším rodinným štěstím, - toho nelze vypsat. K utvoření představy bylo by nutno vidět jeho čelo, pokryté potem, a přec odevzdané do vůle Boží, jeho oči, zvlhlé slzami, a přece obrácené k nebi.

Ručička postupovala stále, pistole byly nabity; Morrel vztáhl ruku, jednu uchopil a zašeptal dceřino jméno.

Pak odložil smrtící zbraň, uchopil pero a napsal několik slov.

Zdálo se mu, že nerozloučil se dosti s milovaným dítětem.

Pak obrátil se znovu k hodinám; nepočítal již minuty, nýbrž vteřiny.

Chopil se znovu zbraně, ústa pootevřena a oči upřený na hodinovou ručičku; zachvěl se při zvuku, jejž sám způsobil, natahuje kohoutek

V té chvíli chladnější pot vyvstal mu na čele a smrtelnější úzkost sevřela mu srdce.

Slyšel zaskřípět dveře z chodby.

Pak otevřely se dvéře pracovny.

Hodiny chystaly se bíti jedenáct hodin.

Morel se neobrátil, očekávaje Koklesova slova:

"Zástupce firmy Thomson a French."

A nesl zbraň k ústům...

Náhle zaslechl výkřik: byl to dceřin hlas.

Ohlédl se a spatřil Julii; pistole vypadla mu z ruky.

"Otče!" zvolala dívka bez dechu a takřka umírajíc radostí. "Zachráněn! Jste zachráněn!"

A vrhla se mu do náručí, zvedajíc v ruce červený hedvábný sáček.

"Zachráněn!" opakoval Morrel. "Dítě, co tím chceš říci?"

"Ano, zachráněn! Hleďte, hleďte!" opakovala dívka.

Morrel vzal do ruky váček a zachvěl se, neboť nejasná upomínka mu připamatovala, že ten předmět mu kdysi náležel.

Na jedné straně byla směnka na dvě stě osmdesát sedm tisíc pět set franků.

Směnka byla přeškrtnuta.

Na druhé straně byl diamant, velikosti lískového ořechu, s těmito dvěma slovy, napsanými na proužku pergamenu:

"Juliino věno."

Morrel přejel si rukou čelo. Zdálo se mu, že sní.

V tom okamžení odbíjely hodiny jedenáctou.

Zvuk ten na něho působil, jako by každý úder ocelového kladívka dopadl na jeho vlastní srdce.

"Mé dítě," pravil, "mluv. Kde jsi našla ten váček?"

"V domě na Meilhanské silnici číslo 15, v rohu na krbu malého chudého pokojíku v pátém poschodí."

"Ale ten sáček není tvůj!" zvolal Morrel.

Julie podala otci list, jejž ráno obdržela.

"A byla jsi sama v tom domě?" tázal se Morrel, když dočetl psaní.

"Emmanuel mne doprovázel, otče. Měl na mne čekati na rohu Musejní ulice. Ale nevím, co se to stalo, když jsem se vrátila, nebyl tam."

"Pane Morreli!" ozval se hlas na schodech. "Pane Morreli!"

"Jeho hlas!" pravila Julie.

Současně vešel Emmanuel, tvář změněnu radostí a pohnutím.

"Farao!" volal. "Farao!"

"Nuže co? Jaký Farao? Zbláznil jste se Emmanueli? Víte přece, že je zničen."

"Farao, pane! Je ohlášen Farao! Farao vjíždí do přístavu!"

Morrel klesl na židli, síly ho opouštěly. Jeho rozum vzpíral se uvěřit těmto neslýchaným, neuvěřitelným, pohádkovým událostem.

V tom však vešel i jeho syn.

"Otče," zvolal Maximilián, "co jste to říkal, že Farao je zničen? Hlídka ho ohlásila, vjíždí do přístavu!"

"Přátelé," pravil Morrel, "kdyby tomu tak bylo, musili bychom věřiti v Boží zázrak! Není možná! Není možná!"

Ale váček, jejž držel v ruce, potvrzená směnka, nádherný diamant, to vše bylo neméně neuvěřitelno a přece to bylo skutečností.

"Ach, pane," ozval se také Kokles, "Farao! Co to znamená?"

"Nuže, děti," pravil Morrel, vstávaje, "pojďme se přesvědčit, a Bůh smiluj se nad námi, je-li to falešná zpráva!"

Šli dolů; na schodech čekala paní Morrelova: ubohá žena neodvážila se vystoupit.

Za okamžik byli na Cannebieře.

U přístavu byl zástup lidí.

Zástup rozvíral se před Morrelem.

"Farao! Farao!" opakovaly hlasy všech.

A skutečně, věc zázračná, neslýchaná! Proti věži svatého Jana loď, nesoucí na přídi tato slova, napsaná bílými písmenami: Farao (Morrel a syn v Marseilli), naprosto týchž rozměrů jako původní Farao a naložena jako on červcem a indigem, spouštěla kotvu a hejtovala plachty. Na můstku kapitán Gaumard uděloval rozkazy a otec Penelon mával panu Morrelovi na pozdrav.

Nebylo již pochyby: bylo tu svědectví smyslů a deset tisíc osob přicházelo tomu svědectví na pomoc.

Když Morrel se synem objímali se na molu za potlesku celého města, svědka toho divu, neznámý muž, jehož tvář byla dopola zakryta černým vousem a jenž, ukryt za vojenskou strážní budkou, pozoroval dojatě tu scénu, zašeptal tato slova:

"Buď šťasten, šlechetný muži; buď žehnán za všecko dobro, jež jsi způsobil a jež ještě způsobíš. A moje vděčnost nechť zůstane ztajena jako tvoje dobrodiní."

A s úsměvem, prozrazujícím radost a štěstí, opustil tajný úkryt a aniž si ho kdo povšiml, tak byl každý zaujat událostí dne, sestoupil po schůdcích, sloužících k nakládání zboží, a třikrát zavolal:

"Jacopo! Jacopo! Jacopo!"

Tu přistála k němu šalupa, přijala, ho a dopravila jej k bohatě vypravené yachtě, na jejíž palubu vyskočil s obratností námořníka. Odtud pohlédl ještě jednou na Morrela, který s radostným pláčem rozdával srdečné stisky ruky celému zástupu a děkoval nejasným pohledem neznámému dobrodinci, kterého, jak se zdálo, hledal na nebi.

"A nyní," pravil neznámý muž, "s Bohem dobroto, lidskosti, vděčnosti... S Bohem všecky city, ozařující srdce!... Postavil jsem se na místo Prozřetelnosti, abych odměňoval dobré... nechť Bůh mstitel postoupí mi místo, abych potrestal zlé!"

Po těch slovech dal znamení a yachta, jako by byla jen na ně čekala, vyplula na moře.

X.

ITALIE. - SIMBAD NÁMOŘNÍK.

Začátkem r. 1838 byli ve Florencii dva mladí mužové příslušníci nejelegantnější pařížské společnosti, vicomte Albert de Morcerf a baron Franz d' Épinay. Bylo mezi nimi ujednáno, že pojedou ztrávit masopust téhož roku do Říma, kde Franz, jenž od čtyř let obýval Itálii, měl sloužit Albertovi za cicerona.

Ježto pak není maličkostí, ztrávit masopust v Římě, zvláště záleží-li člověku na tom, aby nebyl ubytován na Lidovém náměstí nebo v Campo-Vaccino, psali otci Pastrinimu, majiteli hotelu de Londres na Španělském náměstí, žádajíce ho, aby jim vyhradil pohodlný byt.

Otec Pastrini odpověděl, že má k jejich disposici pouze dva pokoje s toiletním pokojíkem al secondo piano a že je nabízí za skrovný poplatek dvaceti franků denně. Oba mladí lidé přijali; Albert pak, chtěje využitkovati zbývajícího času, odejel do Neapole. Pokud se týká Franze, zůstal ve Florencii.

Když těšil se nějaký čas životem, jaký skytá město Mediciů, když se dosyta naprocházel v onom Edenu, zvaném Casine, když byl přijat skvělými florenckými hostiteli, pojal zvláštní úmysl, když již viděl Korsiku, kolébku Bonapartovu, jít se podívat i na Elbu, dlouhou Napoleonovu zastávku.

Jednoho večera odvázal tedy malou barchettu od železného kruhu, jenž poutal ji k livornskému přístavu, a ulehl, zabalen v plášť, na její dno, řka námořníkům prostě: "Na ostrov Elbu!"

Bárka opustila přístav jako mořský pták opouští hnízdo a druhého dne složila Franze v Porto-Ferrajo.

Franz prošel císařským ostrovem, sleduje všecky stopy, které tam obr zanechal, a pak odplul do Marciany.

Dvě hodiny potom, co opustil zemi, stihl ji zase a odebral se do Pianosy, kde, jak mu bylo řečeno, očekával ho ohromný lov červených koroptví.

Hon byl špatný. Franz zastřelil stěží několik hubených koroptví a jako každý lovec, jenž zbytečně se unavil, vstoupil do své bárky v dosti špatném rozmaru.

"Kdyby Vaše Excellence chtěla," pravil mu majitel bárky, "užila by krásné honby."

"Kde to?"

"Vidíte tam ten ostrov?" pokračoval člunař, ukazuje prstem k jihu na kuželovitou hmotu, vystupující z moře, zbarveného nejkrásnějším indigem.

"Nuže, co je to za ostrov?" tázal se Franz.

"Ostrov Monte-Cristo," odvětil Livorňan.

"Ale nemám dovolení k honbě na tom ostrově."

"Vaše Excellence ho nepotřebuje, ostrov je pustý."

"Ach," divil se mladý muž, "pustý ostrov uprostřed Středozemního moře - to je podivné!"

"Ale přirozené, Excellenci. Ostrov ten je skalním útesem a na celém jeho povrchu není snad ani jitra orné půdy."

"Komu patří ten ostrov?"

"Toskánsku."

"A jakou zvěř tam najdu?"

"Na tisíce divokých koz."

"Které se živí lízáním skal?" pravil Franz s nedůvěřivým úsměvem.

"Ne, ale vřesem, myrtami a lentyškem, které rostou mezi skalami."

"A kde přespím?"

"Na zemi v jeskyních, nebo v bárce v plášti. Ostatně, bude-li Vaše Excellence chtít, můžeme odplout hned po honbě; ví, že umíme v noci právě tak dobře s plachtami zacházet jako ve dne, a nebudeme-li mocí použít plachet, máme vesla."

Ježto zbývalo Franzovi ještě dosti času do doby, kdy měl odjet za přítelem, a o byt v Římě nemusil se již starat; přijal tento návrh, aby si vynahradil první honbu.

Na jeho kladnou odpověď plavci vyměnili mezi sebou několik slov tichým hlasem.

"Nuže," pravil Franz, "co máme nového? Naskytla se snad nějaká nemožnost?"

"Ne," odvětil majetník bárky, "ale musíme Vaši Excellenci upozorniti, že ostrov je v kontumaci."

"Co to znamená?"

"To znamená, že, ježto Monte-Cristo je neobydlen a slouží někdy za zastávku podloudníkům a pirátům, plujícím z Korsiky, Sardinie nebo Afriky - prozradí-li nějaké znamení náš pobyt na ostrově, budeme nuceni při návratu do Livorna podrobit se šestidenní karanténě."

"Hrome, to je jiná! Šest dní! Právě tolik, co Bůh potřeboval, aby stvořil svět. To je trochu dlouho, děti!"

"Ale kdo řekne, že Jeho Excellence byla na Monte-Cristu?"

"Oh, já jistě ne!" zvolal Franz.

"My také ne," prohodili námořníci.

"Pak tedy vzhůru na Monte-Cristo!"

Bárkař udělil rozkazy; namířili k ostrovu a bárka počala rozrážeti vlny tím směrem.

Franz počkal, až všecko bylo hotovo, a když dali se novou cestou, když plachta byla vzedmuta větříkem, když čtyři námořníci zaujali opět svá místa, tři vpředu, čtvrtý u kormidla, navázal opět rozmluvu.

"Drahý Gaetano," pravil veliteli, "řekl jste mi právě, tuším, že ostrov Monte-Cristo slouží za útulek pirátům, což se mi zdá docela jinou zvěřinou, než kozy."

"Ano Excellence, a je to pravda."

"Věděl jsem dobře o existenci podloudníků, ale myslil jsem, že od dobytí Alžíru a zničení regentství piráti existují již jen v románech kapitána Marryata a Cooperových."

"Nuže, Vaše Excellence se mýlila: s piráty je tomu právě tak jako s bandity, kteří jsou pokládáni za vyhubené papežem Lvem XII. a kteří přes to denně zastavují cestující u samých bran Říma. Neslyšel jste, že sotva před půl rokem francouzský plnomocník u svaté Stolice byl obrán pět set kroků od Velletri?"

"Tak jest."

"Nuže, kdyby Vaše Excellence bydlila v Livornu, jako my, slyšela by občas, že nějaká malá loď s nákladem zboží, nebo nějaká hezká anglická yachta, očekávaná v Bastii, Porto-Ferraju, nebo Civita-Vecchii, nepřiplula, že není známo, co se s ní stalo, a že nepochybně roztříštila se o nějaké skalisko. Nuže, to skalisko, s nímž se setkala, je nízká a úzká bárka, obsazená šesti nebo osmi muži, kteří ji překvapili a vyloupili za temné, bouřlivé noci v záhybu nějakého divokého a neobydleného ostrůvku, jako bandité zastavují a loupí vůz na lesní cestě."

"Ale čím to," tázal se opět Franz, leže stále v bárce, "čím to, že ti, komu se taková nehoda stane, si nestěžují? Proč nezavolají na ty piráty pomstu francouzské, sardinské nebo toskánské vlády?"

"Proč?" opáčil Gaetano s úsměvem.

"Ano, proč?"

"Protože piráti nejprve přenesou z lodi nebo z yachty na bárku všecko, co stojí za uloupení; pak spoutají lidem nohy a ruce, přiváží každému na krk čtyřiadvacetiliberní kouli, v kýlu polapené lodi způsobí otvor zvící soudku, vystoupí na palubu, uzavřou palubní otvory a seskáčí do bárky. Po desíti minutách loď začne naříkat a sténat a ponenáhlu se potopí. Nejprve se ponoří jedna strana, pak druhá; pak se opět zvedne, znovu se ponoří, potápějíc se stále více. Pak ozve se rána, jako výstřel z děla: to vzduch prorazil palubu. Pak se loď zmítá, jako když tonoucí se brání, ztrácejíc se každým pohybem. Brzy voda, příliš sevřená v dutinách, vyrazí otvory, podobna tekutým sloupům, jež jako by nějaký obrovský vorvaň vychrlil. Konečně vyrazí poslední chropot, naposled se zatočí kolem sebe a ponoří se, tvořic do hladiny rozsáhlou nálevkovitou prohlubeň, jež okamžik krouží, ponenáhlu pak se vyrovná a konečně zmizí zcela. Takže po pěti minutách jen samo Boží oko může vypátrat v hlubinách toho klidného moře zmizelou loď."

"Rozumíte nyní," dodal velitel s úsměvem, "proč loď nevrátí se do přístavu a proč postižení nežalují?"

Kdyby byl Gaetano to vše vyprávěl před navržením výpravy, Franz byl by to pravděpodobně dvakráte uvážil, než by ji byl podnikl; vyjeli však a jemu se zdálo zbabělostí, couvnouti. Byl z mužů, kteří nehoní se za nebezpečím, ale kteří, postaví-li se jim nebezpečí v cestu, zachovávají neporušitelnou chladnokrevnost v zápase s ním; byl z mužů klidné vůle, již pohlížejí na nebezpečí v životě jen jako na protivníka v souboji, již vypočítávají jeho pohyby, zkoumají jeho sílu, kteří přerušují boj, aby nabrali dechu, ne však tak, aby mohli se zdáti zbabělými, a kteří, poznavše jedním pohledem všecky své výhody, zabíjejí jednou ranou.

"Eh," odtušil, "projel jsem Sicílií a Kalabrií, plavil jsem se dva měsíce Archipelagem a neviděl jsem nikdy ani stínu bandity nebo mořského lupiče."

"Také jsem to Jeho Excellenci neřekl," pravil Gaetano, "abych ji odvrátil od jejího úmyslu; vyptávala se mne, odpovídal jsem - nic víc."

"Ano, drahý Gaetano, a váš rozhovor je vysoce zajímavý; abych ho také co nejvíce užil, plujme jen k Monte-Cristu."

Zatím blížili se rychle k cíli cesty; vál ostrý větřík a bárka plula rychlostí šesti až sedmi mil za hodinu. Tou měrou, jak se blížili, ostrov vzrůstaje zdál se vystupovati z lůna moře. Čistým vzduchem hasnoucího dne bylo lze rozeznati nahromadění skal, nakupených na sobě jako dělové koule v arsenále, a mezi nimiž červenal se vřes a zelenaly se stromy. Pokud se týká plavců, zdáli se úplně klidnými, ačkoli bylo zřejmo, že jejich ostražitost je probuzena a že jejich pohled pátrá po zrcadelné ploše, po níž sklouzali a která oživena byla pouze několika rybářskými bárkami bílých plachet, houpajícími se na hřebenech vln jako rackové.

Byli již jen asi patnáct mil od Monte-Crista, když slunce začalo se sklánět za Korsiku, jejíž hory, zubatě se rýsující na temném nebi, objevily se vpravo. Kamenná hmota, podobná obru Adamastorovi, tyčila se hrozně před bárkou, zakrývajíc jí slunce, jehož hořejší část zlatě zářila; ponenáhlu stoupal stín z moře a zdál se zaháněti tento poslední záblesk dne, jenž uhasínal, až konečně byl zářící paprsek zapuzen až na vrchol kuželu, kde zastavil se na chvíli jako plamenný chochol vulkánu. Stále vzrůstající stín zachvátil konečně vrchol, jako před tím zachvátil základnu, a ostrov jevil se již jen jako šedé pohoří, jež víc a více hnědlo. Za půl hodiny nato nastala temná noc.

Na štěstí byli námořníci ve svých známých končinách a věděli v celém toskánském souostroví o každém i nejmenším skalisku, jinak nebyl by býval Franz uprostřed hluboké tmy, obklopující loďku, docela bez obav. Korsika nadobro zmizela, ba i ostrov Monte-Cristo stal se neviditelným. Námořníci však zdáli se být obdařeni rysí schopností, vidět i ve tmě, a lodivod, sedící u kormidla, nejevil nejmenší nejistoty.

Uplynulo asi čtvrt hodiny od západu slunce, když Franz domníval se pozorovati asi čtvrt míle vlevo temnou hmotu; bylo však tak nesnadno rozeznati, co to je, že, obávaje se, aby nevzbudil veselost námořníků, kdyby považoval vznášející se mlhy za pevnou zemi, mlčel. Náhle však objevilo se na pobřeží veliké světlo; země mohla se podobati mraku, ale oheň nebyl meteorem.

"Co je to za světlo?" tázal se.

"Pst, je to oheň!" poznamenal člunař.

"Vždyť jste řekl, že ostrov je neobydlen!"

"Řekl jsem, že nemá stálého obyvatelstva, ale řekl jsem také, že přistávají na něm podloudníci."

"A piráti!"

"A piráti," pravil Gaetano, opakuje Franzova slova; "proto jsem také rozkázal minouti ostrov, neboť takto, jak vidíte, je oheň za námi."

"Ale ten oheň zdá se mi spíše důvodem k bezpečností než k neklidu," odvětil Franz; "lidé, kteří by se báli, aby nebyli viděni, nezapálili by ohně."

"Oh, to ničeho neznamená," pravil Gaetano; "kdybyste mohl posouditi ve tmě polohu ostrova, poznal byste, že oheň se svého místa nemůže být viděn ani z pobřeží, ani z Pianosy, nýbrž jen ze širého moře."

"Bojíte se tedy, že oheň hlásí nám špatnou společnost?"

"O tom právě se musíme přesvědčit," odvětil Gaetano, neodvraceje očí od pozemské té hvězdy.

"A jak se o tom přesvědčíme?"

"Uvidíte."

Po těch slovech radil se Gaetano chvíli se svými soudruhy a po pětiminutovém hovoru byl potichu proveden obrat, při němž loď se otočila; pak dala se zpáteční cestou a několik vteřin po změně směru oheň zmizel, skryt nějakým výstupkem země.

Tu dal kormidelník kormidlem nový směr lodici, jež viditelně přibližila se k ostrovu a brzy byla od něho vzdálena pouze na padesát kroků.

Gaetano spustil plachtu a bárka stanula.

To vše bylo provedeno v největším tichu a kromě toho nebylo od změny směru proneseno na lodi ani jediného slova.

Gaetano, který výpravu navrhl, vzal všecku zodpovědnost na sebe. Čtyři námořníci nespouštěli s něho očí, připravujíce vesla a zřejmě se chystajíce veslovati ze všech sil, což, díky tmě, nebylo by nesnadno.

Franz pak prohlédl s chladnokrevností, jež nás u něho nepřekvapuje, své zbraně; měl dvě dvouhlavňové ručnice a karabinu, nabil je, prohlédl pánvičky a čekal.

Zatím velitel shodil se sebe plášť s kápí a košili a připevnil si spodky kolem beder; jsa bos, nepotřeboval odkládat punčoch ani střevíců. Jakmile byl v tomto úboru, či spíše bez úboru, položil prst na rty na znamení, že má být zachováno nejhlubší ticho, a sklouznuv do moře, ploval ku břehu tak opatrně, že nebylo možno zaslechnout ani nejmenšího zvuku. Jen po světélkující brázdě, již zanechávaly za sebou jeho pohyby, bylo lze sledovati jeho stopu.

Brzy i tato stopa zmizela: Gaetano zřejmě dostihl země.

Na malé lodi všichni ustali půl hodiny bez hnutí; pak uzřeli u břehu tutéž svítící brázdu, jež blížila se k bárce. Za okamžik nato ocitl se Gaetano dvěma rázy u loďky.

"Nuže?" tázali se Franz a čtyři námořníci jedním hlasem.

"Nuže," pravil, "jsou to španělští podloudníci; jsou jen se dvěma korsickými bandity."

"A co dělají ti dva korsičtí banditi se španělskými podloudníky?"

"Ach, můj Bože, Excellenci," odvětil Gaetano tónem hluboké křesťanské lásky, "lidé musí si navzájem pomáhat. Banditi bývají často uváděni na zemi do nesnází četníky nebo karabinníky; nu, a najdou nějakou bárku a v bárce dobré hochy, jako my. Žádají nás za pohostinství v našem plovoucím domě. Je možno, odepřít pomoc pronásledovanému chudákovi? Přijmeme ho a pro větší jistotu vyrazíme do moře. To nás nic nestojí a zachrání to život, nebo aspoň svobodu našemu bližnímu, který při příležitosti oplatí nám prokázanou službu tím, že označí nám dobré místo, kde bychom mohli vylodit zboží beze všeho obtěžování zvědavými úředníky."

"Ah," prohodil Franz, "vy jste tedy taky trochu podloudníkem, drahý Gaetano!"

"Co dělat, Excellenci!" odvětil Gaetano s nevylíčitelným úsměvem. "Chce-li být člověk živ, nesmí se ničeho odříkat."

"Jste tedy znám s lidmi, kteří obývají v tuto chvíli Monte-Cristo?"

"Trochu. My námořníci jsme jako svobodní zednáři, poznáme se podle jistých znamení."

"A myslíte, že nemáme se čeho bát, vystoupíme-li také na břeh?"

"Naprosto ničeho; podloudníci nejsou zloději."

"Ale ti dva korsičtí banditi..." namítl Franz, počítaje předem se všemi možnostmi nebezpečí.

"Eh, můj Bože," odtušil Gaetano, "jsou-li bandity, není to jejich vinou, ale vinou úřadů."

"Jak to?"

"Ovšem! Jsou stíháni, protože udělali "kůži", pro nic jiného; jako by msta nebyla v korsické povaze!"

"Co tím myslíte, že udělali "kůži"? Že zabili člověka?" tázal se Franz, pokračuje v pátrání.

"Myslím tím, že zabili nepřítele," odtušil velitel, "což je něco zcela jiného."

"Nuže," prohodil mladý muž, "pojďme požádat podloudníky a bandity za pohostinství. Myslíte, že nám je popřejí?"

"Beze vší pochyby."

"Kolik jich je?"

"Čtyři, Excellenci, a dva bandité; dohromady šest."

"Nuže, to je právě náš počet; jsme tedy, v případě, že by ti pánové projevili špatné úmysly, stejně silni a tím i schopni, udržeti je v mezích. Naposled tedy: vzhůru na Monte-Cristo!"

"Ano, Excellenci, ale dovolíte nám učiniti ještě některá opatření?"

"Jakže, můj milý! Buďte moudrý jako Nestor a opatrný jako Odysseus. Mám-li vám to dovolili? Činím více: vybízím vás k tomu."

"Nuže, tedy ticho!" přikázal Gaetano.

Všichni umlkli.

Pro muže - jako Franz - pozorujícího každou věc ze správného stanoviska, situace, nejsouc přímo nebezpečna, nepostrádala jisté vážnosti. Nalézal se v nejhlubší tmě, sám uprostřed moře s námořníky, kteří ho neznali a neměli pražádného důvodu, býti mu oddáni; kteří věděli, že má v pase ukryto několik tisíc franků a kteří desetkrát prohlíželi ne-li žádostivě, aspoň zvědavě jeho zbraně, jež byly velmi krásny. Kromě toho měl přistát, beze všeho průvodu mimo tyto muže, na ostrov, který sice měl velmi nábožné jméno, jenž však nezdál se slibovat Franzovi jiného pohostinství, než jaké poskytla Kalvárie Kristovi, díky svým podloudníkům a banditům. I příběh s potopenou lodí, který byl by pokládal ve dne za přehnaný, zdál se mu v noci pravděpodobnějším. Stoje tedy mezi tímto dvojím nebezpečím, snad domnělým, nespouštěl očí s těch mužů a neodkládal ručnice z ruky.

Zatím námořníci znovu napjali plachty a dali se opět brázdou, kterou již dvakrát tam a sem propluli. Franz, přivyknuv již poněkud tmě, rozeznal žulového obra, podél něhož bárka plula. Pak, když znovu zahnuli za roh skály, spatřil oheň, zářící jasněji, než předtím, a kolem ohně pět nebo šest sedících osob.

Odlesk ohniště táhl se na sto kroků do moře. Gaetano plul podél světla, zůstávaje však s bárkou v neosvětlené části;

když pak ocitla se přímo proti ohništi, obrátil ji k němu a vplul odvážně do ozářeného kruhu, spustiv rybářskou píseň, kterou zpíval sám a do jejíž refrénu námořníci sborem vpadli.

Při prvním slovu písně muži, sedící kolem, ohně, vstali a přistoupili k přístavišti, upírajíce oči na bárku, a zřejmě se snažíce odhadnout její sílu i uhodnout úmysly. Brzy prohlédli si ji, jak se zdálo, dostatečně a šli, kromě jednoho, jenž zůstal stát na pobřeží, opět usednout kolem ohně, na němž peklo se celé kůzle.

Když loď byla již jen asi dvacet kroků vzdálena od země, muž, stojící na břehu, učinil mimovolně karabinou pohyb, jako stráž, čekající obchůzku a zvolal sardinským nářečím: "Kdo zde?"

Franz klidně nabil obě hlavně.

Gaetano pak vyměnil s oním mužem několik slov, kterým cestující nerozuměl, která však zřejmě se ho týkala.

"Chce Jeho Excellence udat své jméno," tázal se člunař, "či chce zachovat inkognito?"

"Ať zůstane moje jméno úplně neznámým. Řekněte jim prostě," dodal Franz, "že jsem Francouz, cestující pro zábavu."

Když Gaetano přeložil tuto odpověď, stráž dala rozkaz jednomu z mužů, sedících u ohně; muž ihned vstal a zmizel ve skalách.

Nastalo ticho, každý zdál se být zaujat svými záležitostmi. Franz svým vystoupením na břeh, námořníci plachtami a podloudníci kůzletem. Avšak za této zdánlivé bezstarostnosti všichni se vzájemně pozorovali.

Muž, jenž byl odběhl, zjevil se náhle na opačné straně, než kterou zmizel. Kývl hlavou na stráž, která obrátila se k nim a pronesla pouze tato slova: "S'accomodi."

Italské s'accomodi je nepřeložitelno; znamená pojďte, vstupte, buďte vítán, počínejte si jako doma, jste pánem. Je jako ona Molierova turecká věta, jež vzbudila tak veliký údiv měšťana šlechtice množstvím věcí, které obsahovala.

Námořníci nedali se dvakrát pobízet, čtyři údery vesel a bárka přirazila k zemi. Gaetano vyskočil první na břeh a vyměnil po tichu několik slov se stráží; jeho druhové po jednom následovali; pak konečně přišla řada na Franze.

Měl jednu pušku přes rameno, Gaetano měl druhou, jeden z námořníků držel karabinu. Jeho úbor byl polo umělecký, polo dandyovský, což nevzbuzovalo žádného podezření hostitelů a tím žádného neklidu.

Zakotvili bárku u břehu a učinili několik kroků, chtějíce se ohlédnouti po pohodlném táboře. Ale místo, k němuž zamířili, nebylo nepochybně vhod podloudníku, zastávajícímu úřad stráže, neboť vzkřikl na Gaetana:

"Tamtudy ne, prosím!"

Gaetano zakoktal nějakou omluvu a nenaléhaje dále, zamířil na opačnou stranu, zatím co dva námořníci šli zapálit smolnice o ohniště, aby posvítili na cestu.

Ušli asi třicet kroků a zastavili se na nevelkém volném prostranství, dokola obklíčeném skalami, v nichž vyhloubena byla jakási sedadla, podobná strážním budkám, kde bylo možno hlídati v sedě. Vůkol v žilách prsti rostlo několik zakrslých dubů a hustá myrtová houští. Franz schýlil smolnici a poznal podle hromady popele, že není prvním, jenž si všiml příhodnosti tohoto místa a že je zde asi jedna z obvyklých zastávek stěhovavých hostí ostrova Monte-Cristo.

Pokud pak se týká jeho očekávání událostí, ustalo nadobro; jakmile stanul na pevné zemi, jakmile spatřil ne-li přátelské, aspoň lhostejné chování svých hostitelů, všecka jeho starost zmizela a při vůni kůzlete, pekoucího se v sousedním táboře, starost změnila se v chuť.

Zmínil se o této nové okolnosti Gaetanovi, jenž mínil, že není nic snadnějšího než večeře, má-li kdo, jako oni, v bárce chléb, víno, šest koroptví a pořádný oheň k upečení jich.

"Ostatně," dodal, "zdá-li se Vaší Excellenci vůně toho kůzlete tak svůdnou, mohu naším sousedům nabídnout dva z našich ptáků za kousek jejich čtvernožce."

"Učiňte tak, Gaetano, učiňte," pravil Franz; "obchodní duch je vám skutečně vrozen."

Zatím námořníci natrhali plná náručí vřesu, navázali otepi myrt a cesmíny, což, když je zapálili, poskytlo dosti řádný oheň.

Franz čekal tedy netrpělivě, vdechuje stále vůni kůzlete, na člunařův návrat, když tu velitel bárky se objevil a kráčel k němu s velmi neklidnou tváří.

"Nuže," tázal se Franz, "co je nového? Odmítají vaši žádost?"

"Naopak," odvětil Gaetano; "velitel, jemuž bylo řečeno, že jste mladý Francouz, vás zve, abyste s ním povečeřel."

"To je ale velmi zdvořilý člověk, ten velitel," pravil Franz, "a nevím, proč bych měl odmítnout; tím spíše, že přináším s sebou svůj díl večeře."

"Oh, o to není; on má co večeřet a ještě víc, než potřebuje. Ale klade si divnou podmínku v příčině vašeho příchodu do jeho bytu."

"Do jeho bytu?" divil se mladý muž. "On si tedy dal vystavět dům?"

"Ne, ale přes to má byt a to velmi pohodlný, jak se aspoň tvrdí."

"Znáte toho velitele?"

"Slyšel jsem o něm mluvit."

"V dobrém nebo zlém?"

"Obojí."

"Ďábla! A jaká je to podmínka?"

"Abyste si dal zavázat oči a nesňal obvazu dříve, dokud vás k tomu sám nevyzve."

Franz zkoumal jak mohl Gaetanův pohled, aby poznal, co se v tom návrhu skrývá.

"Věru," pravil člunař, odpovídaje na Franzovu myšlenku; "věc zasluhuje uvážení, to si myslím."

"Co byste učinil na mém místě?" tázal se mladý muž.

"Já, který nemám co ztratit, bych tam šel."

"Přijal byste?"

"Ano, byť i jen že zvědavosti."

"Může se tedy něco zvláštního vidět u toho náčelníka?"
"Poslyšte," pravil Gaetano, tlumě hlas, "nevím, je-li pravda, co se říká..."
Odmlčel se, pátraje, neposlouchá-li někdo cizí.
"A co se říká?"
"Říká se, že ten náčelník obývá podzemí, proti němuž palác Pitti není ničím."
"Ah, to je bajka!" prohodil Franz, usedaje znovu.
"Není to bajka," popíral člunař, "je to skutečnost! Cama, kormidelník Svatého Ferdinanda, přišel tam jednoho dne a vrátil se odtamtud všecek užaslý, řka, že takové poklady jsou jen v pohádkách."
"Nu, víte," pravil Franz, "po takových slovech sestoupil bych i do jeskyně Ali-Babovy."
"Povídám vám, Excellenci, co jsem slyšel."
"Radíte mi tedy, abych přijal."
"Oh, to neříkám! Vaše Excellence učiní, co jí bude libo. Za takových okolností nechci radit."
Franz rozmýšlel se několik vteřin a pochopil, že člověk tak bohatý nemůže chovat zlých úmyslů vzhledem k němu, jenž měl u sebe pouze několik tisíc franků. Ježto pak shledával, že v tom všem kyne mu jen výtečná večeře, přijal. Gaetano šel vyřídit jeho odpověď.
Leč, jak jsme již pravili, Franz byl opatrný; proto chtěl si zjednati co nejvíce podrobností o svém neobyčejném a tajemném hostiteli. Obrátil se tedy k námořníkovi, který během Franzova hovoru s Gaetanem oškubával koroptve s vážností muže, hrdého na své zaměstnání, a tázal se ho, v čem asi ti mužové připluli, když nebylo tam vidět ani bárek, ani speronar, ani tartan.
"Tomu se nedivím," odvětil námořník; "znám loď, na které plují."
"Je to pěkná loď?"
"Přál bych takovou Vaší Excellenci na cestu kolem světa."
"Jakou má nosnost?"
"Nu, asi sto tun. Je to ostatně zvláštní loď, yachta, jak říkají Angličané, ale víte, postavená tak, že obstojí na moři za každého počasí."
"Kde byla stavěna?"
"Nevím, ale myslím, že v Janově."
"A jak to, že náčelník podloudníků," pokračoval Franz, "odváží se dát si postavit yachtu, určenou k jeho zaměstnání, v janovském přístavě?"
"Neřekl jsem," namítl námořník, "že majitel té yachty je podloudníkem."
"Ne, ale Gaetano to, tuším, řekl."
"Gaetano viděl mužstvo z dálky, ale nemluvil ještě s nikým."
"Není-li však ten muž náčelníkem podloudníků, čím tedy je?"
"Bohatým a velkým pánem, který cestuje pro zábavu."
"Nu," myslil si Franz, "osoba ta je tím tajemnější, že zprávy o ní se různí."
"A jak se jmenuje?" tázal se hlasitě.
"Zeptá-li se ho někdo na to, odpoví, že se jmenuje Simbad námořník. Ale pochybuji, že by to bylo jeho pravé jméno."
"Simbad námořník?"
"Ano."
"A kde bydlí ten velmož?"
"Na moři."
"Z které země pochází?"
"Nevím."
"Viděl jste ho?"
"Několikrát."
"Jaký je?"
"Vaše Excellence sama to posoudí."
"A kde mne přijme?"
"Nepochybně v onom podzemním paláci, o němž se vám Gaetano zmínil."
"A vy jste nikdy nebyli žádostivi, když jste sem přistáli a našli ostrov prázdný, vniknout do toho začarovaného paláce?"
"Ó ano, Excellenci," odtušil námořník, "a ne jednou. Ale naše pátrání zůstalo vždycky bez výsledku. Prohledali jsme se všech stran a nenašli jsme ani nejmenšího vchodu. Ostatně, dveře prý se neotvírají klíčem, nýbrž kouzelným slovem."
"Rozhodně," zašeptal Franz, "dostal jsem se do pohádky z "Tisíce a jedné noci"."
"Jeho Excellence vás očekává," pronesl za ním hlas, v němž poznal hlas stráže.
Nově příchozí byl doprovázen dvěma námořníky z yachty.
Místo odpovědi Franz vytáhl kapesník a podal jej tomu, jenž ho oslovil.
Bez jediného slova zavázali mu oči s pečlivostí, která prozrazovala obavu, aby nedopustil se nějaké indiskretnosti; nato vyzvali ho, aby přísahal, že nepokusí se nijakým způsobem sejmouti obvazek.
Přísahal.
Tu vzali ho mužové každý za jednu ruku a vedli ho. Stráž kráčela před nimi.
Asi po třiceti krocích poznal podle stále lákavější vůně kůzlete, že berou se mimo tábor. Pak vedli ho ještě asi padesát kroků, jdouce zřejmě směrem, jímž nesměl se dáti Gaetano: nyní se ten zákaz vysvětloval. Podle změny vzduchu brzy

ucítil, že vstupuje do podzemí; po několika vteřinách uslyšel praskot a zdálo se mu, že atmosféra se opět změnila, stavši se vlahou a vonnou. Konečně ucítil, že nohy jeho vstoupily na měkký, pružný koberec; průvodci ho opustili. Na okamžik nastalo ticho, až čísi hlas pronesl správnou francouzštinou, ačkoli s poněkud cizím přízvukem:

"Jste u mne vítán, pane, a můžete sejmouti kapesník."

Jak se dá očekávati, Franz nedal si toho vyzvání opakovat dvakrát; sňal si kapesník a viděl, že stojí před mužem třiceti osmi až čtyřiceti let, majícím na sobě tunisský úbor, to jest, červenou čapku s dlouhým modrým hedvábným střapcem, černou soukennou kamizolu, bohatě vyšívanou zlatem, rudé, široké a vzduté spodky, kamaše téže barvy, zlatem vyšívané jako kamizola a žluté trepky; nádherná kašmírová šerpa stahovala mu pás a za ní zastrčen byl malý ostrý a zahnutý handžár.

Ačkoli bled až k zsinalosti, muž ten měl tvář podivuhodně krásnou. Jeho oči byly živé a pronikavé; nos rovný a téměř přímočarý s čelem, prozrazoval nejčistší řecký typ, a zuby, bílé jako perly, neobyčejně se odrážely od vroubících je černých knírů.

Leč bledost ta byla podivná; jako by ten muž byl býval dlouho zavřen v hrobě a nebyl s to, vzíti opět na sebe barvu živých lidí.

Aniž měl vysokou postavu, byl dobře rostlý a jako všichni jihozemci, měl malé ruce a nohy.

Co však překvapilo Franze, jenž pokládal Gaetanovo líčení za výmysl, byla nádhera zařízení.

Celý pokoj byl potažen tureckými látkami karmazínové barvy, s vetkanými zlatými květy. Ve výklenku byl jakýsi divan, nad nímž visely trofeje, sestavené z arabských zbraní s pochvami ze zlaceného stříbra a s rukojeťmi, v nichž zářily drahokamy. Se stropu visela lampa z benátského skla, rozkošného tvaru i barev, a nohy spočívaly na tureckém koberci, do něhož bořily se až po kotníky. Dveře, kterými Franz vstoupil, zakryty byly portierami, a rovněž tak i druhé, vedoucí do vedlejšího pokoje, jenž zdál se skvěle osvětlen.

Hostitel ponechal Franze na okamžik zcela jeho překvapení; oplácel mu ostatně pátrání pátráním a nespouštěl s něho očí.

"Pane," pravil mu konečně, "žádám vás tisíckrát za odpuštění oněch opatření, jež byla na vás vyžadována, než jste byl ke mně uveden. Ježto však tento ostrov je většinu času pustý, mohlo by se státi, kdyby tajemství tohoto obydlí bylo známo, že, vrátiv se sem, našel bych svůj občasný příbytek v dosti špatném stavu, což by mi bylo velmi nepříjemno ne pro ztrátu, kterou by mi to způsobilo, ale protože neměl bych již jistoty, že mohu se kdykoli odloučiti od ostatního světa. Nyní vynasnažím se, abyste zapomněl na tu malou nepříjemnost a dovolím si vám nabídnouti, čeho jste se zde jistě nenadál, totiž obstojnou večeři a dosti dobré lůžko."

"Věru, můj drahý hostiteli," odvětil Franz, "není třeba se omlouvati. Vždycky jsem vídal, že byly zavazovány oči lidem, vstupujícím do začarovaného zámku: vzpomeňte si jen na Raula v "Hugenotech"; nemohu si skutečně stěžovat, neboť to, co mi ukazujete, je pokračováním divů z "Tisíce a jedné noci"."

"Bohužel, musím vám odpověděti jako Lucullus: Kdybych byl předvídal čest vaší návštěvy, byl bych se na ni připravil. Nu, dávám vám k disposici svou poustevnu tak, jak je; tak jak je, má večeře je vám nabídnuta. Ali, je prostřeno?"

Téměř současně pozvedla se záclona u dveří a nubický negr, černý jako eben a oděný prostou bílou tunikou, pokynul svému pánu, že se může odebrat do jídelny.

"Nevím," pravil neznámý Franzovi, "sdílíte-li můj názor, ale já shledávám, že nic není tak obtížno, jako ztrávit dvě nebo tři hodiny ve společnosti osoby, o níž nevíme, jakým jménem nebo titulem máme ji nazývati: Upozorňuji vás, že vážím si příliš zákonů pohostinství, abych ptal se vás na vaše jméno, nebo titul; žádám vás pouze, abyste mi označil jakýkoli název, kterým mohl bych vás oslovovat. Pokud mne se týká, podotýkám, abyste se cítil volným, že zvou mne obyčejně Simbadem námořníkem."

"A já," odvětil Franz, "ježto nechybí mi kromě pověstné kouzelné lampy nic, abych se cítil v situaci Aladinově, nevidím žádné závady v tom, abych pro tuto chvíli nebyl nazýván Aladinem. Tak aspoň neuchýlíme se od Orientu, kam byl jsem, jak se zdá, přenesen nějakým dobrým duchem."

"Nuže, urozený Aladine," pravil podivný hostitel, "slyšel jste, že je prostřeno, není-li pravda? Račte tedy laskavě vstoupit do jídelny. Váš nejpokornější sluha půjde před vámi, aby vám ukázal cestu."

Po těch slovech Simbad, zvednuv portieru, vykročil skutečně před Franzem.

Franz přicházel z okouzlení do okouzlení: stůl byl skvěle upraven. Přesvědčiv se o tomto důležitém bodě, rozhlédl se kol dokola. Jídelna byla neméně nádherná, než boudoir, jejž právě opustil. Byla všecka z mramoru, s antickými basreliefy nesmírné ceny, a na obou koncích této podlouhlé síně dvě překrásné sochy nesly koše na hlavách. Koše ty obsahovaly pyramidy skvostného ovoce; byly tam sicilské ananasy, granátová jablka z Malagy, pomeranče z ostrovů Balearských, francouzské broskve a tuniské datle.

Večeře pak sestávala z pečeného bažanta, obloženého korsickými kosy, z kančí kýty v rosolu, čtvrti kůzlete s tatarskou omáčkou, nádherné kambaly a obrovské langusty. Přestávky mezi hlavními jídly vyplněny byly menšími mísami, obsahujícími příkrmy.

Mísy byly ze stříbra, talíře z japonského porculánu.

Franz protíral si oči, chtěje se přesvědčiti, není-li to sen.

Jedině Alimu bylo dovoleno posluhovati při stole a zhostil se toho velmi dobře. Host gratuloval proto svému hostiteli.

"Ano," odvětil Simbad, zastávaje svůj úřad hostitele se svrchovanou nenuceností; "ano, je to ubožák, který je mi velice oddán a přičiňuje se se všech sil. Nezapomíná, že jsem mu zachránil život, a ježto, jak se zdá, záleželo mu na jeho hlavě, chová ke mně jistou vděčnost, že jsem mu ji zachránil."

Ali přistoupil k svému pánu, uchopil jeho ruku a políbil ji.

"Bylo by příliš nediskretním, urozený Simbade," pravil Franz, "tázati se vás, za jakých okolností vykonal jste ten krásný skutek?"

"Oh, můj Bože," odvětil hostitel, "je to velmi prosté. Ten darebák potloukal prý se kolem harému tuniského beye ve větší blízkosti, než se hodilo pro chlapíka jeho barvy. Byl tedy beyem odsouzen a měl mu být uříznut jazyk, ruka a hlava; jazyk prvního dne, ruka druhého a hlava třetího. Vždycky jsem si přál mít němého ve svých službách. Počkal jsem, až byl jazyk uříznut a pak nabídl jsem beyovi, aby mi jej dal za skvostnou dvouhlavňovou ručnici, která minulého dne vzbudila, jak se mi zdálo, touhu Jeho Výsosti. Chvilku kolísal, tolik mu záleželo na tom, aby se to s tím chudákem skoncovalo. Ale přidal jsem k ručnici anglický lovecký nůž, kterým rozřezal jsem jatagan Jeho Výsosti, a tak se bey rozhodl, prominout mu ruku a hlavu, ovšem s podmínkou, že již nikdy nevkročí do Tunisu. Příkaz ten byl zbytečný. Nevěřící může spatřit africké pobřeží ze sebe větší dálky, hned uteče na dno lodi a nikdo ho odtamtud nedostane, dokud třetí díl světa nezmizí s dohledu."

Franz zůstal na chvíli beze slova, zamyšlen, uvažuje, co si má myslit o kruté dobromyslnosti, s jakou jeho hostitel vyprávěl mu tento příběh.

"A jako ctihodný námořník, jehož jméno přijal jste za své," pravil, měně předmět hovoru, "trávíte svůj život na cestách?"

"Ano; je to slib, jejž jsem učinil v dobách, kdy nedoufal jsem příliš, že jej budu moci splnit," odvětil neznámý s úsměvem. "Učinil jsem jich několik takových a doufám, že všecky se svým časem splní."

Ačkoli Simbad pronesl tato slova s největší chladnokrevností, z jeho očí vyšlehl neobyčejně krutý pohled.

"Mnoho jste vytrpěl, pane?" pravil mu Franz.

Simbad se zachvěl a pevně na něho pohlédl.

"Z čeho tak soudíte?" tázal se.

"Ze všeho," odvětil Franz; "z vašeho hlasu, z vašeho pohledu, z vaší bledosti i ze samého života, jaký vedete."

"Já! Já vedu nejšťastnější život, jaký znám, skutečný život paši; jsem králem stvoření: líbí-li se mi nějaké místo, zůstanu tam; nudí-li mne, odjedu; jsem volný jako pták, mám křídla jako on; lidé, kteří jsou kolem mne, jsou mne poslušní na znamení. Občas se bavím, škádle lidskou spravedlnost, unášeje jí lupiče, jejž hledá, zločince, jejž pronásleduje. Pak mám svou vlastní spravedlnost, nízkou i vysokou, bez odkladů a bez odvolání, která odsuzuje nebo odpouští a která náleží jedině mně. Ach, kdybyste byl okusil mého života, nikdy byste si nepřál jiného a nikdy byste se již nevrátil mezi lidi, leč byste snad chtěl splnit nějaký veliký plán."

"Na příklad pomstu!" prohodil Franz.

Neznámý upřel na mladého muže pohled, jaký vniká do nejtajnějších hlubin srdce a mysli.

"Proč pomstu?" tázal se.

"Protože," odvětil Franz, "připadáte mi nejinak, než jako muž, pronásledovaný společností a mající vyrovnati s ní hrozný účet."

"Nuže," odtušil Simbad, směje se svým podivným smíchem, jenž odkrýval jeho bílé, ostré zuby, "neuhodl jste; tak, jak mne vidíte, jsem v jistém smyslu lidumil a snad přijdu jednoho dne do Paříže dělat konkurenci panu Appertovi a muži s Modrým Pláštíkem."

"A bude to po prvé, co vykonáte tu cestu?"

"Oh, ano, můj Bože! Zdám se vám velmi málo zvědavým, není-li pravda? Ale ujišťuji vás, že není to mou vinou, odkládal-li jsem to tak dlouho. Stane se to dříve nebo později!"

"A hodláte tu cestu brzy vykonat?"

"Nevím ještě; závisí to od okolností, zakládajících se na nejistých kombinacích."

"Chtěl bych tam býti v době, kdy tam přijdete, a snažil bych se vám oplatiti, pokud by bylo v mé moci, pohostinství, jež mi tak štědře skytáte na Monte-Cristu."

"Přijal bych s velikým potěšením vaši nabídku," odtušil hostitel, "ale na neštěstí, pojedu-li tam, stane se to nepochybně inkognito."

Zatím večeře postupovala a zdála se být předkládána jedině k vůli Franzovi, neboť neznámý vzal sotva do úst z jednoho nebo dvou jídel skvostné hostiny, kterou mu nabídl a které jeho neočekávaný host vzdával tak nadšený hold.

Konečně přinesl Ali zákusky, či spíše vzal koše z rukou soch a postavil je na stůl.

Mezi oba koše umístil číši ze stříbra v ohni zlaceného, uzavřenou víkem z téhož kovu.

Úcta, s jakou Ali přinesl tu číši, vzbudila Franzovu zvědavost. Pozvedl víčko a spatřil jakési zelenavé těsto, podobné zavařenině z andeliky, jemu však úplně neznámé.

Položil opět víčko na nádobu, nevěda o nic více, co číše obsahuje, než když ji pozvedl, a otočiv oči k hostiteli, viděl ho, jak se usmívá jeho zklamání.

"Nemůžete uhodnouti," pravil mu Simbad, "jaký druh pokrmu ta nádobka obsahuje, a to vás dráždí, není-li pravda?"

"Přiznávám se."

"Nuže, tento druh zelené zavařeniny není nic více a nic méně než ambrosie, kterou Hébé předkládala na stůl Jupiterův."

"Ale tato ambrosie," pravil Franz, "přešedši do lidských rukou, ztratila nepochybně své nebeské jméno a přijala jméno lidské; jak nazývá se tato ingredience, k níž ostatně necítím veliké sympatie, v prosté řeči?"

"Ach, to právě prozrazuje váš materielní původ," zvolal Simbad; "často minuli jsme štěstí, nevidě vše je, nepohlédnuvše na ně, nebo, viděli-li jsme je a hleděli na ně - nepoznavše je. Jste-li mužem praktickým a je-li zlato vaším bohem, ochutnejte toto a doly v Peru, Gudžaratu a Golkondě vám budou otevřeny. Jste-li mužem imaginace, jste-li básníkem, ochutnejte opět toto a hranice možnosti zmizí, luhy nekonečna se otevrou, budete se procházet, volno v srdci, volno v mysli, po bezmezných doménách snění. Jste-li ctižádostivý bažíte-li po světské moci, ochutnejte jen toto

a za hodinu budete králem, ne králem malého království, skrytého v koutě Evropy, jako Francie, Španělsko, Anglie, ale králem světa, králem všehomíru, králem tvorstva. Váš trůn bude vztyčen na hoře, kam Satan odnesl Krista, a aniž byste se mu musil pokořit, aniž byste mu musil políbit pazour, budete svrchovaným pánem všech království světa. Není vše, co vám nabízím, svůdné, rcete, a není to velmi snadné, ježto je třeba učiniti jen toto? Hleďte."

Po těch slovech odkryl sám číšku ze zlaceného stříbra, obsahující tak vychválenou substanci, nabral kávovou lžičku kouzelné zavařeniny, donesl ji k ústům a zvolna jí požil s očima přivřenýma a s hlavou dozadu nachýlenou.

Franz dopřál mu času k pozření oblíbeného pokrmu. Když pak viděl, že se poněkud vzpamatoval, pravil:

"Nuže, ale co je to za vzácný pokrm?"

"Slyšel jste o Starci z Hor," tázal se ho hostitel, "o tom, který chtěl dát zavraždit Ludvíka Augusta?"

"Ovšem."

"Nuže, víte, že vládl nad bohatým údolím, nad nímž vypínala se hora, od které nabyl svého romantického jména. V tom údolí byly nádherné zahrady, založené Hassen-ben-Sabahem, a v těch zahradách osamělé pavilony. Do těchto pavilonů uváděl své vyvolené a tam dával jim jíst, jak praví Marco Polo, jistou bylinu, jež přenášela je do ráje, mezi stále kvetoucí rostliny, stále zralé ovoce a stále panenské ženy. Nuže, co oni mladí, blažení lidé pokládali za skutečnost, byl sen; avšak sen tak sladký, tak opojný, tak rozkošný, že prodávali se tělem i duší tomu, jenž je jím obdařil, a že, poslušní jeho rozkazů jako přikázání Božích, šli na konec světa zabít naznačenou oběť a umírali v mukách bez nářku, při jediné myšlence, že smrt, kterou podstupují, je pouhým přechodem k onomu životu, plnému slastí, z nichž dala jim napřed okusiti tato posvátná, vám předložená bylina."

"Pak," zvolal Franz, "je to hašiš! Ano, znám to, aspoň podle jména."

"Vy řekl jste to slovo, urozený Aladine, je to hašiš. Nejlepší a nejčistší hašiš z Alexandrie, hašiš Abugorův, velikého tvořitele, člověka jedinečného, kterému měl by být vystavěn palác s tímto nápisem: Prodavači štěstí vděčný svět."

"Víte," pravil mu Franz, "že mám velikou chuť posouditi sám pravdivost nebo nadsazování vaší chvály?"

"Suďte sám, můj hosti, suďte. Ale nezůstaňte při prvním pokusu. Jako při všem, je nutno navyknout smysly novému dojmu, sladkému nebo prudkému, smutnému nebo veselému. Podstata vede zápas proti této božské substanci, podstata, která není stvořena pro radost a pevně přidržuje se bolesti. Přemožená podstata musí podlehnouti v boji, skutečnost musí ustoupiti snu. Pak sen vládne jako pán, pak sen stane se životem a život stane se snem: ale jaký rozdíl v té přeměně! To jest, přirovnáte-li bolesti skutečné existence s radostmi existence umělé, nechtěl byste již nikdy žíti a chtěl byste snít stále. Až opustíte svůj vlastní svět pro svět ostatních lidí, bude se vám zdát, že přešel jste z neapolského jara do laponské zimy, bude se vám zdát, že opouštíte ráj pro zemi, nebo pro peklo. Okuste hašiš, můj hosti, okuste ho!"

Místo odpovědi vzal Franz lžičkou toho zázračného těsta asi takové množství jako jeho hostitel, a donesl ji k ústům.

"U ďábla," prohodil, když spolkl božskou tu substanci, "nevím ještě, bude-li výsledek tak příjemný, jak vy pravíte, ale věc ta nezdá se mi tak chutnou, jak jste tvrdil."

"Protože vaše patro není ještě přizpůsobeno jemnosti látky, kterou okouší. Povězte mi: oblíbil jste si hned napoprvé ústřice, čaj, porter, lanýže, všecko, co jste později jedl k smrti rád? Chápete Římany, kteří kořenili bažanty asou smrdutou, a Číňany, kteří jedí vlaštovčí hnízda? Věru ne. Nuže, s hašišem je tomu právě tak: jezte ho jen osm dní po sobě a bude se vám zdát, že žádný pokrm na světě nedosahuje jemnosti této chuti, jež dnes zdá se vám snad mdlou a odpornou. Pojďme ostatně do vedlejšího pokoje, to jest, do vašeho pokoje a Ali podá nám kávu a dýmky."

Oba vstali a zatím co ten, jenž dal si jméno Simbad a kterého jsme tak tu a tam nazvali, abychom ho mohli, jako jeho soustolovník, nějak označiti, uděloval sluhovi jakési rozkazy, Franz vstoupil do sousedního pokoje.

Ten byl prostěji, ač neméně bohatě zařízen. Byl okrouhlý a veliký divan vroubil jej dokola. Ale divan, stěny, strop i podlaha, vše bylo potaženo nádhernými kožemi, měkkými a pružnými jako nejpružnější koberec; byly to kůže lvů z Atlasu, mocné hřívy, pestře pruhované kůže bengálských tygrů, kůže kapských pardálů, vesele skvrnité jako ten, jenž zjevil se Danteovi, a konečně kůže sibiřských medvědů a norských lišek; všecky ty kůže byly hojně naházeny na sebe, takže se každému mohlo zdáti, že kráčí po nejhustším trávníku a spočívá na nejhebčím loži.

Oba ulehli na divan; čibuky s jasmínovými troubely a jantarovými špičkami byly na dosah ruky a všecky připraveny, aby nebylo třeba kouřit dvakrát z jednoho a téhož. Každý vzal jeden. Ali je zapálil a odešel pro kávu.

Na chvíli zavládlo ticho, za kterého Simbad oddal se myšlenkám, jež zdály se zaměstnávat ho stále, i uprostřed hovoru, a Franz oddal se němému snění, ve které člověk upadá téměř vždy, když kouří výtečný tabák, jenž jako by odnášel s kouřem všecky strasti ducha a za ně poskytoval kouřícímu všecky sny duše.

Ali přinesl kávu.

"Jak si ji přejete?" tázal se neznámý. "Po francouzsku či po turecku, silnou či slabou, s cukrem či bez cukru, přelévanou či vařenou? Vyberte si, co je vám libo: jsou připraveny všecky způsoby."

"Vezmu si tureckou," odvětil Franz.

"A máte pravdu," zvolal hostitel; "to dokazuje, že máte nadání k orientálnímu životu. Ach, Orientálci! Víte, to jsou jediní lidé, kteří dovedou žít. Pokud mne se týká," dodal pak s jedním ze svých podivných úsměvů, jež mladému muži neušly, "až zkoncuji své záležitosti v Paříži, půjdu umřít do Orientu a budete-li mne pak chtít vyhledat, budete musit za mnou přijít do Kahýry, Bagdadu nebo Ispahanu."

"Věru," prohodil Franz, "to bude to nejsnadnější na světě, neboť myslím, že mi rostou křídla, a pomocí těch křídel udělám cestu kolem světa ve čtyřiadvaceti hodinách."

"Ach, hašiš účinkuje. Nuže, rozepněte křídla a odleťte do nadlidských oblastí; nebojte se ničeho, bdí se nad vámi a kdyby se vaše křídla, jako Ikarova, rozpustila na slunci, jsme zde, abychom vás přijali."

Pak pronesl několik arabských slov k Alimu, který učinil gesto na znamení poslušnosti a ustoupil; nevzdálil se však.

S Franzem udála se podivná proměna. Všecka tělesná únava celého dne, všechen duševní neklid, vzbuzený večerními

událostmi, zmizel, jako v oné první chvíli usínáni, kdy člověk ještě dosti žije, aby cítil příchod spánku. Jeho tělo zdálo se nabývat nehmotné lehkosti, duch vyjasňoval se neslýchaným způsobem, schopnosti smyslů zdály se zdvojnásobeny. Obzor rozšiřoval se stále víc a více, ale ne již onen temný obzor, nad nímž vznášela se neurčitá hrůza a jejž viděl před spaním, ale obzor modrý, průzračný, rozsáhlý, se vším azurem moře, se všemi skvoucími paprsky slunce, se všemi vůněmi vánku. Pak za zpěvu jeho námořníků, zpěvu tak jasného a tak čistého, že by se z něho byla stala božská harmonie, kdyby bylo lze zachytit jej notami na papír, zjevil se mu ostrov Monte-Cristo, ne již jako hrozivá výspa mezi vlnami, ale jako oasa, ztracená v poušti. Čím více pak se bárka blížila, tím stával se zpěv mocnějším, neboť kouzelná a tajemná harmonie stoupala z ostrova k Bohu, jako by nějaká víla, jako Lorelay, nebo nějaký kouzelník, jako Amfion, chtěli tam přivábit duši, nebo zbudovat tam město.

Konečně dotkla se bárka břehu, ale bez námahy, bez otřesu, jako když rty dotknou se rtů, a on opět vstoupil do jeskyně, aniž ona rozkošná hudba ustala. Sestoupil, či spíše zdálo se mu, že sestoupil, po několika stupních, vdechuje svěží, vonný vzduch, jaký asi šířil se koleni jeskyně Kirké, složený z takových parfumů, že ukolébávají ducha v snění, z takových žárů, že spalují smysly, a uzřel znovu vše, co spatřil před spánkem, od Simbada, fantastického hostitele, do Aliho, němého služebníka. Pak vše zdálo se mizeti a másti se před jeho očima, jako poslední zásvit zhasínané kouzelné lampy, a on ocitl se znovu v pokoji se sochami, osvětleném pouze jednou z oněch starožitných bledých lamp, které za noci bdí nad spánkem nebo rozkoší.

Byly to tytéž sochy bujných tvarů, plné poesie a vilnosti, magnetických očí, lascivních úsměvů a bohatých kadeří. Byly to Fryné, Kleopatra a Messalina, ty tři veliké kurtisány. Pak mezi tyto necudné stíny vklouzla, jako čistý paprsek, jako křesťanský anděl doprostřed Olympu, cudná postava, klidný stín, sladká vidina, jež zdála se halit závojem své panenské čelo pod všemi těmi mramorovými necudnostmi.

Tu se mu zdálo, že ty tři sochy soustředily své tři lásky na jediného muže a že tím mužem je on, že přistupují k loži, na němž on snil druhý sen, majíce nohy ztraceny v dlouhých, bílých tunikách, hrdla obnažená, vlasy rozpoutávající se v záplavu a v póse, jaké podléhali bohové, ale jaké odolávali světci; zdálo se mu, že upíraly na něho pohledy pevné a žhavé, jaké upírá had na ptáčka, a že poddává se těmto pohledům, bolestným jako objetí, rozkošným jako polibek.

Franzovi se zdálo, že zavírá oči a že posledním pohledem, jejž vyslal kolem sebe, zahlédl cudnou sochu, zahalivší se úplně. Když pak zavřely se jeho oči věcem skutečným, jeho smysly otevřely se neslýchaným dojmům.

Tu nastala rozkoš bez ustání, láska bez oddechu, jakou sliboval Prorok svým vyvoleným. Tu všecka ta kamenná ústa ožila, všecka prsa se rozehřála, takže Franzovi, po prvé zakusivšímu sílu hašiše, ta láska byla téměř bolestí, ta rozkoš takřka mukou, když ucítil na svých rozžhavených ústech rty soch, hladké a chladné jako závity užovky, ale čím více snažily se jeho paže zapuditi tu neznámou lásku, tím více podléhaly jeho smysly kouzlu tajemného snu, takže po zápase, za nějž byl by každý dal duši, poddal se bez výhrady, klesl zpět bez dechu, vyčerpán únavou, spálen rozkoší, pod polibky mramorových milenek a v očarování neslýchaného snu.

XI.
PROBUZENÍ.

Když Franz nabyl opět vědomí, okolní předměty připadaly mu jako druhá část snu; zdálo se mu, že leží v hrobě, kam stěží vnikal, jako soucitný pohled, sluneční paprsek; natáhl ruku a ucítil kámen; usedl: viděl, že ležel na svém plášti, na velmi měkké a velmi vonné vrstvě vřesu.

Všecky vidiny zmizely a jako by sochy byly pouhými stíny, vyšedšími za jeho spánku ze svých hrobů, rozprchly se při jeho probuzení.

Učinil několik kroků k bodu, odkud vnikalo světlo; po rozčilujícím snu následoval klid skutečnosti. Viděl, že je v jeskyni, přiblížil se k otvoru a klenutými dveřmi uzřel modré nebe a azurové moře. Vzduch i voda zářily v paprscích ranního slunce; na břehu seděli námořníci v hovoru a smíchu; na deset kroků od nich zakotvená bárka půvabně se houpala na vlnách.

Tu vdechoval chvíli svěží vánek, jenž ovíval mu čelo; naslouchal slabému šumu vlny, která narážela, na pobřeží a zanechávala na skalách pěnovou krajku, bílou jako ze stříbra. Tu oddal se bez uvažování, bez myšlenky božskému kouzlu, spočívajícímu ve věcech přírody, zvláště procitneme-li z fantastického snu. Pak ponenáhlu tento vnější život, tak klidný, tak čistý, tak veliký, uvedl mu opět na mysl nepravděpodobnost jeho spánku a vzpomínky počaly se vraceti do jeho paměti.

Upamatoval se na svůj příjezd na ostrov, na své uvedení k náčelníkovi podloudníků, na podzemní palác plný nádhery, na výtečnou večeři a na lžičku hašiše.

Leč vůči této skutečnosti jasného dne zdálo se mu, že je to nejméně rok, co udaly se všecky ty věci - tak živě vystupoval ten sen v jeho mysli a takové důležitosti nabýval v jeho duchu. Také mu jeho obrazotvornost občas vykreslila některou z vidin, jež vyzlatily svými polibky jeho noc, předvádějíc mu je buď sedící mezi námořníky, nebo jdoucí po skále, nebo houpající se v bárce. Jinak měl hlavu úplně jasnou a tělo dokonale odpočaté; žádná tíže v mozku, naopak, jistý příjemný pocit v celém těle, větší než kdy jindy schopnost, přijímati vzduch a slunce.

Přistoupil tedy vesele k svým námořníkům:

Jakmile ho spatřili, vstali a člunař k němu přistoupil.

"Urozený Simbad," pravil mu, "nám uložil, abychom Vaší Excellenci vyslovili jeho hlubokou úctu a abychom jí vyjádřili jeho politování, že nemohl se s ní rozloučiti. Doufá však, že ho omluvíte, až zvíte, že velmi naléhavá záležitost ho odvolala do Malagy."

"Tak tedy je to opravdovou skutečností, drahý Gaetano!" pravil Franz. "Existuje tedy muž, který přijal mne na tomto ostrově, který dal mi královského pohoštění a pak zmizel za mého spánku?"

"Existuje tak jistě, jakože tamto vidíte jeho malou yachtu, vzdalující se plnými plachtami, a že, bude-li vám libo použít svého dalekohledu, poznáte nepochybně svého hostitele mezi jeho mužstvem."

Při těch slovech Gaetano vztáhl ruku směrem k malé lodi, mířící k jižnímu výběžku Korsiky.

Franz vyňal dalekohled, nasadil si jej k oku a namířil jím k udanému místu.

Gaetano se nemýlil. Na zádi lodi stál tajemný cizinec obrácen k němu a drže rovněž dalekohled v ruce. Měl na sobě týž úbor, v němž zjevil se minulého dne svému hosti a mával šátkem, na rozloučenou.

Franz opětoval jeho pozdrav, vytáhnuv také šátek a mávaje jím, jako on mával svým.

Po vteřině objevil se na přídi yachty lehký obláček kouře, odtrhl se půvabně od její zádi a stoupal zvolna k nebesům; pak dolehla k Franzovi slabá rána.

"Slyšíte," pravil Gaetano, "dává vám s Bohem!"

Mladý muž vzal karabinu a vystřelil do vzduchu, nemaje však naděje, že zvuk mohl by se přenésti přes vzdálenost, dělící yachtu od pobřeží.

"Co nařídí Vaše Excellence?" tázal se Gaetano.

"Zapalte mi především smolnici."

"Ach, ano, rozumím," odvětil Gaetano, "na hledání vchodu do začarovaných komnat. Mnoho zábavy, Excellenci, baví-li vás to; dám vám žádanou smolnici. I já byl posedlý myšlenkou, která vás ovládá, a třikrát nebo čtyřikrát jsem se o to pokoušel. Nakonec však jsem se toho zřekl. Giovanni," dodal, "zapal smolnici a přines ji Jeho Excellenci."

Giovanni uposlechl. Franz vzal smolnici a vstoupil do podzemí, následován Gaetanem.

Poznal místo, kde se probudil, podle vrstvy vřesu, ještě pomačkané. Mohl však smolnici svítit po celém vnějším povrchu jeskyně, neviděl ničeho, kromě stop kouře, podle kterých poznal, že již jiní pokusili se před ním marně o totéž pátrání.

A přece nenechal neprozkoumánu ani stopu té žulové stěny, neproniknutelné jako budoucnost; nevynechal ani jediné trhliny ve skále, aby do ní nevpravil čepel svého loveckého nože; neminul ani jediného skalního výstupku, aby se on neopřel v naději, že povolí. Všecko však bylo marno a Franz ztratil tímto bezvýsledným hledáním dvě hodiny.

Po uplynutí té doby se toho vzdal; Gaetano zvítězil.

Když Franz vyšel opět na pobřeží, yachta zračila se na obzoru již jen jako malý bílý bod. Použil opět dalekohledu, ale ani pomocí tohoto nástroje nebylo možno něčeho rozeznati.

Gaetano mu připomenul, že přišel střílet kozy, nač Franz nadobro zapomněl. Chopil se pušky a jal se procházeti po ostrově s výrazem člověka, jenž spíše koná povinnost, než aby oddával se zábavě, a po čtvrt hodině zastřelil kozu a dvě kůzlata. Avšak kozy, ačkoli plaché a čilé jako kamzíci, měly příliš velikou podobnost s našimi kozami domácími a Franz nepokládal je za zvěř.

Kromě toho zaměstnávaly jeho ducha mnohem mocnější myšlenky. Od včerejšího dne byl skutečným hrdinou pohádky z "Tisíce a jedné noci" a byl neodolatelně vábен zpět k jeskyni.

Tu přes marnost prvního pátrání dal se do druhého, požádav nejprve Gaetana, aby dal upéci jedno kůzle. Tato druhá návštěva trvala dosti dlouho, neboť, když se vrátil, kůzle bylo upečeno a snídání připraveno.

Franz usedl na místo, kam minulého dne přišli ho pozvat k večeři jménem toho tajemného hostitele, a viděl ještě, jako racka, kolíbaného na vrcholku vlny, malou yachtu, plující dále směrem ke Korsice.

"Oznámil jste mi přec," pravil Gaetanovi, "že urozený Simbad pluje do Malagy, a zatím se mi zdá, že míří přímo k Porto-Vecchiu."

"Nepamatujete se již," odvětil člunař, "že jsem vám řekl, že v jeho mužstvu byli pro tu chvíli i dva korsičtí bandité?"

"Ach, pravda. A on je chce vysadit na břeh?" tázal se Franz.

"Tak jest. Ach, to je muž," zvolal Gaetano, "který nebojí prý se ani Boha ani ďábla a který uchýlí se o padesát mil s cesty, aby posloužil nějakému chudákovi."

"Ale takováto služba mohla by ho snadno rozkmotřit s úřady země, kde provozuje tento druh lidumilství," namítl Franz.

"Eh," zasmál se Gaetano, "co je mu po úřadech! Z těch on si pramálo dělá! Jen ať se pokusí, pronásledovat ho. Předně jeho yachta, to není loď, to je pták, fregatu by předčila o tři uzle z dvanácti. A pak potřebuje jen sám vystoupit na břeh, což nenajde všude přátele?"

Z toho všeho vysvítalo nejjasněji, že urozený Simbad, Franzův hostitel, měl čest býti ve stycích s podloudníky a bandity celého pobřeží Středozemního moře, což zjednávalo mu dosti podivného postavení.

Pokud se týká Franze, nic ho již nezdržovalo na Monte-Cristu; ztratil všecku naději, že by našel tajemství jeskyně, spěchal tedy posnídat, nařídiv svým mužům, aby bárka byla přichystána, až pojí.

Za půl hodiny byl na loďce.

Naposled pohlédl za yachtou: mizela již v zálivu Porto-Vecchia.

Dal povel k odjezdu.

V okamžiku, kdy bárka vyjížděla, yachta zmizela.

S ní ztrácela se poslední skutečnost minulé noci: a také večeře, Simbad, hašiš a sochy, vše začínalo se Franzovi másti v týž sen.

Bárka plula celý den a celou noc; druhého dne, když slunce vyšlo, zmizel i ostrov Monte-Cristo.

Jakmile Franz stanul na pevné zemi, zapomněl, aspoň pro okamžik, na odehravší se události, hleděl ukončit své zdvořilostní povinnosti a naposled se ještě pobavit, a pak již jen se odebrat za druhem, jenž očekával ho v Římě.

Odejel tedy a v sobotu večer přijel poštou na Celní náměstí.

Byt byl již, jak víme, předem objednán, zbývalo tedy jen odebrat se do hotelu otce Pastriniho; nebylo to tak snadné, neboť zástupy plnily ulice a Řím byl již vydán v plen temnému, horečnému hlomozu, který předchází velikým

událostem. V Římě pak jsou čtyři veliké události v roce: karneval, velikonoční týden, slavnost Božího Těla a svátek svatého Petra.

Na celý ostatní rok město upadá opět ve svou chmurnou apatii, přechodný stav mezi životem a smrtí, jenž činí je jakousi stanicí mezi tímto světem a oním; stanicí vznešenou, zastávkou plnou poesie a zvláštního rázu, na níž Franz stanul již pět či šestkráte a kterou pokaždé shledal báječnější a fantastičtější.

Konečně prošel oním stále vzrůstajícím a stále rozčilenějším zástupem a dostal se do hotelu. Na jeho první otázku bylo mu odpověděno s impertinencí, vlastní kočím námezdných kočárů a hotelovým sluhům, že v hotelu de Londres není pro něho již místa. Poslal tedy otci Pastrinimu navštívenku a odvolal se na Alberta de Morcerf. Nezůstalo to bez výsledku: otec Pastrini přiběhl sám, omlouvaje se, že nechal Jeho Excellenci čekati, vyhuboval sluhům, vzal svícen z ruky cicerona, který se již cestovatele zmocnil, a chtěl ho dovésti k Albertovi, když ten vyšel mu vstříc.

Zamluvený byt sestával ze dvou malých pokojů a kabinetu. Oba pokoje byly obráceny do ulice, kteroužto okolnost otec Pastrini náležitě uplatnil, přikládaje jí nesmírné ceny. Ostatek poschodí pronajat byl velmi bohatému muži, jenž byl pokládán za Siciliana nebo Maltánce. Hoteliér nemohl přesně určiti, které z obou národností ten cestovatel náležel.

"Velmi dobře, otče Pastrini," pravil Franz, "ale potřebovali bychom hned nějakou večeři na dnes večer a lehký kočár na zítřek a následující dny."

"Pokud se týká večeře," odvětil hostinský, "budete ihned obslouženi; ale pokud se týká kočáru..."

"Jakže! Pokud se týká kočáru!" zvolal Albert. "Dovolte, dovolte, žádné žerty, otče Pastrini, potřebujeme kočár!"

"Pane," odvětil hoteliér, "učiníme všecko možné, abychom nějaký opatřili. Více nemohu slíbiti."

"A kdy dostaneme odpověď?" tázal se Franz.

"Zítra ráno," odtušil hostinský.

"Hrome," prohodil Albert, "přidáme něco, to je toho! Vždyť víme, jak to chodí: u Drakeho nebo Aarona dvacet pět franků ve všední den a třicet až třicet pět v neděli a ve svátek; přidejte pět franků denně za zprostředkování, to bude čtyřicet, a nemluvme již o tom."

"Obávám se velice, že pánové, i kdyby nabídli dvakrát tolik, nebudou s to, opatřiti si ho."

"Ať tedy zapřáhnou koně do mého kočáru; je sice trochu porouchaný cestou, ale co na tom."

"Nedostaneme koní."

Albert pohlédl na Franze jako ten, komu dostalo se nesrozumitelné odpovědi.

"Chápete to, Franzi?" pravil. "Není koní! Ale což nemohli by se zjednati poštovní koně?"

"Všichni jsou již od čtrnácti dnů zadáni a zbývají jen ti, kterých nelze postrádat ve službě."

"Co tomu říkáte?" tázal se Franz.

"Říkám, že když nějaká věc přesahuje můj rozum, nešířím se obyčejně o ní a přejdu k jiné. Večeře je hotova, otče Pastrini?"

"Ano, Excellenci."

"Nuže, povečeřme především."

"Ale vůz a koně," namítl Franz.

"Buďte klidný, drahý příteli, přijdou sami: jde jen o to, nabídnout cenu."

A Morcerf s onou obdivuhodnou filosofií, které nezdá se nic nemožným, pokud je váček plný a peněženka dobře zásobená, navečeřel se, ulehl, usnul bezstarostně a snil, že užívá masopustu v šestispřežním kočáře.

XII.
ŘÍMŠTÍ BANDITÉ.

Druhého dne Franz probudil se první a probudiv se, ihned zazvonil.

Zvuk zvonku ještě se chvěl, když otec Pastrini dostavil se osobně.

"Nuže," pravil hostinský, triumfuje a nečekaje ani na Franzovu otázku, "tušil jsem to dobře včera, Excellenci, když nechtěl jsem vám nic slíbiti; začali jste se pozdě starat, v Římě není již ani jediného kočáru - rozumí se pro poslední tři dny."

"Ano," odtušil Franz, "právě pro ty, kdy je absolutně nezbytný."

"Co je?" tázal se Albert, vstupuje. "Není kočáru?"

"Tak jest, milý příteli," odvětil Franz, "uhodl jste naráz."

"Nu, to vaše věčné město je pěkné město!"

"To jest, Excellenci," namítl otec Pastrini, který si přál zachovati vůči svým cestovatelům důstojnost hlavního města křesťanského světa, "to jest, kočáru nelze dostat od neděle ráno do úterka večer, ale do té doby dostanete jich padesát, chcete-li."

"Ach, to už něco je!" zvolal Albert. "Dnes máme čtvrtek; kdo ví, co se může stát do neděle!"

"Stane se, že přijede deset až dvanáct tisíc cizinců," odvětil Franz, "a tím bude nesnáz ještě větší."

"Příteli," prohodil Morcerf, "těšme se přítomnosti a nezachmuřujme si budoucnosti."

"Snad aspoň dostaneme okno?" tázal se Franz.

"Kam?"

"Nu, na Corso přece!"

"Okno! Ach, Bože, kdepak!" zvolal otec Pastrini. "Nemožno! Naprosto nemožno! Bylo ještě jedno v pátém poschodí paláce Dorie a to si najal jistý ruský kníže za dvacet zecchin denně."

Mladí mužové užasle na sebe pohlédli.

"Nuže, můj drahý," pravil Franz Albertovi, "víte, co by bylo nejlepší? Kdybychom šli ztrávit karneval do Benátek. Nenajdeme-li tam povozu, najdeme tam aspoň gondolu."

"Ach ne, to ne!" zvolal Albert. "Umínil jsem si spatřit karneval v Římě a musím jej vidět, kdybych měl vystoupit na chůdy!"

"Hleďme, to je výborný nápad," zvolal Franz; "zvláště k zhasínání moccolettů; přestrojíme se za upíry nebo za obyvatele Land a budeme mít báječný úspěch."

"Jejich Excellence přejí si tedy vozu až do neděle?"

"Což, u kata, myslíte, že budeme běhat po římských ulicích pěšky jako exekutoři?" pravil Albert.

"Spěchám vykonat rozkazy Jejich Excellenci," pravil otec Pastrini; "upozorňuji je však předem, že vůz bude je státi šest piastrů denně."

"A já, drahý pane Pastrini," odvětil Franz, "já, který nejsem milionářem jako náš soused, upozorňuji zase vás, že vzhledem k tomu, že jsem v Římě již po čtvrté, znám ceny povozů ve všední dny, v neděli i ve svátek. Dáme vám dvanáct piastrů na dnešek, zítřek i pozítří, a vy budete z toho mít ještě velmi pěkný zisk."

"Ale Excellenci..." pravil otec Pastrini, pokoušeje se o námitky.

"Jděte, drahý hostiteli, jděte," vskočil mu Franz do řeči, "nebo sám ujednám cenu s vaším affettatore, který je i mým; je to můj starý přítel, jenž mne už za svého života okradl o hodně peněz a jenž, doufaje, že mne ještě o hodně okrade, spokojí se menší cenou, než jakou nabízím vám; přijdete tedy o přebytek a budete tím sám vinen."

"Neobtěžujte se tím, Excellenci," odvětil otec Pastrini s úsměvem italského spekulanta, jenž uznává se poraženým; "učiním, co budu moci, a doufám, že budete spokojen."

"Výborně! To je přece moudrá řeč!"

"Kdy si budete přáti kočáru?"

"Za hodinu."

"Za hodinu bude stát u dveří."

A skutečně za hodinu kočár čekal na mladé muže: byl to skromný fiakr, který vzhledem k slavnostní okolnosti byl povýšen na stupeň kočáru. Ale přes všechen jeho průměrný vzhled byli by mladí lidé bývali velmi šťastni, kdyby byli našli podobný dopravní prostředek na poslední tři dny.

"Excellenci," zvolal cicerone, spatřiv Franze, vyhlédnuvšího z okna, "má ekypáž předjet před palác?"

Přes to, že Franz již zvykl italskému přehánění, přece jen jeho první hnutí bylo, rozhlédnouti se dokola; přesvědčil se však, že ta slova platí skutečně jemu.

Franz byl Excellencí, ekypáží byl fiakr a palácem byl hotel de Londres.

Všechen vynášivý duch národa byl obsažen v jediné té větě.

Franz a Albert sešli dolů. Ekypáž předjela k paláci, Jejich Excellence natáhly nohy na protější lavičku a cicerone vyskočil na zadní sedadlo.

"Kam si přejí být Jejich Excellence dovezeny?"

"Nu, nejprve k svatému Petru a pak do Kolossea," odtušil Albert jako pravý Pařížan.

Albert však neznal jisté okolnosti: že totiž k spatření svatého Petra je potřebí jednoho dne a k jeho prohlédnutí celého měsíce; trvalo tedy celý den, než mohl říci, že viděl svatého Petra.

Oba přátelé náhle zpozorovali, že den se sklání.

Franz pohlédl na hodinky; bylo půl páté.

Dali se ihned na zpáteční cestu k hotelu. U dveří Franz rozkázal kočímu, aby byl připraven v osm hodin. Chtěl Albertovi ukázat Kolosseum za svitu měsíce, jako mu ukázal svatého Petra v denním světle. Ukazujeme-li příteli město, které jsme již viděli, vkládáme do toho tutéž zálibnost, jako bychom ukazovali ženu, jejíž milencem jsme byli.

Franz proto naznačil kočímu cestu; měl vyjet branou del Popolo, jet podél vnějších hradeb a vrátit se branou San-Giovanni. Tak zjeví se jim Kolosseum beze vší přípravy, aniž by Kapitol, Forum, brána Septimia Severa, chrám Antonínův a Faustinův a Via Sacra sloužily cestou za stupně k jeho zmenšení.

Usedli ke stolu; otec Pastrini slíbil svým hostům výtečnou hostinu; dal jim obstojný oběd. Nebylo lze ničeho namítati.

Ke konci oběda přišel sám; Franz se nejprve domníval, že přichází, aby přijal výraz jejich uznání, a chystal se vysloviti mu je; on však přerušil jej hned při prvních slovech.

"Excellenci," pravil, "vaše chvála mi velice lichotí, ale nepřišel jsem proto k vám..."

"Přišel jste nám snad říci, že jste našel vůz?" tázal se Albert, zapaluje si doutník.

"To ještě méně, Excellenci, a vůbec byste udělali lépe, kdybyste na to již nemyslili a oželeli to. V Římě je něco možno, nebo to není možno. Řekne-li se vám, že to není možno, je konec."

"V Paříži je to pohodlnější: když něco není možno, zaplatí se dvojnásob a hned se dostane, co se chtělo."

"Slýchám to ode všech Francouzů," pravil otec Pastrini, poněkud dotčen. "Proto také nechápu, proč cestují."

"Já také ne," odvětil Albert, odfukuje flegmaticky kouř do stropu a houpaje se na zadních nohou svého křesla; "jsou to jen takoví blázni a větroplaši jako my, kteří cestují; moudří lidé neopouštějí svého domu v ulici du Helder, boulevardu de Gand a Café de Paris."

Rozumí se samo sebou, že Albert bydlil v řečené ulici, konal každý den svou fashionable procházku a denně obědval v jediné kavárně, kde je možno obědvat, je-li ovšem člověk s číšníky za dobře.

Otec Pastrini se na chvíli odmlčel; bylo zřejmo, že přemýšlí o této odpovědi, jež nezdála se mu nepochybně dosti jasnou.

"Přišel jste však přece za nějakým účelem," promluvil opět Franz, přerušuje hoteliérovy zeměpisné úvahy; "nezjevíte nám důvod své návštěvy?"

"Ach, pravda! Zde jest: objednali jste si vůz na osm hodin, není-li pravda?"

"Tak jest."

"Máte v úmyslu navštívit Colosseo?"
"Totiž Kolosseum?"
"To je zcela totéž."
"Budiž."
"Řekli jste kočímu, aby vyjel branou del Popolo, objel hradby a vrátil se branou San-Giovanni?"
"To jsou má vlastní slova."
"Nuže, ta cesta je nemožna."
"Nemožna!"
"Nebo aspoň velmi nebezpečna."
"Nebezpečna! A proč?"
"K vůli pověstnému Luigimu Vampovi."
"Především, drahý hostiteli, kdo jest ten pověstný Luigi Vampa?" tázal se Albert. "Je snad velmi slavný v Římě, ale upozorňuji vás, že v Paříži je neznám."
"Jakže! Vy ho neznáte?"
"Nemám té cti."
"Neslyšel jste nikdy jeho jména?"
"Nikdy."
"Nuže, je to bandita, vedle kterého Desarisové a Gasparonové byli pouhými ministranty."
"Pozor, Alberte!" zvolal Franz. "Konečně tedy jeden bandita!"
"Upozorňuji vás, drahý hostiteli, že neuvěřím ani slovu z toho, co nám budete povídat. A teď, když jsme se na tom ustanovili, mluvte, jak vám libo, poslouchám vás. Nuže, začněte: "Byl jednou jeden..."
Otec Pastrini obrátil se k Franzovi, jenž zdál se mu z obou mladíků moudřejším. To nelze upřít tomu dobrému muži: v jeho hotelu bydlilo již hodně Francouzů, ale on nikdy nebyl s to, pochopit jistou stránku jejich ducha.
"Excellenci," pravil velmi vážně, obraceje se, jak jsme řekli, k Franzovi, "považujete-li mne za lháře, je zbytečno vám říkati, co jsem vám říci chtěl. Ujišťuji vás však, že bylo to v zájmu Vašich Excellencí."
"Albert vám neřekl, že jste lhářem, drahý pane Pastrini," odvětil Franz; "řekl vám pouze, že vám nebude věřit, nic víc. Já však vám uvěřím, nebojte se. Mluvte tedy."
"Pochopíte však, Excellenci, že, pochybuje-li se o mé pravdomluvnosti..."
"Můj drahý," přerušil ho opět Franz, "jste nedůtklivější než Kassandra, která přece byla prorokyní a které nikdo neposlouchal, kdežto vy jste si aspoň jist polovinou svého posluchačstva. Nuže, posaďte se a povězte nám, co je to zač, ten pan Vampa."
"Řekl jsem vám již, Excellenci, je to bandita, jakého jsme ještě neviděli od dob pověstného Mastrilly."
"Nu, a v jaké souvislosti je ten bandita s rozkazem, jejž dal jsem svému kočímu, aby vyjel branou del Popolo a vrátil se branou San-Giovanni."
"V takové," odvětil otec Pastrini, "že byste sice mohli vyjet jednou, ale pochybuji, že byste se vrátili druhou."
"Proč to?" tázal se Franz.
"Protože jakmile nastane noc, nikdo není bezpečen na padesát kroků od bran."
"Skutečně?" zvolal Albert.
"Pane vicomte," pravil otec Pastrini, stále až do hloubi duše uražen Albertovou pochybností o jeho pravdomluvnosti, "co říkám, není míněno vám, nýbrž vašemu společníku, který zná Řím a ví, že s takovými věcmi se nežertuje."
"Můj milý," pravil Albert Franzovi, "naskytuje se nám obdivuhodné dobrodružství: napěchujeme si vůz pistolemi, puškami a dvouhlavňovými ručnicemi. Luigi Vampa přijde nás přepadnout, my přepadneme jej. Přivedeme jej do Říma, darujeme ho Jeho Svatosti, která se nás otáže, čím by nám mohla oplatit tak velikou službu. Vyžádáme si krátce a dobře kočár a dva koně z jeho stájí a uvidíme karneval z vozu, nehledě k tomu, že vděčný římský lid nás nepochybně ověnčí a prohlásí, jako Curtia a Horatia Cocla za zachránce vlasti."
Zatím co Albert rozváděl tento návrh, brala na sebe tvář otce Pastriniho výraz, jejž marně bychom se snažili popsati.
"Především však," tázal se Franz Alberta, "kde vezmete ty pistole, pušky a dvouhlavňové ručnice, jimiž chcete nacpati vůz?"
"Ve svém arsenále jistě ne," odvětil Albert, "neboť v Terracině vzali mi všecko, i dýku; a vám?"
"Mně stalo se totéž v Aqua-Pendente."
"Nuže, můj drahý hostiteli," pravil Albert, zapaluje si druhý doutník o zbytek prvního, "víte, že toto opatření je velmi výhodné pro zloděje a že se mi velice zdá, jako by bylo učiněno ve shodě s nimi?"
Otec Pastrini shledal nepochybně ten vtip kompromitujícím, neboť odpověděl jen napolo a ještě oslovuje Franze, jako jediného rozumného člověka, s nímž možno se dorozumět.
"Jeho Excellence ví, že není obyčejem se bránit, je-li člověk přepaden bandity."
"Jakže!" zvolal Albert, jehož statečnost se bouřila při myšlence, že by se měl dát bez námitky na obrat. "Jakže, není to zvykem?"
"Ne, neboť všecka obrana byla by marnou. Co si chcete počít s tuctem banditů, kteří vylezli z příkopu, rozvalin, nebo vodovodu a míří na vás všichni najednou?"
"Eh, hrome! Chci se dát zabít!" zvolal Albert.
Hostinský obrátil se k Franzovi s výrazem, jenž hlásal: Váš přítel, Excellenci, je rozhodně blázen!
"Drahý Alberte," odtušil Franz, "vaše odpověď je vznešená a vyrovná se Corneillovu "Měl zemřít"; jenomže, když to Horatius odpovídal, šlo o záchranu Říma a to stálo za život. Pokud však se nás týká, nezapomínejte, že jde prostě o

uspokojení rozmaru a že by bylo směšno vystavovat život pro rozmar."

"Ach, per Bacco!" zvolal otec Pastrini. "Výborně, to je přece moudrá řeč."

Albert nalil si sklenku lacrimae Christi a upíjel z ní po malých doušcích, mumlaje nesrozumitelná slova.

"Nuže, otče Pastrini," ujal se Franz opět slova, "teď, když můj druh je utišen a kdy mohl jste oceniti mou mírumilovnou náladu, nu, kdo je to tedy, ten velmož Luigi Vampa? Je to pastýř či patricij? Je mlád či stár? Je malý nebo velký? Vyličte nám ho, abychom jej aspoň poznali, kdybychom ho potkali ve světě, jako Jana Sbogara nebo Laru."

"Nikdo vám neudá tak přesných podrobností, jako já, Excellenci, neboť znal jsem Luigiho Vampu již jako dítě. A jednoho dne, kdy sám padl jsem mu do rukou, jda z Forentina do Alatri, vzpomněl si, na štěstí pro mne, na naši dávnou známost a nejen že mne propustil bez výkupného, ale ještě mi daroval velmi krásné hodinky a vyprávěl mi svůj příběh."

"Vizme ty hodinky!" pravil Albert.

Otec Pastrini vytáhl z kapsičky skvostné hodinky, mající na sobě jméno Brégueta, svého původce, pařížskou známku a hraběcí korunku.

"Zde jsou!" pravil.

"Hrome!" prohodil Albert. "Gratuluji vám k nim; mám podobné..." a vyňal hodinky z kapsy u vesty "...stály mne tři tisíce franků."

"Poslyšme teď příběh," pravil na to Franz, přitahuje křeslo a kyna otci Pastrinimu, aby se posadil.

"Jejich Excellence dovolí?" tázal se hoteliér.

"Vždyť nejste kazatelem, můj drahý, abyste mluvil v stoje," pravil Albert.

Hoteliér usedl, učiniv dříve oběma svým budoucím posluchačům uctivou poklonu, jež měla naznačiti, že je ochoten, podati jim o Luigim Vampovi žádané zprávy.

"Ach," prohodil Franz, přerušuje otce Pastriniho v okamžiku, kdy hoteliér otvíral již ústa, "pravíte, že jste znal Luigiho Vampu již jako dítě; je to tedy ještě mladý muž?"

"Mladý muž? To si myslím! Je mu sotva dvaadvacet let! Oh, nemyslete si, ten chlapík to přivede daleko!"

"Co tomu říkáte, Alberte? Není to krásné, zjednat si věhlas již ve dvaadvaceti letech?" pravil Franz.

"Zajisté; Alexandr, Caesar a Napoleon, kteří způsobili ve světě dosti hluku, nebyli v jeho věku tak pokročilí."

"Tedy hrdina," pravil Franz, obraceje se opět k hoteliérovi, "jehož historii uslyšíme, je dvaadvacetiletý."

"Sotva dvaadvacetiletý, jak jsem měl čest říci."

"Je veliký či malý?"

"Prostřední postavy: asi jako Jeho Excellence," odvětil hostinský, označuje Alberta.

"Děkuji za přirovnání," pravil vicomte de Morcerf, ukláněje se.

"Jen pokračujte, otče Pastrini," vybídl Franz hostinského, usmívaje se přítelově nedůtklivosti. "Jaké společenské třídě náležel?"

"Byl to prostý pasáček na statku hraběte de San-Felice, ležícím mezi Palestrinou a Gabrijským jezerem. Narodil se v Pampinaře a ve věku pěti let vstoupil k hraběti do služby. Jeho otec, také pastýř v Anagni, měl své vlastní malé stádo a žil z vlny svých skopců a z mléka ovcí, které chodil prodávat do Říma.

Malý Vampa měl již jako dítě zvláštní povahu. Když mu bylo sedm let, přišel jednoho dne k faráři v Palestrině a prosil jej, aby ho naučil číst. Byla to těžká věc, neboť malý pasák nemohl opustit své stádo. Ale dobrý farář chodil každý den sloužit mši do malé bídné vísky, příliš bezvýznamné, aby si mohla platit kněze; víska ta neměla ani jména a byla známa pod názvem Borgo. Navrhl Luigimu, aby stával při cestě ve chvíli jeho návratu, že mu tak dá lekci, a upozornil ho, že ta lekce bude krátká, že tedy bude ji musit využitkovat.

Chlapec s radostí souhlasil.

Luigi vedl každý den své stádo na cestu z Palestriny do Borga; každý den v devět hodin přicházel farář, kněz i dítě usedli na okraj příkopu a malý pasák učil se z farářova breviáře.

Za tři měsíce uměl číst.

To nebylo vše; teď musil se naučit psát.

Kněz dal římským učitelem psaní zhotovit tři abecedy: jednu velkou, druhou střední, třetí krasopisnou a ukázal mu, že podle té abecedy, píše špičkou železa na břidlici, může se naučit psát.

Ještě téhož večera, když stádo vrátilo se do statku, běžel malý Vampa k palestrinskému zámečníkovi, vzal tam veliký hřebík, skul jej, stloukl, zaokrouhlil a učinil si z něho jakési starověké rydlo.

Druhého dne nashromáždil si zásobu břidlice a dal se do práce.

Za tři měsíce uměl psát.

Farář, překvapen tak hlubokou inteligencí a zaujat tou schopností, daroval mu několik knih papíru, svazek per a perořízek.

To znamenalo novou práci, ale tato práce nebyla ničím u porovnání s první. Týden nato ovládal pero, jako ovládal rydélko.

Farář vyprávěl to hraběti de San-Felice, který přál si vidět malého pastýře; chlapec před ním četl a psal, hrabě pak nařídil svému intendantu, aby nechal pasáka jíst se služebnictvem a dával mu dva piastry měsíčně.

Za ty peníze kupoval si Luigi knihy a tužky.

Vskutku, všecky předměty napodobil s touže snadností a kreslil, jako Giotto v dětství, své ovce, stromy a domy na tabulku.

Pak začal perořízkem řezati dříví a dávati mu všech možných tvarů. Tak začal Pinelli, oblíbený sochař.

Děvčátko šesti či sedmileté, to jest, o něco mladší než Vampa, hlídalo vedle něho ovce ze statku, ležícího v sousedství Palestriny; byl to sirotek, pocházející z Valmontone, a jmenovala se Teresa.

Obě děti se setkávaly, usedaly vedle sebe, nechaly svá stáda se smísit a pást společně, hovořily, smály se a hrály;

večer pak oddělily ovce hraběte de San-Felice od ovcí barona de Cervetri a rozešly se, aby se vrátily do statků, k nimž příslušely, slíbivše si dříve, že se příštího rána zase sejdou.

Druhého dne dostály svému slovu a tak vedle sebe vyrůstaly.

Vampovi šlo na dvanáctý rok, malé Terese na jedenáctý.

Jejich vrozené vlastnosti mohutněly.

Kromě uměleckého vkusu, jenž dostoupil u Luigiho nejvyššího stupně, jakého bylo možno v jeho samotě dosíci, byl chlapec vrtošivě smutný, prudce ohnivý, z rozmaru zlostný a vždycky posměšný. Žádný chlapec z Pampinary, Palestriny nebo z Valmontone nemohl nejen nabýti žádného vlivu na něho, nýbrž ani státi se jeho druhem. Jeho svévolný temperament, stále plný požadavků a nikdy nechtějící učiniti jakéhokoli ústupku, odpuzoval od něho každé přátelské hnutí, každý projev sympatie. Pouze Teresa ovládala jediným slovem, jediným pohledem, jediným pokynem tu tvrdošíjnou povahu, jež skláněla se pod rukou ženy a jež pod rukou kteréhokoli muže byla by se vzepřela až k zlomení.

Teresa byla naopak živá, čilá a veselá, ale krajně koketní; dva piastry, které Luigimu dával intendant hraběte de San-Felice, a peníze, stržené za všecky vyřezávané prácičky, jež prodával římským hračkářům, byly vynaloženy na perlové náušnice, skleněné náhrdelníky a zlaté jehlice. A také díky této marnotratnosti svého mladého přítele byla Teresa nejkrásnější a nejvyšňořenější dívka z celého okolí Říma.

Obě děti vyrůstaly, trávíce všecky své dny pohromadě a poddávajíce se bez zápasu instinktům svých primitivních povah. Ve svých hovorech, ve svých touhách, ve svých snech vídal se Vampa vždycky kapitánem lodi, generálem armády, nebo krajským hejtmanem; Teresa pak viděla se ve svých představách bohatou, oděnou nejkrásnějšími šaty a následovanou sluhou v livreji. Když pak ztrávily celý den, spřádajíce si budoucnost z těchto bláhových, třpytných arabesek, rozešly se, aby dovedly každý své ovce do jejich stáje a sestoupily s výše svých snů k poníženosti svého skutečného postavení.

Jednoho dne řekl mladý pastevec hraběcímu intendantovi, že viděl vyjít vlka ze Sabinských hor a potulovat se kolem stáda. Intendant dal mu ručnici: to právě Vampa chtěl.

Ručnice ta náhodou byla výtečnou brescianskou zbraní, nesoucí kulku jako anglická karabina, ale hrabě, dobíjeje jednoho dne raněnou lišku, přerazil její kolbu a ručnice byla hozena do starého železa.

To nebylo nic těžkého pro řezbáře, jakým byl Vampa. Prohlédl si původní líc pažby, vyměřil, co bylo třeba změnit, aby se přizpůsobila jeho pohledu, a zhotovil si jinou pažbu, ozdobenou tak krásnými řezbami, že kdyby byl šel prodat do města jen to dřevo, byl by zaň jistě stržil patnáct až dvacet piastrů.

Toho však on nedbal: puška byla jeho dávným snem. Ve všech zemích, kde neodvislost nahrazuje svobodu, první potřebou každého statečného srdce, každé silné povahy je zbraň, jež zabezpečuje útok i obranu, a jež, činíc toho, kdo ji nosí, hrozným, činí ho často obávaným.

Od té chvíle věnoval Vampa každý svůj volný okamžik cvičení ve zbrani; koupil si prach a broky a všecko stalo se mu terčem: smutný, bídný, šedivý kmen olivy, rostoucí na svahu Sabinských hor, liška, vycházející večer z doupěte na noční lov, orel, vznášející se ve vzduchu. Brzy stal se tak obratným, že Teresa přemohla svou bázeň, již cítila s počátku při výstřelu, a bavila se pohledem, jak její mladý druh vysílá kulku kam chce aby vletěla, a to s takovou přesností, jako by ji tam rukou vložil.

Jednoho večera vyběhl skutečně vlk ze smrkového lesa, u něhož se mladí lidé obyčejně zdržovali: vlk neučinil na pastvině ani deset kroků a již ležel mrtev.

Vampa, hrd tou krásnou ranou, naložil si jej na ramena a donesl jej do statku.

Všecky tyto drobné příhody získaly Luigimu jistý věhlas v okolí statku; nevšední člověk, nechť jest kdekoli, utvoří si všude družinu obdivovatelů. V okolí mluvilo se o tomto mladém pastýři jako o nejsilnějším, nejobratnějším a nejstatečnějším contadinovi, jemuž nebylo rovno na deset mil vůkol. A ačkoli Teresa platila v ještě rozsáhlejším okolí za nejkrásnější dívku ze Sabinských hor, nikdo se neodvážil promluvit k ní slova o lásce, neboť každý věděl, že Vampa ji miluje.

A přece si mladí lidé nikdy neřekli, že se milují. Vyrostli vedle sebe jako dva stromy, splétající své kořeny pod zemí, větve ve vzduchu a vůni v nebesích; leč stejná byla jejich touha viděti se; ta touha stala se potřebou a byli by volili raději smrt, než jednodenní rozluku.

Terese bylo šestnáct let a Vampovi sedmnáct.

V té době začalo se mnoho mluvit o lupičské tlupě, utvořivší se v lepinských horách. Lupičství v okolí Říma nikdy nebylo nadobro vypleněno. Někdy chybí náčelník, ale když se náčelník najde, stane se zřídka, aby mu chyběla tlupa.

Slavný Cucumetto, pronásledovaný v Abruzzách, vyhnaný z království neapolského, kde vedl skutečnou válku, překročil Garigliano jako Manfred, a uchýlil se mezi Sonnino a Juperno na břehy Amasiny.

Staral se o nové zřízení tlupy a kráčel ve stopách Decesarisových a Gasparonových, které doufal brzy předčiti. Několik mladých mužů z Palestriny, Frascati a Pampinary zmizelo. S počátku budilo jejich zmizení nepokoj, ale brzy bylo známo, že šli se přidat k tlupě Cucumettově.

Za nějaký čas stal se Cucumetto předmětem všeobecné pozornosti. Vyprávěly se o tomto náčelníkovi lupičů věci, svědčící o neobyčejné odvaze a odporné surovosti.

Jednoho dne unesl dívku: byla to dcera geometra z Frosinone. Zákony banditů jsou určity: dívka náleží nejprve tomu, kdo ji unesl, pak ostatní táhnou o ni los a nešťastná je předmětem vilnosti celé tlupy, dokud ji bandité neopustí, nebo dokud nezemře.

Jsou-li rodiče dosti bohatí, aby ji mohli vykoupit, je vyslán posel, jenž vyjednává o výkupném, hlava zajaté ručí za bezpečnost vyslancovu. Je-li výkupné odepřeno, zajatá je neodvolatelně odsouzena.

Dívka měla v Cucumettově tlupě milence; jmenoval se Carlini.

Poznavši mladého muže, vztáhla k němu ruce a domnívala se, že je zachráněna. Ale ubohý Carlini, poznav ji rovněž, cítil, že mu puká srdce. Tušil dobře, jaký osud čeká jeho milenku.

Ježto však byl Cucumettovým oblíbencem, neboť sdílel s ním již tři roky všecka nebezpečí a zachránil mu život, sraziv ranou z pistole karabinníka, jenž napřahoval již šavli na Cucumettovu hlavu, doufal přece, že Cucumetto bude s ním mít trochu soucitu.

Vzal tedy vůdce stranou, zatím co dívka, sedíc pod velikou borovicí, rostoucí uprostřed lesní paseky, zhotovila si z malebného pokrytí hlavy, jaké nosí venkovanky v okolí Říma, závoj a zahalila si tvář před necudnými pohledy banditů.

Tam sdělil mu všecko; vyprávěl mu o své lásce k zajaté, o jejich vzájemných přísahách věrnosti, i o tom, že co jsou v té krajině, scházejí se každou noc v blízkých zříceninách.

Právě toho večera poslal Cucumetto Carliniho do blízké vesnice, Carlini nemohl se tedy dostaviti ke schůzce. Ale Cucumetto se tam náhodou, jak říkal, naskytl a dívku unesl.

Carlini snažně prosil vůdce, aby učinil k vůli němu výjimku a ušetřil Rity, tvrdě, že její otec je bohat a zaplatí dobré výkupné.

Cucumetto zdál se vyslyšeti přítelovy prosby a uložil mu vyhledati pasáka, kterého mohli by poslati do Frosinone k Ritinu otci.

Carlini, pln radosti, přistoupil tedy k dívce, řekl jí, že je zachráněna, a vyzval ji, aby napsala otci dopis, vylíčila mu, co ji potkalo, a sdělila, že její výkupné je určeno na tři sta piastrů.

Otci poskytnuta byla lhůta dvanácti hodin, to jest, do devíti hodin zrána příštího dne.

Když byl list napsán, Carlini se ho ihned zmocnil a běžel na pláň, aby vyhledal posla.

Našel mladého pastýře, jenž pásl stádo v ohradě. Přirozenými posly banditů jsou pastýři, kteří žijí mezi městem a horami, mezi životem divokým a životem civilisovaným.

Mladý pastýř dal se ihned na cestu, slíbiv, že bude ve Frosinone dříve než za hodinu.

Carlini vracel se pln radostí k své milence, aby jí oznámil dobrou zprávu.

Našel tlupu na pasece, kde vesele večeřela ze zásob, jež loupežníci vybírali od venkovanů jako pouhý poplatek. Mezi těmito veselými hodovníky marně hledal Cucumetta a Ritu.

Tázal se, kde jsou; bandité odpověděli hlučným smíchem. Studený pot vyvstal Carlinimu na čele a mladý muž cítil, že zmocňuje se ho úzkost.

Opakoval otázku. Jeden ze stolujících nalil do sklenice orvietského vína a podával mu ji, řka:

"Na zdraví statečného Cucumetta a krásné Rity!"

V tom okamžiku zdálo se Carlinimu, že slyší ženský křik. Uhodl vše. Vzal sklenici, rozbil ji o tváři toho, kdo mu ji nabízel a vrhl se směrem, odkud zaznával křik.

Po stu krocích našel za hustým křovím omdlelou Ritu v Cucumettově náručí.

Spatřiv Carliniho, Cucumetto vstal a vzal do každé ruky pistoli.

Oba bandité pohlíželi chvíli na sebe: jeden s chlípným úsměvem na rtech, druhý se smrtelnou bledostí na čele.

Zdálo se, že stane se něco hrozného mezi oběma muži. Ale rysy Carliniho nabývaly ponenáhlu svého obvyklého výrazu; ruka, jež pozvedla se k jedné z pistolí za pasem, klesla a visela mu podél těla.

Rita ležela mezi nimi.

Měsíc ozařoval tu scénu.

"Nuže," pravil mu Cucumetto, "učinil jsi, co jsem ti přikázal?"

"Ano, veliteli," odvětil Carlini, "zítra před devátou hodinou bude zde Ritin otec s penězi."

"Výborně. Zatím ztrávíme veselou noc. Ta dívka je rozkošná, máš skutečně dobrý vkus, milý Carlini. A protože nejsem sobec, vrátíme se ke kamarádům a potáhneme los, komu připadne teď."

"Jste tedy rozhodnut vydati ji právu všech?" tázal se Carlini.

"A proč by se s ní měla činit výjimka?"

"Myslil jsem, že na mou prosbu..."

"Oč jsi více, než ostatní?"

"Pravda."

"Ale buď klidný," prohodil Cucumetto se smíchem, "dříve nebo později přijde i na tebe řada."

Carlini sevřel zuby, div že se mu nezlomily.

"Nuže," pravil Cucumetto, učiniv krok k hodovníkům, "půjdeš?"

"Jdu za vámi..."

Cucumetto se vzdálil, nespouštěje s Carliniho očí, neboť se nepochybně bál, aby ho neudeřil ze zadu. Nic však při loupežníkovi neprozrazovalo nepřátelských úmyslů.

Stál se skříženýma rukama u stále omdlelé Rity.

Na okamžik Cucumettovi připadlo, že mladý muž vezme ji do náručí a prchne s ní. Ale na tom mu nyní málo záleželo: dosáhl u Rity, co chtěl, a pokud se týká peněz, tvořilo tři sta piastrů, rozdělených mezi celou tlupu, tak malý obnos, že se o ně jen málo staral.

Šel tedy dále k pasece; avšak k jeho velikému údivu přišel tam Carlini téměř zároveň s ním.

"Losovat! Losovat!" volali bandité, spatřivše vůdce.

A oči všech těch mužů leskly se opilostí a lascivností, zatím co plamen ohně vrhal na celou jejich společnost červenavý svit, jenž činil je podobnými ďáblům.

Jejich žádost byla oprávněna. Náčelník také pokynul hlavou na znamení, že svoluje k jejich žádostí. Jména všech byla hozena do klobouku, jméno Carliniho jako ostatních, a něj mladší z tlupy vytáhl z improvisované urny lístek.

Lístek obsahoval jméno Diavolacciovo.

Byl to týž, jenž dával Carlinimu připíjet na vůdcovo zdraví a kterému Carlini místo odpovědi rozbil sklenici o obličej.
Ze široké rány, táhnoucí se od skráně k ústům, řinul se proud krve.
Diavolaccio, vida, jak mu štěstěna přeje, vypukl v smích.
"Hejtmane," pravil, "Carlini před chvílí nechtěl pít na vaše zdraví, vyzvete ho, aby pil na moje; snad bude ke mně laskavější, než k vám."
Každý očekával výbuch se strany Carliniho; ten však, k velikému údivu všech, vzal jednou rukou sklenici, druhou rukou láhev a naliv si do sklenice, pravil zcela klidným hlasem:
"Na tvé zdraví, Diavolaccio!"
A vypil obsah sklenice, aniž se mu ruka zachvěla. Pak usednuv k ohni, pravil:
"Mou večeři! Tou pochůzkou mi vytrávilo."
"Ať žije Carlini!" zvolali bandité.
"Výborně, tak jedná dobrý soudruh!"
A všichni sesedli se kolem ohně, zatím co Diavolaccio se vzdaloval.
Carlini jedl a pil, jako by se nebylo nic stalo.
Bandité dívali se naň udiveně, nechápajíce té lhostejnosti, když tu uslyšeli za sebou těžký krok.
Obrátili se a spatřili Diavolaccia, držícího dívku v náručí.
Měla hlavu obrácenu nazpět a její dlouhé vlasy splývaly až k zemi.
Jak vstoupili do světelného okruhu, vrhaného ohněm, všichni si povšimli dívčiny i banditovy bledosti.
Toto objevení se mělo v sobě cosi tak zvláštního a tak slavnostního, že všichni vstali, kromě Carliniho, jenž zůstal sedět a jedl a pil dále, jako by se kolem něho nic nedělo.
Diavolaccio kráčel stále vpřed za nejhlubšího ticha a položil Ritu vůdci k nohoum.
Tu všichni poznali příčinu dívčiny i banditovy bledosti: Rita měla pod levým prsem až po střenku zaražený nůž.
Oči všech obrátily se ku Carlinimu; pochva u jeho pasu byla prázdna.
"Ach," prohodil náčelník, "teď vím, proč Carlini zůstal pozadu."
Každá divoká povaha dovede oceniti silný čin; ačkoli snad ani jeden z lupičů nebyl by býval schopen toho, co učinil Carlini, přece všichni chápali jeho skutek.
"Nuže," zvolal Carlini, zvednuv se nyní rovněž a přistoupiv k mrtvole s rukou na pažbě pistole, "bude mi ještě někdo upírati tuto ženu?"
"Ne," pravil vůdce, "je tvá!"
Tu pojal ji Carlini do náručí a odnesl ji ze světelného kruhu, jejž vrhaly vůkol, plameny ohně.
Cucumetto rozestavil jako obyčejně stráže a bandité, zahaleni do plástů, ulehli kolem ohně.
O půlnoci dala hlídka výstrahu a náčelník i jeho druzi byli okamžitě na nohou.
Byl to Ritin otec, jenž sám přicházel, nesa výkupné za svou dceru.
"Tu máš," děl Cucumettovi, podávaje mu váček s penězi, "zde je tři sta pistolí; vrať mi mé dítě."
Náčelník však, nedotknuv se peněz, pokynul mu, aby ho následoval. Stařec uposlechl; oba odebrali se pod stromy, jejichž větvemi draly se paprsky měsíce. Konečně se Cucumetto zastavil, vztáhl ruku a ukázav mu na skupinu dvou osob pod stromem, pravil:
"Hle, zeptej se na svou dceru Carliniho, ten ti o ní poví."
A vrátil se ke svým soudruhům.
Stařec zůstal bez hnutí, s očima ztrnulýma. Cítil, že nějaké neznámé, ohromné, neslýchané neštěstí vznáší se mu nad hlavou.
Konečně učinil několik kroků k beztvárné skupině, v níž nemohl se vyznati.
Při zvuku jeho kročejů Carlini zvedl hlavu a obrysy dvou osob začínaly se jasněji zjevovati starcovým zrakům.
Na zemi ležela žena, hlavu majíc na kolenou sedícího muže, jenž chýlil se k ní; vztyčiv se, muž odkryl ženinu tvář, kterou tiskl k prsům.
Stařec poznal svou dceru a Carlini poznal starce.
"Čekal jsem tě," pravil bandita Ritinu otci.
"Bídníče!" zvolal stařec. "Cos to učinil?"
A s hrůzou pohlížel na bledou, nehybnou, zkrvavenou Ritu, v jejíchž prsou trčel nůž.
Měsíční paprsek na ni padal a ozařoval ji svým zsinalým svitem.
"Cucumetto znásilnil tvou dceru," pravil bandita; "já ji miloval, proto jsem ji zabil. Neboť po něm měla se státi hříčkou celé tlupy."
Stařec nepronesl ani slova, ale zbledl jako mrtvola.
"A nyní," pravil Carlini, "jednal-li jsem špatně, pomsti ji."
Vytrhl nůž z dívčích ňader a vstav, podával jej jednou rukou starci, zatím co druhou rozhalil kamizolu a nastavil nahá prsa.
"Dobře jsi učinil," pravil stařec bezezvukým hlasem. "Obejmi mne, synu."
Carlini vrhl se s pláčem, do náručí milenčina otce. Byly to první slzy, které tento krvavý muž prolil.
"A nyní," děl stařec Carlinimu, "pomoz mi pohřbít mou dceru."
Carlini šel pro dvě motyky a otec i milenec jali se kopati jámu u paty dubu, jehož husté větve měly krýti dívčin hrob.
Když jáma byla vyhloubena, políbil dívku nejprve otec, pak milenec: pak vzal ji jeden za nohy, druhý pod rameny a spustili ji do hrobu.
Pak poklekli s obou stran a odříkávali modlitby za zemřelé.
Když se pomodlili, naházeli hlínu na mrtvolu, až hrob byl zasypán.

Tu podal stařec Carlinimu ruku a pravil mu:
"Děkuji ti, synu! A nyní mne nech o samotě."
"Avšak..." chtěl namítnout Carlini.
"Nech mne o samotě, poroučím ti to!"
Carlini uposlechl, odebral se k soudruhům, zahalil se do pláště a brzy se zdálo, že právě tak hluboce spí jako ostatní.
Druhého dne bylo rozhodnuto, že lupiči změní tábor.
Hodinu před rozedněním probudil Cucumetto své muže a byl dán rozkaz k odchodu.
Ale Carlini nechtěl odejíti z lesa dokud nezví, co se stalo s Ritiným otcem.
Zamířil k místu, kde ho opustil.
Našel starce oběšeného na větvi dubu, stínícího dceřin hrob.
Tu pronesl nad starcovou mrtvolou a dívčiným hrobem přísahu, že pomstí je oba dva.
Nemohl však této přísaze dostát, neboť dva dny na to ve srážce s římskými karabinníky byl Carlini zabit.
To však vzbudilo údiv, že Carlini, stojící čelem k nepříteli, dostal kulku mezi lopatky.
Údiv pominul, když jeden z lupičů sdělil svým kamarádům, že Cucumetto stál deset kroků za Carlinim když Carlini padl.
Ráno před odchodem z frosinonského lesa následoval potmě Carliniho, vyslechl jeho přísahu a jako opatrný člověk ho předešel.
O tomto hrozném náčelníku tlupy vyprávělo se ještě asi deset jiných, neméně zvláštních příběhů.
A tak od Fondi až k Perugii každý se třásl již při pouhém jméně Cucumettově.
Příběhy o něm bývaly častým předmětem Vampových a Teresiných hovorů.
Dívka se všecka chvěla, poslouchajíc to vyprávění, ale Luigi ji s úsměvem upokojoval, klepaje na svou dobrou pušku, jež tak dobře nesla kuli. Nebyla-li tím uklidněna, ukázal jí nějakého havrana, sedícího na sto kroků od nich na uschlé větvi, namířil naň, spustil a pták zasažen, spadl se stromu.
Než, čas plynul. Mladí lidé se usnesli, že se vezmou, až Vampovi bude dvacet let a Terese devatenáct.
Oba byli sirotky; nemusili žádat za dovolení nikoho, kromě pána. Žádali za ně a obdrželi je.
Jednou, když právě mluvili o svých plánech do budoucnosti, zaslechli dva nebo tři výstřely; pak náhle vyběhl z lesa, u něhož oba mladí lidé obyčejně pásali svá stáda, muž a běžel k nim.
Doběhnuv k nim na doslech, křičel: "Jsem pronásledován! Můžete mne ukrýt?" Oba mladí lidé poznali ihned, že prchající je asi lupičem. Ale mezi římským venkovanem a banditou je vrozená sympatie, následkem které, první je vždycky ochoten prokázati službu druhému.
Vampa běžel tedy beze slova k balvanu, jenž zatarasoval vchod k jejich jeskyni, odkryl její otvor, přitáhnuv balvan k sobě, pokynul prchajícímu, aby se uchýlil do tohoto úkrytu, o němž nikdo nevěděl, přitáhl opět za ním kámen a šel usednout vedle Teresy.
Téměř současně objevili se na pokraji lesa čtyři karabinníci na koni. Tři zdáli se stíhat uprchlíka, čtvrtý táhl za krk zajatého lupiče.
Tři karabinníci jediným pohledem prozkoumali krajinu, spatřili mladé lidi, přicválali k nim a vyptávali se jich.
Ti nevěděli ničeho.
"To je mrzuté," pravil brigádník, "neboť ten, kterého hledáme, je právě náčelník."
"Cucumetto?" vykřikli bezděky Luigi i Teresa jedním hlasem.
"Ano," odvětil brigádník. "A ježto na jeho hlavu vypsána je cena tisíc římských tolarů, dostali byste pět set, kdybyste nám pomohli chytit ho."
Oba mladí lidé vyměnili pohled. Brigádník měl na okamžik naději. Pět set římských tolarů rovná se třem tisícům franků a tři tisíce franků jsou jměním pro dva chudé sirotky, chtějící se vzít.
"Ano, je to mrzuté," pravil Vampa, "ale neviděli jsme ho."
Karabinníci pak sjezdili kraj všemi směry, ale nadarmo.
Pak postupně zmizeli.
Tu Vampa šel odvalit kámen a Cucumetto vyšel.
Viděl skulinami v žulové bráně, jak oba mladí lidé hovoří s karabinníky; tušil, o čem mluví, a četl na tváři Luigiho i Teresině neochvějné rozhodnutí, nevydat ho, i vytáhl z kapsy váček plný zlata a nabídl jim jej.
Vampa však hrdě vztyčil hlavu; pokud se týká Teresy, její oči se zaleskly při myšlence, co drahých skvostů a krásných šatů mohla by si nakoupit za tento váček, plný zlata.
Cucumetto byl velmi obratným satanem: vzal na sebe podobu bandity, místo podoby hada. Postihl ten pohled, poznal v Terese pravou dceru Evinu a vrátil se do lesa, obraceje se několikrát pod záminkou, že pozdravuje své osvoboditele.
Několik dní uplynulo, aniž se Cucumetto objevil, aniž bylo o něm něco slyšet.
Blížil se čas karnevalu. Hrabě de San-Felice chystal veliký maškarní ples, na nějž pozván byl všechen elegantní svět Říma.
Teresa velice toužila spatřit ten ples. Luigi žádal svého ochránce intendanta za dovolení, aby on i Teresa směli mu být přítomni, jsouce skryti mezi domácím služebnictvem. Dovolení to bylo mu uděleno.
Hrabě pořádal ten ples hlavně za tím účelem, aby způsobil radost své dceři Carmele, kterou zbožňoval.
Carmela byla úplně stejného věku i postavy s Teresou a Teresa byla při nejmenším tak krásná jako Carmela.
U večer plesu oblékla Teresa své nejkrásnější šaty, vzala na sebe své nejdražší jehlice a nejlesklejší cetky. Měla úbor žen z Frascati.
Luigi mel malebný sváteční oděv sedláka z okolí Říma.

Oba se vmísili, jak jim bylo dovoleno, mezi služebníky a venkovany.

Slavnost byla skvělá. Nejen že byla villa zářivě osvětlena, ale i v zahradě na stromech bylo rozvěšeno tisíce barevných svítilen. Hosté také vyšli záhy z paláce na terasy a z teras do alejí.

Na každé křižovatce byl orchestr, buffety a občerstvení; procházecí se zastavovali, čtverylky se tvořily a každý tančil tam, kde se mu líbilo.

Carmela byla ustrojena za ženu ze Sonina. Měla čepeček, vyšívaný perlemi, zlaté, démanty poseté jehlice ve vlasech, pás z tureckého hedvábí s velikými vyšívanými květy, kašmírovou sukni a pláštěnku, zástěrku pak z indického muselínu; knoflíčky na živůtku byly rovněž z drahokamů.

Ze dvou jejích družek jedna byla oděna za ženu z Nettuna, druhá za ženu z Riccia.

Čtyři mladí mužové z nejbohatších a nejvznešenějších římských rodin je provázeli s onou italskou volností, která nemá rovné v žádné zemi světa; byli přestrojeni za sedláky z Albana, Velletri, Civita-Castellana a ze Sory.

Rozumí se, že tyto kostýmy sedláků, jako kostýmy selek, zářily zlatem a drahokamy.

Carmele napadlo uspořádat stejnokrojovou čtverylku, leč chyběla dáma.

Carmela se rozhlížela po svém okolí; ani jediná z pozvaných neměla kostýmu, shodného s jejím a jejích družek.

Hrabě de San-Felice ukázal jí Teresu, opírající se o rámě Luigiho uprostřed venkovanek.

"Dovolíte, otče?" tázala se Carmela.

"Ovšem," přisvědčil hrabě, "vždyť je karneval."

Carmela se nachýlila k mladíku, jenž ji doprovázel, bavě ji, a řekla mu několik slov, prstem mu označujíc dívku.

Mladý muž sledoval zrakem hezkou ručku, jež sloužila mu za vůdkyni, přikývl na znamení poslušnosti a šel pozvat Teresu, aby se zúčastnila čtverylky, řízené hraběcí dcerou.

Teresa pocítila žár ve tvářích. Otázala se pohledem Luigiho; nebylo lze odepříti. Luigi zvolna pustil Teresinu paži, již měl pod svou paží, a Teresa, všecka se chvějíc, odešla, vedena svým elegantním tanečníkem, zaujmout místo v aristokratické čtverylce.

V očích umělcových byl by měl přesný kroj Teresin zajisté mnohem větší rázovitost, než Carmelin a jejich družek. Ale Teresa byla dívka koketní a lehkomyslná; vyšívání na muselínu, květy na pásech a běloskvoucí kašmír ji oslňovaly, třpyt safírů a diamantů ji připravoval o rozum.

Luigi pak cítil, že rodí se v něm neznámý cit; jakási temná bolest zahryzla se mu nejprve do srdce a odtamtud rozlila se do žil a zachvátila celé jeho tělo. Sledoval očima každý i nejmenší pohyb Teresin a jejího tanečníka. Když jejich ruce se dotkly, cítil, jak se mu v očích zatmívá, tepny bušily mu prudce a v uších jako by mu zněly zvony. Když spolu rozmlouvali, když Teresa nesměle a se sklopenýma očima naslouchala hovoru svého kavalíra, když Luigi četl v ohnivém zraku krásného mladíka, že jeho slova jsou lichotivá, zdálo se mu, že země točí se mu pod nohama a že všecky hlasy pekel našeptávají mu myšlenky o vraždě. Tu, obávaje se, aby neovládlo ho jeho šílenství, chytil se jednou rukou nízkého habří, u něhož stál, a druhou křečovitě svíral vyřezávanou rukojeť dýky, kterou měl zastrčenu za pasem a kterou, aniž toho pozoroval, vytáhl někdy úplně z pochvy.

Luigi žárlil! Cítil, že Teresa, ovládnuta svou koketní a pyšnou povahou, mohla by mu uniknouti.

Zatím mladá venkovanka, s počátku nesmělá a téměř ustrašená, se brzy vzpamatovala. Pravili jsme již, že Teresa byla krásná. To není vše; Teresa byla půvabná oním neumělým půvabem, mnohem mocnějším, než náš upejpavý, affektovaný půvab.

Stržila téměř palmu čtverylky a záviděla-li dceři hraběte de San-Felice, neodvážíme se říci, že by Carmela nebyla na ni zažárlila.

Její krásný kavalír dovedl ji také s mnohými poklonami na místo, odkud ji odvedl a kde na ni čekal Luigi.

Dívka pohlédla na něho během tance asi třikrát či čtyřikrát a po každé viděla ho bledého, s rysy změněnými. Jednou dokonce čepel jeho nože, napolo vytasená z pochvy, šlehla jí do očí jako zlověstný blesk.

Chopila se tedy téměř s chvěním milencovy paže.

Čtverylka mela ohromný úspěch a bylo zřejmo, že jde o to, aby byla opakována; jedině Carmela stavěla se tomu na odpor. Hrabě de San-Felice prosil však svou dceru tak něžně, že k tomu konečně přivolila.

Hned na to chvátal jeden ze šlechticů, aby vyzval k tanci Teresu, bez které čtverylka nebyla možná. Ale dívka již zmizela.

Luigi skutečně necítil se dosti silným, aby snesl druhou zkoušku, a odvlekl Teresu polo násilím, polo domluvou do jiné části zahrady. Teresa uposlechla sice proti své vůli, ale viděla ze změněné mladíkovy tváře, pochopila z jeho mlčení, přerývaného nervosním chvěním, že děje se v něm něco neobyčejného. Ona sama nebyla prosta jistého vnitřního rozrušení a ačkoli nedopustila se ničeho zlého, přece chápala, že Luigi má právo činiti jí výčitky; proč, toho nevěděla; přes to však cítila, že výčitky ty byly by oprávněny.

Leč k velikému Teresinu údivu Luigi zůstal něm a po celý zbytek večera neotevřel úst ani k jedinému slovu. Až když noční chlad vypudil hosty ze zahrady a když dveře villy zavřely se za nimi k zahájení vnitřní slavnosti, doprovodil Teresu; když již chystala se vstoupit do dveří, pravil:

"Tereso, nač jsi myslila, když jsi tančila proti mladé comtesse de San-Felice?"

"Myslila jsem si,"odvětila dívka se vší upřímností, "že bych dala polovici svého života za takové šaty, jako měla ona."

"A co ti říkal tvůj tanečník?"

"Pravil mi, že jen na mně záleží, abych je měla, a že potřebuji říci jen slovo."

"Měl pravdu," odvětil Luigi. "Toužíš po nich tak horoucně, jak to říkáš?"

"Ano."

"Nuže, budeš je mít."

Dívka zvedla překvapením hlavu, aby se ho dále tázala. Ale jeho tvář byla tak temná a hrozná, že slova ztuhla jí na rtech.

Ostatně se Luigi po těch slovech vzdálil.

Teresa sledovala ho očima, pokud ho mohla ve tmě postřehnouti. Když pak zmizel, vešla s povzdechem domů.

Té noci přihodila se veliká událost nepochybně neopatrností některého sluhy, jenž z nedbalosti nezhasil všecka světla; ve ville San-Felice vznikl oheň a to právě v křídle, kde byly komnaty krásné Carmely. Vzbuzena uprostřed noci světlem plamenů, vyskočila z lože, zahalila se do županu a chtěla utéci dveřmi; korridor však, jímž chtěla se dáti, byl již zachvácen požárem. Tu vrátila se do své ložnice a volala se vší silou o pomoc; vtom otevřelo se její okno, položené asi dvacet stop od země; mladý sedlák vrhl se do komnaty, vzal ji do náručí a s nadlidskou silou i obratností přenesl ji na měkký trávník, kde omdlela. Když se jí vědomí vrátilo, stál otec u ní. Všechno služebnictvo ji obklopovalo, ošetřujíc ji. Celé jedno křídlo villy vyhořelo - ale co na tom, jen když Carmela byla živa a zdráva.

Všude hledali jejího osvoboditele, ale osvoboditel se již neukázal. Každého se naň ptali, ale nikdo ho neviděl. Carmela pak byla tak rozrušena, že ho naprosto nepoznala.

Ostatně - ježto hrabě byl ohromně bohat - nebýt nebezpečí, které hrozilo Carmele a které následkem zázračného jejího vyváznutí zdálo se mu spíše novým znamením Boží přízně než skutečným neštěstím, ztráta způsobená požárem znamenala pro něho pouhou maličkost.

Druhého dne sešli se oba mladí lidé v obvyklou chvíli na pokraji lesa. Luigi přišel první. Vyšel dívce s velikou veselostí vstříc; zdálo se, že na včerejší scénu úplně zapomněl. Teresa byla zřejmě zamyšlena; vidouc však Luigiho v tak dobrém rozmaru, předstírala bezstarostnou smavost, jež byla jádrem její povahy, nezkalila-li jí nějaká vášeň.

Luigi zavěsil si Teresino rámě do svého a dovedl ji až ke vchodu do jeskyně. Tam se zastavil. Dívka, pochopivši, že jde o něco neobyčejného, pohlédla naň pevně.

"Tereso," pravil Luigi, "včera jsi mi řekla, že bys dala všecko na světě za šaty, jaké měla dcera hraběte."

"Ano," přisvědčila Teresa, "ale bylo bláhové vyslovit takové přání."

"A já jsem ti odpověděl: Dobře, budeš je mít."

"Ano," odtušila dívka, jejíž údiv vzrůstal při každém slově Luigiho; "ale odpověděl jsi mi to nepochybně, abys mne potěšil."

"Nikdy jsem ti ničeho neslíbil, abych ti to nebyl splnil, Tereso," pravil hrdě Luigi; "vstup do jeskyně a obleč se."

Při těch slovech odtáhl kámen a ukázal Terese jeskyni, ozářenou dvěma svícemi, jež hořely po obou stranách nádherného zrcadla. Na hrubém stole, zhotoveném Luigim, rozloženy byly démantové jehlice a perlový náhrdelník; na židli vedle stolu položen byl ostatní úbor.

Teresa vyrazila radostný výkřik a netázajíc se, odkud pochází ten úbor, nemajíc ani kdy, poděkovat Luigimu, vrhla se do jeskyně, přetvořené v toiletní pokoj.

Luigi za ní přirazil kámen, neboť na hřebenu malého návrší, které s místa, kde Luigi stál, zakrývalo Palestrinu, shlédl právě cestujícího na koni, jenž zastavil se na chvilku, jako by se dobře nevyznal v cestě, rýsuje se na azuru nebes s onou přesností kontur, která je vlastní dálkám jižních zemí.

Spatřiv Luigiho, cestující pobodl koně a přiklusal k němu.

Luigi se nemýlil; cestující, beroucí se z Palestriny do Tivoli, byl v pochybnostech stran cesty.

Mladý muž mu ji naznačil. Poněvadž však o čtvrt míle dál cesta rozdělovala se ve tři stezky a cestující, došed na to místo, mohl zbloudit znova, prosil Luigiho, aby mu byl průvodcem.

Luigi odepjal plášť a odložil jej na zem, hodil karabinu na rameno a zbaven takto těžkého šatu, kráčel před cestujícím rychlým krokem horáka, kterému i kůň stěží stačí.

Za deset minut ocitli se Luigi i cestující na oné křižovatce, mladým pastýřem označené.

Když tam přišli, Luigi vztáhl majestátním pohybem, jako císař, ruku ku stezce, po níž měl se cestující dáti, a pravil:

"Zde je vaše cesta, Excellenci; teď už se nemůžete zmýliti."

"A zde je tvá odměna," odvětil cestující, podávaje mladému pastýři několik drobných mincí.

"Díky," pravil Luigi; "prokazuji službu, ale neprodávám jí."

"Avšak," namítl cestující, jenž, jak se zdálo, znal tento rozdíl mezi servilností městského člověka a hrdostí venkovana, "zamítáš-li plat, přijmeš aspoň dar."

"Ach ano, to je něco jiného."

"Nuže," pravil cestující, "vezmi tyto dvě benátské zecchiny a dej je své nevěstě, aby si z nich udělala náušnice."

"Vy tedy přijměte tuto dýku," řekl mladý pastýř; "nenajdete ani jediné, jejíž rukojeť byla by líp vyřezána, od Albana až k Civita-Castellane."

"Přijímám," prohodil cestující, "ale pak jsem já tvým dlužníkem, neboť tato dýka stojí za více, než dvě zecchiny."

"Pro kupce snad, ale pro mne, jenž jsem ji sám vyřezával, má cenu sotva jednoho piastru."

"Jak se jmenuješ?" tázal se cestující.

"Luigi Vampa," odvětil mladý pastýř tímže tónem, jako by byl řekl: Alexander, král Makedonie. "A vy?"

"Já," opakoval cestující. "Já jmenuji se Simbad námořník."

Franz ď Epinay vykřikl překvapením.

"Simbad námořník?" zvolal.

"Ano," odtušil vyprávěč, "to jméno udal cestující Vampovi jakožto své."

"Nu, co máte proti tomu jménu?" přerušil jej Albert. "Je to velmi krásné jméno a musím se přiznati, že příhody patrona toho pána mne v mládí velice bavily."

Franz dále nenaléhal. Pochopíme, že jméno Simbada námořníka probudilo v něm celý svět vzpomínek, jako minulého dne jméno hraběte de Monte-Cristo.

"Pokračujte," pravil hoteliérovi.

Vampa pohrdavě vsunul dvě zecchiny do kapsy a vracel se zvolna po cestě, kterou přišel. Když byl asi dvě nebo tři sta kroků vzdálen od jeskyně, zdálo se mu, že slyší křik.

Stanul, naslouchaje, s které strany křik přichází.

Vteřinu na to zaslechl zřetelně své jméno.

Volání přicházelo od jeskyně.

Vyrazil jako kamzík, v běhu nabíjeje pušku, a dříve než za minutu byl na vrcholu pahrbku, stojícím naproti návrší, na němž spatřil jezdce.

Tam doléhalo k němu jasněji volání o pomoc.

Rozhlédl se mžikem po prostoru, jejž měl před sebou; jakýsi muž unášel Teresu jako kentaur Nessos Dejaniru.

Muž, mířící k lesu, byl již ve třech čtvrtinách cesty od jeskyně k lesu.

Vampa změřil prostor; muž byl nejméně o dvě stě kroků napřed, nebylo vyhlídky, že by ho dohonil před lesem.

Mladý pastýř se zastavil, jako by mu nohy vrostly do země. Opřel pažbu ručnice o rameno, zvedl zvolna hlaveň směrem k únosci, sledoval ho vteřinu v běhu a vystřelil.

Únosce se rázem zastavil; kolena pod ním klesla a on padl, strhnuv Teresu s sebou.

Teresa však ihned vstala; prchající zůstal ležet, zmítaje se v křečích agónie.

Vampa vrhl se ihned k Terese, neboť po desíti krocích i jí vypověděly nohy službu a dívka klesla na kolena; mladého muže zmocnil se hrozný strach, že kule, sklátivší nepřítele, ranila zároveň i jeho nevěstu.

Na štěstí nebylo tomu tak; hrůza pouze ochromila Teresiny síly. Když se Luigi přesvědčil, že je skutečně živa a zdráva, obrátil se k raněnému.

Právě vydechl, maje pěsti zaťaty, ústa zkřivena bolestí a vlasy zježeny a smáčeny smrtelným potem.

Oči hrozivého výrazu zůstaly otevřeny.

Vampa přistoupil k mrtvole a poznal Cucumetta.

Ode dne, když lupič zachráněn byl oběma mladými lidmi, pojal lásku k Terese a přísahal si, že dívka bude jeho. Od toho dne ji stopoval; použiv okamžiku, kdy milenec ji zanechal samotnu, aby ukázal cestujícímu cestu, unesl ji a pokládal ji už za svou, když vtom Vampova kule, řízená neomylným pohledem mladého pastýře, proletěla mu srdcem.

Vampa pohlížel na něho chvíli, aniž se zračilo nejmenší pohnutí na jeho tváři, kdežto Teresa naopak, všecka se chvějíc, odvážila se přiblížit se k mrtvému lupiči jen po malých krůčcích a pohlížela váhavě na mrtvolu přes milencovo rameno.

Za chvíli obrátil se Vampa k milence a pravil:

"Ach dobře, jsi oblečena; teď je na mne, abych se upravil."

Teresa, byla skutečně od hlavy až k patě přestrojena do šatů dcery hraběte de San-Felice.

Vampa vzal Cucumettovo tělo do náručí, odnesl je do jeskyně, zatím co zase Teresa zůstala venku.

Kdyby byl jel mimo nějaký jiný cestující, byl by spatřil divnou věc: pastýřku, pasoucí ovce, oděnou v kašmírové šaty, s náušnicemi a perlovým náhrdelníkem, diamantovými jehlicemi a safírovými, smaragdovými a rubínovými knoflíky.

Byl by se nepochybně domníval, že byl přenesen do dob Florianových, a vrátiv se do Paříže byl by tvrdil, že viděl alpskou pastýřku, sedící na úpatí hor Sabinských.

Za čtvrt hodiny vystoupil Vampa z jeskyně. Jeho úbor byl svým způsobem neméně skvělý než Teresin.

Měl kamizolu z granátového sametu, se zlatými ciselovanými knoflíky, hedvábnou vestu, celou pokrytou vyšíváním, římskou šerpu uvázánu kolem krku, pás na náboje, prošívaný zlatem a červeným i zeleným hedvábím, krátké spodky z blankytného sametu, spjaté pod koleny diamantovými přezkami, kamaše z dančí kůže, pestřící se tisícem vzorků, a klobouk, s něhož vlály stuhy všech barev; dvoje hodinky visely mu od pasu a skvostná dýka vsunuta byla za náboji.

Teresa vykřikla, plna obdivu. Vampa podobal se v tomto úboru jednomu z obrazů Leopolda Roberta nebo Schnetze.

Vzal na sebe celý Cucumettův oblek.

Mladý muž postřehl dojem, jejž učinil na svou nevěstu, a hrdý úsměv zjevil se mu na rtech.

"A nyní," pravil k Terese, "jsi ochotna sdíleti můj osud, nechť je jakýkoli?"

"Óh ano!" zvolala dívka nadšeně.

"Sledovat mne všude, kam půjdu?"

"Na konec světa."

"Vezmi tedy mé rámě a pojďme, neboť nesmíme ztrácet času."

Dívka vsunula paži pod milencovo rámě, netázajíc se ho ani, kam ji vede, neboť zdál se jí v té chvíli krásným, hrdým a mocným jako bůh.

A oba zamířili k lesu, za jehož okraj dostali se v několika minutách.

Rozumí se samo sebou, že všecky horské stezky byly Vampovi známy. Kráčel tedy lesem vpřed, neváhaje ani okamžik, ačkoli nebyla žádná stezka prošlapána, poznávaje cestu, kterou se měl brát jen podle stromů a keřů. Tak šli asi půl druhé hodiny.

Za tu dobu přišli na nejzarostlejší místo v lese. Vyschlé koryto bystřiny vedlo do hluboké soutěsky. Vampa dal se touto podivnou cestou, jež sevřena dvěma břehy a ztemněna hustým stínem sosen, podobala se - až na obtížný sestup - oné avernské stezce, o níž mluví Virgil.

Teresa, zbázlivěvši opět při pohledu na to divoké a pusté místo, tiskla se beze slova k svému průvodci. Vidouc ho však kráčet stále stejným krokem, vidouc na jeho tváři zářit hluboký klid, měla i sama sílu utajit své rozčilení.

Náhle na deset kroků od nich vystoupil na ně muž, jako by se oddělil od stromu, za nímž byl ukryt, a namířiv na Vampu, zvolal:

"Ani o krok dále, nebo jsi synem smrti!"

"Nu tak, nu tak," pravil Vampa, zvednuv ruku v pohrdavém gestu, zatím co Teresa, netajíc již své hrůzy, tiskla se k němu; "což požírají se vlci navzájem?"

"Kdo jsi?" tázala se stráž.

"Jsem Luigi Vampa, pastevec ze statku San-Felice."

"Co chceš?"

"Chci mluvit s tvými soudruhy, kteří jsou na mýtině u Rocca-Biancy."

"Nuže, pojď za mnou; nebo spíše, když víš, kde to je, jdi napřed."

Vampa usmál se opovržlivě této lupičově opatrnosti, předešel ho s Teresou a šel dále týmž pevným a klidným krokem, jenž dovedl ho až sem.

Po pěti minutách jim lupič dal znamení, aby se zastavili.

Mladí lidé uposlechli.

Bandita třikrát napodobil havraní krákot.

Jiný krákot byl odpovědí na toto trojí zavolání.

"Dobře," pravil lupič. "Teď můžeš jít dále."

Luigi a Teresa dali se znovu na cestu.

Čím dále však šli, tím úže tiskla se Teresa, chvějíc se, k milenci; mezi stromy totiž probleskovaly zbraně a objevovaly se hlavně pušek.

Mýtina u Rocca-Biancy byla na vrcholi pahorku, jenž býval kdysi nepochybně sopkou, sopkou vyhaslou dříve, než Romulus a Remus opustili Albu Longu, aby vystavěli Řím.

Teresa a Luigi vystoupili nahoru a stanuli tváří v tvář asi dvacíti lupičům.

"Tento mladík vás hledá a přeje si s vámi mluvit," pravila stráž.

"A co nám chce říci?" tázal se ten, jenž zastupoval náčelníka za jeho nepřítomnosti.

"Chci říci, že mne omrzelo zaměstnání pasáka," pravil Vampa.

"Ach, rozumím!" pravil náměstek. "A přicházíš nás žádat, abys byl přijat do našich řad!"

"Buď vítán!" zvolali bandité z Ferrusina, Pampinary a z Anagni, kteří poznali Luigiho Vampu.

"Ano, jenže přicházím vás žádat o něco jiného, než abyste mne přijali za druha."

"A oč žádáš?" tázali se bandité s údivem.

"Přicházím, abych se stal vaším vůdcem," pravil mladý muž.

Bandité vypukli v smích.

"A co jsi vykonal, že se ucházíš o tu čest?" tázal se náměstek.

"Zabil jsem vašeho náčelníka Cucumetta, zde vidíte kořist, na něm dobytou, a zapálil jsem villu de San-Felice, abych mohl dát své nevěstě svatební šaty."

Hodinu na to Luigi Vampa byl zvolen náčelníkem v náhradu za Cucumetta."

"Nuže, drahý Alberte," pravil Franz, obraceje se k příteli, "co nyní soudíte o občanu Luigim Vampovi?"

"Pravím, že je to mythus a že nikdy neexistoval," odvětil Albert.

"Co je to mythus?" tázal se Pastrini.

"Trvalo by dlouho, než bych vám to vysvětlil, můj drahý hostiteli," odvětil Franz. "Vy tedy pravíte, že mistr Vampa provozuje nyní své zaměstnání v okolí Říma?"

"A to se smělostí, jaké ještě žádný bandita neprojevil."

"Policie se tedy marně snažila zmocnit se ho?"

"Prosím vás! Je smluven s pastýři na rovinách, s rybáři na Tibeře a s podloudníky na pobřeží. Hledají ho v horách, je na řece; pronásledují ho na řece, vypluje do širého moře; pak, když všichni se domnívají, že je ukryt na ostrově Giglio, Guanouti nebo Monte-Cristo, objeví se náhle v Albanu, Tivoli nebo Riccii."

"A jakým způsobem postupuje vůči cestujícím?"

"Ach, Bože, to je velmi prosté. Podle toho, jak je daleko od města, udělí jim osm hodin, deset hodin, den, na vyplacení výkupného; po uplynutí toho času popřeje jim z milosti hodinu. Při šedesáté minutě té hodiny, nedostal-li peněz, vypálí zajatci ránu z pistole do hlavy, nebo mu vrazí dýku do srdce a je to vyřízeno."

"Nuže, Alberte," prohodil Franz k svému druhovi, "chováte stále úmysl jet ke Kolosseu po vnějších boulevardech?"

"Rozhodně," pravil Albert, "je-li cesta malebnější."

V té chvíli odbilo devět hodin, dveře se otevřely a kočí se objevil.

"Excellenci," hlásil, "kočár čeká."

"Nuže, tedy ke Kolosseu!" pravil Franz.

"Branou del Popolo, Excellenci, nebo ulicemi?"

"Ulicemi přec, ulicemi!" zvolal Franz.

"Ach, můj milý," pravil Albert vstávaje a zapaluje si třetí doutník; "pokládal jsem vás za statečnějšího."

Nato oba mladí mužové sestoupili se schodů a usedli do kočáru.

XIII.
ZJEVENÍ.

Franz našel prostředek, jak dovézt Alberta ke Kolosseu a nejet mimo žádnou antickou ruinu, aby vzestupné přípravy nepřipravily Kolosseum o jediný loket jeho gigantických rozměrů. To znamenalo, dáti se po via Sistinia, zahnouti v pravém úhlu od Santa Maria Maggiore a přijet po via Urbana a San Pietro in Vincoli až k via del Colosseo.

Tato cesta měla kromě toho ještě jinou výhodu: že totiž nikterak nerozptylovala dojmu, jejž vyvolal ve Franzovi

příběh, který vyprávěl jim otec Pastrini a v němž vystupoval i jeho tajemný hostitel z Monte-Crista. Mladý muž opřel se tedy do rohu a oddal se tisíci nekonečných otázek, které sám si kladl a z nichž ani jediné nedostalo se uspokojující odpovědi.

Kromě toho připomenulo mu ještě cosi jeho přítele Simbada námořníka: byly to ty tajemné vztahy námořníků a lupičů. Zmínka otce Pastriniho o útulku, jejž Vampa nalézal na bárkách rybářů a podloudníků, připomenula Franzovi ony dva korsické bandity, které viděl večer s mužstvem malé yachty, jež zabočila od své cesty a přistála u Porto-Vecchia jedině za tím účelem, aby je vysadila na zemi. Jméno, jež dal si jeho hostitel z Monte-Crista, pronesené hoteliérem ze Španělského náměstí, dokazovalo mu, že hraje tutéž filantropickou úlohu na pobřeží Piorubina, Civita-Vecchie, Astie a Gaety, jako na pobřeží korsickém, toskánském a španělském. Ježto pak on sám, pokud se Franz pamatoval, mluvil o Tunisu a Palermu, bylo to důkazem, že objímá dosti veliký okruh působnosti.

Nechť však sebe mocněji působily na mladého muže všecky ty úvahy, zmizely okamžitě, jakmile spatřil před sebou tyčit se chmurný a gigantický zjev Kolossea, jehož otvory vrhal měsíc dlouhé a bledé paprsky, jaké vysílají oči fantomů. Vůz zastavil se několik kroků od Mesa Sudans. Kočí přišel otevřít dvířka; oba mladí mužové seskočili s vozu a ocitli se před ciceronem, který jako by byl vyrostl ze země.

Poněvadž pak provázel je hotelový cicerone, měli nyní dva.

Ostatně v Římě nelze se vyhnouti tomuto luxu průvodců: kromě všeobecného cicerona, jenž zmocní se vás v okamžiku, kdy vkročíte do dveří hotelu, a jenž nespustí se vás, pokud neodjedete z města, je ještě specielní cicerone při každé památnosti, vlastně při každé části památnosti. Tím méně je možno obejít se bez ciceronů v Kolosseu, v té památnosti par excellence, o níž Martialis pravil:

"Nechť přestane nám Memfis vynášet barbarské divy svých pyramid, nechť nikdo již neopěvá zázraků Babylonu; ustup všecko před obrovskou prací amfiteátru Caesarů a všecky hlasy proslulostí spojtež se k chvále té stavby."

Franz a Albert nesnažili se uniknouti ciceronské tyranii. Bylo by to bývalo tím obtížnější, že je pouze průvodcům dovoleno procházet Kolosseum se smolnicemi. Nekladli tedy odporu a vydali se svým vůdcům na milost a nemilost.

Franz znal tu procházku, neboť podnikl ji již asi desetkrát. Ježto však jeho druh po prvé vstoupil do stavby Flavia Vespasiana, musím k jeho chvále doznati, že přes nevědomé žvásty průvodců cítil se pod hlubokým dojmem. Neboť skutečně, kdo jí neviděl, nemůže si učiniti představy o majestátnosti podobné ruiny, jejíž všecky rozměry jsou ještě zdvojnásobeny tajemným svitem jižního měsíce, jehož paprsky podobají se západnímu soumraku.

Sotva tedy zamyšlený Franz ušel asi sto kroků pod vnitřním sloupovím, zanechal Alberta jeho průvodcům, kteří nechtěli se zříci svého neměnitelného práva ukázat mu všecky podrobnosti Lví Jámy, Lože Gladiatorů a Pódia Caesarů, dal se po polozřícených schodech a nechav je pokračovati v jejich symetrické cestě, šel prostě usednout do stínu sloupu u obloukovitého výseku, jenž dovoloval mu obsáhnouti pohledem žulového giganta v celé jeho majestátní rozloze.

Franz byl tu asi čtvrt hodiny, ztracen, jak jsme řekli, ve stínu sloupu, sleduje zrakem Alberta, jenž vyšel právě z vomitoria, umístěného na druhé straně Kolossea, provázen dvěma nosiči smolnic, kteří, podobajíce se stínům, sledujícím bludné světlo, sestupovali se stupně k stupni k místům, vyhrazeným pro vestálky, když tu se mu zdálo, že slyší v hloubi stavby kutálet se kámen, uražený ze schodů, umístěných proti těm, po kterých vystoupil on na své místo. Není ovšem vzácností, že kámen udrolí se pod nohou času a skutálí se do propasti. Tentokrát však zdálo se Franzovi, že kámen povolil pod nohou lidskou a že zvuk kroku doléhá až k němu, přes to, že ten, kdo byl jeho původcem, činil seč byl, aby jej ztlumil.

Za okamžik nato objevil se skutečně muž, vycházející postupně ze stínu tou měrou, jakou stoupal po schodech, jejichž ústí, ležící proti Franzovi, osvětleno bylo měsícem, ale jejichž stupně ztrácely se tím více ve tmě, čím níže vedly.

Mohl to být cestovatel jako Franz, dávající přednost meditaci v samotě před bezvýznamným tlacháním průvodců, a v jeho objevení se nebylo tedy nic překvapujícího. Ale z váhání, s jakým vystoupil po posledních stupních, ze způsobu, jakým, přišed nahoru, se zastavil a zdál se naslouchati, bylo patrno, že přišel sem za nějakým zvláštním účelem a že někoho očekává.

Franz uhnul se instinktivním pohybem co nejdále za sloup.

Deset kroků od místa, kde se oba nacházeli, byla proražena klenba a okrouhlý otvor, podobný otvoru studně, skýtal pohled na nebe, poseté hvězdami.

Kolem tohoto otvoru, kudy snad již několik set let vlévaly se dovnitř měsíční paprsky, rostlo křoví, jehož zelené a křehké okraje rýsovaly se přesně na matném azuru oblohy, zatím co veliké liány a mocné výhonky břečťanu splývaly s této hořejší terasy a kolébaly se pod klenbou, podobny vlajícímu lanoví.

Osoba, jejíž tajemný příchod vzbudil Franzovu pozornost, stála v polostínu, jenž Franzovi nedovoloval shlédnouti jejích rysů, jenž však nebyl dosti temný, aby mu zabránil rozeznati podrobnosti jeho oděvu: postava mužova byla zahalena ve veliký hnědý plášť, jehož jeden cíp, přehozený přes levé rámě, zakrýval mu dolejší část obličeje, kdežto klobouk se širokými okraji zakrýval jeho hořejší část. Jen okraj jeho šatů byl ozářen šikmým světlem, vnikajícím sem otvorem, které dovolovalo rozeznati černé spodky, koketně vroubící lakovanou botku.

Tento muž zřejmě náležel ne-li aristokracii, aspoň vysoké společnosti.

Byl na místě několik minut a počínal jeviti viditelné známky netrpělivosti, když ozval se na hořejší terase lehký zvuk.

Současně jako by jakýsi stín přerušil světlo; nějaký muž zjevil se u otvoru, vnořil pronikavý pohled do tmy a spatřil muže v plášti. Hned nato uchopil hrst splývajících lián a visícího břečťanu, spustil se po nich a přišed asi na tři až čtyři stopy od země, lehce seskočil. Měl na sobě úplný úbor Zatibeřana.

"Promiňte mi, Excellenci," pravil římským nářečím, "že jsem vás nechal čekati. Opozdil jsem se však jen o několik minut. Právě bilo deset hodin na věži svatého Jana Lateránského."

"Neopozdil jste se," odvětil cizinec nejčistší toskánštinou, "ale já jsem přišel dříve. Nechme tedy ceremonií; ostatně, i

kdybyste mne byl nechal čekati, věděl bych, že stalo se tak z nějakého důvodu, na vaší vůli nezávislého."

"A měl byste pravdu, Excellenci; přicházím z Andělského hradu; dalo mi strašnou práci, než jsem mohl promluvit s Beppem."

"Kdo je to Beppo?"

"Beppo je zaměstnán ve vězení a já poskytl jsem mu malý důchod, abych věděl, co se děje v zámku Jeho Svatosti."

"Ach, vidím, že jste obezřetný muž, můj drahý."

"Ach, Excellenci, člověk neví, co se může státi. Snad i já někdy padnu do sítě jako ten ubohý Peppino a budu potřebovat nějakou krysu, aby přehlodala několik kliček mého vězení."

"Zkrátka, co jste se tedy dověděl?"

"Dvě popravy budou v úterý ve dvě hodiny, jak je to v Římě zvykem při zahájení velikých slavností. Jeden odsouzený bude mazzolato; je to bídník, který zabil kněze, jenž ho vychoval; nezasluhuje si žádné účasti. Druhý bude decapitato a to je právě ten ubohý Peppino."

"Prosím vás, můj drahý, naháníte nejen papežské vládě, ale i sousedním královstvím tak velikou hrůzu, že jim nesmírně záleží na tom, dát výstražný příklad."

"Ale Peppino není ani členem mé tlupy; je to ubohý pastevec, který nedopustil se jiného zločinu, než že nám dodával zásoby."

"A to ho nadobro činí vaším spoluvinníkem. Vidíte také, že berou na něho ohled: místo aby byl oběšen, jako budete vy, dopadnou-li vás kdy, bude pouze guillotinován. Ostatně to zpestří zábavu lidu a bude aspoň podívaná pro každý vkus."

"Nehledě ani k tomu, co já mu chystám a čeho neočekává," dodal Zatibeřan.

"Dovolte mi říci, drahý příteli," pravil muž v plášti, "že mi připadá, jako byste byl hotov provést nějakou hloupost."

"Jsem hotov ke všemu, abych zamezil popravu ubožáka, který ocitl se v nesnázi, protože mi prokázal službu. U Madonny! Pokládal bych se za zbabělce, kdybych pro toho hodného hocha něčeho neučinil!"

"A co učiníte?"

"Postavím asi dvacet mužů kolem lešení a ve chvíli, kdy bude přiveden, vrhneme se, na znamení, které dám, s dýkami v rukou na průvod a uneseme ho."

"To se mi zdá velice nejistým a pokládám svůj plán za rozhodně lepší, než je váš."

"A jaký je váš plán, Excellenci?"

"Dám deset tisíc piastrů někomu, o kom vím a jenž dosáhne, že Peppinova poprava bude odložena na příští rok. Během roku pak dám tisíc jiných piastrů někomu jinému, o kom také vím, a pomohu mu uprchnout z vězení."

"Jste si jist úspěchem?"

"Pardieu!" prohodil po francouzsku muž v plášti.

"Prosím?" tázal se Zatibeřan, nerozuměje.

"Pravím, můj drahý, že já sám se svým zlatem dosáhnu více, než vy a všichni vaši lidé se svými dýkami, pistolemi, karabinami a ručnicemi. Nechte mne tedy jednati."

"Výborně. Ale budeme přece jen připraveni pro případ, že by se vám to nezdařilo."

"Buďte jen připraveni, těší-li vás to, ale buďte jist, že obdržím pro něho milost."

"Nezapomeňte, že úterý je pozítří. Máte již jen zítřek."

"Ano, ale den je složen ze dvaceti čtyř hodin, každá hodina sestává ze šedesáti minut, každá minuta ze šedesáti vteřin; v osmdesáti šesti tisících čtyřech stech vteřinách lze způsobit mnoho věcí."

"A jak se dovíme o vašem úspěchu, Excellenci, dosáhnete-li ho?"

"To je velmi jednoduché. Najal jsem poslední tři okna kavárny Rospoli. Obdržím-li lhůtu, budou obě rohová okna potažena žlutým damaškem, prostřední pak bude potaženo damaškem bílým s červeným křížem."

"Výborně. A po kom pošlete milost?"

"Pošlete mi jednoho ze svých mužů, přestrojeného za kajícníka, a já mu ji dám. Díky svému rouchu dostane se až k patě popraviště a odevzdá bullu náčelníku bratrstva, který odevzdá ji katovi. Zatím zpravte o tom Peppina, ať neumře strachem nebo se nezblázní, protože bychom si tak způsobili k vůli němu zbytečné výlohy."

"Poslyšte, Excellenci," pravil venkovan, "jsem vám velice oddán a vy jste o tom přesvědčen, není-li pravda?"

"Doufám tak aspoň."

"Nuže, zachráníte-li Peppina, bude to na příště více než oddanost, bude to poslušnost."

"Dej pozor na to, co pravíš, můj drahý! Jednoho dne ti to možná připomenu, neboť budu tě možná jednoho dne také potřebovat..."

"Nuže, Excellenci, ve chvíli potřeby mne najdete, jako já vás ve chvíli potřeby najdu; a pak, kdybyste byl i na druhém konci světa, potřebujete mi jen napsat: Učiň to, a já to učiním, jako že se jmenuji..."

"Pst," napomenul neznámý, "slyším zvuky."

"To jsou cizinci, prohlížející si Kolosseum při světle pochodní."

"Není třeba, aby nás našli pospolu. Ti špiclovští průvodci mohli by vás poznati. A ačkoli je mi vaše přátelství velikou ctí, drahý příteli, bojím se, že, kdyby naše spojení přišlo na veřejnost, připravilo by mne trochu o můj úvěr."

"Získáte-li tedy odkladu...?"

"Bude prostřední okno potaženo damaškem s červeným křížem."

"Nezískáte-li ho...?"

"Tři žluté látky."

"A pak...?"

"Pak, drahý příteli, pohrajte si s dýkou podle libosti, já tam budu a budu se na vás dívat."

"S Bohem, Excellenci, spoléhám na vás, spoléhejte na mne."

Po těch slovech Zatibeřan zmizel na schodech, kdežto neznámý, zakryv si ještě více tvář pláštěm, minul Franze na vzdálenost dvou kroků a sestoupil do arény po vnějších stupních.

Vteřinu na to slyšel Franz své jméno pod klenbami: Albert ho volal.

Vyčkal s odpovědí, až se oba mužové vzdálili, nehodlaje jim zjeviti, že měli svědka, který nespatřil-li jejich tváří, neztratil ani slova z jejich rozmluvy.

Deset minut na to jel Franz k hotelu na Španělském náměstí, naslouchaje s velmi impertinentní roztržitostí učené dissertaci, již měl Albert podle Plinia a Calpurnia o mřížích, opatřených železnými hroty, které bránily dravým zvířatům vrhnouti se na diváky.

Nechal ho mluvit bez odmluvy. Spěchal býti o samotě, aby mohl bez vyrušení myslit na to, co se před ním právě odehrálo.

Z těch dvou mužů byl mu jeden určitě cizím a bylo to poprvé, co jej viděl a slyšel, ale s druhým tomu tak nebylo. A ačkoli Franz nerozeznal tváře, neustále ponořené v stín, nebo zakryté pláštěm, zvuk hlasu příliš jej upoutal, když ozval se mu po prvé, než aby jej mohl slyšet napříště a nepoznat ho.

Zvláště v jeho posměšném zabarvení bylo cosi skřípavého a kovového, co jím zachvělo v ruinách Kolossea právě jako v jeskyni Monte-Crista.

Byl také pevně přesvědčen, že muž ten nebyl nikým jiným, než Simbadem námořníkem.

Zvědavost, již vzbudil v něm ten muž, byla tak veliká, že za každé jiné okolnosti byl by se dal jím poznati. Avšak rozmluva, kterou za této příležitosti právě vyslechl, byla příliš důvěrná, aby nebyl zdržen velmi oprávněnou obavou, že jeho objevení se by mu nebylo příjemno. Nechal ho tedy, jak jsme viděli, odejít, slibuje si však, že, setká-li se s ním jindy, nedá si tu druhou příležitost uniknout jako první.

Franz byl příliš zaujat myšlenkami, než aby mohl dobře spát. Jeho noc byla vyplněna novým a novým probíráním všech okolností, jež poutaly se k muži z jeskyně a k neznámému z Kolossea a jež směřovaly k tomu, učinit ze dvou těch osob jednu bytost. A čím více na to Franz myslil, tím více se utvrzoval ve svém přesvědčení.

Usnul až za denního světla a následkem toho probudil se velmi pozdě. Albert jako pravý Pařížan učinil již opatření na večer. Poslal pro lóži do divadla Argentina.

Franz musil napsat několik listů do Francie, ponechal tedy vůz Albertovi na celý den.

V pět hodin se Albert vrátil; doručil všecky své doporučující listy, měl pozvání na všecky večery a viděl Řím.

Na to vše stačil Albertovi den. A ještě měl kdy zeptat se na kus, jenž měl býti dáván, a na herce v něm účinkující.

Kus měl název "Parisina", herci jmenovali se Coselli, Moriani a Spechová.

Naši dva mladí lidé nebyli tedy, jak vidíme, tak nešťastni: měli být přítomni představení jedné z nejlepších oper autora Lucie di Lammermoor, hrané třemi nejproslulejšími umělci Itálie.

Albert nemohl si nikdy zvyknout na zaalpská divadla, do jejichž orchestru se nevstupuje a která nemají balkonů ani odkrytých lóží. Bylo to kruté pro muže, jenž měl své sedadlo v Bouffes a část lóže v Opeře.

To však Albertovi nepřekáželo činit skvělé toiletty pokaždé, když šel s Franzem do Opery; toiletty ztracené, neboť musíme doznati k hanbě jednoho z nejdůstojnějších representantů naší fashion, že od čtyř měsíců, co projížděl Itálií všemi směry, Albert nezažil ani jediného dobrodružství.

Albert pokoušel se někdy na to vtipkovat, ale v nitru byl neobyčejně rozmrzen, že on, Albert de Morcerf, jeden z nejvyhledávanějších mladých mužů, se stále ještě marně namáhá. Bylo to tím trapnější, že Albert podle skromného zvyku našich drahých krajanů odejel z Paříže s přesvědčením, že bude mít v Itálii veliké úspěchy a že po návratu bude se boulevard de Gand kochat v líčení jeho štěstí u žen.

Nebylo z toho bohužel nic: rozkošné hraběnky janovské, florentské a neapolské zůstávaly ne při svých mužích, ale při svých milencích, a Albert nabyl krutého přesvědčení, že Italky mají před Francouzkami aspoň tu přednost, že jsou věrny své nevěře.

Nechci říci, že by v Itálii, jako všude, nebylo výjimek.

A Albert byl přece nejen dokonale elegantním kavalírem, ale i velmi duchaplným mužem; kromě toho byl vicomtem: sice vicomtem nové šlechty, ale dnes, kdy šlechtictví neprokazuje se již doklady, co na tom záleží, datuje-li se z r. 1399 nebo 1815? Nadto měl padesát tisíc liber důchodu. To bylo, jak vidíme, více než třeba, aby člověk byl v Paříži v módě. Bylo tedy poněkud pokořujícím, že nebyl ještě nikým vážně povšimnut v žádném městě, kterým projel.

Hodlal také všecko dohoniti v Římě, neboť karneval je ve všech zemích světa, kde slaví se to ctihodné zařízení, dobou volnosti, kdy i nejpřísnější dají se svésti k nějakému bláznovství. Poněvadž pak druhého dne bylo zahájení karnevalu, bylo velmi důležito, aby Albert rozeslal svůj prospekt před zahájením.

Najal tedy zatím účelem jednu z nejvíce do očí bijících lóží v divadle a než se tam odebral, upravil se bezvadně. Bylo to v prvním pořadí, které je u nás nahrazeno galerií. Ostatně jsou první tři poschodí všecka stejně aristokratická a proto jsou také zvána šlechtickými řadami.

Tato lóže, kam vešlo se pohodlně dvanáct osob, přišla oběma přátelům laciněji než lóže pro čtyři osoby v pařížském Ambigu.

Albert choval ještě jinou naději, že totiž, podaří-li se mu získat místo v srdci nějaké krásné Římanky, mohl by tím samozřejmě získat i posto ve voze a následkem toho pozorovat karneval s výše aristokratického kočáru nebo knížecího balkonu.

Všecky tyto úvahy činily tedy Alberta neposednějším, než kdykoli jindy. Obracel se zády k hercům, vykláněl se z lóže až po pás a lornětoval všecky hezké ženy šest palců dlouhým kukátkem.

To vše nepřimělo ani jedinou hezkou ženu, aby odměnila jediným, byť i jen zvědavým pohledem všecku Albertovu námahu.

A skutečně, každý mluvil o svých záležitostech, o svých láskách, o svých zábavách, o karnevalu, jenž začínal druhý den po velikonočním týdnu, nevěnuje ani na okamžik pozornosti hercům ani kusům, vyjma určité momenty, kdy každý se obrátil, aby vyslechl část recitatívu Coselliho, nebo aby odměnil potleskem nějakou skvělou árii Morianiho, nebo aby zavolal bravo Spechové; pak se zase soukromý hovor znovu rozproudil.

Ke konci prvního jednání otevřely se dveře lóže do té chvíle prázdné, a Franz viděl vstoupit osobu, které měl čest být v Paříži představen a o níž se domníval, že je ještě ve Francii. Albert zpozoroval přítelovo hnutí při tom vstupu a obrátiv se k němu, pravil: "Znáte tu ženu?"

"Ano, jak se vám líbí?"

"Rozkošná, můj drahý, a rusovlasá. Ach, ty nádherné vlasy! Je to Francouzka?"

"Ne, Benátčanka."

"A jmenuje se..."

"Hraběnka G..."

"Oh, znám ji dle jména!" zvolal Albert. "Je prý právě tak duchaplná jako hezká. Hrome, když si pomyslím, že jsem jí mohl být představen na posledním plese paní de Villefort, na kterém byla, a že jsem to zameškal! Jsem veliký hlupák!"

"Chcete, abych tu chybu napravil?" tázal se Franz.

"Jakže, což ji znáte tak důvěrně, abyste mne mohl uvést do její lóže?"

"Měl jsem čest mluvit s ní třikrát nebo čtyřikrát v životě. To je, jak víte, zrovna navlas dost, aby člověk neprovedl nepřístojnost."

Vtom hraběnka spatřila Franze a pokynula mu půvabně rukou, načež on odpověděl uctivým sklonem hlavy.

"Nu, ale zdá se mi, že jste spolu co nejdůvěrněji spřáteleni," prohodil Albert.

"Nuže, to vás právě klame a je příčinou, že my Francouzi budeme se stále dopouštět tisíce hloupostí. Je podivné, že my na všecko hledíme se svého pařížského hlediska. Ve Španělsku a zvláště v Itálii nesmíte nikdy soudit na důvěrnost lidí podle volnosti jejich styků. My s hraběnkou pocítili jsme vzájemně k sobě pouze sympatii, nic víc."

"Sympatii srdce?" tázal se Albert se smíchem.

"Ne, ducha," odvětil vážně Franz, "nic víc."

"A při jaké příležitosti?"

"U příležitosti procházky po Kolosseu, jakou jsme spolu vykonali."

"Při měsíci?"

"Ano."

"Sami?"

"Skoro!"

"A mluvili jste...?"

"O mrtvých."

"Ach," zvolal Albert, "to bylo skutečně velmi obveselující. Nuže, já vám slibuji, že, dostane-li se mi štěstí, býti rytířem krásné hraběnky na podobné procházce, budu jí povídat jen o živých."

"A možná že pochybíte."

"Zatím mne jí ale představíte, jak jste slíbil, není-li pravda?"

"Jakmile spadne opona."

"To zpropadené první jednání je dlouhé!"

"Poslyšte finále, je velmi krásné a Coselli zpívá je nádherně."

"Ano, ale ta hra!"

"Spechová nemůže již být dramatičtější."

"Pochopíte, že když člověk slyšel Sontagovou a Malibranovou..."

"Neshledáváte methodu Morianiho výtečnou?"

"Nemám rád, zpívá-li brunet blondýna."

"Ach, můj drahý," prohodil Franz, obraceje se, zatím co Albert díval se dále na scénu, "máte skutečně přílišné požadavky."

Konečně opona spadla k spokojenosti vicomta de Morcerf, který vzal klobouk, rychle si upravil rukou vlasy, kravatu a manžety a naznačil Franzovi, že na něho čeká.

Když pak hraběnka, které Franz otázal se očima, naznačila mu pokynem, že bude vítán, Franz neváhal vyhovět Albertově dychtivosti a obešed polokruh, následován přítelem, jenž cestou opravoval záhyby, které pohyb mohl dodati jeho límci nebo výložkům kabátu, zaklepal na lóži čís. 4., kterou zaujímala hraběnka.

Mladý muž, sedící vedle ní v popředí lože ihned vstal, postupuje své místo podle italského obyčeje nově příchozímu, jenž má je rovněž zase postoupiti, když přijde jiná návštěva.

Franz představil Alberta hraběnce jako jednoho z našich nejdistinguovanějších mladých mužů, co se tkne společenského postavení i ducha. Což ostatně bylo pravda, neboť v Paříži, v prostředí, v němž Albert žil, byl dokonalým kavalírem. Franz dodal, že Albert, zoufalý, že nebylo mu lze dát se hraběnce představiti za jejího pobytu v Paříži, uložil mu napravit tu chybu a on, jenž sám potřeboval by někoho, kdo by ho k hraběnce uvedl, že plní ten úkol, prose hraběnku, aby omluvila jeho neskromnost.

Hraběnka odpověděla, vlídně pozdravujíc Alberta a podávajíc ruku Franzovi.

Albert použiv jejího pozvání, zaujal prázdné místo v popředí a Franz usedl v druhé řadě za hraběnkou.

Albert našel výborný předmět hovoru: totiž Paříž; mluvili s hraběnkou o svých společných známostech. Franz poznal, že je ve svém živlu, nerušil ho tedy a požádav ho o obrovské jeho kukátko, jal se nyní on prohlížeti hlediště.

V popředí lóže v třetím pořadí proti nim seděla samotná žena, obdivuhodně krásná, oděná řeckým úborem, v němž

pohybovala se tak přirozeně, že bylo zřejmo, že je to její obvyklý oděv.

Ve stínu za ní rýsovala se mužská postava, jejíž tváře nebylo lze rozeznati.

Franz přerušil hovor Albertův a hraběnčin, tázaje se této poslední, zná-li krásnou Albánku, která vším právem poutá k sobě nejen pozornost mužů, ale i žen.

"Ne," odvětila hraběnka; "vše co vím je, že je v Římě již od počátku sezóny, neboť při otevření divadla viděla jsem ji tam, kde nyní jest. A po celý měsíc nevynechala ani jediného představení, jsouc doprovázena buďto mužem, který i nyní s ní je, nebo sledována pouze černým sluhou."

"Jak se vám líbí, hraběnko?"

"Je nesmírně krásná. Medora byla asi té ženě podobna."

Franz a hraběnka vyměnili úsměv. Hraběnka pak bavila se dále s Albertem a Franz pozoroval Albánku.

Opona se zvedla nad baletem. Byl to z dobrých italských baletů, uvedených na scénu proslulým Henrim, jenž zjednal si jako choreograf v Itálii obrovskou pověst, kterou nešťastník ztratil v divadle námořském; z těch baletů, kde všecko, od prvního herce až k poslednímu komparsu, béře tak činnou účast na hře, že sto padesát osob činí totéž gesto najednou, zvedajíce ruku nebo nohu.

Balet ten jmenoval se "Poliska."

Franz byl příliš zaujat svou krásnou Řekyní, aby se staral o balet, byť byl sebe zajímavější. Pokud pak jí se týká, sledovala hru s viditelným potěšením, jež bylo v pravém odporu k naprosté nedbalosti jejího průvodce, který po celou dobu, co trval choreografický chef-ďoeuvre, se ani nepohnul a zdálo se, že přes pekelný rámus, jejž v orchestru působily polnice, cymbály a zvonce, prožívá božskou slast klidného, sladkého spánku.

Konečně se balet skončil a opona spadla za šíleného potlesku nadšeného přízemí.

Díky tomuto zvyku rozdělovat operu baletem jsou přestávky v Itálii velmi krátké, neboť zpěváci mají kdy si odpočinout a převléci se, zatím co tanečníci provádějí své pirouetty a skoky.

Zazněla ouvertura k druhému jednání. Franz viděl, že při prvním tónu smyčce spáč se zvolna zvedl a přistoupil k Řekyni, která se k němu obrátila s několika slovy a pak znovu opřela se o popředí lóže.

Tvář jejího společníka byla stále ve stínu, takže Franz nemohl rozeznati jeho rysů.

Opona se zvedla, pozornost Franzova byla nezbytně přivábena k hercům a jeho oči opustily na okamžik lóži krásné Řekyně a upřely se na scénu.

Jednání začíná, jak známo, nádherným duetem: Parisina vyjeví ve spánku před Azzem tajemství své lásky k Ugovi; zrazený manžel prožije všecku zuřivost žárlivosti, až přesvědčen, že jeho žena je mu nevěrna, ji probudí, aby jí oznámil svou brzkou pomstu.

Toto duo je z nejkrásnějších, nejvýraznějších a nejhroznějších, jež vyšla z plodného pera Donizettiho. Franz slyšel je po třetí a ačkoli neplatil za hudebního nadšence, působilo naň hlubokým dojmem. Chtěl tedy připojit se k potlesku hlediště, když tu jeho ruce, připraveny spojit se, zůstaly vzdáleny a bravo, jež chtěl vykřiknouti, odumřelo mu na rtech.

Muž v protější loži vstal a jak se jeho hlava octla ve světle, Franz poznal tajemného obyvatele ostrova Monte-Crista, jehož postavu a hlas tak dobře poznal, jak se domníval, minulého dne v zřícenině Kolossea.

Nebylo již pochyby, podivný cestovatel bydlil v Římě.

Výraz Franzovy tváře byl nepochybně v souhlase se zmatkem, v jakém ocitl se náhlým tímto zjevením jeho duch, neboť hraběnka na něho pohlédla, vypukla v smích a tázala se, co mu je.

"Paní hraběnko," odpověděl Franz, "tázal jsem se vás právě, znáte-li tu albánskou ženu: nyní se vás ptám, znáte-li jejího muže."

"Ne více, než ji," odvětila hraběnka.

"Vy jste si ho nikdy nevšimla?"

"To je pravá francouzská otázka! Víte přece, že pro nás Italky není na světě jiného muže kromě toho, jejž milujeme!"

"To je pravda," přisvědčil Franz.

"V každém případě," ujala se opět slova, přidržujíc si u očí Albertovo kukátko a míříc jím k loži, "je to nějaký z hrobu vstalý, nějaký umrlec, vyšedší s hrobařovým svolením z rakve, neboť zdá se hrozně bled."

"Je vždycky takový," prohodil Franz.

"Což vy ho znáte?" tázala, se hraběnka. "Zeptám se tedy já vás, co je to zač."

"Myslím, že jsem ho již viděl, a zdá se mi, že ho poznávám,"

"Vskutku," děla hraběnka, pohnuvši hezkými rameny, jako by jí mráz proběhl žilami, "věřím, že, kdo jednou takového člověka spatřil, nezapomene ho nikdy."

Dojem, jejž Franz doznal, nebyl tedy dojmem osobním, když jiná bytost cítila totéž, co on.

"Nuže," tázal se Franz hraběnky, když jala se po druhé prohlížeti kukátkem neznámého, "co soudíte o tom muži?"

"Že se mi zdá být živým a skutečným lordem Ruthwenem."

Tato nová připomínka Byrona Franze skutečně překvapila; mohl-li v něm někdo vzbudit víru v existenci upíru, byl to tento muž.

"Musím zvědět, kdo to je," pravil Franz vstávaje.

"Oh ne, ne!" zvolala hraběnka. "Neopouštějte mne; spoléhám na vás, že mne doprovodíte, a nepustím vás."

"Jakže!" pravil Franz, nachyluje se jí k uchu. "Vy se skutečně bojíte?"

"Poslyšte," pravila mu hraběnka, "Byron mi přísahal, že věří v upíry, pravil mi, že je viděl, vylíčil mi jejich tvář. Nuže, a je to naprosto totéž: ty černé vlasy, ty veliké oči, zářící podivným ohněm, ta smrtelná bledost. A pak, všimněte si, že není se ženou, jako jsou všecky ženy, je s nějakou cizinkou... nějakou Řekyní, rozkolnicí... nepochybně nějakou kouzelnicí, jako je sám. Prosím vás, nechoďte tam. Pátrejte po něm zítra, jak chcete, ale prohlašuji, že dnes vás nepustím."

Franz stál na svém.

"Poslyšte," pravila hraběnka zvednuvši se, "odcházím; nemohu zůstat až do konce představení, mám hosty: byl byste tak málo galantní, že byste mi odepřel doprovod?"

Byla možná jen jediná odpověď: vzít klobouk, otevřít dveře a nabídnout hraběnce rámě.

To se také stalo.

Hraběnka byla skutečně velmi rozčilena. Sám Franz nemohl se zhostiti jisté pověrečné hrůzy, tím přirozenější, že to, co u hraběnky bylo výsledkem instinktivního pocitu, bylo u něho vyvoláno vzpomínkou.

Cítil, že se chvěje, vstupujíc do vozu.

Doprovodil ji až domů; nebylo tam hostí a nikdo jí neočekával; vytkl jí to.

"Opravdu," odpověděla mu, "necítím se volnou a potřebuji samotu; pohled na toho muže mne všecku rozrušil."

Franz pokusil se zasmát.

"Nesmějte se," pravila mu; "nemáte k tomu ostatně ani chuti. A pak, slibte mi něco."

"Co?"

"Slibte mi to."

"Vše, co chcete, kromě toho, abych se zřekl pátrání po tom muži. Mám důvody, kterých nemohu vám říci, proč si přeji vědět, kdo je to, odkud přichází a kam jde."

"Odkud přichází, nevím. Ale kam jde, to mohu vám říci: jde zcela jistě do pekla."

"Vraťme se k slibu, který jste ode mne chtěla, hraběnko," pravil Franz.

"Ach, ano; abyste se totiž vrátil přímo do hotelu a nesnažil se setkat dnes večer s tím mužem. Je jistý vztah mezi osobami, které opouštíme, a osobami, s nimiž se setkáme. Nebuďte pojítkem mezi tím mužem a mnou. Zítra si za ním běhejte, jak chcete, ale nikdy mi ho nepředstavujte, nechcete-li, abych strachem zemřela. A teď, dobrou noc; hleďte usnout; já dobře vím, kdo spát nebude."

Po těch slovech hraběnka opustila Franze, nechavši ho v nejistotě, bavila-li se na jeho útraty, nebo cítila-li skutečně bázeň, již vyjádřila.

Vrátiv se do hotelu, Franz našel Alberta v županu rozkošnicky rozloženého v křesle a pokuřujícího doutník,

"Ach, to jste vy!" uvítal ho. "Čekal jsem vás věru až zítra."

"Drahý Alberte," odpověděl Franz, "jsem šťasten, že naskýtá se mi příležitost říci vám jednou pro vždy, že máte tu nejnesprávnější představu o italských ženách; a přece se mi zdá, že vaše zklamané milostné výpočty mohly vás již o ni připravit."

"Co chcete! Člověk těm zpropadeným ženám naprosto nerozumí! Podají vám ruku, stisknou vám ji; mluví s vámi tiše, dají se vámi doprovodit až domů: při čtvrtině takového chování připravila by se Pařížanka o svou pověst."

"Eh, právě, že nemají čeho tajit, právě že žijí v jasném slunečním světle, proto jednají ženy s tak málo okolky v krásné zemi, kde zaznívá "si," jak praví Dante. Ostatně jste viděl, že hraběnka se skutečně bála."

"Čeho se bála? Toho počestného pána, jenž seděl naproti nám s tou hezkou Řekyní? Chtěl jsem mu přijít na kloub a když vyšli z lóže, šel jsem v korridoru proti nim. Nevím, kde, u čerta, přišli jste k těm záhrobním myšlenkám! Je to velmi krásný člověk, velmi pěkně oblečený, který jistě objednává šaty z Francie od Blina nebo Humanna; poněkud bledý, pravda, ale víte, že bledost je známkou ušlechtilosti."

Franz se usmál; Albert si totiž velice zakládal na své bledosti.

"Jsem také přesvědčen," pravil Franz, "že hraběnčiny představy o tom muži nemají smyslu. Mluvil blízka vás a zaslechl jste některé z jeho slov?"

"Mluvil, ale novořecky. Poznal jsem tu řeč podle některých znetvořených řeckých slov. Musím vám říci, můj drahý, že jsem byl na gymnasiu velmi silný v řečtině."

"Mluvil tedy novořecky?"

"Nepochybně."

"Zcela jistě je to on," zašeptal Franz.

"Co pravíte...?"

"Nic. Co jste tu zatím dělal?"

"Chystal jsem vám překvapení."

"Jaké?"

"Víte, že není možno opatřit si vůz?"

"Jak bych nevěděl, když jsme marně učinili vše, co bylo v lidské moci, abychom si jej opatřili!"

"Nuže, mám báječnou myšlenku!"

Franz pohlédl na Alberta tak, že bylo zřejmo, že nemá veliké důvěry v jeho vynalézavost.

"Můj drahý," pravil Albert, "poctíváte mne pohledem, který by si zasloužil, abych vás požádal o zadostiučinění."

"Jsem hotov vám je dát, drahý příteli, je-li vaše myšlenka tak duchaplná, jak pravíte."

"Poslyšte."

"Poslouchám."

"Není možno opatřit si vůz, viďte?"

"Tak jest."

"Ani koní."

"Právě tak."

"Ale je možno si opatřit žebřiňák."

"Snad."

"A pár volů."

"Nepochybně."

"Nuže, drahý příteli, o to nám teď jde. Dám ozdobit žebříňák, ustrojíme se za neapolské žence a budeme představovat v životní velikosti nádherný obraz Leopolda Roberta. Kdyby hraběnka chtěla pro větší podobnost obléci kroj ženy z Puzzole nebo Sorrente, doplnilo by to mumraj a hraběnka je dosti krásná, aby mohla být považována za originál Ženy s dítětem."

"Hrome!" zvolal Franz. "Tentokráte máte pravdu, pane Alberte, to je skutečně šťastná myšlenka."

"A národní, z dob merovingských králů, můj drahý, nic menšího! Ach, páni Římané, myslíte, že budeme běhat pěšky po vašich ulicích jako lazzaroni, a to proto, že vy nemáte dosti kočárů a koní? Nuže, vynajdeme si je!"

"A sdělil jste již někomu ten přešťastný výmysl?"

"Našemu hoteliérovi. Když jsem se vrátil, zavolal jsem si ho nahoru a vyložil mu své přání. Ujistil mne, že nic není snadnějšího. Chtěl jsem dát pozlatit rohy volů, ale řekl mi, že by k tomu bylo třeba tří dnů. Musíme se tedy obejít bez té zbytečnosti."

"A kde je?"

"Kdo?"

"Náš hoteliér."

"Shání povoz. Zítra bude snad už pozdě."

"Odpověď nám tedy přinese ještě dnes večer?"

"Čekám ho."

V tu chvíli otevřely se dveře a mistr Pastrini vstrčil hlavu dovnitř.

"Permesso?" tázal se.

"Ovšemže, je dovoleno!" zvolal Franz.

"Nuže," pravil Albert, "našel jste hledaný povoz a žádané voly?"

"Našel jsem něco lepšího," odvětil hoteliér s velmi spokojenou a sebevědomou tváří.

"Ach, drahý hostiteli," pravil Albert, "dejte pozor! Lepší je nepřítelem dobrého!"

"Vaše Excellence mohou se na mne spolehnout," odtušil otec Pastrini domýšlivým tónem.

"Nuže krátce, jak se tedy věci mají?" tázal se zase Franz.

"Vy víte," začal hostinský, "že hrabě de Monte Cristo bydlí na téže chodbě, co vy."

"To si myslím," přisvědčil Albert, "ježto k vůli němu jsme ubytováni jako dva studenti z ulice Saint Nicolas du Chardonnet."

"Nuže, dověděl se o vašich nesnázích a nabízí vám dvě místa ve svém kočáře a dvě místa ve svých oknech v paláci Rospoli."

Albert a Franz na sebe pohlédli.

"Máme však," uvažoval Albert, "přijmout nabídku toho cizince, muže, kterého neznáme?"

"Co je to za muže, ten hrabě de Monte Cristo?" tázal se Franz hoteliéra.

"Nějaký úžasně velký pán, sicilský nebo maltánský, to přesně nevím, ale urozený jako Borghese a bohatý jako zlatý důl."

"Zdá se mi," pravil Franz Albertovi, "že, je-li to muž tak vybraných způsobů, jak praví náš hoteliér, měl nám učinit to pozvání jiným způsobem, buď písemně, nebo..."

V téže chvíli bylo zaklepáno na dveře.

"Vstupte," zvolal Franz.

Sluha v dokonale elegantní livreji objevil se na prahu pokoje.

"Od hraběte de Monte Cristo pro pana Franze ď Épinay a pana vicomta Alberta de Morcerf," pravil.

A podal hoteliérovi dvě navštívenky, které ten odevzdal mladým mužům.

"Pan hrabě de Monte Cristo," pokračoval sluha, "žádá pány za dovolení, aby směl je jako soused navštívit zítra ráno; bude mít čest informovati se, v kterou hodinu budou ho pánové chtít přijmouti."

"Na mou věru," pravil Albert Franzovi, "tomu nelze ničeho vytknouti."

"Vyřiďte hraběti," odvětil Franz, "že jsme to my, kteří budeme mít čest učinit mu návštěvu."

Sluha se vzdálil.

"To je skutečně překonaná elegance," pravil Albert. "Máte rozhodně pravdu, otče Pastrini, váš hrabě de Monte Cristo je dokonalý muž."

"Přijímáte tedy jeho nabídku?" tázal se hoteliér.

"Ovšem, že ano," odvětil Albert. "Přes to však se vám přiznávám, že lituji našeho žebříňáku a ženců a že kdyby nenahradilo nám tu ztrátu okno v paláci Rospoli, myslím, že zůstal bych při své první myšlence; co tomu říkáte, Franzi?"

"Říkám, že i já rozhodl jsem se pro okna v paláci Rospoli," odvětil Franz.

Skutečně, toto nabídnutí dvou míst v okně paláce Rospoli, připomenulo Franzovi rozhovor cizince se Zatibeřanem, vyslechnutý ve zříceninách Kolossea, rozhovor, v němž muž s pláštěm se zavázal vymoci milost pro odsouzeného. Byl-li tedy - jak vše tomu nasvědčovalo - muž s pláštěm totožný s tím, jehož zjev v hledišti Argentiny Franze tak mocně zaujal, mohl ho Franz určitě poznati a pak nic by mu nepřekáželo ukojit zvědavost vzhledem k němu.

Franz ztrávil část noci, přemýšleje o těch dvou zjeveních a touže po zítřku. Zítra mělo se skutečně vše objasnit: a také bylo zřejmo, že jeho hostitel z Monte-Crista mu tentokráte neunikne, leč by měl Gygův prsten a tímto prstenem možnost učinit se neviditelným. Byl také před osmou hodinou vzhůru.

Albert pak, nemaje důvodů přivstati si jako Franz, spal ještě hluboce.

Franz dal zavolat hoteliéra, který se dostavil se svou obvyklou přeuctivostí.

"Otče Pastrini," pravil mu, "nemá se dnes konat nějaká poprava?"

"Ano, Excellenci, ale ptáte-li se za tím účelem, abyste si opatřil okno, pak jste si vzpomněl příliš pozdě."

"Ne," odtušil Franz; "ostatně, kdyby mi na tom tuze záleželo, vidět to divadlo, našel bych, tuším, místo na hoře Pincio."

"Oh, měl jsem za to, že Vaše Excellence nechtěla by se špinit se vší tou sběří, která tam má jaksi svůj přirozený amfiteátr."

"Nepůjdu tam asi," pravil Franz, "ale přál bych si zvědět některé podrobnosti."

"Jaké?"

"Chtěl bych znát počet odsouzených, jejich jména a způsob trestu."

"To se výborně hodí, Excellenci; právě mi přinesli tavolette."

"Co je to tavolette?"

"Tavolette jsou dřevěné tabulky, které věší se na všecky rohy ulic den před popravou a na nichž nalepena jsou jména odsouzených, příčina odsouzení a způsob trestu. To oznámení má za účel vyzývat věřící k modlitbě, aby Bůh vzbudil ve vinnících upřímnou lítost."

"A vám přinášejí ty tavolette, abyste připojil své modlitby k modlitbám věřících?" tázal se Franz tónem pochybnosti.

"Ne, Excellenci; dohodl jsem se s lepičem a on nosí mi je, jako mi nosí divadelní plakáty, aby moji hosté, kdyby si přáli vidět popravu, byli upozorněni."

"Ach, to je velmi delikátní pozornost!" zvolal Franz.

"Oh," odtušil otec Pastrini s úsměvem, "mohu se chlubit, že činím vše, co je v mé moci, aby vznešení cizinci, kteří poctí mne svou důvěrou, byli spokojeni."

"Vidím to, můj hostiteli, budu to také opakovat každému, kdo to bude chtít poslouchat. Prozatím bych si chtěl přečíst jednu z těch tavolette."

"To je velmi snadné," pravil hoteliér, otevřev dveře, "dal jsem jednu pověsit na chodbu."

Vyšel, sňal tavolettu a podal ji Franzovi.

Zde je doslovný překlad popravčího návěští.

"Oznamuje se všem, že v úterý 22. února, prvního dne karnevalu, budou z usnesení soudu Roty popraveni na náměstí del Popolo Andrea Rondolo, vinný zavražděním velmi úctyhodné a velmi vážené osoby dona Cesara Terliniho, kanovníka chrámu svatého Jana Lateránského, a Peppino, řečený Rocca Priori, usvědčený ze spoluviny s ohavným lupičem Luigim Vampou a muži jeho tlupy.

První bude mazzolato.

Druhý decapitato.

Milosrdné duše jsou žádány, aby prosily Boha za upřímnou lítost pro ty dva nešťastné odsouzence."

Bylo to zcela totéž, co dva dny před tím Franz slyšel v ruinách Kolossea, a nic se v programu nezměnilo: jména odsouzených, příčina jejich trestu a způsob popravy, vše bylo přesně totéž.

A tak, podle vší pravděpodobnosti Zatibeřan nebyl nikdo jiný, než loupežník Luigi Vampa a muž v plášti Simbad námořník, který v Římě, jako v Porto-Vecchiu a Tunisu provozoval své filantropické zaměstnání.

Zatím čas plynul, bylo devět hodin a Franz šel vzbudit Alberta, když viděl ho k svému velikému překvapení vycházet úplně oblečeného z pokoje. Karneval nešel mu z hlavy a probudil ho časněji, než jeho přítel doufal.

"Nuže," pravil Franz hoteliérovi, "nyní, když jsme oba hotovi, myslíte, drahý pane Pastrini, že bychom se mohli odebrati k hraběti de Monte Cristo?"

"Oh, zajisté," odvětil otec Pastrini; "hrabě de Monte Cristo je obyčejně velmi časný a jsem jist, že je již přes dvě hodiny vzhůru."

"A myslíte, že není indiskretní jít k němu nyní?"

"Naprosto ne."

"V tom případě, jste-li tedy Alberte hotov..."

"Zcela hotov," děl Albert.

"Pojďme poděkovat svému sousedovi za jeho dvornost."

"Pojďme!"

Franz a Albert potřebovali jen přejít přes chodbu, hostinský šel před nimi a zazvonil místo nich. Sluha přišel otevřít.

"I Signori Francesi," hlásil hoteliér. Sluha se uklonil a pokynul jim, aby vstoupili. Prošli dvěma místnostmi, zařízenými s luxusem, jakého nebyli by se v hotelu otce Pastriniho nikdy nadali, a přišli konečně do salonu dokonalé elegance. Turecký koberec rozprostřen byl po podlaze, nejpohodlnější křesla nabízela své měkké podušky a dozadu skloněná opěradla. Nádherné obrazy mistrů, střídajíce se s trofejemi, sestavenými ze skvostných zbraní, visely po stěnách a veliké kobercové portiery splývaly přede dveřmi.

"Přejí-li si Jejich Excellence usednout," pravil sluha, "zpravím pana hraběte."

A zmizel v jedněch dveřích.

Ve chvíli, kdy dveře ty se otevřely, zalehl k oběma přátelům zvuk gusly, avšak ihned umlkl: dveře, v zápětí zase zavřeny, vpustily do salonu, lze-li tak říci, jen závan harmonie.

Franz a Albert vyměnili pohled a vrátili se pak zase zrakem na nábytek, obrazy a zbraně. To vše při druhém spatření zdálo se jim ještě nádhernější, než při prvním.

"Nuže, co tomu říkáte?" tázal se Franz svého přítele.

"Na mou věru, můj drahý, říkám, že nás soused je nějakým bursovním agentem, který spekuloval na klesání španělských papírů, nebo je to nějaký kníže, cestující inkognito."

"Pst," napomenul ho Franz; "dovíme se to, neboť zde je!"

A skutečně, zvuk otvírajících se dveří zaletěl až k návštěvníkům; téměř současně pak nadzvedla se portiera před majitelem všeho toho bohatství.

Albert vyšel mu vstříc, ale Franz zůstal připoután na svém místě.

Ten, jenž právě vstoupil, nebyl nikdo jiný, než muž s pláštěm z Kolossea, neznámý z lóže, tajemný hostitel z Monte-Crista.

XIV.
LA MAZZOLATA.

"Pánové," pravil hrabě de Monte Cristo, vstupuje, "omluvte mne laskavě, že jsem se dal předejít, ale kdybych se k vám byl dostavil časněji, byl bych se obával, že dopouštím se indiskretnosti. Ostatně jste mi oznámili, že přijdete, podřídil jsem se tedy vaším disposicím."

"Franz a já, pane hrabě, musíme vám vy slovit tisíceré díky," pravil Albert; "pomohl jste nám skutečně z velikých nesnází a právě jsme si vymýšleli nejfantastičtější vehikly, když došlo nás vaše laskavé pozvání."

"Ach, můj Bože, pánové," odvětil hrabě, kyna oběma mladíkům, aby se posadili na divan, "nechal-li jsem vás tak dlouho v tísni, stalo se to jen vinou toho hloupého Pastriniho! Ani slovem se mi nezmínil o vašich nesnázích, mně, jenž jsa zde sám a sám, hledal jsem jen příležitost, seznámit se se svými sousedy. Jakmile jsem se dověděl, že bych vám mohl v něčem prospěti, viděli jste, s jakou horlivostí chopil jsem se příležitosti složit vám svou poklonu."

Oba mladí mužové se uklonili. Franz nemohl ještě pronésti ani jediného slova; neustanovil se ještě na ničem a ježto hrabě nijak nejevil vůli poznati ho, ani přání být jím poznán, Franz nevěděl, má-li nějakým slovem učiniti narážku na minulost, nebo ponechat budoucnosti, aby mu přinesla nové důkazy. Jsa kromě toho jist, že byl to skutečně hrabě, jenž byl předešlého dne v lóži, nemohl tak určitě tvrdit, že byl to on, jejž dva dny před tím viděl v Kolosseu; rozhodl se tedy, že nechá věcem volný průběh, aniž učiní hraběti nějaké přímé sdělení. Ostatně měl nad ním jistou převahu; byl pánem jeho tajemství, kdežto hrabě naopak nemohl nijak účinkovati na Franze, který neměl čeho skrývati.

Přes to však se rozhodl zavést hovor na jistý bod, jenž mohl prozatím vždycky vnést nějaké světlo do různých pochybností.

"Pane hrabě," pravil, "nabídl jste nám místa ve svém kočáře a ve svých oknech v paláci Rospoli; nemohl byste nám nyní říci, jak bychom si mohli opatřit jakékoli posto, jak se v Itálii říká, na náměstí del Popolo?"

"Ach ano, pravda," prohodil hrabě poněkud roztržitě, pohlížeje na Morcerfa s nepřetržitou pozorností; "není na náměstí del Popolo něco jako poprava?"

"Ano," přisvědčil Franz, vida, že hrabě míří sám od sebe, kam ho chtěl zavésti.

"Počkejte, počkejte, řekl jsem tuším včera svému intendantu, aby se o to postaral. Snad vám budu moci prokázat i tu malou úsluhu."

Vztáhl ruku ke šňůře zvonku a zatáhl jí třikrát.

"Přemýšlel jste někdy," pravil Franzovi, "o využitkování času a o možnosti zjednodušit přecházení sluhů? Já o tom uvažoval: zazvoním-li jednou, platí to pro mého komorníka; dvakrát pro maitre ď hotel; třikrát pro intendanta. Tím způsobem neztratím ani minuty, ani slova. Hle, zde je náš muž."

Vešel muž asi čtyřiceti pěti až padesáti let, jenž, jak se Franzovi zdálo, podobal se jako vejce vejci podloudníku, který uvedl ho do jeskyně, jenž však nezdál se ho ani v nejmenším poznati. Franz viděl, že tu byl dán určitý rozkaz.

"Pane Bertuccio," pravil hrabě, "snažil jste se, jak jsem vám včera nařídil, opatřit mi okno na náměstí del Popolo?"

"Ano, Excellenci," odvětil intendant, "ale bylo již tuze pozdě."

"Jakže," pravil hrabě, stahuje obočí; "což jsem vám neřekl, že je chci míti?"

"Vaše Excellence je také má, a sice ono, které najal kníže Lobaněv; musil jsem však za ně zaplatit sto..."

"Dobře, dobře, pane Bertuccio, ušetřte pány všemi těmi domácími starostmi. Máte okno, to je vše, čeho je třeba. Udejte adresu domu kočímu a stůjte na schodech, abyste nás doprovodil: to stačí; jděte."

Intendant pozdravil a učinil krok ke dveřím.

"Ach," vzpomněl si hrabě, "zeptejte se laskavě Pastriniho, obdržel-li tavolettu a mohl-li by mi poslat program popravy."

"Není třeba," pravil Franz, vytahuje zápisník z kapsy; "viděl jsem ty tabulky a opsal jsem si je; zde jsou."

"Dobře; můžete tedy odejít, pane Bertuccio, nepotřebuji vás již. Ať se nám jen ohlásí, až bude snídaní připraveno. Pánové," dodal, obraceje se k oběma přátelům, "prokáží mi čest a posnídají se mnou?"

"Ale skutečně, pane hrabě," pravil Albert, "to by bylo zneužívání vaší laskavosti."

"Nikterak, naopak, činíte mi veliké potěšení; jeden z vás, a snad oba, oplatíte mi to jednoho dne v Paříži. Pane Bertuccio, dejte prostřít pro tři."

Vzal zápisník z Franzovy ruky.

"Dovídáme se tedy," pokračoval tónem, jako by četl Různé zprávy, "že "budou popraveni dnes, 22. února, Andrea Rondolo, vinný zavražděním velmi úctyhodné a velmi vážené osoby dona Cesara Terliniho, kanovníka chrámu svatého Jana Lateránského, a Peppino, řečený Rocca Priori, usvědčený ze spoluviny s ohavným lupičem Luigim Vampou a muži jeho tlupy..."""

"Hm!"

"První bude mazzolato, druhý decapitato."

"Ano, skutečně," mluvil hrabě dále, "tak to mělo původně býti. Ale myslím, že od včerejška nastala nějaká změna v programu ceremonie."

"To snad ne?" prohodil Franz.

"Ano, včera u kardinála Rospigliosiho, kde ztrávil jsem večer, jednalo se o nějaké lhůtě, jež má být udělena jednomu z

odsouzených."

"Andreovi Rondolovi?" tázal se Pranz.

"Ne!" odtušil nedbale hrabě; "tomu druhému..." (pohlédl do zápisníku, jako by si chtěl připomenout jméno) "Peppinovi, řečenému Rocea Priori. Tím přijdete o popravu guillotinou, ale zůstane vám mazzolata, což je velmi zajímavý trest, vidíme-li jej po prvé, ba i po druhé, kdežto onen, jejž ostatně jistě znáte, je příliš jednoduchý, příliš prostý: není v něm nic neočekávaného. Mandaia se nezmýlí, nechvěje se, neudeří vedle, nezačíná třicetkrát znovu, jako voják, jenž stínal hlavu hraběti de Chalais a jemuž ostatně Richelieu snad schválně odsouzeného svěřil. Ach," dodal hrabě pohrdavým tónem, "nemluvte mi o Evropanech, pokud se týká trestů smrti; nerozumějí tomu ani za mák a jejich ukrutnost je v dětském věku, či spíše trpí jeho sešlostí."

"Člověk by se mohl skutečně domnívati, pane hrabě," odvětil Franz, "že jste konal srovnávací studia trestu smrti u různých národů světa."

"Je jich alespoň málo, kterých bych nebyl viděl," odtušil chladně hrabě.

"A našel jste zalíbení v těch hrozných divadlech?"

"Mým prvním pocitem byl odpor, druhým lhostejnost, třetím zvědavost."

"Zvědavost! Víte, že je to hrozné slovo?"

"Proč? Jediná, tuším, věc v životě zaslouží si vážných úvah: totiž smrt. Nuže, není zajímavo, studovati, jakými různými způsoby může duše vyjít z těla a jak - podle rázu, povahy, ba i mravů země - snášejí jednotlivci tento přechod z bytí do nebytí? Pokud pak mne se týká, ručím vám za něco, a sice, že čím více smrtí člověk viděl, tím stává se smrt snadnější; takže podle mého názoru je snad smrt trestem, ale ne odpykáním."

"Nerozumím vám dobře," pravil Franz; "vyslovte se zcela, neboť nemohu vám říci, do jaké až míry budí to, co pravíte, mou zvědavost."

"Poslyšte," pravil hrabě a jeho tvář zbarvila se žlučí, jako tvář jiného zalije se krví. "Zahubí-li nějaký člověk za neslýchaných muk, za nekonečného trápení vašeho otce, vaši matku, vaši milenku, slovem jednu z bytostí, které, vyrvány ze srdce, zanechávají tam věčnou prázdnotu, stále krvácející ránu, pokládal byste zadostučinění, jež popřeje vám společnost, za dostatečné, když železo guillotiny projede mezi spodkem záhlaví a lichoběžnými svaly vrahovými a když ten, jenž způsobil vám léta duševního utrpení, pocítí na několik vteřin bolest fysickou?"

"Ano, vím," odtušil Franz, "lidská spravedlnost je jako těšitelka nedostatečnou; může prolít krev za krev, to je vše; musíme na ni žádat, co může, a nic víc."

"A to jsem vám ještě uvedl případ materielní," pokračoval hrabě, "takový, kdy společnost, napadená smrtí individua v základně, na níž spočívá, mstí smrt smrtí. Ale není milion bolestí, jimiž nitro člověka může být rozdíráno, aniž se společnost o to stará v nejmenším, aniž mu popřeje i tu nedostatečnou možnost msty, o níž jsme právě mluvili? Není zločinů, pro něž kůl Turků, káď Peršanů, navíjené nervy Irokésů byly by příliš mírným trestem a které lhostejná společnost přes to nechává bez trestu?... Odpovězte, není těch zločinů?"

"Ano," odpověděl Franz, "a právě pro jejich potrestání trpěn je souboj."

"Ah, souboj!" zvolal hrabě. "Zábavný způsob, na mou čest, dojít svého cíle, je-li tím cílem pomsta! Někdo vám odloudí milenku, někdo vám svede ženu, někdo v vám zneuctí dceru; z celého života, jenž měl právo očekávat od Boha část štěstí, kterou Bůh slíbí každé lidské bytosti, tvoře ji, učinil existenci bolesti, strasti a potupy, a vy pokládáte se za pomstěna, když zasadíte tomu muži, jenž přivedl vašeho ducha v šílenost a srdce v zoufalství, ránu mečem do prsou, nebo když mu proženete kuli mozkem? Eh, jděte! Nehledě ani k tomu, že často on sám vyjde vítězně z boje, očištěn v očích lidí a do jisté míry i Bohem sproštěn viny. Ne, ne," pokračoval hrabě, "kdybych se kdy chtěl pomstít, nepomstil bych se nikdy tímto způsobem."

"Vy tedy neschvalujete souboje? Vy byste se tedy nebil v souboji?" tázal se Albert, udiven, že slyší vyslovovat tak podivnou theorii.

"Oh, to ne," odvětil hrabě. "Rozumějme si: bil bych se v souboji pro malichernost, pro urážku, pro nařknutí, pro políček, a to s tím větší bezstarostností, že, díky obratností, které nabyl jsem vším možným tělesným cvičením, a dávnému zvyku hledět nebezpečí v tvář, byl bych téměř jist, že svého muže zabiji. Oh, rozhodně, bil bych se v souboji pro to vše! Ale dlouhou, hlubokou, nekonečnou, věčnou bolest oplatil bych, kdyby to bylo možno, bolestí podobnou té, jež mi byla způsobena. Oko za oko, zub za zub, jak praví Orientálci, naši učitelé ve všem, ti vyvolení z tvorstva, kteří dovedli si učiniti sen životem a ráj skutečností."

"Avšak," pravil Franz hraběti, "při této theorii, jež činí vás soudcem a katem ve vaší vlastní rozepři, je nesnadno držet se v mezích, v nichž vy sám unikl byste věčně moci zákona. Záští je slepé, hněv bez rozmyslu, a ten, jenž nalévá si pomsty, je v nebezpečí, že vypije trpký nápoj."

"Ano, je-li chud a neobratný; ne však, je-li chytrý a milionářem. Ostatně, v nejhorším případě stihne ho onen poslední trest, o němž jsme právě mluvili, kterým lidumilná francouzská revoluce nahradila čtvrcení a kolo. Nuže, co znamená smrt, je-li pomstěn? Skutečně, mrzí mne skoro, že ten mizerný Peppino nebude asi decapitato, jak říkají, uviděli byste, jak dlouho to trvá a stojí-li to opravdu za řeč. Ale na mou čest, pánové, vedeme to divný rozhovor v den karnevalu! Jak jsme na to přišli? Ach, vzpomínám si! Žádali jste mne o místo v okně; budiž, dostanete je. Ale především pojďme ke stolu, neboť přicházejí nám právě oznámit, že je prostřeno."

Skutečně, sluha otevřel jedny ze čtyř dveří salonu a pronesl závažná slova:

"Al suo commodo!"

Oba mladí mužové se zvedli a odebrali se do jídelny. Během snídání, jež bylo výtečné a podáváno s raffinovanou pečlivostí, Franz vyhledával očima pohled Albertův, aby v něm četl dojem, jejž, jak nepochyboval, vyvolala v něm slova hostitelova. Leč, buď že Albert ve své obvyklé bezstarostnosti nevěnoval jim velikého zřetele, nebo že ústupek, který učinil mu hrabě de Monte Cristo vzhledem k souboji, jej s ním smířil, nebo konečně že předcházející události, jež

jsme vylíčili a jež jen Franzovi byly známy, zdvojnásobily jen pro něho účinek theorií hraběte, Franz nepozoroval, že by jeho druh byl byť i jen v nejmenším zamyšlen; právě naopak, pochutnával si na jídle jako ten, kdo byl po čtyři či pět měsíců odsouzen k italské stravě, to jest, jedné z nejhorších na světě. Pokud se týká hraběte, sotva se každého jídla dotkl; zdálo se, že usednuv ke stolu se svými hostmi, plní pouhý akt zdvořilosti a že čeká, až odejdou, aby si dal předložiti nějaký neobyčejný, zvláštní pokrm.

To Franzovi mimoděk připomenulo hrůzu, kterou hrabě vzbudil v hraběnce G..., a přesvědčení, kterého jí nevyvrátil, že muž, jejž ukázal jí v protější loži, je upírem.

Ku konci snídání Franz vytáhl hodinky.

"Nu," pravil mu hrabě, "co to činíte?"

"Omluvíte nás, pane hrabě," odtušil Franz, "ale máme ještě tisíc věcí obstarat."

"Jaké?"

"Nemáme kostýmů a dnes jsou kostýmy předepsány."

"Jen se o to nestarejte. Máme, tuším, na náměstí del Popolo zvláštní pokoj; dám tam donést úbory, které mi laskavě označíte a přestrojíme se hned na místě."

"Po popravě?" zvolal Franz.

"Ovšem, po ní, při ní, nebo před ní, jak budete chtít."

"Před popravištěm?"

"Popraviště tvoří část slavnosti."

"Hleďte, pane hrabě, uvážil jsem to," pravil Franz; "děkuji vám za vaši laskavost, ale spokojím se jen místem ve vašem kočáře a místem v okně paláce Rospoli, mým místem pak v okně na piazza del Popolo račte disponovat dle své libosti."

"Upozorňuji vás však," odpověděl hrabě, "že přijdete o velmi zajímavou věc."

"Povíte mi to," stál na svém Franz, "a jsem přesvědčen, že vyprávění z vašich úst zanechá ve mně téměř týž dojem, jako skutečný pohled. Ostatně chtěl jsem být nejednou přítomen popravě a nikdy jsem se k tomu nemohl odhodlat. Co vy, Alberte?"

"Já," odvětil vicomte, "viděl jsem popravu Castaingovu, ale myslím, že jsem měl toho dne trochu v hlavě. Bylo to v den, kdy jsem vyšel z gymnasia, a ztrávili jsme tu noc nevím v kterém kabaretě."

"Ostatně, prodělal-li jste něco v Paříži, není to důvodem, abyste to neprodělal i v cizině: cestujeme-li, činíme tak, abychom se poučili; změníme-li místo, chceme něco vidět. Představte si tedy, jak se budete tvářit, zeptá-li se vás někdo: Jak se popravuje v Římě? a vy odpovíte: Nevím. A pak prý je odsouzenec hanebný padouch, lotr, jenž krbovým kozlíkem zabil dobrého kanovníka, který vychoval jej jako vlastního syna. Kata! Chceme-li zabít duchovního, vezmeme slušnější zbraň, než kozlík od krbu, zvláště je-li ten duchovní snad naším otcem! Kdybyste cestovali po Španělsku, šli byste se podívat na býčí zápasy, není-li pravda? Nuže, představte si, že, co uvidíte, je zápas; vzpomeňte si na staré Římany v cirku, na honby, v nichž zabito, bylo tři sta lvů a sto lidí. Vzpomeňte si jen na těch osmdesát tisíc tleskajících diváků, na moudré matrony, které vodily tam své dcery na vdávání, a na ty půvabné vestálky s bílýma rukama, jež dávaly svým rozkošným palcem malý pokyn, který znamenal: Nuže, žádnou zdlouhavost! Dorazte jen toho muže, ze tří čtvrtin mrtvého."

"Půjdete tam, Alberte?" tázal se Franz.

"Věru ano, můj drahý! Byl jsem jako vy, ale výmluvnost hraběte mne přesvědčila."

"Pojďme tam tedy, chcete-li," svoloval Franz. "Ale chtěl bych přijít na náměstí del Popolo Corsem; je to možno, pane hrabě?"

"Pěšky ano; vozem nikoli."

"Nuže, půjdu pěšky."

"Musíte nutně jít Corsem?"

"Ano, rád bych se tam na něco podíval."

"Nuže, pojďme tedy Corsem, pošleme kočár po strada del Babuino, aby na nás čekal na piazza del Popolo; ostatně mně samotnému rovněž není proti mysli projít Corsem; podívám se aspoň, byly-li moje rozkazy vykonány."

"Excellenci," pravil sluha, otevřev dveře, "muž v kajícnickém rouše přeje si s vámi mluviti."

"Ach, ano,"odtušil hrabě, "vím, co to jest. Pánové, račte se odebrat do salonu, najdete tam na prostředním stole výtečné havanské doutníky. Přijdu tam v okamžiku za vámi."

Oba mladí mužové se zvedli a vyšli jedněmi dveřmi, kdežto hrabě, znovu se jim omluviv, vyšel druhými. Albert, jenž byl náruživým kuřákem a jenž nepokládal za malou obět, postrádat od té doby, co byl v Itálii, doutníků z café de Paris, přistoupil ke stolu a radostně vykřikl, spatřiv pravá puros.

"Nuže," tázal se ho Franz, "co soudíte o hraběti de Monte Cristo?"

"Co o něm soudím!" opakoval Albert, zřejmě udiven, že jeho druh klade mu takovou otázku. "Soudím o něm, že je to roztomilý člověk, který výborně zastává úlohu hostitele, který mnoho viděl, mnoho studoval, mnoho přemýšlel, který náleží jako Brutus škole stoiků a," dopal, odfukuje labužnicky kouř, jenž stoupal ve spirálách ke stropu, "který nadto vše je majitelem výtečných doutníků."

Takové bylo Albertovo mínění o hraběti; ježto však Franz věděl, že Albert zakládá si na tom, že nepřenese svého úsudku o lidech a věcech než po zralé úvaze, nesnažil se mu ho rozmluviti.

"Ale všiml jste si," tázal se dále, "zvláštní věci?"

"Jaké?"

"Pozornosti, s jakou na vás pohlíží."

"Na mne?"

"Ano, na vás."

Albert chvíli uvažoval.

"Ach," pravil pak s povzdechem, "na tom není nic divného. Jsem již skoro rok mimo Paříž, moje šaty jsou jistě jako z jiného světa. Hrabě mne asi pokládá za venkovana; vyveďte ho z toho omylu, drahý příteli, a řekněte mu, prosím vás, při první příležitosti, že tomu tak není."

Franz se usmál; okamžik na to se hrabě vrátil.

"Zde jsem, pánové," pravil, "a vám zcela k službám; rozkazy jsou dány; kočár jede na náměstí del Popolo, my pak odebereme se tam po Corsu. Vezměte si několik těch doutníků, pane de Morcerf."

"Na mou věru, s radostí," odvětil Albert, "neboť vaše italské doutníky jsou ještě horší, než státní. Až přijdete do Paříže, oplatím vám to vše."

"Neodmítám; hodlám tam jeti na několik dní a když dovolujete, přijdu zaklepat na vaše dveře. Pojďme, pánové, pojďme, nesmíme ztrácet čas, je půl jedné, vydejme se na cestu."

Všichni tři sestoupili. Kočí přijal poslední pánovy rozkazy a dal se po via del Babuino, kdežto pěší chodci zamířili na španělské náměstí a na via Frattina, po které přišli všichni tři mezi palác Fiano a palác Rospoli.

Franz nespustil oka s tohoto posledního paláce. Nezapomněl na znamení, umluvené v Kolosseu mezi mužem v plášti a Zatibeřanem.

"Která okna jsou vaše?" tázal se hraběte nejpřirozenějším tónem, jakého byl schopen.

"Poslední tři," odvětil hrabě s nedbalostí, v níž nebylo nic líčeného. Neboť nemohl uhodnouti, za jakým účelem byla mu ta otázka položena.

Franzovy oči rychle se obrátily ke třem oknům. Postranní okna potažena byla žlutým damaškem, prostřední damaškem bílým s červeným křížem.

Muž v plášti stál Zatibeřanovi v slově a nebylo již pochyby, mužem v plášti byl skutečně hrabě.

Všecka tři okna byla ještě prázdna.

Ostatně na všech stranách se konaly přípravy. Chystaly se židle, stavěla se lešení, okna bylo potahována. Masky nesměly se objeviti, kočáry nesměly začít projíždět, dokud nebylo dáno znamení zvoncem. Ale bylo lze tušit masky za všemi okny, kočáry za všemi dveřmi.

Franz, Albert a hrabě brali se dále po Corse. Čím blíže přicházeli k Lidovému náměstí, tím byl zástup hustší a nad hlavami toho zástupu viděli zvedat se dvě věci: obelisk s křížem nahoře, jenž označuje střed náměstí, a před obeliskem, právě na místě, kde setkaly by se tři ulice: del Babuino, del Corso a di Ripetta, dva hořejší trámy lešení, mezi nimiž lesklo se zaokrouhlené železo mandaie.

Na rohu ulice našli hraběcího intendanta, jenž čekal na svého pána.

Okno, najaté nepochybně za přemrštěnou cenu, kterou hrabě nechtěl svým hostům sděliti, náleželo druhému poschodí velikého paláce, stojícího mezi ulicí del Babuino a horou Pincio. Byl to, jak jsme již pravili, jakýsi toiletní pokoj, vedoucí do ložnice. Zavřevše dveře ložnice, mohli se nájemníci toiletního pokoje cítit jako doma. Na židlích položeny byly velmi elegantní masky šašků z bílého a modrého hedvábí.

"Ježto ponechali jste mi volbu masek," pravil hrabě oběma přátelům, "vybral jsem tyto. Je to především kostým, jenž dočká se letos velikého úspěchu, a pak je nesmírně pohodlný pro konfetty, vzhledem, k tomu, že není na něm vidět mouky."

Franz zaslechl slova hraběte jen velmi nedostatečně a neocenil snad ani náležitě té nové laskavosti. Všecka jeho pozornost upoutána byla divadlem, které skýtala piazza del Popolo a hrozným nástrojem, jenž tvořil té chvíle hlavní její ozdobu.

Bylo to po prvé, co Franz spatřil guillotinu. Pravíme guillotinu, neboť římská mandaia je zřízena podle téhož takřka vzoru, jako náš smrtící nástroj. Nůž, mající podobu půlměsíce, zaostřeného na vypouklé straně, padá s menší výše, to je všechen rozdíl.

Dva mužové, sedící na pohyblivém prkně, na něž bývá pokládán odsouzenec, zatím snídali, pojídajíce, pokud to Franz mohl rozeznati, chléb a salám; jeden z nich nadzdvihl prkno, vzal odtamtud láhev vína, napil se z ní a podal ji soudruhovi. Ti dva muži byli katovi pomocníci.

Při pouhém tomto pohledu Franz cítil, jak mu pot vyvstává u kořínků vlasů.

Odsouzení, dopravení minulého večera z Carceri Nuove do malého kostelíka Panny Marie del Popolo, ztrávili noc, maje každý dva kněze u sebe, v kapli osvětlené svícemi a uzavřené mříží, před kterou procházely stráže, střídající se každou hodinu.

Dvojité řady karabinníků táhly se od obou stran chrámových dveří až k popravišti, kolem něhož se rozestavily v kruh, nechávajíce mezi sebou cestu asi deset stop širokou a kolem guillotiny prostor, mající asi sto kroků v obvodu. Všecko ostatní náměstí bylo vyplněno hustým zástupem mužů a žen. Mnoho žen drželo děti na ramenou. Tyto děti, převyšujíce o půl těla všech zástup, byly výborně umístěny.

Hora Pincio podobala se rozsáhlému amfiteátru, jehož všecky stupně jsou plny diváků. Balkony obou chrámů, stojících na rohu ulice del Babuino a ulice di Ripetta, byly obsazeny privilegovanými zvědavci. Stupně peristylů byly podobny pohyblivému a pestrému proudu, jejž neustálý příliv hnal k portiku: každý výstupek zdi, na němž mohl se člověk udržeti, nesl živou sochu.

Bylo tedy pravdou, co pravil hrabě: nejzajímavější v životě je podívaná na smrt.

Avšak místo ticha, jež slavnostnost divadla zdála se přikazovati, stoupal z toho zástupu veliký hluk, složený ze smíchu a veselého křiku a povyku. Bylo opět zřejmo, že jak to řekl hrabě, tato poprava není všemu tomu lidu ničím, než zahájením karnevalu.

Náhle všechen hluk utichl jako kouzlem; dveře chrámu se otevřely.

Bratrstvo kajícníků, jehož každý člen, drže rozžatou voskovici v ruce, oděn byl šedým pytlem, v němž byly pouze

otvory pro oči, se nejprve objevilo; v čele kráčela hlava bratrstva.

Za kajícníky kráčel muž vysoké postavy. Muž ten byl nahý až na plátěné spodky, k jejichž levé straně připjat byl veliký nůž, skrytý v pochvě; na pravém rameni nesl těžkou železnou palici. Mužem tím byl kat.

Kromě toho měl sandály, přivázané kolem kotníků tkanicemi.

Za katem brali se po řadě, jak měli být popraveni, nejprve Peppino a pak Andrea.

Každý byl provázen dvěma kněžími.

Žádný z nich neměl oči zavázané.

Peppino kráčel dosti pevným krokem; obdržel nepochybně zprávu o tom, co se pro něho chystá.

Andrea byl podporován s každé strany knězem.

Oba líbali občas krucifix, jejž podával jim zpovědník.

Franz cítil, že již jen při tomto pohledu nohy mu vypovídají službu. Pohlédl na Alberta. Ten byl bílý jako jeho košile a mechanickým pohybem odhodil daleko doutník, ačkoli jej dokouřil jen do polovice.

Jedině hrabě zdál se lhostejným. Nejen to, ale zdálo se dokonce, jako by lehký nádech červeně chtěl proraziti zsinalou bledostí jeho lící.

Jeho chřípě se šířila jako chřípě dravce, větřícího krev, a jeho lehce rozevřené rty odhalovaly zuby, malé, bílé a ostré jako u šakala.

A přes to vše měla jeho tvář usměvavě mírný výraz, jakého Franz u něho ještě nikdy nespatřil. Zvláště jeho černé oči byly obdivuhodný svou něhou a jemností.

Zatím oba odsouzenci pokračovali v cestě k popravišti a tou měrou, jak se blížili, bylo lze rozeznati rysy jejich tváří. Peppino byl krásný, čtyřiadvacítiletý až šestadvacítiletý hoch, pleti osmahlé sluncem, pohledu přímého a divokého. Hlavu nesl vysoko a zdálo se, že čije ve větru, s které strany přijde mu osvoboditel.

Andrea byl krátký, zavalitý; jeho tvář, nízce ukrutná, neurčovala věku; přece však mohlo mu být asi třicet let. Ve vězení nechal si růst vousy. Hlava chýlila se mu k rameni, nohy pod ním klesaly; celá jeho bytost zdála se být poslušná mechanického pohybu, v němž jeho vůle již nikterak nepůsobila.

"Sdělil jste mi, tuším," pravil Franz hraběti, "že bude jen jedna poprava."

"Sdělil jsem vám pravdu," odvětil hrabě chladně.

"A přece jsou dva odsouzení."

"Ano, ale z těch dvou odsouzených jeden dotýká se již smrti, kdežto druhý má před sebou ještě dlouhá léta života."

"Zdá se mi, že má-li milost přijít, nesmí ztrácet času."

"Však také již přichází," pravil hrabě; "pohleďte."

A vskutku; ve chvíli, kdy Peppino přišel k patě mandaie, prorazil jeden z kajícníků, jenž jako by se byl opozdil, špalírem, aniž by se byli vojáci stavěli jeho cestě na odpor, a pokročiv k náčelníku bratrstva, odevzdal mu na čtvermo složený papír.

Žhavý zrak Peppinův neztratil ani jediné ze všech těch podrobností. Náčelník bratrstva rozbalil papír, přečetl jej a zvedl ruku.

"Všemohoucí budiž veleben a Jeho Svatost chválena!" pravil silným, jasným hlasem. "Jednomu z odsouzených dostalo se milosti!"

"Milost!" zvolal lid jedním hlasem. "Dostal milost!"

Při tom slově Andrea zdál se vzchopiti a vztyčil hlavu.

"Milost pro koho?" zvolal.

Peppino zůstal bez hnutí, bez dechu a něm.

"Trest smrti odpouští se Peppinovi, řečenému Rocca Priori," pravil náčelník bratrstva.

A podal listinu setníkovi, velícímu karabinníkům, jenž, přečet ji, mu ji vrátil.

"Milost Peppinovi!" zvolal Andrea, úplně vytržen ze ztrnulosti, v níž zdál se být pohřížen. "Proč milost jemu a ne mně? Měli jsme zemřít spolu! Bylo mi slíbeno, že zemře přede mnou! Nikdo nemá práva nechat mne zemřít samotna. Nechci zemřít sám, nechci!"

A vytrhl se z rukou obou knězi, svíjel se, řval, vyl a s nadlidským úsilím snažil se přetrhati provazy, poutající mu ruce.

Kat pokynul oběma svým pomocníkům, kteří seskočili s lešení, aby se zmocnili odsouzeného.

"Co se to děje?" tázal se Franz hraběte.

Neboť vše to bylo proneseno římským nářečím, kterému dobře nerozuměl.

"Co se děje?" opakoval hrabě. "Nerozumíte tomu? Tato lidská bytost, jež má zemřít, je zuřivá, že její bližní nezemře s ní, a kdyby ji nechali činit, co chce, raději by ho roztrhala svými nehty a zuby, než by ho nechala těšit se životu, jehož má být sama zbavena. Ó, lidé, lidé! Plémě krokodílí! jak praví Karel Moor," zvolal hrabě, vztahuje obě pěsti k celému zástupu, "jak dobře vás poznávám a jak jste v každou dobu hodni sebe samých!"

Skutečně, Andrea a oba katovi pomocníci váleli se v prachu. Odsouzený křičel stále:

"On musí zemřít; chci, aby zemřel! Nikdo nemá práva zabít mne samotna!"

"Pohleďte, pohleďte," pokračoval hrabě, uchopiv oba mladíky za ruce; "pohleďte, neboť na mou čest, je to zajímavé. Hle, muž, jenž byl odhodlán k svému osudu, jenž kráčel na popraviště, který by byl zemřel sice jako zbabělec, ale který by byl zemřel bez odporu a bez pomstychtivosti: víte, co mu dodávalo nějaké síly? Víte, co ho utěšovalo? Víte, co způsobilo, že trpělivě přijímal svůj trest? To, že jiný sdílel jeho úzkost; že jiný měl zemřít jako on; že jiný měl zemřít dříve než on! Veďte dva skopce řezníkovi, dva voly na jatky a objasněte jednomu z nich, že jeho druh nezemře, skopec zabečí radostí, vůl zabučí potěšením. Ale člověk, člověk, kterého Bůh stvořil k svému obrazu, člověk, jemuž Bůh dal za první, za jediný, za nejvyšší zákon lásku k bližnímu, člověk, jemuž Bůh udělil hlas, aby mohl vyjádřit svou myšlenku, co nejprve vykřikne, zví-li, že jeho soudruh je zachráněn? Rouhání. Budiž čest člověku, tomu mistrovskému dílu přírody,

tomu králi tvorstva!"

A hrabě vypukl v smích, ale v smích hrozný, jenž prozrazoval, že hrabě musil hrozně vytrpět, než se naučil takto smát.

Zatím vedl se zápas dále a byl to strašlivý pohled. Oba sluhové donesli Andreu na popraviště; všechen lid postavil se proti němu a dvacet tisíc hlasů křičelo jakoby jedním hrdlem:

"Na smrt! Na smrt!"

Franz uskočil nazpět, ale hrabě uchopil ho za rámě a zadržel ho před oknem.

"Co to děláte?" pravil mu. "Snad nemáte s ním soucit? Ten, můj milý, není na místě! Kdybyste slyšel výt vzteklého psa, vzal byste pušku, vyběhl byste na ulici, zastřelil byste docela zblízka, a bez milosrdenství ubohé zvíře, které konec konců neprovinilo se ničím jiným, než že bylo kousnuto jiným psem a že činilo, co jemu bylo učiněno. A hle, cítíte soustrast s člověkem, jejž žádný jiný člověk nekousl, jenž sám zabil svého dobrodince a jenž nyní, nemoha již nikoho zabíti, ježto má ruce svázány, chce mermomocí vidět zemřít svého soudruha v zajetí, svého společníka v neštěstí! Ne, ne, pohleďte, pohleďte!"

Vyzvání to bylo téměř zbytečno, neboť Franz byl jako fascinován hrozným pohledem. Oba sluhové donesli odsouzeného na popraviště, a tam přes svoje úsilí, přes svoje kousání a křik byl nucen pokleknouti. Během toho kat postavil si po bok připravenou palici; pak na dané znamení oba pomocníci ustoupili. Odsouzenec chtěl vstáti, ale dříve než tak mohl učiniti, dopadla palice na jeho levou skráň; ozval se těžký, temný zvuk, odsouzenec padl jako vůl tváří k zemi a pak trhnutím obrátil se na znak. Tu kat pustil palici, vytáhl z pasu nůž, jedním rázem rozřízl mu hrdlo a stoupnuv mu hned na to na břicho, jal se po něm šlapati.

Při každém stlačení vystříkl z odsouzencova krku proud krve.

Tentokráte nemohl toho Franz již snésti. Uskočil zpět a klesl polo ve mdlobách do křesla.

Albert, maje oči zavřeny, zůstal stát, ale držel se křečovitě okenních záclon.

Hrabě stál, triumfuje, jako anděl zhouby.

XV.
KARNEVAL V ŘÍMĚ.

Když se Franz vzpamatoval, viděl Alberta, pijícího vodu, které, jak jeho bledost prozrazovala, měl velice potřebí, a hraběte, jenž oblékal již svůj šaškovský kostým. Pohlédl mechanicky na náměstí: vše zmizelo, lešení, katové, oběti. Zůstal pouze hlučící, čilý, veselý lid; zvon na hoře Citorio, jenž zaznívá jen při úmrtí papežů a zahájení mascheraty, hlasitě vyzváněl.

"Oh," pravil hraběti, "co se to stalo?"

"Nic, naprosto nic, jak vidíte," odvětil hrabě. "Karneval je jen zahájen, oblékejme se tedy rychle."

"Vskutku," odtušil na to Franz, "z celé té strašlivé scény zbývá jen stopa snu."

"To proto, že to také nic jiného není, než sen, těžký sen, jejž jste měl."

"Ano, já, ale co odsouzený?"

"I pro něho je to sen; jenže on spí dále, kdežto vy jste se probudil. Kdo může říci, který z vás obou je na tom líp?"

"Ale Peppino?" tázal se Franz. "Co se s ním stalo?"

"Peppino je rozumný hoch, jenž nemá ani za mák ješitnosti a jenž proti obyčeji lidí, kteří jsou zuřiví, nestará-li se nikdo o ně, byl přešťasten, vida, že všeobecná pozornost upjata je na jeho druha. Využitkoval tedy té nepozornosti, vklouzl do zástupu a zmizel, ani nepoděkovav dobrým kněžím, kteří ho doprovázeli. Člověk je rozhodně velmi nevděčný a velmi sobecký živočich... Ale oblékejte se; hleďte, pan de Morcerf dává vám příklad."

Albert skutečně navlékal hedvábné nohavice přes své černé kalhoty a lakové botky.

"Nuže, Alberte," tázal se Franz, "jste skutečně v rozmaru, provádět hlouposti? Nu, odpovězte upřímně."

"Ne," odvětil vicomte, "ale jsem nyní skutečně rád, že jsem takovou věc viděl, a chápu, co říkal pan hrabě, že totiž, mohl-li člověk jednou tomu přivyknout, je to to jediné divadlo, které ještě rozechvěje."

"Nehledě k tomu, že jedině v takovém okamžiku lze konati studia povah," pravil hrabě; "na prvním stupni popraviště smrt strhne člověku masku, kterou nosil po celý život a pravá tvář se objeví. Andréova nebyla krásná na pohled; to se musí uznat... Šeredný padouch!... Oblékejme se, pánové, oblékejme se!"

Bylo by bývalo směšno, kdyby Franz se byl dal pobízet a nenásledoval příkladu svých dvou soudruhů. Oblékl tedy svůj úbor a nasadil masku, která zajisté nebyla bledší, než jeho tvář.

Ukončivše toilettu, sešli dolů. Kočár, plný konfettů a kytiček čekal u dveří.

Připojili se k řadě vozů.

Je těžko představit si prudčí protiklad než ten, jenž se právě udál. Místo chmurného, mlčenlivého divadla smrti skýtalo náměstí del Popolo vzhled hlučné, bláznivé orgie. Spousta masek vycházela, ženouc se se všech stran, vybíhajíc ze dveří, slézajíc z oken. Ze všech ulic sjížděly se kočáry, plné pierotů, harlekýnů, domin, markýzů, Zatibeřanů, groteskních figur, rytířů, sedláků; vše to křičelo, gestikulovalo, házelo vajíčka plná mouky, konfetty, svazečky květin, útočíc těmito střelami i veselými slovy na přátele i cizince, známé i neznámé, aniž kdo měl právo hněvati se proto, aniž kdo přijímal to jinak než se smíchem.

Franz a Albert byli jako dva lidé, kteří, aby zapomněli na prudké hoře, dovedeni byli v orgii a kteří, tou měrou, jak pili a se opíjeli, cítili, jak houstne závoj mezi minulostí a přítomností. Viděli stále, či spíše cítili v sobě stále odraz toho, co viděli. Ponenáhlu však zmocnilo se jich všeobecné opojení. Zdálo se jim, že kolísavý jejich rozum je co nevidět opustí. Cítili zvláštní potřebu zúčastnit se toho hluku, toho pohybu, té závrati. Hrst konfet, jež zasáhla Morcerfa ze sousedního kočáru a jež, pokryvši ho, právě jako jeho oba druhy prachem, popíchala mu krk i maskou nechráněnou část obličeje, jako by naň bylo hozeno sto špendlíků, strhla jej nadobro ve všeobecný boj, kterého zúčastnily se již všecky masky,

jež potkávali. Zvedl se také v kočáře; bral plnýma rukama ze sáčků a vší silou a zručností, jaké byl schopen, posílal rovněž vejce a cukrovinky svým sousedům.

Od té chvíle byl boj zahájen. Vzpomínka na to, co před půlhodinou viděli, zmizela zcela mladým mužům s mysli, tak zaujalo je pestré, pohyblivé, bláznivé divadlo, které měli před očima. Pokud se týká hraběte de Monte Cristo, nezdál se nikdy, jak jsme již řekli, ani na okamžik podléhati nějakému dojmu.

Skutečně, představme si tu velikou, krásnou ulici di Corso, lemovanou od konce ke konci čtyř až pětiposchoďovými paláci, jejichž všechny balkony vyloženy jsou koberci, všechna okna dekorována látkami; na těch balkonech a v těch oknech tři sta tisíc diváků, Římanů, Italů, cizinců, přišedších ze čtyř dílů světa: všecky aristokracie pospolu, aristokracie rodu, peněz i ducha; rozkošné ženy, rovněž podléhající vlivu toho divadla, sklánějí se s balkonů, vychylují se z oken, vysílají na mimojedoucí vozy krupobití konfett, jež spláceno jim je květinami; vzduch zhoustlý sypajícími se cukrovinkami a vzhůru vyhazovanými květinami; na ulici pak veselý, nepřetržitý, šílený zástup v bláznivých úborech: procházející se obrovské kapusty, buvolí hlavy, bučící na lidských tělech, psi, zdající se choditi po zadních nohou; uprostřed toho všeho nějaká maska se pozvedá a v tomto pokušení svatého Antonína, o němž Callot snil, ukazuje svou rozkošnou tvářičku nějaká Astarté, kterou chceme sledovati a od níž odloučeni jsme jakýmisi démony, podobnými těm, jež vídáme ve snu: - a máme slabou představu, čím je římský karneval.

Při druhé objížďce dal hrabě zastaviti kočár a žádal své společníky za dovolení, aby je směl opustiti a nechati jim vůz k disposici. Franz zvedl oči; byli právě před palácem Rospoli. U prostředního okna, jež dekorováno bylo bílým damaškem s červeným křížem, stálo modré domino, pod nímž představila si Franzova obrazotvornost bez námahy krásnou Řekyni z divadla Argentina.

"Pánové," pravil hrabě, seskakuje s vozu, "až omrzí vás úloha herců a budete se opět chtít stát diváky, víte, že máte místo u mých oken. Prozatím používejte mého kočího, vozů i sluhů."

Zapomněli jsme říci, že kočí hraběte byl vážně oblečen v černou medvědí kůží, navlas podobnou kůži Odryho v "Medvědu a pašovi", a že oba lokajové, stojící za kočárem, měli kostým zelených opic, které padly jim jako ulité, a pohyblivé masky, jimiž šklebili se na mimojdoucí.

Franz poděkoval hraběti za jeho laskavou nabídku: Albert koketoval právě s vozem plným římských selek, jenž zastavil se, rovněž jako vůz hraběte, v tlačenici, jaká často vyskytuje se v řadách kočárů, a jejž zasypával květinami.

Na neštěstí pro něho byly vozy opět uvedeny v pohyb a zatím co on sjížděl k náměstí del Popolo, vůz, upoutavší jeho pozornost, vzdaloval se k Benátskému náměstí.

"Ach, můj drahý," pravil Franzovi, "viděl jste?..."

"Co?" tázal se Franz.

"Hleďte, ten odjíždějící kočár, plný římských selek."

"Ne."

"Nuže, jsem jist, že jsou to rozkošné ženy."

"Jaká škoda, že jste maskován, drahý Alberte," pravil Franz; "nadešla chvíle, kdy mohl byste si vynahradit všecka svá milostná zklamání!"

"Oh," odvětil vicomte polo se smíchem, polo s přesvědčením, "doufám pevně, že karneval nemine, aby mi nepřinesl nějaké odškodnění."

Přes tuto Albertovu naději uplynul den bez jakéhokoli dobrodružství kromě dvakrát či třikrát opětovaného setkání s kočárem římských selek. Při jednom z těch setkání odepjala se buď náhodou, nebo z úmyslu Albertova maska.

Při tom setkání vzal zbývající květiny a hodil je do kočáru.

Jedna z rozkošných žen, které Albert uhodl pod koketním selským úborem, byla nepochybně mile dotčena tou dvorností, neboť když kočár s oběma přáteli jel opět mimo, hodila doň kytičku fialek.

Albert vrhl se na kytičku. Ježto Franz neměl nižádného důvodu domnívati se, že by platila jemu, nechal Alberta, aby se jí zmocnil. Albert zatkl si ji vítězně do knoflíkové dírky a kočár pokračoval ve své triumfální cestě.

"Nuže," pravil Franz, "to je začátek dobrodružství!"

"Smějte se, jak chcete," odvětil Albert, "ale já opravdu myslím, že ano; také tu kytičku již neodložím."

"To si myslím!" zvolal Franz se smíchem. "Vždyť je to poznávací znamení."

Žert ostatně brzy nabyl rázu skutečnosti, neboť když Franz a Albert vedeni stále proudem, znovu se setkali s vozem contadin, ta, jež hodila kytičku Albertovi, zatleskala rukama, vidouc ji v jeho knoflíkové dírce.

"Bravo, můj drahý, bravo!" pravil mu Franz. "Výborně se to připravuje! Mám vás opustit, bylo by vám příjemnější, být sám?"

"Ne," odvětil Albert, "neukvapujme se. Nechci se dát chytit jako hlupák na první projev, na rendez-vous pod hodinami, jak říkáme při plesích v Opeře. Má-li krásná selka chuť pustit se dále, najdeme ji zítra či spíše ona nás najde. Dá mi pak známku života a já uvidím, co mám dělat."

"Vskutku, drahý Alberte," pravil Franz, "jste moudrý jako Nestor a opatrný jako Odysseus. A podaří-li se vaší Kirké proměnit vás v nějaké zvíře, musí být velmi obratná a velmi mocná."

Albert měl pravdu. Krásná neznámá rozhodla se nehnati toho dne zápletku dále. Neboť ačkoli mladí mužové projeli ještě několikráte kolem, nespatřili již kočáru, jejž očima hledali; zmizel nepochybně v některé z přilehlých ulic.

Vrátili se tedy do paláce Rospoli, ale hrabě rovněž zmizel i s modrým dominem. Ostatně obě okna, potažená žlutým damaškem, byla stále obsazena pozvanými nepochybně osobami.

V tom okamžení týž zvon, jenž vyzváněl při zahájení mascheraty, zazněl na její ukončení. Řada vozů na Corsu se ihned prolomila a všechny kočáry v okamžiku zmizely v příčných ulicích.

Franz a Albert byli v té chvíli právě u via delle Maratte.

Kočí pustil se jí beze slova a přijev podle paláce Poli na Španělské náměstí, zastavil se před hotelem.

Otec Pastrini vyšel na práh dveří uvítat své hosty.

První Franzovou starostí bylo, zeptati se na hraběte a vyjádřiti politování, že nedostavili se pro něho včas, ale Pastrini jej upokojil, řka mu, že hrabě de Monte Cristo objednal si druhý kočár a že ten kočár jel pro něho ve čtyři hodiny do paláce Rospoli. Kromě toho mu hrabě uložil, aby nabídl oběma přátelům klíč od jeho lože v divadle Argentina.

Franz zeptal se Alberta na jeho disposice, ale Albert musil uskutečniti veliké plány, dříve než mohl pomýšleti na divadlo. Proto místo odpovědi zeptal se otce Pastriniho, nemohl-li by mu opatřiti krejčího.

"Krejčího?" tázal se hoteliér. "A proč?"

"Aby nám do zítřka ušil kroje římských sedláků, co možno nejelegantnější," odvětil Albert.

Otec Pastrini potřásl hlavou.

"Ušít vám do zítřka dvoje šaty!" zvolal. "To je - prosím Vaše Excellence za odpuštění - pravá francouzská žádost! Dvoje šaty! Když po celý týden jistě nenajdete ani jediného krejčího, který by chtěl přišít šest knoflíků k vestě, kdybyste mu i dával tolar za kus!"

"Musíme se tedy zříci myšlenky na žádané šaty?"

"Ne, protože je dostaneme hotové. Ponechte mi to na starosti a zítra až se vzbudíte, najdete sbírku klobouků, kazajek a spodků, s nimiž budete spokojeni."

"Můj milý," pravil Franz Albertovi, "spolehněme se na našeho hoteliéra, ukázal nám již, že je mužem vynalézavým. Poobědvejme tedy klidně a po obědě pojďme se podívat na "Italku v Alžíru"."

"Nuže, buďsi, pojďme na "Italku v Alžíru"," souhlasil Albert. "Ale pamatujte, otče Pastrini, že je pro mne i pro pána" - pokračoval, označuje Franze - "svrchovaně důležito, mít zítra šaty, o které jsme žádali."

Hoteliér naposled ujistil své hosty, že nemusí se nikterak starat a že budou obslouženi podle svého přání. Na to odebrali se Franz a Albert do svých pokojů, aby se zbavili svých šaškovských úborů.

Albert, svlékaje se, uložil s velikou pečlivostí svou kytičku fialek; bylo to jeho poznávací znamení na zítřek. Oba přátelé zasedli ke stolu; avšak Albert nemohl si odepříti poznámku, jak značný rozdíl je mezi příslušnými zásluhami kuchaře otce Pastriniho a kuchaře hraběte de Monte Cristo. Pravda přiměla Franze doznati, přes zaujatost, již zdál se proti hraběti chovat, že přirovnání nedopadlo ve prospěch šéfa kuchyně otce Pastriniho.

Při zákuscích přišel se sluha zeptat, na kterou hodinu přejí si mladí mužové kočáru. Albert i Franz na sebe pohlédli se zřejmou obavou, aby nebyli neskromní. Sluha to pochopil a pravil:

"Jeho Excellence hrabě de Monte Cristo dal výslovné rozkazy, aby kočár zůstal celý den Vaším Milostem k disposici; Vaše Milosti mohou ho tedy použíti dle své libosti beze všech obav, že by byly neskromnými."

Mladí mužové se rozhodli využitkovati dvornosti hraběte až do konce a nařídili zapřáhnouti; sami pak zatím oblékli večerní úbor místo denního, poněkud pomačkaného četnými bitvami, které svedli.

Učinivše to opatření, odebrali se do divadla Argentina a usadili se v lóži hraběte.

Během prvního jednání vstoupila hraběnka G... do své lóže. Její první pohled zalétl tam, kde den před tím spatřila hraběte, takže uzřela Franze a Alberta v lóži toho, o kterém před čtyřiadvaceti hodinami vyslovila Franzovi tak neobyčejné mínění.

Její kukátko bylo naň namířeno s takovou úporností, že Franz poznal, že bylo by kruté, nechat její zvědavost déle bez ukonejšení. Používše také privilegia, uděleného návštěvníkům italských divadel, jež pozůstává v tom, že mohou si z hlediště učinit přijímací salon, oba přátelé opustili svou lóži a šli složit svou poklonu hraběnce.

Sotva vstoupili do její lóže, pokynula Franzovi, aby se posadil na čestné místo.

Albert pak usedl za ní.

"Nuže," začala, popřavši sotva Franzovi času, aby usedl, "zdá se, že jste neměli nic rychlejšího na práci, než seznámit se s novým lordem Ruthwenem a že jsou z vás nyní nejlepší přátelé na světě."

"Aniž bychom byli pokročili tak daleko, jak pravíte, ve vzájemné důvěrnosti, nemohu přece popříti, paní hraběnko," pravil Franz, "že jsme celý den zneužívali jeho laskavosti."

"Jakže, celý den?"

"Věru, v pravém slova smyslu: ráno přijali jsme jeho snídaní, po celou mascheratu projížděli jsme se po Corsu v jeho kočáře, a večer konečně jsme v jeho lóži."

"Znáte ho tedy?"

"Ano a ne."

"Jak to?"

"To je celá dlouhá historie."

"Kterou mi povíte."

"Postrašila by vás příliš."

"Tím spíš."

"Počkejte aspoň, až se ta historie rozuzlí."

"Budiž, mám ráda příběhy ukončené. Zatím mi povězte, jaký dojem jste na sebe učinili. Kdo vás mu představil?"

"Nikdo; byl to naopak on, jenž se dal představit nám."

"Kdy to?"

"Včera večer, když jsme se rozešli s vámi."

"Jakým prostřednictvím?"

"Ach, můj Bože! Velmi prosaickým prostřednictvím našeho hoteliéra."

"Bydlí tedy ve Španělském hotelu jako vy?"

"Nejen v témže hotelu, ale i na téže chodbě."

"Jak se jmenuje? Neboť znáte nepochybně jeho jméno."
"Velmi dobře. Hrabě de Monte Cristo."
"Co je to za jméno? To není jméno rodu!"
"Ne, je to jméno ostrova, který koupil."
"A je to hrabě?"
"Toskánský hrabě."
"Nu, strávíme ho konečně, jako jsme strávili jiné," odtušila hraběnka, jež náležela k nejstarším benátským rodům. "A jaký je jinak?"
"Otažte se vicomta de Morcerf."
"Slyšíte, pane, jsem odkázána na vás," pravila hraběnka.
"Musili bychom být velmi vyběraví, abychom ho neshledali roztomilým, madame," odvětil Albert; "desítiletý přítel nebyl by pro nás učinil více, než učinil on, a to s laskavostí, jemnocitem a dvorností, které skutečně prozrazují muže z vysoké společnosti."
"Nu tak," prohodila hraběnka se smíchem, "uvidíte, že můj upír bude zcela prostě nějakým novým zbohatlým povýšencem, který béře na sebe vzhled Lary, aby mu byly odpuštěny jeho miliony a aby si jej nikdo nemýlil s panem Rothschildem. A co ona? Viděli jste ji?"
"Jaká ona?" tázal se Franz s úsměvem.
"Včerejší krásná Řekyně."
"Ne. Zaslechli jsme ovšem zvuk její gusly, ona však zůstala neviditelnou."
"Pravíte-li, že zůstala neviditelnou, drahý Franzi," pravil Albert, "činíte to prostě, abyste se mohl tajemně tvářit. Za kohopak vlastně považujete ono modré domino, které stálo u okna, potaženého bílým damaškem?"
"A kde bylo to okno, potažené bílým damaškem?" tázala se hraběnka.
"V paláci Rospoli."
"Hrabě měl tedy tři okna v paláci Rospoli?"
"Ano. Jela jste Corsem?"
"Ovšem."
"Nuže, všimla jste si dvou oken, potažených žlutým damaškem a jednoho okna, potaženého damaškem bílým s červeným křížem? Ta tři okna patřila hraběti."
"Ach, pak je to nabob, ten člověk! Víte, kolik stojí taková tři okna o masopustním týdnu v paláci Rospoli, to jest, na nejkrásnějším místě Corsa?"
"Dvě až tři sta římských tolarů."
"Řekněte dva až tři tisíce."
"U čerta!"
"To mu ten jeho ostrov tolik vynáší?"
"Jeho ostrov? Ten mu nenese ani bajocco."
"Proč jej tedy kupoval?"
"Z rozmaru."
"Je to tedy originál?"
"Zdál se mi skutečně dosti výstředním," pravil Albert. "Kdyby bydlil v Paříži, kdyby navštěvoval naše divadla, řekl bych vám, můj drahý, že je to buď posovitý špatný šprýmař, nebo chudák, kterého literatura zahubila. Opravdu, dnes ráno vždy na konec řeči pronesl několik vět, hodných Didiera nebo Antonyho."
V tom okamžiku vešla návštěva a Franz podle zvyků postoupil své místo nově příchozímu; tato okolnost měla kromě změny místa za následek i změnu předmětu rozmluvy.
Hodinu na to vrátili se oba přátelé do hotelu. Otec Pastrini obstaral jim již kostýmy na příští den a sliboval jim, že budou spokojeni s jeho důmyslnou činností.
Skutečně, druhého dne v devět hodin vešel do Franzova pokoje s krejčím, nesoucím osm až deset krojů římských sedláků. Oba přátelé vybrali si dva podobné, jež hodily se přibližně jejich postavám, a uložili hoteliérovi, aby dal oběma přišít na klobouk asi dvacet metrů stuh a opatřil jim dvě z oněch rozkošných hedvábných šerp s příčnými pruhy živých barev, jakými ovíjejí si pás mužové z lidu ve sváteční dny.
Albert spěchal se přesvědčiti, jak sluší mu nový jeho kostým: byla to kamizola a spodky z modrého sametu, punčochy s vyšívanými klínky, střevíce s přezkami a hedvábná vesta. Albert ostatně jen získal tímto malebným krojem. A když pás stáhl jeho elegantní postavu a když s klobouku, lehce ke straně nasazeného, splýval mu proud stuh na rameno, Franz musil doznati, že kroj mívá často velikou zásluhu o fysickou přednost, kterou připisujeme jistým národům. Nejsou Turci, kdysi tak pittoreskní ve svých dlouhých suknicích živých barev, ohyzdní dnes, se svými modrými, na knoflíky zapjatými svrchníky a řeckými fezy, které dodávají jim vzhledu vinných lahví s červenou pečetí?
Franz učinil poklonu Albertovi, jenž ostatně, stoje před zrcadlem, usmíval se na sebe se spokojeným výrazem, který nepřipouštěl pochybností.
V tom vstoupil hrabě de Monte Cristo.
"Pánové," pravil, "ať je společník jakkoli příjemný, volnost je ještě příjemnější: proto vám jdu říci, že dám vám pro dnešek i následující dny k disposici vůz, kterého jste použili včera. Náš hoteliér řekl vám již asi, že mám tři nebo čtyři v jeho kolnách; neoloupíte mne tedy oň: používejte ho podle libosti, ať jdete za zábavou, nebo za záležitostmi. Místem naší schůzky, budeme-li si mít co říci, bude palác Rospoli."
Mladí mužové chtěli něco namítati, ale neměli nijakého důvodu, proč zamítli by nabídku, jež byla jim ostatně příjemná. Přijali tedy.

Hrabě de Monte Cristo zůstal u nich asi čtvrt hodiny, hovoře o všem s úžasnou snadností. Vyznal se výborně, jak jsme již měli příležitost pozorovat, v literatuře všech zemí. Pohled na stěny jeho salonu dokázal Franzovi i Albertovi, že je milovníkem obrazů. Několik náhodných slov, pronesených mimochodem, prozradilo jim, že vědy nejsou mu cizími. Zdálo se, že zvláště chemií se podrobně zaměstnává.

Oba přátelé nebyli tak domýšliví, aby chtěli hraběti oplatit snídání, kterého se jim u něho dostalo; bylo by velmi špatným žertem nabídnout mu za jeho výtečnou tabulí velmi prostřední kuchyni otce Pastriniho. Řekli mu to upřímně a hrabě přijal jejich omluvy, zřejmě oceňuje jejich jemnocit.

Albert byl okouzlen jeho způsoby a pouze učenost hraběte mu vadila prohlásit jej za skutečného gentlemana. Volnost, s níž mohou úplně disponovati kočárem, zvláště plnila ho radostí: myslil na půvabné selky a ježto zjevily se mu minulého dne ve velmi elegantním kočáře, nehněval se, že může se jim v tom ohledu i nadále vyrovnati.

V půl druhé sešli mladí mužové dolů; kočí a lokajové měli nápad, obléci kabáty svých livrejí přes zvířecí kůže, což dodávalo jim ještě směšnějšího vzhledu než minulého dne; od Franze a Alberta dostalo se jim za to hlasité pochvaly.

Albert vetkl si sentimentálně kytičku zvadlých fialek do knoflíkové dírky.

Na první úder znovu vyjeli a pospíšili ulicí Vittoria na Corso.

Při druhé objížďce vletěla do kočáru hraběte kytička čerstvých fialek, vyslaná z kočáru, obsazeného dámami v šaškovském úboru, a hlásala Albertovi, že jako on a jeho přítel, změnily i včerejší selky kostým, a že buď náhodou, nebo vedeny stejným citem, jaký jej nutil jednati, zvolily si jeho úbor, zatím co on galantně oblékl jejich.

Albert zatkl si svěží kytičku na místo uvadlé, tu však podržel v ruce a když znovu se setkali se známým kočárem, přitiskl ji zamilovaně ke rtům. Čin ten zdál se velice baviti nejen tu, jež mu fialky hodila, ale i její rozpustilé družky.

Den ten byl neméně veselý než včerejší; je pravděpodobno, že hluboký pozorovatel byl by v něm postřehl ještě vyšší stupeň hluku a veselí. Jednu chvíli spatřili hraběte u okna, když však kočár jel znovu mimo, byl již pryč.

Rozumí se, že vzájemné koketování Alberta a šaškyně s kytičkami fialek trvalo celý den.

Večer při návratu Franz našel doma list z vyslanectví; byla to zpráva, že dostane se mu cti, býti druhého dne přijat Jeho Svatostí. Při každé své předcházející návštěvě v Římě žádal a obdržel tutéž milost. A právě tak z nábožnosti jako z vděčnosti nechtěl vkročit do brány hlavního města křesťanstva, aniž složil svůj pokorný hold k nohoum jednoho z nástupců svatého Petra, který dal vzácný příklad všech ctností.

Toho dne nebylo tedy pro něho ani pomyšlení na karneval, neboť přese všecku dobrotu, jíž jeho velikost je obklopena, připravujeme se jen s úctou, plnou hlubokého pohnutí, poklonit se před tím vznešeným a svatým starcem, jehož jméno je Řehoř XVI.

Vyšed z Vatikánu, Franz vrátil se přímo do hotelu, nechtěje ani projíti Corsem. Odnášel si celý poklad zbožných myšlenek, pro něž styk s bláznivým veselím mascheraty byl by býval profanací.

V pět hodin deset minut vrátil se Albert. Byl radostí bez sebe; neznámá odložila kostým šaška, oblékla se zase za selku a při setkání s Albertovým kočárem nadzdvihla masku.

Byla rozkošná.

Franz Albertovi upřímně blahopřál; Albert přijal to jako samozřejmou věc. Poznal, jak pravil, podle jistých známek nenapodobitelné elegance, že jeho krásná neznámá náleží nejvyšší aristokracii.

Byl rozhodnut psát jí druhého dne.

Franz, poslouchaje toto důvěrné sdělení, pozoroval, že Albert rád by jej o něco požádal, že však váhá svou prosbu vyslovit. Domlouval mu, prohlásiv předem, že je hotov učiniti pro jeho štěstí všechny oběti, jež jsou v jeho moci. Albert dal se prosit přesně tolik, co vyžadovala přátelská zdvořilost; pak konečně se přiznal, že Franz prokázal by mu službu, kdyby přenechal mu kočár i na zítřek.

Albert přičítal nepřítomnosti přítelově svrchovanou laskavost, s jakou krásná selka pozvedla svou masku.

Rozumí se, že Franz nebyl takovým sobcem, aby překážel Albertovi v dobrodružství, jež slibovalo být tak příjemné jeho zvědavosti a tak lichotivé jeho ješitnosti. Znal dobře dokonalou indiskretnost svého váženého přítele, mohl tedy býti jist, že nezamlčí mu ani nejmenší podrobnosti svého úspěchu. Ježto pak Franz od dvou či tří let, co projížděl Itálií všemi směry, neměl nikdy štěstí navázati podobnou zápletku, nehněval se, že se doví, jak se věci mají v takovém případě.

Slíbil tedy Albertovi, že se spokojí druhého dne pouhým pohledem na divadlo z okna paláce Rospoli.

Skutečně, druhého dne viděl dole Alberta přejíždět nahoru a dolů. Vicomte měl obrovskou kytici, která nepochybně měla za účel státi se doručitelkou milostného lístku. Tato domněnka změnila se v jistotu, když Franz spatřil tutéž kytici, pozoruhodnou kruhem z bílých kamelií, v rukou rozkošné masky v růžovém hedvábném kostýmu šaška.

Večer pak to nebyla radost, nýbrž opojení. Albert nepochyboval, že krásná neznámá odpoví mu týmž způsobem. Franz vyšel vstříc jeho přání, řka mu, že všechen ten hluk ho unavuje a že příštího dne prohlédne si opět zápisník a učiní si nějaké poznámky.

Albert nebyl zklamán ve svém očekávání. Druhého dne večer vrazil k Franzovi do pokoje, mávaje lístkem, jejž držel za roh.

"Nuže," zvolal, "zmýlil jsem se?"

"Odpověděla?" tázal se Franz.

"Čtěte."

Slovo to bylo proneseno nevylíčitelným tónem. Franz vzal lístek a četl:

"V úterý večer v sedm hodin sestupte s kočáru u via del Pontefici a následujte římskou selku, jež vytrhne vám moccoletto. Až přijdete na první stupeň chrámu San-Giacomo, hleďte si uvázat, aby vás poznala, na pravé rameno svého šaškovského kostýmu růžovou stuhu.

Do té doby mne neuvidíte.

Stálost a diskrétnost."

"Nuže," pravil Albert, když Franz dočetl, "co o tom soudíte, drahý příteli?"

"Nu, myslím, že věc béře na sebe ráz velmi příjemného dobrodružství," odvětil Franz.

"To je i mým míněním," souhlasil Albert, "a obávám se velice, že půjdete sám na ples vévody de Bracciano."

Franz i Albert obdrželi toho rána každý jedno pozvání od slavného římského bankéře.

"Dejte pozor, drahý Alberte," pravil Franz; "u vévody bude celá aristokracie a náleží-li vaše krásná neznámá skutečně aristokracii, nemůže tam chyběti."

"Ať tam je nebo ne, podržím své mínění o ní," stál na svém Albert. "Četl jste ten lístek?"

"Ano."

"Víte, jak ubohé vzdělání dostávají v Itálii ženy z mezzo cito?"

Tak říká se měšťanstvu.

"Ano," znovu přisvědčil Franz.

"Nuže, přečtěte si znovu ten lístek, prohlédněte si písmo a najděte mi jedinou chybu jazykovou nebo pravopisnou."

Skutečně, písmo bylo velmi úhledné a pravopis bezvadný.

"Jste k blaženosti vyvolen," pravil Franz Albertovi vraceje mu po druhé lístek.

"Smějte se, jak chcete, vtipkujte, jak je vám libo, jsem zamilován," odtušil Albert.

"Oh, můj Bože, lekáte mne!" zvolal Franz. "Vidím, že nejen půjdu sám na ples vévody de Bracciano, ale že mohu se snad i sám vrátit do Florencie."

"Bude-li moje neznámá tak laskavá, jako je krásná, prohlašuji rozhodně, že zůstanu v Římě aspoň šest týdnů. Zbožňuji Řím a měl jsem ostatně vždycky veliký smysl pro archeologii."

"Nu, ještě jedno nebo dvě taková setkání a nepochybuji, že se stanete členem Akademie pro studium klassických jazyků."

Albert byl by býval nepochybně vážně hájil svá práva na akademické křeslo, ale tu přišli oběma mladým mužům ohlásit, že je prostřeno. Láska pak nijak Albertovi nevadila v dobré chuti. Spěchal tedy, právě jako jeho přítel, zaujmout místo u stolu, byť i měli po obědě pokračovat v rozepři.

Po obědě byl ohlášen hrabě de Monte Cristo. Mladí přátelé neviděli ho ode dvou dnů. Jistá záležitost, jak pravil otec Pastrini, povolala ho do Civita-Vecchia. Odejel minulého dne večer a byla tomu teprve hodina, co se vrátil.

Hrabě byl roztomilý; buď že se ovládal, nebo že žádná okolnost nedotkla se trpkých strun, které již asi dvakrát či třikrát zazněly v jeho jízlivých slovech, byl tentokráte skoro jako ostatní lidé. Muž ten byl Franzovi skutečnou hádankou. Hrabě nemohl pochybovati, že by ho mladý cestovatel nebyl poznal, a přece ani jediné slovo z jeho úst nezdálo se nasvědčovati při novém jejich setkání, že by se pamatoval, že viděl ho již jinde. Se své pak strany, ačkoli měl Franz velikou chuť, učiniti narážku na jejich první setkání, byl vždycky zdržen obavou, aby nebyl nepříjemný muži, který jej a jeho přítele zahrnul takovou laskavostí; uložil si tedy stejnou zdrženlivost.

Hrabě se dověděl, že oba přátelé chtěli si vzíti loži v divadle Argentina, že však jí nedostali, ježto všecko bylo vyprodáno.

Přinášel jim tedy klíč ku své; aspoň to byla viditelná příčina jeho návštěvy.

Franz a Albert dali se trochu nutit, vyslovujíce obavu, že jeho samotna by o ni připravili. Hrabě však odpověděl, že lóže v divadle Argentina byla by toho večera ztracena, kdyby jí nepoužili, ježto on jde do divadla Palli.

To ujištění přimělo oba přátele k přijetí.

Franz zvykl si ponenáhlu na bledost hraběte, jež zarazila ho tak, když viděl jej po prvé. Nemohl si pomoci, musil uznati krásu jeho přísné hlavy, jejíž jedinou chybou - či snad hlavní předností - byla ona bledost. Připadal mu jako skutečný hrdina Byronův a Franz nemohl nejen na něho pohlédnout, ale ani na něho pomyslit, aby si nepředstavil tu zádumčivou tvář na ramenou Manfredových, nebo pod čapkou Larovou. Měl na čele onu vrásku, jež prozrazuje neustálou přítomnost trpké myšlenky; měl žhavé oči, které čtou v nejhlubším nitru duše; měl pyšné, výsměšné rty, jež slovům, která s nich unikají, dodávají zvláštního rázu, následkem něhož slova ta hluboce se vrývají v paměť těch, kdo je poslouchají.

Hrabě nebyl již mlád; bylo mu aspoň čtyřicet let a přece bylo každému rázem jasno, že je stvořen, aby vítězil nad mladými lidmi, s nimiž se setká. A zdálo se skutečně, že hrabě, podobaje se i v tom hrdinům anglického básníka, má dar omamovací moci.

Albert neustával blahořečit šťastné náhodě, jež ho a Franze svedla s takovým mužem. Franz byl méně nadšen, přece však i on podléhal vlivu, jakým každý nevšední člověk působí na ducha těch, kteří jsou kolem něho.

Myslil na úmysl, jejž hrabě již dvakrát nebo třikrát projevil, jeti do Paříže, a nepochyboval, že svou výstřední povahou, svou rázovitou tváří a obrovským jměním hrabě vyvolá tam veliký dojem.

Přes to však si nepřál býti v Paříži, až bude tam hrabě.

Večer uplynul, jako obyčejně všecky večery v italských divadlech, ne za naslouchání pěvcům, ale za návštěv a hovoru. Hraběnka G... chtěla zavést rozmluvu na hraběte, ale Franz jí oznámil, že musí jí sdělit něco mnohem novějšího, a přes Albertovy projevy falešné skromnosti vyprávěl hraběnce velikou událost, která od tří dnů velice zaměstnávala oba přátele.

Ježto tyto pletky nejsou v Itálii vzácností - jak aspoň cestovatelé tvrdí - hraběnka ani v nejmenším nedělala nevěřící a blahopřála Albertovi k začátku dobrodružství, jež slibovalo ukončiti se tak uspokojujícím způsobem.

Rozloučili se, slíbivše si, že se sejdou na plese vévody de Bracciano, k němuž pozván byl celý Řím.

Dáma s kyticí dostála slovu: druhého ani třetího dne nedala Albertovi známky života.

Konečně nadešlo úterý, poslední a nejhlučnější den karnevalu. V úterý otvírají se divadla v deset hodin ráno, neboť v osm hodin večer začíná půst. Vše, co z nedostatku času, peněz, nebo nadšení nezúčastnilo se předcházejících

slavností, vmísí se v úterý v bakchanale, dá se uchvátiti orgií a přinese svůj díl hluku a pohybu do pohybu a hluku všeobecného.

Franz a Albert projížděli se od dvou do pěti hodin v řadě kočárů, vyměňujíce hrsti konfettů s vozy protější řady a s chodci, kteří pobíhali mezi nohami koní, mezi koly vozů, aniž přihodilo se v té hrozné vřavě jediné neštěstí, jediná hádka, jediná rvačka. Italové jsou v tomto ohledu lidmi v pravém slova smyslu. Svátky jsou jim skutečnými svátky. Autor této knihy, jenž žil v Itálii pět nebo šest let, nepamatuje se, že by kdy byl viděl nějakou slavnost, která by byla pokažena nějakou událostí, jež vždycky jsou výsledkem našich.

Albert triumfoval ve svém šaškovském úboru. Na rameni měl uzel z růžové stuhy, jejíž konce spadaly mu až ke kolenům. Aby nedošlo mezi nimi k nějakému zmatku, Franz podržel kroj římského sedláka.

Čím blíže k večeru, tím více vzrůstal povyk; v celé té ulici, ve všech vozech, u všech oken nebylo ani jediných úst, jež byla by zůstala němá, ani jediné paže, jež setrvala by v nečinnosti. Byla to opravdová lidská bouře, složená z hromového křiku a z krupobití cukrovinek, květin, vajec a pomerančů.

Ve tři hodiny rána z hmoždířů, vystřelená na lidovém náměstí a současně i v Benátském paláci, proniknuvší stěží hrozným hlomozem, oznámila, že začnou dostihy.

Dostihy jsou jako moccoli jednou ze zvláštních episod posledních karnevalových dnů. Při výstřelu z hmoždířů kočáry okamžitě zrušily řady a uchýlily se každý do nejbližší příčné ulice.

Všecky tyto obraty dějí se ostatně s nepochopitelnou zručností a nesmírnou rychlostí a to aniž by se policie v nejmenším snažila označiti každému místo, nebo ukázati cestu.

Pěší přitiskli se k palácům, pak ozval se veliký hluk koňských kopyt a pochev šavlí.

Oddíl karabinníků po patnácti v řadě hnal se tryskem po celé šíři Corsa, jež vyklízel, čině místo barberům. Když oddíl přicválal na Benátské náměstí, nový výstřel z hmoždířů oznámil, že cesta je volna.

Hned nato za všeobecného, obrovského, neslýchaného jásotu bylo vidět hnát se jako stíny sedm nebo osm koní, zdivočelých voláním tří set tisíc osob a železnými kaštany, jež skákaly jim po zádech. Pak dělo z Andělského hradu vystřelilo tři rány: to znamenalo, že číslo tři zvítězilo.

Hned nato, bez jakéhokoli jiného znamení kromě tohoto, daly se kočáry znovu v pohyb, míříce ku Corsu, hrnouce se všemi ulicemi, jako na chvíli zadržené bystřiny, vrhající se všecky najednou do koryta řeky, již oživují, a obrovský proud pustil se opět, mocněji než před tím, v běh mezi oběma žulovými břehy.

Leč ještě nový živel hluku a pohybu vmísil se do zástupu; prodavači moccolů vstoupili na scénu.

Moccoli či moccoletti jsou svíčky různé velikosti, od velikonoční voskovice až do dušičkové svíčičky, jež budí v hercích veliké scény, která uzavírá římský karneval, dvě různé snahy:

1. Zachovati svoje moccoletto rozsvícené;
2. Zhasiti moccoletto druhého.

S moccolem má se to jako se životem: člověk našel jen jediný způsob, jakým život dáti; způsob ten obdržel od Boha.

Objevil však tisíc prostředků, jakým jej odníti; je ovšem pravda, že v tomto výkonu přispěl mu ďábel trochu ku pomoci.

Moccoletto lze rozžehnout přiblížením k jakémukoliv ohni.

Kdo však popíše tisíc prostředků, vynalezených na zhášení moccolet, gigantické měchy, obrovská zhasinadla, nadlidské vějíře?

Každý tedy spěchal koupit si moccoletti, Franz a Albert jako ostatní.

Noc blížila se kvapem; již za křiku Moccoli! opakovaného pronikavým hlasem tisíce prodavačů třpytily se dvě nebo tři hvězdy nad zástupem. To bylo jako signál.

Za deset minut zářilo padesát tisíc světel, beroucích se od Benátského paláce dolů k ledovému náměstí a stoupajících zpět z ledového náměstí k Benátskému paláci.

Vypadalo to jako slavnost bludiček.

O tom pohledu nelze si učiniti představy, neviděli-li jsme ho.

Představte si všecky hvězdy, odtrhnuvší se od nebes a mísící se na zemi v šíleném tanci.

To vše, doprovázeno křikem, jakého lidské ucho nikdy neslyšelo na celém ostatním povrchu zeměkoule.

V tomto okamžiku zvláště není společenských rozdílů. Facchino připojí se ku knížeti, kníže k Zatibeřanovi, Zatibeřan k měšťanovi, každý fouká, zhasíná, znovu rozsvěcuje. Kdyby zjevil se v tom okamžiku starý Aiolos, byl by prohlášen za krále moccolů a Severák za pravděpodobného dědice koruny.

Ten bláznivý, planoucí průvod trval asi dvě hodiny. Corso bylo osvětleno jako ve dne, bylo lze rozeznat rysy diváků až do třetího a čtvrtého poschodí.

Albert vytahoval hodinky každých pět minut; konečně ukazovaly sedm hodin.

Oba přátelé byli právě u via del Pontefici; Albert seskočil s kočáru, drže moccoletto v ruce.

Asi dvě nebo tři masky chtěly se k němu přiblížit, aby mu je zhasly, nebo vytrhly; Albert však jako obratný boxer odrazil je na deset kroků a pokračoval v cestě ku chrámu San-Giacomo.

Schody byly plny zvědavců a masek, zápasících mezi sebou, kdo komu vytrhne pochodeň z ruky. Franz sledoval Alberta očima a viděl ho vystoupit na první stupeň; téměř hned nato vztáhla maska, mající na sobě dobře známý úbor selky s kyticí, ruku a aniž vicomte projevil tentokráte nějaký odpor, vzala, mu moccoletto.

Franz byl příliš daleko, aby mohl rozuměti slovům, jež mezi sebou vyměnili; nepochybně však neměla ta slova nic nepřátelského v sobě, neboť viděl Alberta a selku, jak se vzdalují, vedouce se pod paží.

Nějaký čas sledoval je mezi zástupem, avšak u via Macello ztratil je s očí.

Náhle zazněl zvon, oznamující konec karnevalu a v týž okamžik zhasly všecky moccoli jakoby kouzlem. Zdálo se, jako by jediný, obrovský závan vetru vše zničil.

Franz ocitl se v nejhlubší tmě.
Týmž rázem i ustal všechen křik, jako by mocný dech, jenž odnesl světlo, odnesl zároveň i hluk.
Bylo slyšet jen hrčení kočárů, odvážejících masky domů; bylo vidět jen řídká světla, zářící za okny.
Karneval byl skončen.

XVI.
KATAKOMBY SVATÉHO ŠEBESTIÁNA.

Franz snad jakživ nepocítil tak ostrého dojmu, tak prudkého přechodu z veselosti do smutku, jako v tom okamžiku; připadalo mu, jako by se byl Řím právě změnil pod magickým dechem nějakého démona noci v rozsáhlý hrob. Neproniknutelnost tmy byla tím větší, že ubývající měsíc měl vyjít až v jedenáct hodin; ulice, kterými mladý muž projížděl, byly tedy pohříženy v nejhlubší temnotu. Ostatně cesta byla krátká; po desíti minutách kočár jeho, vlastně hraběte, stanul před hotelem de Londres.

Oběd čekal. Ježto však Albert předem oznámil, že se asi tak brzy nevrátí, Franz zasedl ke stolu bez něho.

Otec Pastrini, jenž byl zvyklý vídat je obědvat společně, tázal se po příčině jeho nepřítomnosti; Franz však jen odpověděl, že Albert obdržel předevčírem pozvání, kterého použil. Náhlé pohasnutí moccolet, ta tma, jež nahradila světlo, ticho, následující po hluku, zanechaly ve Franzově duši jistý smutek, jenž nebyl prost neklidu. Poobědval tedy velmi mlčenlivě přes úslužnou péči hoteliérovu, který přišel se dvakrát nebo třikrát zeptat, nepotřebuje-li něčeho.

Franz byl rozhodnut čekat na Alberta pokud možno nejdéle. Objednal si tedy kočár až na jedenáctou hodinu a požádal otce Pastriniho, aby jej okamžitě zpravil, kdyby Albert zjevil se z jakéhokoli důvodu v hotelu. V jedenáct hodin se Albert ještě nevrátil. Franz se oblékl a odjel, oznámiv svému hoteliérovi, že ztráví noc u vévody de Bracciano.

Dům vévody de Bracciano je z nejpříjemnějších domů v Římě; vévodkyně, jedna z posledních dědiček Colonů, zastává úřad hostitelky způsobem dokonalým; proto také jsou slavnosti, které on pořádá, evropskou znamenitostí. Franz a Albert přijeli do Říma, opatřeni listy, jež zjednaly jim přístup k němu. První, nač se vévoda Franze otázal, také bylo, kde zůstal jeho soudruh. Franz odpověděl, že opustil jej v okamžiku, kdy zhášely se moccoli, a že ztratil ho s očí na via Macello.

"Nevrátil se tedy?" tázal se vévoda.

"Čekal jsem na něho až do této chvíle," odvětil Franz.

"A víte, kam šel?"

"Přesně to nevím; myslím však, že jde o nějaké dostaveníčko."

"Hrome," prohodil vévoda, "je to ošklivý den, či vlastně ošklivá noc pro opožděné, není-li pravda, paní hraběnko?"

Poslední tato slova platila hraběnce G..., jež právě přibyla a procházela se, opírajíc se o rámě páně Torloniovo, vévodova bratra.

"Zdá se mi naopak," odvětila hraběnka, "že je to rozkošná noc. A ti, kdo jsou zde, budou litovati jen jednoho, že totiž příliš brzy uplyne."

"Nemluvím také," odtušil vévoda s úsměvem, "o osobách, které jsou zde; těm nehrozí jiné nebezpečí, než že muži se do vás zamilují a ženy onemocní žárlivostí, vidouce vás tak krásnou. Mluvím o těch, kteří chodí po římských ulicích."

"Ach, můj Bože!" zvolala hraběnka. "Kdopak by teď chodil po římských ulicích, aniž by se ubíral do plesu?"

"Náš přítel Albert de Morcerf, paní hraběnko, kterého jsem opustil, když pronásledoval svou neznámou asi v sedm hodin večer a kterého jsem od té doby neviděl."

"Jakže, vy nevíte, kde je?"

"Nemám ani potuchy."

"A má zbraň?"

"Je přestrojen za šaška."

"Neměl jste ho nechat samotna," pravil vévoda Franzovi, "vy, jenž znáte Řím lépe než on."

"Ach, to se řekne! Bylo by to bývalo stejné, jako chtít zastavit číslo třetí z barberů, jež dnes zvítězilo při dostizích," odvětil Franz. "A co by se mu ostatně mohlo stát?"

"Kdož ví? Noc je temná a Tibera je blízko ulice Macello."

Franzovi proběhl mráz žilami, když viděl, že vévoda i hraběnka tak sdílí jeho osobní obavy.

"Oznámil jsem také v hotelu, že mám čest ztráviti noc u vás, pane vévodo," pravil Franz, "a mají mi přijít oznámit jeho návrat."

"Hleďte," prohodil vévoda, "zdá se mi, že jeden z mých sluhů vás právě hledá."

Vévoda se nemýlil; sluha, spatřiv Franze, přistoupil k němu.

"Excellenci," pravil, "majitel hotelu de Londres vám vzkazuje, že očekává vás u něho jakýsi muž s dopisem od vicomta de Morcerf."

"S dopisem od vicomta?" zvolal Franz.

"Ano."

"A co je to za muže?"

"Nevím."

"Proč mi ho nepřinesl sem?"

"Posel mi ničeho nevysvětlil."

"A kde je posel?"

"Odešel, jakmile viděl, že jsem vstoupil do taneční síně vám to oznámit."

"Oh, můj Bože," pravila hraběnka Franzovi; "jděte tam rychle! Ubohý mladík, potkalo ho asi nějaké neštěstí."
"Již běžím," odvětil Franz.
"Přijdete nám podat zprávy?" tázala se hraběnka.
"Ano, nebude-li to vážné; jinak nevím, co se ještě stane se mnou samotným."
"V každém případě buďte opatrný," kladla mu na srdce hraběnka.
"Oh, nebojte se!"
Franz vzal klobouk a rychle se vzdálil. Poslal svůj kočár zpět a objednal si jej až na druhou hodinu. Na štěstí však palác Bracciano, vedoucí s jedné strany na Corso, s druhé na náměstí Svatých Apoštolů je vzdálen od hotelu de Londres jen deset minut. Blíže se k hotelu, Franz spatřil stát muže uprostřed ulice; nepochyboval ani na okamžik, že je to Albertův posel. Muž ten zahalen byl sám ve veliký plášť. Franz zamířil k němu, ale k jeho velikému údivu byl to on, jenž oslovil jej první.
"Co mi chcete, Excellenci?" tázal se, couvnuv jako ten, kdo má se na pozoru.
"Nejste to vy," tázal se Franz, "jenž přináší mi list od vicomta de Morcerf?"
"Bydlí Vaše Excellence v hotelu Pastriniho?"
"Ano."
"Vaše Excellence cestuje společně s vicomtem?"
"Ano."
"Jak se jmenuje Vaše Excellence?"
"Baron Franz d' Epinay."
"Ten list patří tedy Vaší Excellenci."
"Je nutná odpověď?"
"Ano. Váš přítel aspoň doufá, že odpovíte."
"Pojďte tedy ke mně nahoru, dám vám ji."
"Počkám raději zde," pravil se smíchem posel.
"Proč to?"
"Vaše Excellence pochopí, až přečte ten list."
"Najdu vás tedy zde?"
"Ovšemže."
Franz vešel do hotelu; na schodech setkal se s otcem Pastrinim.
"Nuže?" tázal se ho hoteliér.
"Nuže, co?" místo odpovědi otázal se Franz.
"Viděl jste muže, jenž chtěl vám vyřídit vzkaz vašeho přítele?" tázal se Pastrini Franze.
"Ano, viděl jsem ho," odvětil Franz; "odevzdal mi tento list. Dejte, prosím, u mne rozsvítit."
Hoteliér rozkázal jednomu ze sluhů, aby doprovodil Franze se svíčkou. Mladému muži se zdálo, že otec Pastrini dívá se naň uděšeně a proto tím více spěchal přečíst si Albertův list; jakmile svíčka byla rozsvícena přistoupil k ní a rozbalil papír. List psán byl Albertovou rukou a byl jím i podepsán. Franz četl jej dvakrát, neboť nenadál se ani ve snu toho, co v něm bylo obsaženo.
Zde je jeho doslovný obsah:

"Drahý příteli, jakmile obdržíte tento list, buďte tak laskav a vezměte v mé tobolce, kterou najdete ve velké zásuvce sekretáře, úvěrný list; připojte k němu i svůj, nepostačí-li můj. Běžte k Torloniovi, vyzvedněte okamžitě čtyři tisíce piastrů a odevzdejte je doručiteli. Záleží nesmírně na tom, aby ten obnos mi byl zaslán bez odkladu.
Nenaléhám více, spoléhaje na vás, jako vy mohl byste spoléhat na mne.
P. S. I believe now to italian banditti.
Váš přítel
Albert de Morcerf."

Pod těmito řádky napsáno bylo cizí rukou těchto několik italských slov.

"Se alle sei della mattina le quattro mile piastre non sono nelle mie mani, alla sette il conte Alberto avia cessato di vivere.
Luigi Vampa."

(Nebudou-li čtyři tisíce piastrů v mých rukou do šesti hodin zrána, vicomte Albert přestane v sedm hodin žít.
Luigi Vampa.")

Tento druhý podpis všecko vysvětlil Franzovi, jenž nyní pochopil, proč posel nechtěl jít k němu nahoru; ulice zdála se mu jistější než Franzův pokoj. Albert upadl do rukou pověstnému vůdci lupičů, v jehož jsoucnost tak dlouho zdráhal se uvěřiti.
Času nebylo nazbyt. Franz běžel k sekretáři, otevřel jej, našel v udané zásuvce tobolku a v tobolce úvěrný list; zněl celkem na šest tisíc piastrů, ale z těch šesti tisíc piastrů Albert již tři tisíce utratil. Co se týká Franze, ten neměl úvěrného listu; ježto bydlil ve Florencii a přijel do Říma jen na sedm nebo osm dní, vzal s sebou jen sto louisdorů a z toho sta louisdorů zbývalo mu jich pouze padesát.
Bylo tedy třeba ještě sedmi nebo osmi set piastrů, aby oni dva, Franz a Albert, sehnali žádaný peníz. Franz ovšem

mohl v takovém případě spoléhat na ochotu pánů Torloniů.

Chystal se tedy, neztráceje ani okamžiku, vrátit se do paláce Bracciana, když tu pojednou šlehla mu mozkem jasná myšlenka.

Vzpomněl si na hraběte de Monte Cristo. Franz chtěl si již poslati pro otce Pastriniho, když hoteliér sám zjevil se na prahu jeho pokoje.

"Drahý pane Pastrini," pravil mu Franz rychle, "nevíte, je-li hrabě doma?"

"Ano, Excellenci, právě se vrátil."

"Myslíte, že by už mohl být v posteli?"

"Pochybuji."

"Zazvoňte tedy, prosím, u jeho dveří a požádejte ho ode mne za dovolení, abych směl k němu přijít."

Otec Pastrini chvátal vykonat, oč byl požádán; za pět minut se vrátil.

"Hrabě očekává Vaši Excellenci," pravil.

Franz prošel chodbou a sluha uvedl ho k hraběti. Hrabě byl v malém kabinetě, dokola obklíčeném divany, kterého Franz ještě neviděl. Vyšel mu vstříc.

"Ach, jaký dobrý vítr vás v tuto chvíli přináší?" tázal se ho. "Přicházíte snad náhodou ke mně k večeři? To by bylo od vás velmi laskavé!"

"Ne, přicházím s vámi promluvit o vážné záležitosti."

"O vážné záležitosti!" opakoval hrabě, upíraje na Franze svůj obvyklý hluboký pohled. "O jaké záležitosti?"

"Jsme sami?"

Hrabě šel ku dveřím a vrátil se.

"Zcela sami," odvětil.

Franz podal mu Albertův list.

"Čtěte," pravil.

Hrabě list přečetl a prohodil:

"Ach!"

"Viděl jste i doušku?" tázal se Eranz.

"Ano," přisvědčil hrabě, "vidím ji dobře:

Se alle sei della mattina le quattro mile piastre non sono nelle mi emani, alla sette il conte Alberto avia cessato di vivere.

Luigi Vampa."

"Co tomu říkáte?" tázal se Franz.

"Máte žádaný peníz?"

"Ano, až na osm set piastrů."

Hrabě přistoupil k svému sekretáři, otevřel jej a vytáhnuv zásuvku plnou zlata, pravil Franzovi:

"Doufám, že mne tak neurazíte, abyste se obrátil na někoho jiného než na mne!"

"Vidíte, že naopak šel jsem přímo k vám," odtušil Franz.

"Děkuji vám; vezměte."

A pokynul Franzovi k zásuvce.

"Je skutečně nutno, poslati ten obnos Luigimu Vampovi?" tázal se mladík, pohlížeje nyní sám pevně na hraběte.

"Hm, posuďte to sám," prohodil hrabě, "douška je přesná."

"Zdá se mi," namítl Franz, "že kdybyste se obtěžoval hledáním, našel byste, prostředek, jenž by vyjednávání velmi zjednodušil."

"A jaký?" tázal se hrabě udiveně.

"Kdybychom na příklad spolu vyhledali Luigiho Vampu, jsem si jist, že by vám Albertova propuštění neodepřel."

"Mně? A jaký vliv mohl bych, prosím vás, mít na toho lupiče?"

"Což jste mu právě neprokázal jednu ze služeb, na které se nezapomíná?"

"Jakou?"

"Nezachránil jste život Peppinovi?"

"Ach, ach, kdo vám to řekl?"

"Co na tom záleží? Vím to."

Hrabě, stáhnuv obočí, odmlčel se na okamžik.

"A kdybych šel k Vampovi, doprovodil byste mne?"

"Kdyby vám moje společnost nebyla příliš nepříjemná..."

"Nuže budiž! Je krásně, procházka v okolí Říma může nám jen prospět."

"Budeme potřebovat zbraní?"

"K čemu?"

"Peněz?"

"Není třeba. Kde je muž, jenž přinesl ten lístek?"

"Na ulici."

"Čeká na odpověď?"

"Ano."

"Musíme přec vědět, kam jdeme. Zavolám ho."

"Je to marné, nechtěl jít nahoru."

"K vám, snad. Ale ke mně se nebude zdráhat."

Hrabě přistoupil k oknu kabinetu, vedoucímu na ulici, a hvízdl jistým způsobem. Muž v plášti odstoupil ode zdi a přišel až doprostřed ulice.

"Salite!" pravil hrabě tónem, jako by poroučel sluhovi.

Posel uposlechl bez odkladu, bez váhání, ba horlivě a vyběhnuv po čtyřech vnějších stupních, vešel do hotelu. Pět vteřin nato stál ve dveřích kabinetu.

"Ach, to jsi ty, Peppino!" zvolal hrabě.

Peppino však místo odpovědi vrhl se na kolena, uchopil ruku hraběte a několikrát k ní přitiskl rty.

"Ach," pravil hrabě, "tys ještě nezapomněl, že jsem ti zachránil život! Zvláštní věc! Je tomu přece už týden."

"Ne, Excellenci, nezapomenu toho nikdy," odpověděl Peppino tónem hluboké vděčnosti.

"Nikdy, to je dlouho! Ale už to je mnoho, že se to domníváš. Vstaň a odpovídej."

Peppino vrhl neklidný pohled na Franze.

"Oh, můžeš mluvit před Jeho Excellencí," pravil hrabě, "je to můj přítel."

"Dovolíte, abych vás tak nazval," pravil hrabě francouzsky, obraceje se k Franzovi; "je to nezbytno, máme-li vzbudit důvěru toho muže."

"Můžete mluvit přede mnou," vybídl Franz Peppina; "jsem přítel hraběte."

"Dobře tedy," pravil Peppino, obraceje se k hraběti; "Vaše Excellence může se mne tázat, budu odpovídat."

"Jak upadl vicomte Albert Luigimu do rukou?"

"Excellenci, Francouzova ekypáž setkala se několikrát s ekypáží, v níž jela Teresa."

"Vůdcova milenka?"

"Ano, Francouz vysílal k ní milostné pohledy, Teresa pro zábavu na ně odpovídala; Francouz házel na ni kytice, ona mu je oplatila; to vše dalo se ovšem se souhlasem vůdce, který rovněž byl v tom kočáře."

"Jakže!" zvolal Franz. "Luigi Vampa byl v kočáře římských selek?"

"On sám jej řídil, převlečen za kočího," odvětil Peppino.

"A pak?" tázal se hrabě.

"Nu, pak sňal Francouz masku; Teresa se svolením vůdcovým učinila rovněž tak; Francouz žádal o schůzku, Teresa k ní přivolila, jenže místo Teresy stál na stupních chrámu San Giacomo Beppo."

"Jakže!" přerušil ho Franz znovu. "Ta selka, jež vytrhla mu moccoletto... ?"

"Byl patnáctiletý chlapec," dopověděl Peppino. "Ale váš přítel nemusí se za to stydět, že se mu dal chytit. Beppo napálil jich už mnoho, nemyslete si!"

"A Beppo vyvedl ho za hradby?" tázal se hrabě.

"Tak jest; na konci via Macello čekal kočár; Beppo doň usedl a vyzval Francouze, aby ho následoval; ten nedal se dvakrát pobízet. Nabídl dvorně Beppovi pravou stranu a usedl vedle něho. Tu mu Beppo oznámil, že doveze ho do villy, ležící asi míli za Římem. Francouz Beppa ujistil, že je ochoten jít za ním na konec světa. Kočí pustil se hned ulicí di Ripetta vzhůru a vyjel branou San-Paolo; když byli asi dvě stě kroků od města a když Francouz stával se příliš podnikavým, Beppo položil mu pár pistolí na hrdlo; kočí hned zastavil, obrátil se na kozlíku a učinil totéž. Současně čtyři z našich lidí, ukrytí na pokraji Alma, vrhli se ke dvířkám. Francouz měl chuť se bránit, škrtil trochu Beppa, jak jsem slyšel, ale co mohl dělat proti pěti ozbrojeným mužům? Musil se vzdát; přiměli ho k vystoupení z vozu, šli s ním po břehu říčky a dovedli ho k Terese a Luigimu, kteří ho očekávali v katakombách svatého Šebestiána."

"Nu," prohodil hrabě, obraceje se k Franzovi, "zdá se mi, že tato historie vyrovná se každé jiné! Co jí říkáte vy, jenž jste znalec?"

"Říkám, že bych ji shledal velmi zajímavou, kdyby se týkala někoho jiného, než ubohého Alberta," odvětil Franz.

"Jisto je," pravil hrabě, "že kdybyste mne tu nebyl našel, přišel by ten zálet našemu příteli trochu draho. Ale uklidněte se, takto to odbude pouhým strachem."

"Ale půjdeme přes to pro něho," ubezpečoval se Franz.

"Oh, tím spíše, že je na velmi malebném místě! Znáte katakomby svatého Šebestiána?"

"Ne, nikdy jsem tam nebyl, ale umiňoval jsem si, že se tam jednou podívám."

"Nuže, zde máte příležitost a stěží našel byste lepší. Máte vůz?"

"Ne."

"To nic nedělá. Moji lidé jsou zvyklí mít pro mne ve dne v noci jeden zapřažený."

"Zapřažený?"

"Ano. Já jsem velmi rozmarný člověk. Musím vám říci, že někdy, když vstanu, nebo po obědě, nebo uprostřed noci napadne mi najednou odjeti na jakékoli místo světa, i odjedu."

Hrabě zazvonil; objevil se jeho komorník.

"Ať předjede kočár," rozkázal hrabě. "A odstraňte z něho pistole, které jsou v kapsách; kočího budit nemusíte. Ali bude řídit koně."

Za okamžik ozval se rachot kočáru, zastavivšího se před domovními dveřmi.

Hrabě vytáhl hodinky.

"Je půl jedné," pravil; "mohli bychom vyjet odtud v pět hodin ráno a ještě bychom přijeli včas. Ale to zdržení mohlo by vašemu příteli způsobit špatnou noc, bude tedy lépe, pospíšíme-li vyrvati ho z rukou nevěřících. Jste stále odhodlán doprovázet mne?"

"Více, než kdy jindy."

"Nuže, pojďte tedy."

Franz a hrabě vyšli, následováni Peppinem.

U dveří našli coupé. Ali seděl na kozlíku. Franz poznal němého otroka z jeskyně na Monte-Cristu.

Franz a hrabě usedli do kočáru, Peppino vystoupil k Alimu a vyjeli klusem. Ali obdržel rozkazy předem, neboť dal se Corsem, projel napříč po Campo Vaccino, pustil se po strada San-Gregorio vzhůru a přijel k bráně svatého Šebestiána; tam chtěl vrátný něco namítat, hrabě de Monte Cristo však předložil dovolení od římského guvernéra, že může vjíždět do města i vyjíždět z něho v každou hodinu denní i noční. Mříž byla tedy zvednuta, vrátný obdržel louisdor za námahu a jeli dále.

Cesta, jíž se kočár bral, byla bývalá via Appia, lemovaná náhrobky. Občas zdálo se Franzovi, že vidí ve světle vycházejícího měsíce jakoby stráž, vystoupivší ze stínu některé ruiny. Ale na znamení, které Peppino s ní vyměnil, ustoupila stráž vždy zpět do stínu a zmizela.

Kousek cesty před cirkem Caracallovým se kočár zastavil, Peppino přišel otevřít dvířka a hrabě s Franzem vystoupili.

"Za deset minut," pravil hrabě svému soudruhu, "jsme na místě."

Pak vzal Peppina stranou, tiše mu něco rozkázal a Peppino odešel, opatřiv se smolnicí, kterou vytáhl z truhlíku kočáru.

Uplynulo pět minut, během kterých Franz viděl, jak pastevec zachází po úzké stezce mezi hrbolky, jež působí sopečná pláň římská, a mizí ve vysoké červenavé trávě, která podobá se zježené hřívě nějakého gigantického lva.

"Teď," pravil hrabě, "pojďme za ním."

Franz a hrabě pustili se toutéž stezkou, jež asi po stu krocích dovedla je po nakloněném svahu na dno údolí.

Záhy spatřili dva muže, hovořící ve stínu.

"Máme jít dále," tázal se Franz hraběte, "či máme čekat?"

"Pojďme; Peppino již asi zpravil hlídku o našem příchodu."

Jedním z těch dvou mužů byl vskutku Peppino, druhým byl lupič na stráži.

Franz a hrabě se přiblížili; lupič pozdravil.

"Excellenci," pravil Peppino hraběti, "chcete-li mne následovat, vchod do katakomb je na dva kroky odtud."

"Dobře," souhlasil hrabě, "jdi napřed."

A skutečně, za hustým křovím, mezi několika skalisky zel otvor, jímž mohl se člověk stěží protáhnouti.

Peppino proklouzl první tou štěrbinou; sotva však učinil několik kroků, chodba se rozšířila. Tu se zastavil, zapálil smolnici a ohlédl se, je-li následován.

Nejprve pustil se hrabě průchodem; Franz šel za ním.

Půda nakláněla se mírným svahem a čím dále ku předu, tím více se prostor šířil; přes to však Franz i hrabě musili se ještě shýbat a byli by stěží mohli jít vedle sebe.

Tak ušli ještě stopadesát kroků, když byli zastaveni zvoláním: "Kdo zde!"

Zároveň spatřili, jak ve tmě zazářil na hlavni karabiny odlesk jejich vlastní smolnice.

"Přítel!" zvolal Peppino.

Popošel sám ku předu a řekl tiše několik slov této druhé stráži, která, jako první, pozdravila, kynouc nočním návštěvníkům, že mohou pokračovat v cestě.

Za stráží byly schody asi o dvacíti stupních; Franz a hrabě sešli s těch dvacíti stupňů a ocitli se na jakési pohřební křižovatce. Pět cest se rozbíhalo jako paprsky hvězdy a boky stěn, v nichž vyhloubeny byly nad sebou výklenky v podobě rakví, hlásaly, že návštěvníci vešli konečně do katakomb.

V jedné z těch dutin, jichž rozměru nebylo lze odhadnouti, bylo vidět několik světelných záblesků.

Hrabě položil ruku Franzovi na rameno.

"Chcete vidět tábor banditů v klidu?" tázal se ho.

"Zajisté," přisvědčil Franz.

"Pojďte tedy se mnou!... Peppino, zhasni smolnici!"

Peppino uposlechl a Franz s hrabětem ocitli se v nejhlubší tmě. Jedině asi padesát kroků před nimi tančilo dále podél zdi několik červenavých světel, tím jasněji viditelných, že Peppino zhasl smolnici.

Mlčky kráčeli vpřed, hrabě veda Franze, jakoby měl tu podivnou schopnost, vidět po tmě. Franz ostatně sám rozeznával snadněji cestu tou měrou, jak blížili se k světlům, sloužícím jim za vůdce.

Prošli třemi oblouky, z nichž střední sloužil za dveře.

Tyto oblouky oddělovaly chodbu, na níž byl hrabě s Franzem, od veliké čtyřhranné místnosti, kol dokola obklíčené výklenky podobnými těm, o nichž jsme již mluvili. Uprostřed tohoto pokoje zvedaly se čtyři kameny, slouživší kdysi za oltář, jak o tom svědčil kříž, jenž byl nad nimi ještě vztyčen.

Jediná lampa, stojící na sloupu, ozařovala bledým, mihotavým světlem podivnou scénu, skýtající se zrakům dvou návštěvníků, skrytých ve stínu.

U sloupu seděl muž, opírající se oň loktem, a četl, obrácen zády k obloukům, jimiž se nově příchozí na něho dívali.

Byl to náčelník tlupy, Luigi Vampa.

Kolem něho bylo lze rozeznati asi dvacet lupičů, seskupených podle libovůle, ležících v plášti, nebo sedících na jakési kamenné lavici, táhnoucí se kol dokola podél celého columbaria, a opírajících se o zeď; všichni měli karabinu na dosah ruky.

Mlčenlivá, sotva viditelná stráž, podobající se stínu, přecházela v pozadí sem a tam před jakýmsi otvorem, jejž bylo lze rozeznati jen proto, že tma na tom místě zdála se být hustší.

Když hrabě soudil, že Franz nadíval se dostatečně na ten malebný obraz, položil prst na rty, vybízeje ho, aby zachoval ticho; pak vystoupiv po třech stupních, vedoucích ke columbariu, vešel prostředním obloukem do místnosti a přistoupil k Vampovi, jenž byl tak hluboce pohřížen v četbu, že ani neslyšel jeho kroků.

"Kdo zde?" zvolala méně zamyšlená stráž, vidouc ve světle lampy jakýsi stín, vyrůstající za vůdcem.

Při tom zvolání Vampa rychle vstal a vytrhl ihned pistoli z pasu.

V okamžení byli všichni bandité na nohou a dvacet hlavní karabin bylo namířeno na hraběte.

"Nu," pronesl pokojně hrabě zcela klidným hlasem, aniž se hnul jediný sval v jeho tváři, "zdá se mi, drahý Vampo, že je to mnoho zbytečných okolků k uvítání přítele!"

"Zbraně dolů!" zvolal vůdce, čině velitelské gesto jednou rukou, zatím co druhou sjímal uctivě klobouk.

Pak, obrátiv se k neobyčejné osobě, ovládající celou tu scénu, pravil:

"Promiňte, pane hrabě, ale nadál jsem se tak málo cti vaší návštěvy, že jsem vás ani nepoznal."

"Zdá se, že máte vůbec krátkou paměť, Vampo," odvětil hrabě, "a že nejen zapomínáte na tvář lidí, ale i na smlouvy, jež jste s nimi ujednal."

"Na jakou smlouvu jsem zapomněl, pane hrabě?" tázal se lupič jako ten, kdo dopustiv se nedopatření, nepřeje si nic, než aby je mohl napraviti.

"Což nebylo ujednáno," pravil hrabě, "že nejen moje vlastní osoba, ale i osoba mých přátel bude vám posvátna?"

"A čím jsem porušil tu smlouvu, Excellenci?"

"Unesl jste dnes večer a dopravil sem vicomta Alberta de Morcerf; nuže," pokračoval hrabě tónem, při němž se Franz zachvěl, "ten mladý muž je mým přítelem, ten mladý muž bydlí v témže hotelu jako já, ten mladý muž jezdil týden po Corse v mém vlastním kočáře a přes to, opakuji, jste jej unesl, dopravil sem a," dodal hrabě, vytahuje list z kapsy, "žádal o výkupné za něho, jako za kohokoli, kdo se vám namane."

"Proč jste mi to neřekli?" zvolal vůdce, obraceje se k svým mužům, kteří couvli před jeho pohledem. "Proč jste dopustili, že nedostál jsem slovu vůči muži jako je pan hrabě, který má život nás všech v rukou? Při krvi Kristově! Kdybych věděl, že některému z vás bylo to známo, že ten mladík je přítel Jeho Excellence, zastřelil bych ho vlastní rukou!"

"Nuže," pravil hrabě, obraceje se k Franzovi, "řekl jsem vám, že je v tom nějaký omyl!"

"Vy nejste sám?" tázal se Vampa neklidně.

"Jsem zde s pánem, jemuž adresován byl tento list a jemuž jsem chtěl dokázati, že Luigi Vampa drží slovo. Pojďte, Excellenci," pravil Franzovi, "zde Luigi Vampa řekne vám sám, jak zoufalý je omylem, jehož se právě dopustil."

Franz se přiblížil; náčelník vyšel mu na několik kroků vstříc.

"Buďte mezi námi vítán, Excellenci," pravil mu; "slyšel jste, co hrabě právě řekl a co jsem mu odpověděl: dodám, že dal bych za to ty čtyři tisíce piastrů, jež měly být výkupným za vašeho přítele, aby se ta věc nebyla stala."

"Ale kde je zajatec? Nevidím ho," tázal se Franz, rozhlížeje se neklidně.

"Doufám, že se mu ničeho nestalo!" pravil hrabě, chmuře obočí.

"Zajatý je tam," ukázal Vampa na výklenek, před nímž přecházel lupič na stráži; "oznámím mu sám, že je volný."

Vůdce zamířil k místu, jež označil jako Albertovo vězení, a Franz s hrabětem ho následovali.

"Co dělá zajatý?" tázal se Vampa stráže.

"Na mou věru, hejtmane, nevím," odvětila stráž. "Už asi hodinu se ani nehnul."

"Pojďte, Excellenci," pravil Vampa.

Hrabě a Franz vystoupili po sedmi či osmi stupních, jdouce za vůdcem, jenž odsunul závoru a otevřel dveře.

Tu při světle lampy, podobné té, jež ozařovala columbarium, viděli Alberta, zavinutého do pláště, jejž půjčil mu jeden z lupičů, ležet na zemi a spát nejhlubším spánkem.

"Nu," prohodil hrabě s úsměvem, který jen jemu byl vlastní, "to není špatné od člověka, jenž má být zastřelen v sedm hodin ráno."

Vampa pohlédl na spícího Alberta s jistým obdivem; bylo zřejmo, že není necitelným k tomuto důkazu statečnosti.

"Máte pravdu, pane hrabě," pravil; "tento člověk zajisté patří mezi vaše přátele."

Přistoupiv pak k Albertovi a dotknuv se jeho ramene, pravil:

"Excellenci, račte se probudit!"

Albert natáhl ruce, protřel si víčka a otevřel oči.

"Ach," zvolal, "to jste vy, hejtmane? Hrome, mohl jste mne nechat spát! Měl jsem takový hezký sen! Zdálo se mi, že tančím kvapík u Torlonie s hraběnkou G..."

Vytáhl hodinky, které si nechal při sobě, aby mohl pozorovat, jak čas utíká.

"Půl druhé ráno!" pravil. "Ale proč, u čerta, mne v takovou chvíli budíte?"

"Abych vám řekl, Excellenci, že jste volný."

"Můj milý," odvětil Albert s dokonalou nenuceností, "pamatujte si napříště tuto zásadu Napoleona Velikého: "Probuďte mne jen pro špatné zprávy!" Kdybyste mne byl nechal spát, byl bych dotančil kvapík a byl bych vám za to vděčen po celý život... Bylo tedy zaplaceno výkupné?"

"Ne, Excellenci."

"Jak to tedy, že jsem volný?"

"Kdosi, komu nemohu ničeho odepřít, přišel pro vás."

"Až sem?"

"Až sem."

"Ach, na mou věru, ten kdosi je velmi laskav!"

Albert se rozhlédl a spatřil Franze.

"Jakže," pravil mu, "to vy, drahý Franzi, jdete ve své přátelské oddanosti tak daleko?"

"Ne já," odvětil Franz, "ale náš soused, pan hrabě de Monte Cristo."

"Ach, pane hrabě," zvolal vesele Albert, upravuje si vázanku a manžety, "jste opravdu vzácný muž a doufám, že mne budete považovat za svého věčného dlužníka: nejprve v záležitosti kočáru a pak v této!"

S těmi slovy podal ruku hraběti, který se zachvěl, maje ji uchopit, ale přece ji uchopil.

Lupič pohlížel na celou tu scénu udiveně; byl zajisté zvyklý, že jeho vězňové se před ním třásli, a hle, posměšný

humor tohoto zde se nikterak nezměnil; Franz pak byl okouzlen, že Albert i vůči lupiči udržel národní čest.

"Drahý Alberte," pravil mu, "kdybyste si chtěl pospíšit, měli bychom ještě kdy, dokončit noc u Torlonie; začnete svůj kvapík kde jste jej přestal, a tak nemusíte ničeho zazlívat signoru Luigimu, který choval se v celé té záležitosti jako řádný muž."

"Ach, vskutku," souhlasil vicomte, "máte pravdu, můžeme tam být ve dvě hodiny. Signore Luigi," pokračoval Albert, "je nutno vyplnit ještě nějakou formalitu, než se rozloučíme s Vaší Excellenci?"

"Žádnou, pane," odvětil lupič, "jste volný jako vzduch."

"V tom případě šťastný a veselý život! Pojďte, pánové, pojďte!"

A Albert, následován Franzem a hrabětem, sestoupil po schodech a prošel velkou čtvercovou síní; všichni bandité stáli s klobouky v rukou.

"Peppino," pravil náčelník, "dej mi smolnici."

"Nu, co děláte?" tázal se hrabě.

"Doprovodím vás," odvětil vůdce; "je to věru nejmenší čest, jakou mohu Vaší Excellenci prokázat."

A vzav zapálenou smolnici pastýři z rukou, bral se před svými hostmi, ne jako sluha, plnící svou povinnost, ale jako král, kráčející před vyslanci.

Přišed ke dveřím, poklonil se.

"Nyní, pane hrabě," pravil, "znovu se vám omlouvám a doufám, že nebudete se na mne hněvat pro to, co se přihodilo."

"Ne, drahý Vampo," odvětil hrabě; "ostatně napravujete své přehmaty tak příjemným způsobem, že člověk je téměř v pokušení býti vám za ně povděčen."

"Pánové," promluvil vůdce, obraceje se k mladíkům, "moje nabídka nebude se vám snad zdáti příliš vábivou, ale kdyby vám někdy bylo libo navštívit mne po druhé, všude, kde budu, budete mi vítáni."

Franz a Albert pozdravili. Hrabě vyšel první, za ním Albert, Franz pak zůstal poslední.

"Vaše Excellence chtěla by se mne na něco zeptat?" tázal se Vampa s úsměvem.

"Ano, přiznávám se," odtušil Franz, "rád bych věděl, jakou to knihu četl jste tak pozorně, když jsme přišli."

"Paměti Caesarovy," odvětil lupič; "je to moje nejmilejší kniha."

"Nuže, půjdete?" tázal se Albert.

"Už jdu," ozval se Franz; "tu jsem!"

A i on vystoupil z otvoru.

Ušli několik kroků po rovině.

"Ach, pardon!" vzpomněl si Albert a vrátil se. "Dovolíte, hejtmane?"

A zapálil si doutník o Vampovu smolnici.

"A nyní, pane hrabě," pravil, "popilme si co nejvíce! Záleží mi nesmírně na tom, abych mohl ztrávit zbytek noci u vévody de Bracciano."

Našli kočár, kde jej nechali; hrabě řekl Alimu jediné arabské slovo a koně vyrazili tryskem.

Na Albertových hodinkách byly přesně dvě hodiny, když oba přátelé vstupovali do taneční síně.

Jejich návrat byl událostí; ježto však přicházeli společně, ustaly rázem všecky obavy, jež mohl kdo o Alberta chovat.

"Madame," pravil vicomte de Morcerf, přistoupiv k hraběnce, "včera byla jste tak laskavá, že jste mi slíbila kvapík; přicházím trochu pozdě připomenout vám ten vlídný slib, ale zde můj přítel, jehož pravdomluvnost znáte, dosvědčí vám, že nestalo se to mou vinou."

V té chvíli hudba zahrála valčík, Albert ovinul rámě hraběnce kolem pasu a zmizel s ní ve víru tančících.

Franz myslil tou dobou na podivný záchvěv, jenž proběhl hraběti de Monte Cristo celým tělem ve chvíli, kdy byl nucen podati Albertovi ruku.

XVII.
SCHŮZKA.

Když druhého dne vstali, bylo prvním Albertovým slovem navrhnout Franzovi, aby šli učinit hraběti návštěvu. Poděkoval mu sice již minulého dne, ale chápal, že služba, jakou mu hrabě prokázal, zaslouží si dvojích díků.

Franz, kterého táhla k hraběti de Monte Cristo náklonnost smíšená s hrůzou, nechtěl nechat vicomta jít samotna k tomu muži, i doprovodil ho; oba byli uvedeni do salonu. Pět minut nato objevil se hrabě.

"Pane hrabě," pravil Albert, jda k němu, "dovolte mi opakovati vám dnes, co jsem vám špatně řekl již včera: že totiž nikdy nezapomenu, za jakých okolností přispěl jste mi ku pomoci, a že nikdy nezapomenu, že jsem vám povinen životem - nebo aspoň takřka životem."

"Můj drahý sousede," odpověděl hrabě se smíchem, "přeháníte své závazky ke mně. Jste mi povinován tím, že ušetřil jsem vám maličkost dvacíti tisíc franků z vašeho cestovního rozpočtu - to je vše; vidíte tedy, že to ani nestojí za řeč. Vy pak," dodal, "přijměte mou opravdovou poklonu: byl jste rozkošný svou chladnokrevností a nedbalostí."

"Co chcete, hrabě!" prohodil Albert. "Představil jsem si, že jsem se pohádal a že po hádce následuje souboj. Pak jsem chtěl o čemsi ty bandity poučit: že totiž ve všech zemích světa se lidé bijí, ale že jen Francouzi bijí se se smíchem. Nicméně, tím není můj závazek k vám menší a přicházím se vás otázat, nemohl-li bych já sám, nebo prostřednictvím svých přátel nebo známých vám býti v něčem užitečný. Můj otec, hrabě de Morcerf, jenž je španělského původu, zaujímá vysoké postavení ve Francii i ve Španělsku; jsem tedy já i všichni, kdo mne milují, vám k službám."

"Nuže," pravil hrabě, "přiznávám se vám, pane de Morcerf, že očekával jsem vaši nabídku a že přijímám ji velmi rád. Vyhlédl jsem si vás již, abych vás požádal o velikou službu."

"Jakou?"

"Nebyl jsem nikdy v Paříži; neznám Paříže..."
"Opravdu? Mohl jste žíti až do nynějška neznaje Paříže? To je neuvěřitelno!"
"A přece je tomu tak. Cítím však jako vy, že delší neznalost hlavního města vzdělaného světa je věcí nemožnou. Ba, co více: byl bych snad již dávno podnikl tu nevyhnutelnou cestu, kdybych byl měl někoho, kdo by mne mohl uvést do společnosti, kde neměl jsem žádných styků."
"Oh, muž jako vy!" zvolal Albert.
"Jste velmi laskav. Poněvadž však neshledávám při sobě jiné zásluhy, než že bych mohl soutěžit jako milionář s panem Aguadem nebo panem Rothschildem a poněvadž nejedu do Paříže hrát na burse, dal jsem se zdržet tou okolností. Vaše nabídka přiměla mne nyní k rozhodnutí. Vy se tedy zavazujete, drahý pane de Morcerf" (hrabě pronesl tato slova s podivným úsměvem), "zavazujete se, že až přijedu do Francie, otevřete mi dveře toho světa, kde bych jinak byl naprosto neznám, jako nějaký Huron nebo Končinčiňan?"
"Och, co se toho týká, pane hrabě, s největší radostí a ochotou!" odvětil Albert. "A to tím spíše (drahý Franzi, nesmějte se mi!), že jsem volán zpět do Paříže listem, jejž obdržel jsem dnes ráno a v němž jedná se o mém spojení s jistou velmi příjemnou rodinou, která má nejlepší styky s pařížskou společností."
"Spojení sňatkem?" pravil Franz s úsměvem.
"Oh, můj Bože, ano! A až přijedete zpět do Paříže, shledáte mne již usedlým mužem a možná že i otcem rodiny. To se dobře hodí k mé vrozené vážnosti, není-li pravda? Ať je tomu jakkoli, opakuji vám, hrabě, že já i moji blízcí náležíme vám tělem i duší."
"Přijímám," souhlasil hrabě, "neboť na mou čest chyběla mi jen tato příležitost, abych mohl uskutečnit plány, jimiž zabývám se již odedávna."
Franz nepochyboval ani okamžik, že by tyto plány nebyly tytéž, na které hrabě učinil narážku v jeskyni na Monte-Cristu, i pohlédl na hraběte, pronášejícího ta slova, snaže se postřehnouti v jeho tváři nějaké odhalení plánů, jež vedou ho do Paříže. Ale bylo velmi nesnadno vniknouti do duše tohoto muže, zvláště zahalil-li ji úsměvem.
"Ale není to, hrabě, nějaký takový vzdušný plán, jakých staví se cestou tisíce a které, zbudovány na písku, jsou rozváty prvním závanem větru?" tázal se Albert, velice šťasten, že má uvést do společnosti muže, jako Monte Cristo.
"Ne, na mou čest," odvětil hrabě; "chci jít do Paříže, musím tam jít."
"A kdy to bude?"
"Nu, kdy tam budete vy sám?"
"Já?" opakoval Albert. "Oh, můj Bože, za čtrnáct dní, nejdéle za tři týdny; podle toho, jak dlouho bude trvat cesta."
"Nuže," odvětil hrabě, "dám vám tři měsíce; vidíte, že jsem vám vyměřil dlouhou lhůtu."
"A za tři měsíce," zvolal Albert s radostí, "přijdete zaklepat na moje dveře?"
"Chcete schůzku na den, na hodinu?" tázal se hrabě. "Upozorňuji vás, že jsem nesnesitelně přesný."
"Na den, na hodinu?" opakoval Albert. "Tomu budu velice rád."
"Nuže budiž!" Hrabě vztáhl ruku po kalendáři, visícím vedle zrcadla. "Dnes," pravil, "máme 21. února" (vytáhl hodinky); "je půl jedenácté ráno. Chcete mne očekávat 21. května v půl jedenácté dopoledne?"
"Výborně!" zvolal Albert. "Snídání bude připraveno."
"Kde bydlíte?"
"V ulici du Helder čís. 27."
"Bydlíte sám? Nebudu vás obtěžovat?"
"Bydlím v domě otcově, ale obývám úplně oddělený pavillon ve dvoře."
"Dobrá!"
Hrabě vzal zápisník a napsal:
"Ulice du Helder čís. 27., 21. května v půl jedenácté dopoledne."
"A nyní," pravil hrabě, zastrčiv si zápisník opět do kapsy, "buďte jist, že ručička vašich hodin nebude přesnější než já."
"Uvidím vás před svým odjezdem?" tázal se Albert.
"Přijde na to, kdy odjedete."
"Odjíždím zítra v pět hodin odpoledne."
"V tom případě se s vámi loučím. Mám co dělat v Neapoli a budu zde zpět až v sobotu večer nebo v neděli ráno. A vy, pane barone," obrátil se hrabě k Franzovi, "odjíždíte také?"
"Ano."
"Do Francie?"
"Ne, do Benátek. Zůstanu ještě rok nebo dva v Itálii."
"Neuvidíme se tedy v Paříži?"
"Bojím se, že se mi nedostane té cti."
"Nuže, pánové, šťastnou cestu," pravil hrabě oběma přátelům, podávaje jim každému jednu ruku.
Bylo to po prvé, co dotkl se Franz ruky hraběte; zachvěl se, neboť byla ledová jako ruka mrtvého.
"Naposled tedy," pravil Albert; "je to tedy ujednáno, na vaši čest, není-li pravda? Ulice du Helder čís. 27, 21. května v půl jedenácté dopoledne."
"21. května v půl jedenácté dopoledne, ulice du Helder, čís. 27," opakoval hrabě.
Nato oba mladí mužové pozdravili hraběte a vzdálili se.
"Co je vám?" tázal se Albert Franze, když se vrátili do svého bytu. "Vypadáte starostlivě."
"Ano," odvětil Franz, "přiznávám se vám k tomu; hrabě je podivný člověk, a ta schůzka, kterou si s vámi ujednal v Paříži, vzbuzuje ve mně obavu."

"Ta schůzka... obavu! Ale vy šílíte, drahý Franzi!" zvolal Albert.

"Co chcete!" prohodil Franz. "Ať šílím nebo ne, je tomu tak."

"Poslyšte," odtušil Albert, "jsem rád, že se mi naskýtá příležitost vám to říci, ale zdálo se mi vždycky, že se chováte k hraběti dosti chladně, kdežto on choval se k nám naopak dokonale. Máte něco proti němu?"

"Snad."

"Viděl jste jej snad již dříve někde jinde, než jste se s ním setkal zde?"

"Tak jest."

"Kde to?"

"Slíbíte mi, že neprozradíte ani slova z toho, co vám povím?"

"Slibuji vám to."

"Na svou čest?"

"Na svou čest."

"Dobře. Poslyšte tedy."

Tu Franz vyprávěl Albertovi o své vyjížďce na ostrov Monte-Cristo, jak tam našel tlupu podloudníků a v té tlupě dva korsické lupiče. Široce a dlouze líčil všecky okolnosti čarovného pohostinství, jehož dostalo se mu od hraběte v jeho jeskyni z Tisíce a jedné noci; vyprávěl mu o večeři, o hašiši, o sochách, o skutečnosti snu, a jak při jeho probuzení nezbývalo mu nic jako důkaz a jako vzpomínka na všecky ty události, než malá yachta, plující na obzoru směrem k Porto-Vecchiu.

Pak přešel k Římu, k noci v Kolosseu, k rozmluvě hraběte s Vampou, již vyslechl, k rozmluvě, týkající se Peppina, a v níž hrabě slíbil, že vymůže banditovi milost, kterémužto slibu dostál, jak naši čtenáři mohli posoudit.

Konečně došel k dobrodružství předešlé noci, k nesnázím, v nichž se ocitl, vida, že k doplnění obnosu chybí mu šest či sedm set piastrů, a konečně k myšlence obrátit se na hraběte, k myšlence, jež měla výsledek tak malebný a zároveň i tak uspokojující.

Albert poslouchal Franze napjatě.

"Nuže," pravil mu, když Franz domluvil, "kde nacházíte v tom všem nějaké vady? Hrabě je cestovatel, hrabě má svou vlastní loď, poněvadž je bohat. Jděte do Portsmouthu nebo do Southamptonu a najdete tam plné přístavy yacht, patřících bohatým Angličanům, kteří mají tytéž nápady. Aby se měl kde zastavit na svých vyjížďkách, aby nemusil jíst tu hroznou stravu, která nás otravuje, mne od čtyř měsíců, vás od čtyř let, aby nemusil ležet v těch strašných postelích, v nichž nelze spát, zařídil si na Monte-Cristu občasný příbytek. Když byl jeho příbytek zařízen, bál se, aby mu toskánská vláda nedala výpověď a aby jeho výlohy nepřišly na zmar, koupil si tedy ostrov a přijal jeho jméno. Můj drahý, pátrejte ve své paměti a povězte mi, kolik vašich známých přijalo jména pozemků, jichž nikdy neměli."

"Ale což ti korsičtí lupiči, kteří byli v jeho mužstvu?" namítl Franz.

"Nu, co je na tom divného? Vy víte lépe než kdo jiný, že korsičtí bandité nejsou zloději, ale prostě uprchlíci, jež nějaká vendetta vypudila z jejich města nebo vesnice, není-li pravda? Člověk může se tedy s nimi stýkat, aniž by se kompromitoval. Pokud mne se týká, prohlašuji, že pojedu-li kdy na Korsiku, dříve než se dám představit guvernérovi a prefektovi, dám se představit banditům z Colomby, je-li ovšem možno vyhledat je; shledávám je roztomilými."

"Ale Vampa a jeho družina?" namítl znovu Franz; "to jsou bandité, kteří přepadají lidi, aby je oloupili; toho, doufám, nepopřete. Co říkáte vlivu hraběte na takové lidi?"

"Říkám, můj drahý, že tento vliv zachránil mi podle vší pravděpodobnosti život a že proto mi nenáleží kritisovati jej příliš zblízka. A tak místo abych z něho dělal jako vy těžký zločin, dovolíte, abych jej omluvil, i když ne proto, že zachránil mi život, což snad je poněkud přehnáno, aspoň proto, že mi ušetřil čtyři tisíce piastrů, které činí dvacet čtyři tisíce liber naší měny, obnos, na nějž bych ve Francii jistě nebyl odhadnut, což dokazuje," dodal Albert se smíchem, "že nikdo není ve své vlasti prorokem."

"Nuže, to je právě to! Která země je vlastí hraběte? Jakou řečí mluví? Jaké jsou jeho existenční prostředky? Odkud pochází jeho ohromné bohatství? Jaká byla první část jeho tajemného a neznámého života, jež dodává druhé části temné, misanthropické barvy? To chtěl bych vědět, být na vašem místě."

"Drahý Franzi," odvětil Albert, "když jste obdržel můj list a viděl, že potřebujeme vlivu hraběte, šel jste a řekl jste mu: Albertovi de Morcerf, mému příteli, hrozí nebezpečí; pomozte mi zachránit jej před tím nebezpečím! Není-li pravda?"

"Ano."

"Nuže, ptal se vás tehdy: Co je to za pana Alberta de Morcerf? Kde přišel k svému jménu? Odkud pochází jeho jmění? Jaké jsou jeho existenční prostředky? Která země je jeho vlastí? Kde se narodil? Ptal se vás na to všecko, řekněte?"

"Ne, přiznávám se."

"Přišel prostě - nic víc. Vyprostil mne z Vampových rukou, kde, přes svou zdánlivou nedbalost, jak říkáte, hrál jsem - přiznávám se - velmi mrzutou úlohu. Nuže, můj drahý, když v odvetu za takovou službu žádá mne, abych pro něho učinil, co se činí pro každého ruského nebo italského knížete, který projede Paříží, totiž abych představil jej ve společnosti, vy chcete, abych mu to odepřel? Eh, jděte, nemáte rozum!"

Je třeba říci, že proti obyčeji byly tentokrát všecky správné důvody na Albertově straně.

"Konečně," odtušil Franz s povzdechem, "dělejte, jak chcete, drahý vicomte, neboť všecko, co mi říkáte, je velmi pravděpodobné, to doznávám. Přes to však je neméně pravda, že hrabě de Monte Cristo je zvláštní člověk."

"Hrabě de Monte Cristo je lidumil. Neřekl vám, za jakým účelem jede do Paříže. Nuže, přichází ucházet se o cenu Montyonovu a potřebuje-li k tomu, aby ji obdržel, jen mého hlasu a vlivu onoho tak ošklivého pána, jenž ji uděluje, nuže, dám mu první a zaručím mu druhý. A nyní, drahý Franzi, nemluvme již o tom, usedněme ke stolu a pojďme pak učinit poslední návštěvu svatému Petru."

Stalo se, jak pravil Albert, a druhého dne v pět hodin odpoledne rozešli se oba mladí mužové; Albert de Morcerf

vracel se do Paříže a Franz ď Épinay jel na čtrnáct dní do Benátek.

Dříve však, než vstoupil do vozu, Albert odevzdal hotelovému sluhovi - tak se bál, aby jeho soused nezameškal schůzku - navštívenku pro hraběte de Monte Cristo, na kterou pod slova: "Vicomte Albert de Morcerf" připsal tužkou:

21. května v půl jedenácté dopoledne ulice du Helder, 27.

KONEC DRUHÉHO DÍLU.

- 2 -